

**UCHWAŁA NR VI/46/2024
RADY GMINY I MIASTA RASZKÓW**

z dnia 28 października 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków
wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko dla Strategii**

Na podstawie art. 10e ust. 1, art. 10f ust. 4 i art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465) w związku z art. 18 pkt 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324)

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy i Miasta Raszków obowiązującą do roku 2030, stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej uchwały wraz z Prognozą oddziaływania na Środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków obowiązującą do roku 2030 stanowiącą załącznik nr 2 do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Raszków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
i Miasta Raszków

Karol Marszał

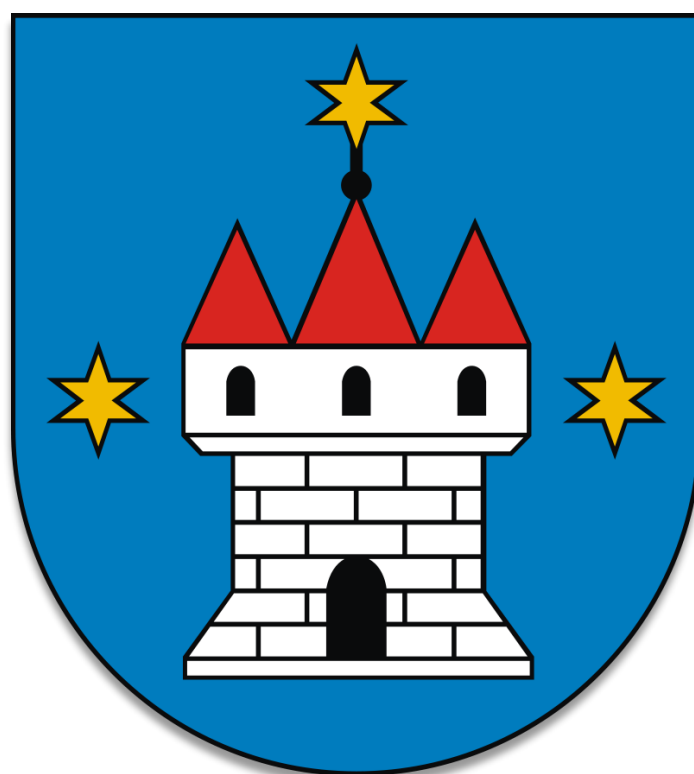
Załącznik nr 1
do uchwały VI/46/2024
Rady Gminy i Miasta Raszków
z dnia 28 października 2024r.
w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków
wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko dla Strategii

Strategia Rozwoju

Gminy i Miasta

Raszków

na lata 2023-2030

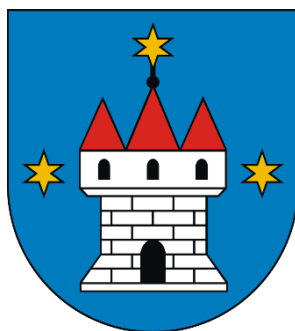
Opracowanie:

Urząd Gminy i Miasta Raszków

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 opracowano w oparciu o materiały źródłowe wydziałów Urzędu Gminy i Miasta Raszków oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2021 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

 **Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju**

 **KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI**

Lipiec 2023

Spis treści

WPROWADZENIE	6
CZĘŚĆ 1 STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY I MIASTA RASZKÓW	9
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.....	10
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej.....	12
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	14
4. Jakość życia w Gminie i Mieście Raszków – wyniki badań ankietowych	18
4.1. Ocena sytuacji Gminy i Miasta Raszków	18
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	20
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	23
CZĘŚĆ 2 STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY I MIASTA RASZKÓW	25
1. Misja i wizja	26
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	27
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy i Miasta Raszków oraz rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	40
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy i Miasta Raszków z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.....	45
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	51
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	52
ZAŁĄCZNIKI	54
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej	55
Gminy i Miasta Raszków	55
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	58
1.1. Informacje ogólne	58
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	59

1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe	63
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	67
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	67
2.2. Infrastruktura i środowisko	70
<i>Infrastruktura drogowa i transport publiczny .....</i>	<i>70</i>
<i>Urządzenia sieciowe .....</i>	<i>73</i>
<i>Gospodarka odpadami .....</i>	<i>76</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska .....</i>	<i>79</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	80
<i>Wykonanie budżetu .....</i>	<i>80</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków .....</i>	<i>81</i>
<i>Potencjał inwestycyjny .....</i>	<i>83</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	85
3.1. Demografia	85
3.2. Kapitał społeczny	88
<i>Przedszkola i żłobki .....</i>	<i>88</i>
<i>Edukacja .....</i>	<i>89</i>
<i>Kultura i sport .....</i>	<i>97</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne .....</i>	<i>99</i>
<i>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy .....</i>	<i>101</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	102
Załącznik 2:	105
Wzór ankiety	105
Załącznik 3:	109
Tabela ewaluacyjna	109

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy i Miasta Raszków w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: kapitał ludzki, środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby infrastrukturalne czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do wyboru, przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązujących w Gminie i Mieście Raszków, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna, zapewniona dzięki zastosowaniu zróżnicowanych form konsultacji i narzędzi włączania mieszkańców w proces tworzenia dokumentu. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o wnioski z analizy kwestionariusza ankiety wypełnianego przez mieszkańców.

W prace nad niniejszą Strategią zaangażowani byli również reprezentanci władzy lokalnej i gminnych jednostek organizacyjnych, którzy wspólnie stworzyli Zespół ds. opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030:

- Piotr Rokicki - Zastępca Burmistrza Gminy i Miasta Raszków - Przewodniczący Zespołu,
- Andrzej Matyba - Przewodniczący Rady Gminy i Miasta Raszków,
- Karol Marszał - Wiceprzewodniczący Rady Gminy i Miasta Raszków,
- Gabriela Sznajder - Wiceprzewodnicząca Rady Gminy i Miasta Raszków,
- Katarzyna Spiżak - Sekretarz Gminy i Miasta Raszków, kierownik Urzędu Stanu Cywilnego,
- Wioletta Obsadna - Skarbnik Gminy i Miasta Raszków,
- Mirosława Bodylska - Dyrektor Gminnego Zespołu Obsługi Placówek Oświatowych,
- Ludmiła Koczura - Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raszkowie,
- Katarzyna Pawłowska - Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Raszkowie,
- Jacek Nasiadek - Kierownik Zakładu Gospodarki Komunalnej w Raszkowie,
- Tomasz Izydorek - inspektor ds. planowania przestrzennego i ochrony środowiska,
- Paulina Tomczak - inspektor ds. świadczenia usług i odbioru odpadów komunalnych,
- Małgorzata Płóciennik - inspektor ds. działalności gospodarczej, sportu, kultury i zdrowia,
- Justyna Noculak - inspektor ds. zarządzania drogami,
- Rafał Czeszyński - inspektor ds. inwestycji.

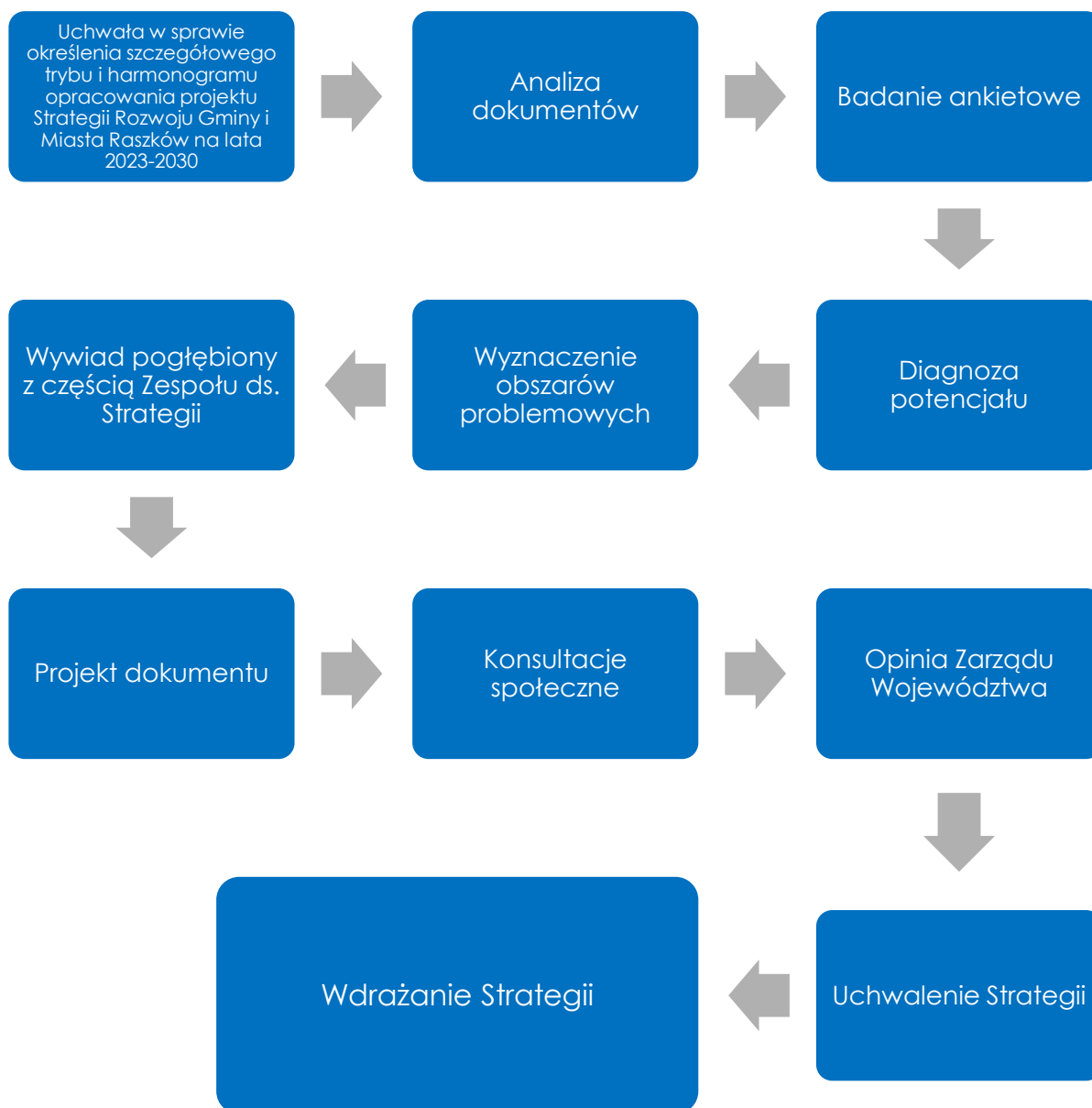
Powyższy Zespół wspierali eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

- Irma Kuznetsova – Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Iwona Nowacka – Z-ca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Marta Łaniewska – Starsza Specjalistka ds. strategii i rozwoju lokalnego,
- Wojciech Wasylewicz – Młodszy Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego,
- Joanna Mucha – Młodsza Specjalistka ds. strategii i rozwoju lokalnego.

Prace nad Strategią rozpoczęto w sierpniu 2022 roku, kiedy to Burmistrz Gminy i Miasta Raszków podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy i Miasta Raszków, którą pogłębiono podczas spotkania z kierownictwem i pracownikami Urzędu oraz badania ankietowego wśród mieszkańców. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe. Następnie przeprowadzono warsztaty z Zespołem Strategicznym, podczas których opracowano misję i wizję rozwoju Gminy i Miasta Raszków, a także cele strategiczne, operacyjne oraz działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie podstawowych celów. Warsztaty przeprowadzone zostały metodą design thinking, polegających na spojrzeniu na problem z wielu perspektyw oraz wyjściu poza utarte schematy. Efektem tej metody jest wypracowanie niestandardowych rozwiązań i innowacyjne spojrzenie na rozwój gminy. Powyższe zagadnienia skonsultowano z Zespołem Strategicznym a następnie przygotowano projekt Strategii. Następnie projekt dokumentu strategicznego został wyłożony do publicznego wglądu, a następnie zaopiniowany przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 1378).

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac nad Strategią:

Część 1

Stan i wyzwania rozwoju Gminy i Miasta Raszków

CZĘŚĆ

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina i Miasto Raszków położona jest w Powiecie Ostrowskim, w południowej części województwa wielkopolskiego. Wchodzi w skład Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej. Obszar Gminy znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie miasta powiatowego – Ostrowa Wielkopolskiego, do którego odległość z miejscowości Raszków wynosi około 11 km. Korzystne położenie względem tego ośrodka miejskiego sprawia, że mieszkańcy Gminy mają relatywnie łatwy dostęp do różnorodnych usług takich jak: specjalistyczne usługi medyczne, szpital, ośrodki kultury (w tym teatr czy kino), a także administracyjnych jak Powiatowy Urząd Pracy i Starostwo Powiatowe.

Układ komunikacyjny na obszarze Gminy opiera się w dużej mierze na drogach powiatowych (87,5 km) i gminnych (221,7 km). Z terenu Gminy w krótkim czasie można dojechać do drogi krajowej Nr 11 (w tym S11) oraz drogi krajowej Nr 36. Część dróg wymaga przeprowadzenia prac renowacyjnych, remontowych oraz utworzenia towarzyszących ciągów pieszych. Na obszarze Gminy brakuje także wyznaczonych dróg rowerowych. Niemniej jednak należy zaznaczyć, że Gmina i Miasto Raszków nieustannie dąży do poprawy stanu infrastruktury drogowej poprzez budowę nowych dróg i przebudowę istniejących dróg gminnych oraz remonty i modernizację istniejących nawierzchni. W ramach swego budżetu realizuje budowy i remonty dróg, pozyskując na ten cel środki zewnętrzne. Ponadto Gmina przekazuje część środków finansowych z budżetu Gminy powiatowi ostrowskiemu w celu realizacji prac związanych z remontami i przebudowami dróg powiatowych znajdujących się w Granicach Gminy i Miasta Raszków. Dzięki tym działaniom stan techniczny dróg nieustannie się poprawia.

Pomimo, że przez teren Gminy przebiega linia kolejowa o znaczeniu krajowym nr 272 relacji Kluczbork-Ostrów-Wielkopolski-Jarocin-Poznań Główny, na obszarze Gminy i Miasta Raszków nie ma zlokalizowanej stacji kolejowej. Najbliższe stacje zlokalizowane są w miejscowościach Biniew (Gmina Ostrów Wielkopolski) oraz Bronów (Gmina Pleszew). Natomiast najbliższy dworzec kolejowy zlokalizowany jest w mieście Ostrów Wielkopolski.

Struktura użytkowania gruntów zdominowana jest przez tereny rolnicze (88% powierzchni Gminy). Uzupełniają ją lasy i grunty leśne (7%), grunty zabudowane i zurbanizowane (4%) oraz wody (1%).

Przedstawiony sposób użytkowania gruntów ma wpływ na kształtowanie się zabudowy w miejscowościach położonych w granicach Gminy. Zdecydowana większość budynków to zabudowania gospodarstw rolnych zlokalizowanych w pobliżu pól uprawnych. Zabudowa jest bardziej zróżnicowana w miejscowościach Raszków, Pogrzebów oraz Przybysławice, gdzie dodatkowo występują obiekty usługowe, budynki mieszkalne, administracyjne oraz zakłady produkcyjne. Ponadto zlokalizowane są tam tereny rekreacyjne z towarzyszącą infrastrukturą.

Bliskość dużego ośrodka miejskiego jakim jest Ostrów Wielkopolski stanowi potencjalne szanse i zagrożenia dla rozwoju Gminy i Miasta Raszków. Warto zaznaczyć, iż biorąc pod uwagę fazy urbanizacji, Polskę określa się jako kraj będący w fazie suburbanizacji. Szansą dla Raszkowa będzie zatem stworzenie przyjaznej przestrzeni w czystym środowisku, która będzie stanowiła atrakcyjną ofertę mieszkaniową dla osób młodych. Powiązania między miejscem pracy a miejscem zamieszkania są coraz luźniejsze, a społeczeństwo gotowe do odbywania codziennych podróży. Warunkiem koniecznym staje się zatem zapewnienie komfortowych możliwości dojazdu dla mieszkańców Gminy i Miasta Raszków do Ostrowa Wielkopolskiego. W dobie rosnącej świadomości ekologicznej, warto zdywersyfikować potencjał transportowy i umożliwić dojazd do Ostrowa z wykorzystaniem np. roweru czy hulajnogi elektrycznej. Rozwój infrastruktury transportowej, w tym ścieżek rowerowych i ciągów pieszych jawi się jako priorytet.

Wartym podkreślenia jest fakt pełnego pokrycia terenu Gminy Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego, których jest 15. Jest to zjawisko pozytywne, umożliwiające prowadzenie spójnej i uporządkowanej polityki przestrzennej w oparciu o zasady zachowania ładu przestrzennego na obszarze Gminy oraz eliminuje możliwość wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Należy jednak zaznaczyć, że

treść planów powinna być regularnie ewaluowana i w razie potrzeby aktualizowana w nawiązaniu do zmieniających się uwarunkowań zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego. Jest to istotny aspekt planowania przestrzennego w kontekście nasilającego się zjawiska suburbanizacji. Zabezpieczenie Gminy przed niekontrolowanym rozlewaniem się zabudowy mieszkaniowej powinno stać się priorytetem przy opracowywaniu aktualizacji do obowiązujących MPZP.

Gmina i Miasto Raszków od wielu lat przeciwdziała występowaniu negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. W tym celu wprowadzono szereg rozwiązań naprawczych, opracowano i wdrożono Lokalny Program Rewitalizacji na lata 2017-2023, który pozwolił na wskazanie zagrożonych obszarów w Gminie i przeciwdziałanie występowaniu zjawisk kryzysowych. Założenia realizacyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji opierają się na pobudzeniu i wsparciu działalności społeczności lokalnych. Gmina buduje i remontuje sale wiejskie stanowiące małe centra kultury a także zrealizowała kompleksowe prace rewitalizacyjne obiektu pałacowego w Przybysławicach w celu jego adaptacji do funkcji centrum działalności kulturalnej. Należy jednak wskazać, że istnieje potrzeba dalszego wspierania aktywności społecznej oraz realizacji programów wsparcia dla organizacji społecznych działających na terenie Gminy i Miasta Raszków.

Prawie 57% powierzchni całkowitej Gminy i Miasta Raszków stanowią obszary objęte różnego rodzaju formami ochrony przyrody. Należą do nich:

- Obszar chronionego krajobrazu „Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy”;
- Obszar NATURA 2000 – obszar specjalnej ochrony – „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej” (PLH 300002);
- Obszar NATURA 2000 – obszar specjalnej ochrony – „Dąbrowy Krotoszyńskie” (PLB 300007);
- Korytarz ekologiczny Krotoszyn-Pleszew;
- Pomniki przyrody: sosna czarna (*pinus nigra*) w Przybysławicach oraz dąb szypułkowy (*Quercus robur*) w Bieganinie.

Obecność tego rodzaju terenów stanowi wartość dodaną w kwestii walorów środowiskowych Gminy, natomiast należy pamiętać, że może jednocześnie być powodem powstania przeszkód administracyjnych dla lokowania nowych inwestycji.

Gmina i Miasto Raszków dużą wagę przywiązuje do dbałości o środowisko naturalne. W ostatnich latach dzięki zakupowi nowych terenów w centrum miasta Raszkowa oraz pozyskaniu środków finansowych z programów unijnych powstał duży kompleks parkowy. W parku funkcjonuje przyrodnicza ścieżka edukacyjna wyposażona w oczka wodne i woliery, dzięki którym można podziwiać różne gatunki ptaków wodnych. Dodatkowym elementem parku jest teren wybiegu dla zwierząt.

Prace związane z rozwojem terenów zielonych realizowane są również w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych – m.in. teren wokół Pałacu w Przybysławicach. Na bieżąco realizowane są prace związane z rozbudową zbiornika rekreacyjnego „Kąpielka” w Pogrzebowie. Stwarza to możliwość dogodnych warunków do wypoczynku dla mieszkańców Gminy i Miasta Raszków. Funkcję wypoczynkowo-rekreacyjną pełnią również liczne Fit Parki oraz place zabaw dla dzieci zlokalizowane w każdej miejscowości Gminy. Stanowią miejsca, w którym każdy może zadbać o kondycję fizyczną lub rodzinnie spędzić czas.

Obszar Gminy i Miasta Raszków wraz ze swymi zabytkowymi obiektami (kościół, kompleks pałacowy, rynek w Raszkowie) stanowi ważną część dwóch szlaków rowerowych PTTK powiatu ostrowskiego (szlaki czarny i czerwony). Jest to znakomita promocja Gminy wśród turystów rowerowych. Podobny przebieg mogą mieć również przyszłe trasy piesze i konne, które mogą wpłynąć na uwolnienie potencjału turystycznego w Gminie. Do sektora turystyki odnosi się również obowiązująca Lokalna Strategia Rozwoju przygotowana przez Lokalną Grupę Działania „Okno Południowej Wielkopolski” w celach 1.1 i 1.4 wskazując Gminę i Miasto Raszków jako: „obszar wyposażony w ogólnodostępną i niekomercyjną infrastrukturę wspierającą życie społeczne” oraz jako „obszar objęty działalnością promocyjną, wzmacniającą rozpoznawalność zewnętrzną oraz identyfikację mieszkańców z lokalnym środowiskiem, w tym z uwzględnieniem dziedzictwa

lokalnego”. Tym samym, oddolnie również zauważany jest potencjał rozwojowy Gminy i wyrażana jest chęć do podjęcia współpracy w ramach wzmacniania sektora turystyki.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Według klasyfikacji funkcjonalnej gmin Polski¹ Gmina i Miasto Raszków zalicza się do strefy zewnętrznej miejskich obszarów funkcjonalnych miast subregionalnych. Z przyjętej w opracowaniu systematyki wynika zatem, że jest to obszar o ograniczonym wpływie oddziaływania gospodarczego Ostrowa Wielkopolskiego. Oznacza to, że obszar Gminy niekoniecznie będzie pierwszym wyborem dla inwestorów szukających lokalizacji dla swojej placówki. Taki stan rzeczy przekłada się na stosunkowo niski udział przedsiębiorstw Gminy i Miasta Raszków (6,5%) wśród wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na obszarze powiatu ostrowskiego. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych systematycznie rośnie, co jest zgodne z tendencją ogólnokrajową. Wpływ na to ma szereg udogodnień wprowadzonych poprzez programy krajowe i europejskie dla przedsiębiorców, w tym jednoosobowych działalności gospodarczych. Nie zmienia to jednak faktu, iż Gmina pozostaje obszarem charakteryzującym się ekstensywnym zagospodarowaniem gruntów, przeznaczanych głównie na cele rolnicze. Mówiąc o specyfice działalności gospodarczych prowadzonych na terenie Gminy można zauważyć, że lokalne przedsiębiorstwa specjalizują się przede wszystkim w handlu hurtowym i detalicznym, usługach, budownictwie i przetwórstwie przemysłowym. Największe z nich działają w branżach wyrobów meblowych, ślusarskich, betonowych oraz mechaniki pojazdowej.

Ponadto w 2021 roku odnotowano niewielki spadek udziału osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym, jednocześnie pod tym względem Gmina wypada lepiej niż średnia dla powiatu i województwa. Wśród zawodów deficytowych wymienia się profesje o profilu technicznym m.in. stolarze budowlani, elektromechanicy, spawacze oraz kadry specjalistycznej m. in. programiści i specjaliści w zakresie elektroniki, automatyki i robotyki.

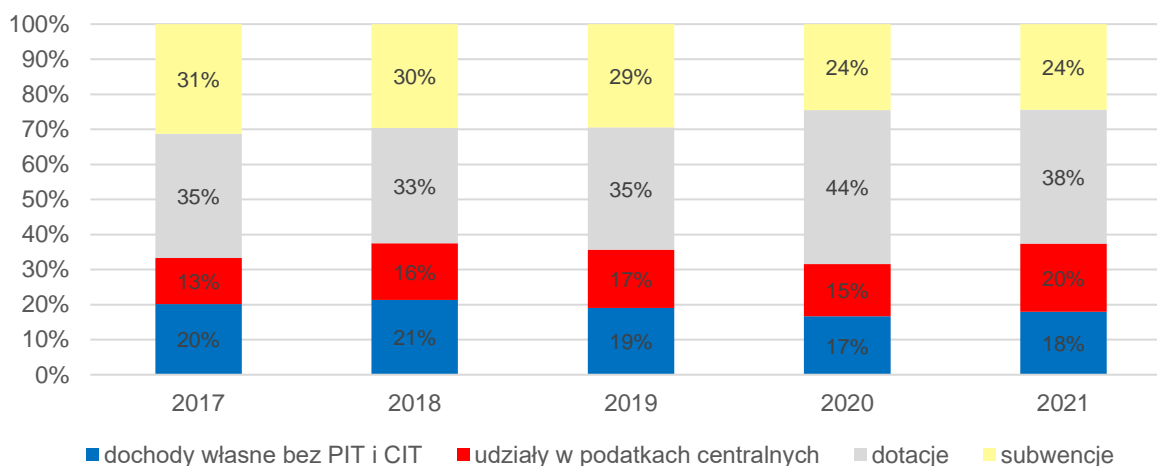
Gmina i Miasto Raszków charakteryzuje się niemal całkowitym pokryciem siecią wodociągową (99,7%), jest to poziom wyższy niż średnia powiatowa (98%) i wojewódzka (96,6%). Podmiotem odpowiedzialnym za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Raszkowie. Poziom objęcia terenu Gminy siecią kanalizacyjną wynosi 43,2%, jest to statystyka niższa niż średnia powiatowa (65,6%) oraz wojewódzka (72,8%). Najmniejszy udział wykorzystania urządzeń sieciowych w Gminie i Mieście Raszków dotyczy infrastruktury gazowej – 9,1%, pod tym względem Gmina wypada wyjątkowo negatywnie na tle powiatowym (48,3%) i wojewódzkim (51,9%). Dystrybucją gazu na obszarze Gminy i Miasta Raszków zajmuje się Wielkopolska Spółka Gazownictwa poprzez dostarczanie gazu na terenie miejscowości: Jaskółki, Jelitów, Moszczanka, Pogrzybów, Przybysławice, Radłów, Raszków i Rąbczyn. Należy jednak pamiętać, że to mieszkaniec jest obowiązany wnioskować o podłączenie swojego domostwa do sieci gazowej. Ponadto, dystrybutor nie ma obowiązku wykonania przyłącza w przypadku nieopłacalności inwestycji. Wszelkie prace związane z rozwojem sieci gazowej są bardzo drogie i najczęściej wymagają znacznych nakładów ze strony odbiorcy indywidualnego. Uwzględniając powyższe dane warto zapewnić mieszkańcom wsparcie merytoryczne w zakresie zaopatrywania domostw w ciepło i ciepłą wodę użytkową, co pozwoli im zoptymalizować indywidualne źródła ogrzewania. Ponadto może to stanowić dobry punkt wyjścia do rozmowy dotyczącej alternatywnych źródeł ciepła w przypadku zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Wskazane jest też, by podjęto działania związane z rozwojem sieci kanalizacyjnej lub propagowaniem nowoczesnych przydomowych oczyszczalni ścieków.

W Gminie i Mieście Raszków notuje się systematyczny wzrost udziału odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów (z 11% w 2016 roku do 57% w 2021 roku). Gmina podejmuje sukcesywne działania związane z zachowaniem unijnych poziomów odzysku i recyklingu odpadów, na co wskazują aktualne

¹ Śleszyński P., Komornicki T., 2016. Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego, Przegląd Geograficzny 88,4, s. 469-488.

sprawozdania. Na obszarze Gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Ustanowiono selektywne zbieranie odpadów m.in. papier, tworzywa sztuczne i opakowania wielomateriałowe, szkło, przeterminowane leki, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, odpady zielone, odpady budowlane i rozbiórkowe. Ponadto na terenie Gminy obowiązuje selektywna zbiórka popiołu i żużla z palenisk domowych oraz bioodpadów z podziałem na bioodpady kuchenne i bioodpady zielone. Wnioskować można, iż wzrost udziału frakcji poddawanych segregacji związany jest głównie z wprowadzonym obowiązkiem segregacji odpadów i wzrostem kosztów odbioru odpadów zmieszanych, oraz ze wzrostem świadomości ekologicznej mieszkańców. Gmina realizuje również zadania z zakresu gospodarki odpadami, innych niż komunalne a także pozyskuje środki finansowe ze źródeł zewnętrznych na realizację przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska. Dzięki temu realizowane są zadania polegające na usuwaniu odpadów rolniczych oraz azbestu. Gmina posiada doświadczenie w zakresie realizacji i rozliczania projektów współfinansowanych środkami zewnętrznymi oraz konieczną wiedzę w zakresie realizacji projektów dotyczących zbierania odpadów rolniczych oraz azbestowych.

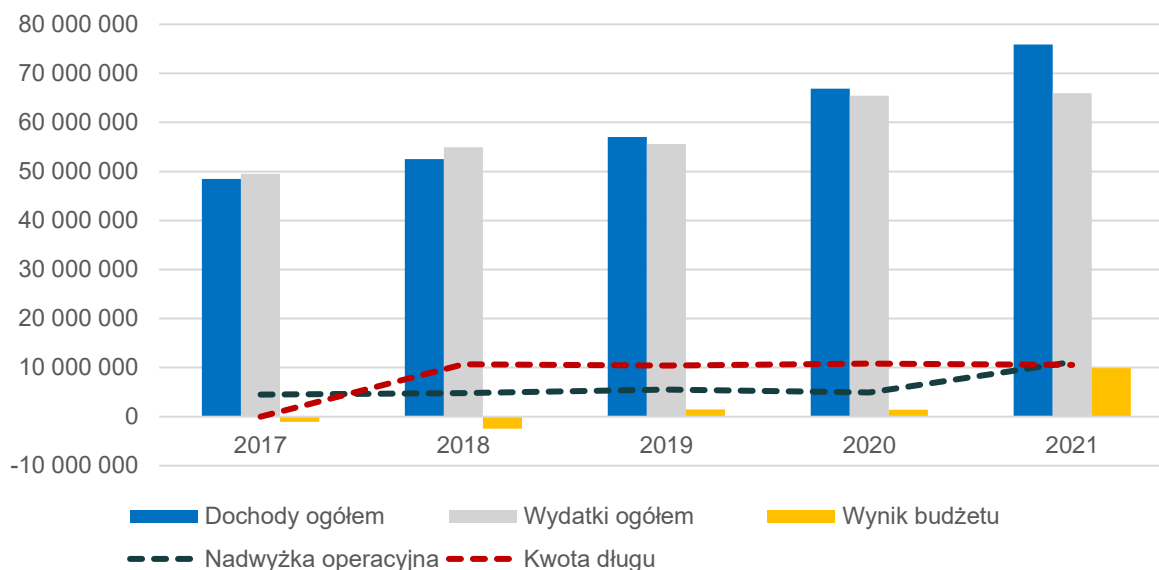
Dochody własne Gminy stanowią ok. 20% jej budżetu, natomiast subwencje i dotacje ponad 60%. Świadczy to o znacznym uzależnieniu budżetu i możliwości inwestycyjnych od zewnętrznych źródeł finansowania, a jednocześnie o zaradności Gminy w kwestii pozyskiwania bezzwrotnych środków zewnętrznych.

Ryc. 1 Struktura dochodów Gminy i Miasta Raszków w latach 2017-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy i Miasta Raszków.

Na przestrzeni lat 2019-2021 Gmina osiągała dodatni wynik budżetu, co stanowi odwrócenie sytuacji z lat 2017 i 2018, kiedy to ujemny wynik budżetu spowodowany był zwiększonymi nakładami na inwestycje bez udziału wystarczających bezzwrotnych źródeł zewnętrznych. Poziom uzyskanej nadwyżki operacyjnej w 2021 roku wzrósł ponad dwukrotnie, w porównaniu do roku poprzedzającego. Kwota długu w 2021 roku wyniosła ponad 10,5 mln.

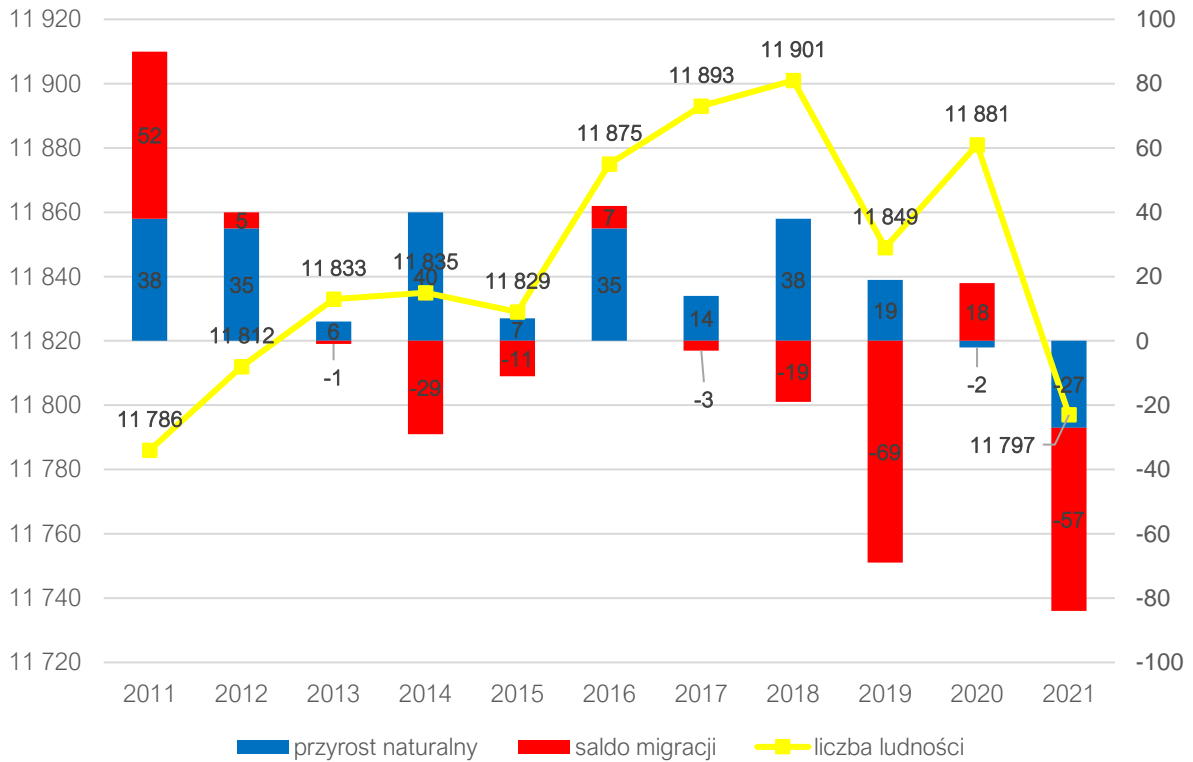
Ryc. 2 Zestawienie dochodów i wydatków oraz zadłużenia i nadwyżki operacyjnej wraz z wynikiem budżetu Miasta i Gminy Raszków.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy i Miasta Raszków.

Udział wydatków inwestycyjnych w ogóle wydatków w ostatnim pięcioleciu kształtował się na zbliżonym poziomie tj. między 10 a 15%. Wyjątek stanowił rok 2019 (9,2 %), aczkolwiek wstrzymanie inwestycji w tym wypadku związane było z pandemią COVID-19 jak i etapu rozpoczęcia wielu inwestycji wieloletnich. Obserwując potencjał inwestycyjny (środki finansowe pozostałe do dyspozycji po pokryciu wydatków bieżących i spłacie zaplanowanych obecnie rat kapitałowych) na lata 2023-2030, stwierdzić można, że Gmina posiada dobrą kondycję finansową na lata następne.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Diagnoza sytuacji demograficznej w Gminie i Mieście Raszków (dane GUS na 31 grudnia 2021 roku) wskazuje na niewielkie fluktuacje liczby ludności w ostatniej dekadzie. Rok 2019 i 2021 odznaczyły się wyraźnie ujemnym saldem migracji w porównaniu do analizowanego okresu. Wpływ na to mogła mieć zarówno pandemia jak i towarzyszące jej przemiany na rynku pracy. W 2021 r. Gminę i Miasto Raszków zamieszkiwało 11 797 osób. Według danych statystycznych dla tego samego roku liczba mieszkańców Gminy stanowiła 7% ludności powiatu ostrowskiego z gęstością zaludnienia 89 os./km². Na nieznaczny spadek liczby mieszkańców Gminy w ostatnich latach składa się niski poziom salda migracji oraz przyrostu naturalnego. W 2021 roku oba zjawiska przybierały wartości ujemne (-57 saldo migracji, -27 przyrost naturalny).

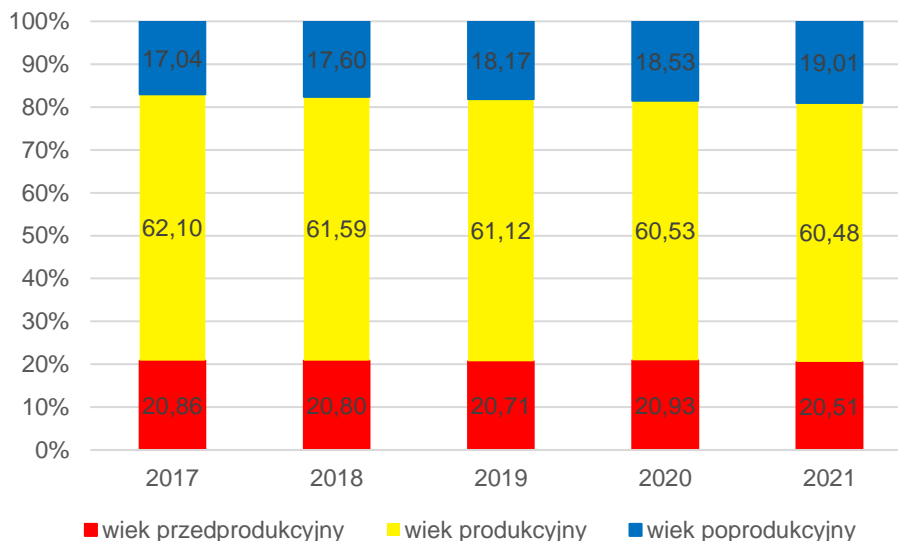

Ryc. 3 Zmiany liczby ludności w Gminie i Mieście Raszków w latach 2011-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na obszarze Gminy i Miasta Raszków można zauważyć stopniowe starzenie się społeczeństwa. Współczynnik obciążenia demograficznego wyniósł na koniec 2021 r. 24,3 podczas, gdy w 2017 roku wynosił 19,7. Niemniej, obciążenie senioralne w Gminie wciąż jest niższe niż w powiecie czy województwie. Struktura ludności z podziałem ze względu na wiek: przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny również nie uległa większym zmianom w analizowanym okresie. W 2017 r. udział ludności w wieku poprodukcyjnym w Gminie i Mieście wynosił 17,04%, a w 2021 r. – 19,01%. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym również utrzymuje się na stabilnym poziomie powyżej 20%.

Ryc. 4 Struktura ludności ze względu na wiek: przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w latach 2017-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednym z najważniejszych aspektów mających wpływ na jakość życia w Gminie jest zapewnienie odpowiedniej opieki dla najmłodszych oraz zagwarantowanie dobrego startu w przyszłość dla młodzieży.

Na terenie Gminy i Miasta Raszków funkcjonuje prywatny Klub Dziecięcy „Baśniowa Kraina”, w którym opiekę dzienną otrzymują dzieci w wieku od 1 roku do 3 lat. Niemniej jednak w Gminie potrzebne jest wybudowanie nowoczesnego obiektu żłobka publicznego wraz z przedszkolem – ułatwi to powrót do aktywności zawodowej rodziców najmłodszych mieszkańców Gminy.

System oświatowy w Gminie opiera się na działalności 6 szkół podstawowych oraz 2 publicznych przedszkoli i 11 oddziałów wychowania przedszkolnego zlokalizowanych w szkołach. Udział dzieci objętych opieką przedszkolną w ciągu ostatnich 6 lat był wysoki (na przestrzeni lat 2016-2021 wzrósł z 81% do 84%). Jednocześnie w tym okresie zaobserwowano wzrost liczby dzieci z terenu Gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (na przestrzeni lat 2016-2021 wzrost z 56 do 68 dzieci). Podobny trend dotyczy liczby uczniów z terenu Gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (na przestrzeni lat 2016-2021 wzrost z 284 do 329 uczniów). W roku szkolnym 2023/2024 Gmina dysponuje 42 nowymi miejscami w oddziałach przedszkolnych.

Szkoły zlokalizowane w Gminie i Mieście Raszków odznaczają się wysokim poziomem wyposażenia placówek. Wszystkie szkoły wyposażone są w tablice interaktywne, które służą rozwijaniu szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Uznając potrzebę otoczenia szczególną opieką uzdolnionych uczniów corocznie przyznawane są Stypendia Burmistrza Gminy i Miasta Raszków w uznaniu wysokich wyników w nauce.

W Gminie i Mieście Raszków zaobserwować można rozwiniętą ofertę z zakresu szkolnictwa podstawowego oraz opieki nad dziećmi powyżej 3 roku życia. Niemniej, zasadniczą kwestią pozostaje standard oraz jakość usług oferowanych przez niniejsze placówki. W przypadku obniżenia poziomu świadczonych usług może wystąpić zjawisko odpływu wychowanków i uczniów z obszaru Gminy do placówek zlokalizowanych poza nią. W związku z tym, Gmina mocno inwestuje w infrastrukturę oświatową budując hale sportowe i boiska sportowe. Ponadto nieustannie poprawia się standard budynków szkolnych oraz sal lekcyjnych wraz z wyposażeniem. Na ww. realizacje Gmina pozyskuje często środki zewnętrzne.

Gminę i Miasto Raszków cechuje rozwinięta oferta kulturalna. W Gminie aktywnie funkcjonuje Miejsko Gminny Ośrodek Kultury zajmujący się organizowaniem czasu wolnego mieszkańców, rozwijaniu ich

zainteresowań, organizacji uroczystości regionalnych i narodowych, zapewnieniu zajęć animacyjno-rekreacyjnych dla dzieci czy pomocy w działalności Klubu Seniora. Działalność Biblioteki Publicznej opiera się na gromadzeniu, opracowaniu i udostępnianiu księgozbioru oraz czasopism i organizacji akcji czytelniczych a także warsztatów literacko-plastycznych. MGOK mając na celu podnoszenie jakości świadczonych usług oraz ciągle wzbogacanie oferty kulturalnej według potrzeb lokalnej społeczności, planuje poszerzyć ofertę zajęć edukacyjno-kulturalnych, organizując zajęcia muzyczne dla dzieci i młodzieży. Sporym utrudnieniem przy planowaniu tego zadania są ograniczenia związane z możliwościami finansowymi oraz małą ilością pomieszczeń w budynku ośrodka kultury (pozytywnym przykładem jest powstanie Galerii pod Sceną w ośrodku). Gmina pozyskała środki finansowe na odnowienie Sali widowiskowej oraz na jej wyposażenie, a także na remont budynku MGOK (wraz z zagospodarowaniem terenu przed budynkiem). Rozwiązaniem może być wykorzystanie potencjału, jaki ma w sobie teren zespołu pałacowo-parkowego w Przybysławicach. W ramach porozumienia z podmiotem zarządzającym zespołem oraz przy uzyskaniu dofinansowania zewnętrznego na zakup instrumentów muzycznych, istnieje możliwość zorganizowania zajęć muzycznych oraz utworzenia dziecięcego amatorskiego zespołu muzycznego. Galeria pod Sceną oraz pałacowe pomieszczenia dają również duże możliwości do organizowania wystaw i wernisaży. W celu wykorzystania tych przestrzeni na potrzeby kulturalne, MGOK zamierza nawiązać współpracę z większymi placówkami muzealnymi sąsiadującymi z Gminą i Miastem Raszków, by z pomocą tych instytucji móc organizować cykliczne wystawy sztuk plastycznych. Biorąc pod uwagę uwarunkowanie terenu, walory przyrodnicze i architektoniczne, obszar Gminy jest idealnym miejscem do organizowania plenerów malarskich, które mogłyby na stałe wpisać się w kalendarz wydarzeń i tym samym dać możliwość rozwijania amatorskiej twórczości plastycznej we wszystkich grupach wiekowych.

Na obszarze Gminy funkcjonują rozmaite organizacje i stowarzyszenia o charakterze sportowo-rekreacyjnym. Działają one aktywnie na rzecz rozwijania kultury sportu w ramach wielu dyscyplin: kolarstwa, tenisa stołowego, biegu na orientację, aerobiku, piłki nożnej, siatkówki, kick-boxingu, wędkarstwa czy strzelectwa (dwa Bractwa Kurkowe w Raszkowie i Ligocie).

Głównym celem działań związanych z ochroną zabytków w Gminie i Mieście Raszków jest zachowanie wartościowych elementów dziedzictwa kulturowego i zapobieganie ich degradacji. Warto zaznaczyć, że wśród mieszkańców rośnie lokalna świadomość historyczna i dbałość o estetykę miejscowości gminnych. Działania edukacyjne związane z poszanowaniem zabytków i ich prawidłową ochroną oraz wzrost świadomości społeczności lokalnej w tym obszarze, spowodowały, że na bieżąco realizowane są prace remontowo-konserwatorskie obiektów zabytkowych, wpisanych do rejestru zabytków. Renowacje finansowane są ze środków pochodzących z budżetu Gminy i Miasta Raszków i pomagają w tworzeniu atrakcyjnego wizerunku Gminy.

Placówką odpowiedzialną za bezpieczeństwo gminne jest Komisariat Policji zlokalizowany w Raszkowie. W ramach funkcjonowania jednostki policyjnej obszar Gminy został podzielony na trzy dzielnice o znaczeniu interwencyjnym. Ponadto za bezpieczeństwo mieszkańców odpowiada 18 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (jedna z nich – OSP Raszków jest ujęta w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym).

Na terenie Gminy działa 16 organizacji pozarządowych, których działalność dotyczy zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie rozwoju ich zainteresowań, promowania zdrowego trybu życia i pielęgnowania wartości lokalno-kulturowych Gminy. Wśród funkcjonujących na terenie Gminy organizacji pozarządowych przeważają kluby sportowe organizujące zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz towarzystwa na rzecz rozwoju ziemi raszkowskiej. Ponadto najważniejszym i najprężniej działającym podmiotem jest Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski”. Gmina i Miasto Raszków ma podpisane umowy o współpracy partnerskiej z gminami Dourges (Francja) i Palata (Włochy). Wspólne działania dotyczą realizacji przedsięwzięć kulturalnych rozwijających i wzbogacających lokalne społeczności poprzez wzajemne delegacje lokalnych zespołów ludowych i wokalnych.

Opieka zdrowotna w Gminie jest zapewniona przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej zlokalizowany w Raszkowie, ponadto w mieście funkcjonuje baza ratownictwa medycznego, która służy mieszkańcom

Gminy oraz północnej części powiatu ostrowskiego. W leki i pozostałe produkty medyczne mieszkańcy mogą zaopatrywać się w trzech aptekach zlokalizowanych w mieście Raszków oraz jednym punkcie aptecznym w Ligocie.

Za działania z zakresu opieki społecznej odpowiada Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie, którego działalność opiera się na wsparciu osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zajmuje się również działaniami zapobiegającymi trudnym sytuacjom życiowym oraz inicjatywami związanymi z życiowym usamodzielnieniem osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Ponadto na obszarze Gminy funkcjonuje Klub „SENIOR+”, który zajmuje się zapewnieniem wsparcia seniorom, umożliwieniem im wspólnego spędzania czasu wolnego oraz udziału w życiu kulturalnym, edukacyjnym społecznym i turystycznym.

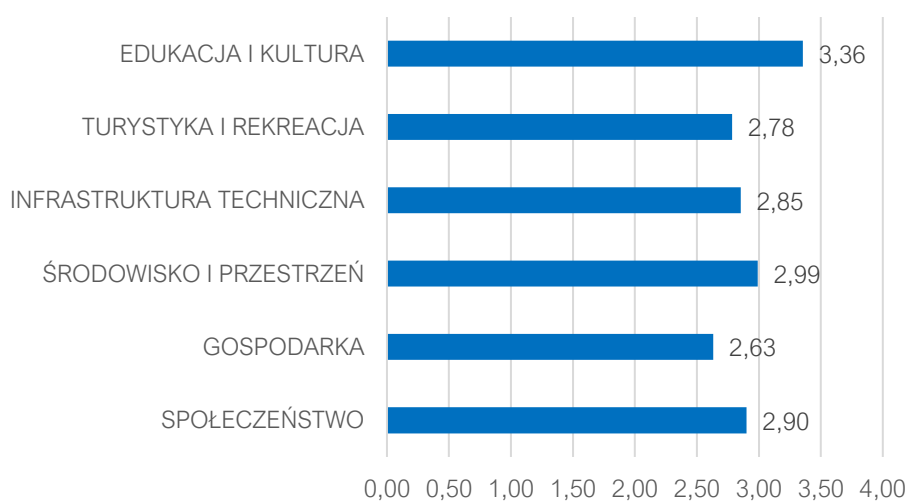
4. Jakość życia w Gminie i Mieście Raszków – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy i Miasta Raszków przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzone były w dniach **od 1 września 2022 roku do 14 października 2022 roku**.

Respondenci odpowiadali na 64 pytania z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 60 ankiet, z których największą część respondentów stanowiły kobiety (51,7%). Pod względem wieku mieszkańców, najwięcej z nich było w przedziale 36-45 lat (41,7%), a 61,7% wszystkich respondentów było osobami pracującymi. Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do opracowania.

4.1. Ocena sytuacji Gminy i Miasta Raszków

W Gminie i Mieście Raszków, w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 to ocena bardzo dobra, mieszkańcy **najlepiej oceniają działania w zakresie edukacji i kultury** (średnia ocena wynosiła 3,36), z kolei najgorzej gospodarkę (średnia ocena wynosiła 2,63). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,78 do 2,99). Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,92 (nieco poniżej średniej).

Ryc. 5 Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Tabela poniżej przedstawia najlepiej i najgorzej oceniane elementy przez ankietowanych w poszczególnych obszarach. Najniżej oceniony ze wszystkich obszarów został dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,79). Mieszkańcy wskazywali również na duży problem w zakresie możliwości uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy, infrastruktury melioracji szczegółowej (rowów, sieci drenarskiej, przepustów itp.), działań promocyjnych Gminy, mających na celu pozyskanie potencjalnych turystów, dostępu do żłobków/klubów malucha, oraz rozwoju odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy. Powyższe elementy uzyskały średnią ocenę poniżej 2, co oznacza, że mieszkańcy mają w stosunku do nich złą i bardzo złą opinię.

Tab. 1 Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najlepiej oceniane:	Najgorzej oceniane:
Społeczeństwo	Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę (np. funkcjonowanie Klubu Seniora)	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
Gospodarka	Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie	Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy
Środowisko i przestrzeń	Estetyka Gminy	Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)
Infrastruktura techniczna	Dostęp do Internetu w Gminie	Jakość sieci gazowej
Turystyka i rekreacja	Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie Gminy

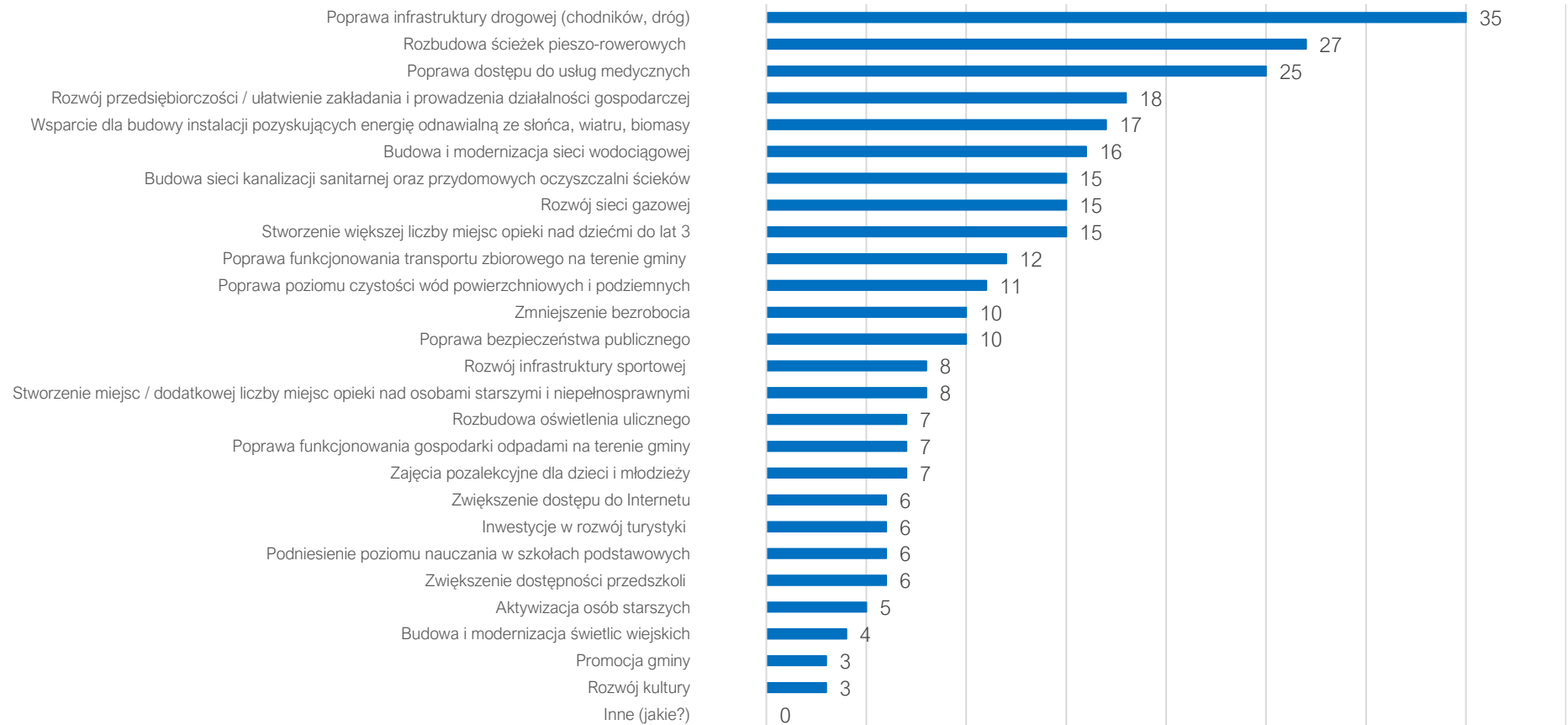
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Żadna dziedzina funkcjonowania Gminy nie została wyróżniona oceną bardzo dobrą. Najwyższą ocenę wśród mieszkańców zdobył dostęp do edukacji w szkołach podstawowych, estetyka Gminy, działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki, jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne), wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych oraz jakość edukacji przedszkolnej w gminie (powyższe obszary zdobyły ocenę powyżej 3). Należy jednak zaznaczyć, że pomimo wysokiej oceny dostępności szkół jednocześnie w obszarze edukacji i kultury respondenci wskazali na potrzebę realizacji działań rozwojowych w ramach wsparcia dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie Gminy.

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Wśród najczęściej wskazywanych znalazła się poprawa infrastruktury drogowej (35 odpowiedzi), następnie rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych (27 odpowiedzi), poprawa dostępu do usług medycznych (25 odpowiedzi), rozwój przedsiębiorczości / ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej (18 odpowiedzi), wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy (17 odpowiedzi) oraz budowa i modernizacja sieci wodociągowej (16 odpowiedzi). Znacznie rzadziej, myśląc o priorytetach rozwojowych mieszkańcy wskazywali na rozwój kultury, promocję Gminy, budowę i modernizację świetlic wiejskich, aktywizację osób starszych, zwiększenie dostępności przedszkoli, podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych oraz inwestycje w rozwój turystyki.

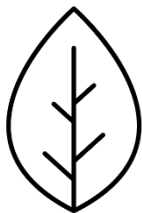
Ostatnim pytaniem zadaniem w ankiecie było wskazanie elementu, który miałby zostać wizytówką Gminy. Wskazuje ono również na pożądane priorytety rozwoju według mieszkańców. Najczęściej mieszkańcy wskazywali na wysoką jakość infrastruktury drogowej tereny zieleni i rekreacji, bezpieczeństwo mieszkańców, czystość środowiska, rynek w Raszkowie, a także rozwój gospodarczy.

Ryc. 6 Główne priorytety rozwoju Gminy i Miasta Raszków według ankietowanych

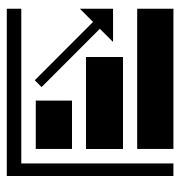
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

WIZYTÓWKA GMINY I MIASTA RASZKÓW WEDŁUG MIESZKAŃCÓW

Tereny zielone i czystość środowiska

Wysoka jakość infrastruktury drogowej

Rozwój gospodarczy

Bezpieczeństwo mieszkańców

Przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców wskazują, że kluczowe dla rozwoju i wymagające interwencji obszary to:

- 1) INFRASTRUKTURA TECHNICZNA;
- 2) USŁUGI PUBLICZNE;
- 3) ROZWÓJ GOSPODARCZY;
- 4) EKOLOGICZNA POLITYKA ENERGETYCZNA

Zdaniem mieszkańców najważniejszym elementem, który poprawi jakość życia w Gminie, jest rozwój infrastruktury technicznej, w tym dróg oraz ścieżek pieszo-rowerowych. Ważnym elementem jest też poprawa dostępności specjalistycznych usług medycznych, rozwój przedsiębiorczości oraz wsparcie powstawania instalacji odnawialnych źródeł energii.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- ✓ diagnozę sytuacji Gminy;
- ✓ dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;
- ✓ wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w dniach od 1 września 2022 roku do 14 października 2022 roku;
- ✓ wywiad pogłębiony z Zespołem Strategicznym.

S mocne strony	W słabe strony
O szanse	T zagrożenia

Analizę SWOT dla Gminy i Miasta Raszków przedstawia poniższe zestawienie:

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • 100% powierzchni Gminy pokryte MPZP; • Blisko 57% powierzchni gminy zajmują obszary przyrody prawnie chronionej; • Zrewitalizowane zespoły pałacowo-parkowe z XVIII, XIX oraz XX wieku stanowiące wizytówkę Gminy; • Szlaki rowerowe PTTK powiatu ostrowskiego, przebiegające przez teren Gminy, których elementami są gminne zabytki – zachęta i impuls do rozwoju turystyki rowerowej i aktywnego spędzania czasu na terenie gminy; • Nowoczesna oczyszczalnia ścieków w Rąbczynie (najnowocześniejsza w skali powiatu), zaspokajająca potrzeby mieszkańców w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych. Obiekt stwarza możliwość rozbudowy sieci na terenie Gminy, obsługuje również Miasto i Gminę Ostrów Wlkp. i Gminę Przygodzice; • Rozwinięta sieć wodociągowa (zaspokaja blisko 100% potrzeb konsumentów); • Zadowalająca jakość powietrza; • Funkcjonujący na terenie Gminy Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych; • Tereny rekreacyjne (kąpielisko, boiska, strzelnica), wykorzystywane przez lokalne organizacje i stowarzyszenia oraz indywidualnie przez mieszkańców; • Sąsiedztwo ośrodka regionalnego i siedziby powiatu (Ostrowa Wlkp.); • Rozwinięta i dobrze skomunikowana sieć placówek oświatowych; • Wdrażanie systemu wsparcia dla zdolnych uczniów oraz systemu stypendialnego (w 	<ul style="list-style-type: none"> • Niezadowalający stan niektórych dróg powiatowych i gminnych, brak chodników w wielu miejscach o kluczowym znaczeniu dla uczestników ruchu drogowego; • Brak ścieżek rowerowych (pomimo występowania dwóch szlaków rowerowych PTTK) uniemożliwiających wykorzystanie roweru jako środka transportu w drodze do np. pracy, szkoły; • Małe zróżnicowanie użytkowania terenu – niski stopień zalesienia; • Brak pieszych i konnych szlaków turystycznych; • Niski odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej, bardzo niski odsetek osób mających dostęp do sieci gazowej; • Brak dostępu do Internetu szerokopasmowego w części miejscowości, skutkujący brakiem możliwości sprawniej nauki lub pracy w trybie zdalnym; • Brak atrakcyjnych miejsc pracy poza rolnictwem na obszarze gminy, znaczna część mieszkańców zatrudniona poza gminą zamieszkania np. w Ostrowie Wlkp.; • Niski poziom przedsiębiorczości na obszarze gminy – niewielka liczba przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców; • Spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym wiąże się ze zmniejszeniem potencjału gospodarczego oraz brakiem zastępowalności pokoleń na rynku pracy; • Wysoki odsetek osób zatrudnionych w rolnictwie, praca w rolnictwie postrzegana jako jedyna możliwa droga zawodowa, utrzymywanie gospodarstw tylko ze

<p>tym stypendium Burmistrza dla najzdolniejszych uczniów);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szeroka oferta MGOK-u i Biblioteki Publicznej, zaspokajających potrzeby mieszkańców z różnych grup wiekowych; • Funkcjonujący Klub Senior+; • Realizacja polityki prorodzinnej (Raszkowska Karta Rodziny 3+, Raszkowska Wyprawka Niemowlaka); • Zespoły ludowe i folklorystyczne pielęgnujące lokalne tradycje; • Kluby i związki sportowe realizujące zajęcia w ramach różnych dyscyplin; • Duża liczba stowarzyszeń i organizacji o szerokim wachlarzu działalności kulturalnej i sportowej; • Szeroka sieć OSP na terenie gminy: duża liczba dobrze zorganizowanych, wyposażonych i licznych jednostek będących lokalną kuźnią aktywności i społecznej odpowiedzialności; • Baza ratownictwa medycznego na terenie gminy podnosząca poziom bezpieczeństwa mieszkańców; • Szeroka działalność GOPS-u, spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej; • Ciekawa historia miasta Raszków, historyczne przykłady solidarności społecznej mieszkańców. 	<p>względu na wielopokoleniowe tradycje i przywiązanie do ziemi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niekorzystna sytuacja demograficzna (spadek liczby ludności ogółem, ujemne saldo migracji i przyrost naturalny, rosnące senioralne obciążenie demograficzne, spadający odsetek osób w wieku kreatywnym); • Brak gminnego miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 – utrudniony powrót do pracy dla rodziców po urodzeniu dziecka; • Dalszy spadek ilości uczniów uczęszczających do szkół w granicach gminy skutkować może koniecznością zamknięcia części placówek; • Zwiększające się koszty utrzymania przedszkoli i szkół; • Niskie wyniki egzaminów zewnętrznych w gminnych szkołach podstawowych (wyniki egzaminu ósmoklasisty niższe niż średnia dla powiatu i województwa); • Niedostatecznie rozwinięta oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach; • Niedostateczne wsparcie dla uczniów z problemami w nauce.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Gmina wchodzi w skład Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, współpraca AKO z Bankiem Światowym i Komisją Europejską w ramach wspólnych projektów inwestycyjnych i społeczno-kulturalnych; • Członkostwo Gminy w Lokalnej Grupie Działania „Okno Południowej Wielkopolski” – realizacja wspólnych projektów społeczno-kulturalnych; • MPZP przygotowane pod rozwój instalacji OZE (elektrownie wiatrowe) – zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju; • Bliskość i dostępność Ostrowa Wielkopolskiego – Gmina i Miasto Raszków dobrym miejscem do zamieszkania dla osób pracujących w jednej ze stolic AKO oraz korzystających z ich oferty usługowej (wykorzystanie zjawiska suburbanizacji). 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczony wpływ Gminy na stan drogowej infrastruktury powiatowej; • Silna antropopresja na środowisko przyrodnicze – rozwój czynników zanieczyszczających środowisko (wzrost natężenia ruchu drogowego); • Duża powierzchnia Gminy objęta formami ochrony przyrody jako czynnik ograniczający możliwości rozwojowe budownictwa mieszkaniowego; • Zagrożenie wykluczeniem społecznym (głównie wśród seniorów); • Pogłębiające się negatywne trendy demograficzne w skali gminy i subregionu; • Negatywne skutki suburbanizacji – problemy społeczne, możliwość niskiego powiązania nowych mieszkańców z nowym miejscem zamieszkania, rosnące konflikty społeczne między „starymi” i „nowymi” mieszkańcami; • Brak zrozumienia specyfiki mieszkania na wsi przez nowych mieszkańców.

Część 2
Strategiczne
kierunki rozwoju
Gminy i Miasta Raszków

CZĘŚĆ

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację przestrzenną i społeczno-gospodarczą jednostki. Zwrócono uwagę zarówno na atuty, jak i obszary wymagające poprawy. W procesie tworzenia i realizacji Strategii istotne jest również określenie misji i wizji. Są to dwa elementy ukazujące kierunek, w jakim dąży samorząd.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: Czym się zajmujemy? Dlaczego? Co jest naszym priorytetem? Uwzględniając przyjęte założenia, sformułowano **misję Gminy i Miasta Raszków**, która brzmi:

Gmina i Miasto Raszków stwarza warunki do komfortowego życia dla swoich mieszkańców, wykorzystując lokalne uwarunkowania przestrzenne, społeczne i kulturowe.

Z kolei wizja to obraz przyszłości, który będzie efektem realizacji podejmowanej Strategii. Ukazuje Gminę i Miasto Raszków w perspektywie strategicznej – w 2030 roku. Jest to obraz Gminy będący efektem zrealizowanych działań i osiągniętych przez samorząd celów.

WIZJA GMINY I MIASTA RASZKÓW

**Gmina i Miasto Raszków w
2030 roku stanowi bardziej
przyjazne miejsce do życia.
Oferowane usługi gminne
kompleksowo
odpowiadają potrzebom
mieszkańców.**

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy i Miasta Raszków, jej sytuacji przestrzennej, gospodarczej, społecznej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono 2 cele strategiczne, którymi są:

I. STWORZENIE ATRAKCYJNEJ PRZESTRZENI ŻYCIOWEJ DLA MIESZKAŃCÓW W OPARCIU O WALORY ŚRODOWISKOWE GMINY

II. WYKORZYSTANIE LOKALNEGO POTENCJAŁU SPOŁECZNEGO I KULTURALNEGO W CELU POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, DOSTOSOWANIE USŁUG DO MIEJSCOWYCH POTRZEB

Powyższe postulaty w sposób syntetyczny ujmują ogół działań niezbędnych do realizacji, celem osiągnięcia wizji Gminy w 2030 roku. Cele strategiczne odwzorowują zamiary rozwojowe w trzech sferach: przestrzennej, gospodarczej i społecznej. Sfery, w których planowane są działania rozwojowe przenikają się - podejmowane działania w sferze przestrzennej będą wpływały na gospodarkę lokalną, a ta z kolei na sytuację społeczną. Aktywne i świadome społeczeństwo lokalne w dobrej sytuacji materialnej będzie z kolei wpływało na jakość środowiska przyrodniczego. Dla osiągnięcia równowagi konieczne jest równoległe realizowanie zadań w każdej z wymienionych sfer. Aby urzeczywistnić realizację celów strategicznych, dla każdego z nich ustanowiono szereg celów operacyjnych, porządkujących poszczególne działania. Cele operacyjne przedstawiono na poniższej grafice.

CEL STRATEGICZNY I

Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni życiowej dla mieszkańców w oparciu o walory środowiskowe Gminy

Cel operacyjny 1.1

Gmina i Miasto Raszków: dobrze skomunikowana i dostępna

Cel operacyjny 1.2

Gmina i Miasto Raszków: atrakcyjnym miejscem wypoczynku dla mieszkańców, wykorzystującym walory przyrodnicze i rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną

Cel operacyjny 1.3

Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę

Cel operacyjny 1.4

Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania

CEL STRATEGICZNY II

Wykorzystanie lokalnego potencjału społecznego i kulturalnego, dostosowanie usług do miejscowych potrzeb

Cel operacyjny 2.1

Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania systemu oświaty

Cel operacyjny 2.2

Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania usług zdrowotnych i społecznych

Cel operacyjny 2.3

Gmina i Miasto Raszków: odznaczająca się szeroką ofertą kulturalną dopasowaną do potrzeb mieszkańców

Cel operacyjny 2.4

Gmina i Miasto Raszków: współpracująca z podmiotami zewnętrznymi w celu poprawy jakości życia mieszkańców

CEL STRATEGICZNY I: STWORZENIE ATRAKCYJNEJ PRZESTRZENI ŻYCIOWEJ DLA MIESZKAŃCÓW W OPARCIU O WALORY ŚRODOWISKOWE GMINY

Cele operacyjne:

- 1.1 Gmina i Miasto Raszków: dobrze skomunikowana i dostępna
- 1.2 Gmina i Miasto Raszków: atrakcyjnym miejscem wypoczynku dla mieszkańców, wykorzystującym walory przyrodnicze i rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną
- 1.3 Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę
- 1.4 Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania

Atrakcyjna przestrzeń jest jednym z najważniejszych elementów budujących wysoki poziom zadowolenia mieszkańców danej jednostki terytorialnej. Każda z Gmin odznacza się indywidualnymi uwarunkowaniami przestrzennymi, które należy wykorzystywać zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i zachowaniem ładu przestrzennego.

Poszczególne obszary tworzące przestrzeń winny być odpowiednio skomunikowane. Łatwy i realizowany w komfortowy sposób dostęp do miejsc docelowych, sprawia, że mogą one być traktowane jako wizytówka Gminy bez obaw o nadzwyczajne zagospodarowanie czasu i środków na dojazd. Układ drogowy Gminy i Miasta Raszków częściowo wymaga przeprowadzenia modernizacji infrastrukturalnej, by w efektywny sposób spełniać swoje założenia komunikacyjne w ramach połączeń wewnątrzgminnych oraz w ramach aglomeracji kalisko-ostrowskiej.

Na obszarze Gminy występują rozmaite formy ochrony przyrody. Cenione na europejską skalę siedliska dębowe w ramach obszaru Natura 2000 oraz pomniki przyrody są bazą do rozwinięcia potencjału turystycznego i promocji Gminy. Należy jednak pamiętać, by planowane działania w zakresie turystyki na obszarach form ochrony przyrody były zharmonizowane z właściwościami gatunków, ekosystemów, krajobrazów oraz dóbr naturalnych zgodnie z zasadami trwałego i zrównoważonego rozwoju.

Ważnym elementem promowania walorów krajoznawczych w ramach zrównoważonego rozwoju turystyki w danej Gminie jest powstawanie pieszych, rowerowych oraz wodnych szlaków turystycznych. Na obszarze Gminy i Miasta Raszków zlokalizowane są różnego rodzaju obiekty zabytkowe, a ich potencjał kulturowy i edukacyjny sprawia, że mogą pełnić ważną rolę w planowaniu tematycznych szlaków.

Globalne ocieplenie jest skutkiem generowania energii z wysokoemisyjnych i wyczerpywalnych paliw kopalnych. W związku z tym samorządy w coraz większym stopniu przywiązują wagę do ekologicznych inwestycji. Do takich zalicza się instalacje odnawialnych źródeł energii, które mają coraz większy udział w produkcji energii elektrycznej na świecie. W związku z tym, istotne jest by założenia przestrzenne w dokumentach planistycznych Gminy i Miasta Raszków uwzględniały przyszłe lokalizacje tego typu instalacji. Uchwalony w 2012 roku Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, który przewiduje lokalizacje elektrowni wiatrowych na obszarze miejscowości Gminy i Miasta Raszków może być traktowany jako jedna z praktyk o charakterze ekologicznym lokalnego samorządu i stanowić bazę merytoryczną dla opracowania dalszych dokumentów tego rodzaju. Ponadto sporządzony jest MPZP pod budowę odnawialnych źródeł

energii (w tym farm fotowoltaicznych) m.in. w obrębie miejscowości Rąbczyn. Konieczny jest rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz uwzględnienie rozwiązań minimalizujących utratę naturalnej retencji lub spowalniających odpływ odprowadzanych wód i przywracające w możliwym zakresie naturalny, gruntowy charakter ich odpływu. Efekt taki można osiągnąć poprzez stosowanie powierzchni przepuszczalnych ze żwiru/pospółki lub powierzchni ażurowych zamiast szczelnych powierzchni betonowych, unikanie „betonowania” przestrzeni, sadzenie kwiatnych łąk zamiast trawników, zakładanie terenów zielonych, zakładanie zielonych dachów i zielonych ścian na budynkach, zakładanie oczek wodnych lub ogrodów deszczowych zasilanych deszczówką. Działania te mają przyczynić się do zwiększania odporności Gminy na zagrożenia związane ze zmianami klimatu takimi jak susza, podtopienia czy powódzie „błyskawiczne”.

Jakość przestrzeni publicznych zależy od jej wyposażenia w elementy zagospodarowania, które zaspokajają potrzeby mieszkańców związane z ich codzienną aktywnością. Istotnym jest by kształtowanie zagospodarowania na danym obszarze wiązało się z wykorzystywaniem lokalnych tradycji i wartości kulturowych oraz elementów przestrzeni z użyciem materiałów, kształtów i proporcji wpisujących się w miejscowy krajobraz. Kreowanie atrakcyjnych przestrzeni rekreacyjnych może pozytywnie wpłynąć na wzmocnienie poczucia lokalnej tożsamości oraz promować aktywny tryb życia. Przykładem takiej przestrzeni w Gminie i Mieście Raszków jest Zalew Kąpielka - kąpielisko to w okresie letnim jest miejscem aktywności rekreacyjnej i wzajemnej integracji mieszkańców. Przykład ten wskazuje, że powstawanie kolejnych miejsc o takim charakterze wpłynie pozytywnie na rozwój gminnej wspólnoty.

CEL STRATEGICZNY I: STWORZENIE ATRAKCYJNEJ PRZESTRZENI DLA MIESZKAŃCÓW W OPARCIU O WALORY ŚRODOWISKOWE GMINY			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1 Gmina i Miasto Raszków: dobrze skomunikowana i dostępna	<ol style="list-style-type: none"> 1) Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych; 2) Modernizacja i rozbudowa gminnej infrastruktury drogowej (chodniki, oświetlenie uliczne); 3) Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych i dróg dla pieszych wraz z infrastrukturą towarzyszącą 4) Montaż urządzeń podnoszących poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym (bezpieczne przejścia dla pieszych, lustra, monitoring, sygnalizacja świetlna); 5) Organizowanie bezpiecznych i dostępnych miejsc parkingowych na terenie Gminy; 6) Zwiększenie dostępności transportu zbiorowego (wewnętrznego i w ramach AKO); 7) Współpraca z zarządcami dróg ponadlokalnych w ramach powstania i modernizacji infrastruktury drogowej (drogi, chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie uliczne). 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Skrócenie czasów dojazdów; ✓ Wzrost jakości infrastruktury drogowej; ✓ Zmniejszenie ruchu samochodowego na rzecz rozwoju poruszania się rowerami; ✓ Zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego; ✓ Zwiększenie możliwości dotarcia do miejsca zamieszkania, ośrodka gminnego oraz ośrodka powiatowego w ramach regularnie kursującego transportu publicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Długość zmodernizowanych i rozbudowanych dróg gminnych (km); • Długość zmodernizowanych dróg powiatowych (km); • Długość zmodernizowanych chodników (km); • Łączna długość dróg rowerowych (km); • Spadek liczby wypadków drogowych (szt.); • Liczba zmodernizowanych i nowych punktów oświetlenia przydrożnego (szt.); • Liczba urządzeń podnoszących poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym (szt.); • Liczba bezpiecznych przejść dla pieszych (szt.); • Liczba nowych miejsc parkingowych (szt.); • Liczba miejscowości w Gminie objętych systemem komunikacji zbiorowej (szt.)

<p>1.2 Gmina i Miasto Raszków: atrakcyjnym miejscem wypoczynku dla mieszkańców, wykorzystującym walory przyrodnicze i rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zwiększenie liczby elementów infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej; 2) Zwiększenie stopnia wykorzystania zbiorników wodnych jako miejsca spędzania wolnego czasu mieszkańców (m.in. dalszy rozwój Zalewu Kąpielka); 3) Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej (boiska wielofunkcyjne, strzelnice, obiekty pływackie); 4) Zwiększenie stopnia wykorzystania istniejącej infrastruktury rekreacyjnej i zabytków do szerokiej działalności rekreacyjno-kulturalnej (m.in. w zespole pałacowo-parkowym w Przybysławicach, w Zoo Gminnym w Parku, na obszarze Zalewu Kąpielka); 5) Promocja terenów rekreacyjnych (np. organizacja rajdów rowerowych, wodnych wydarzeń rekreacyjnych dla mieszkańców). 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni publicznych; ✓ Powiększenie oferty spędzania czasu wolnego przez mieszkańców Gminy wykorzystująca lokalny potencjał przestrzenny; ✓ Rozbudowanie infrastruktury sportowej będzie miało wpływ na kształtowanie nawyku podejmowania aktywności fizycznej przez mieszkańców; ✓ Realizowanie działań rozwojowych dotyczących przestrzeni rekreacyjno-sportowych pozwala na spełnianie pasji i zainteresowań mieszkańców w tych lokalizacjach; ✓ Zwiększenie popularności terenów przy zbiornikach wodnych dzięki utworzonej infrastrukturze wypoczynkowo-rekreacyjnej; ✓ Realizowanie przedsięwzięć odbywa się z poszanowaniem zasad dotyczących ochrony przyrody; 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba elementów infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej (szt.); • Liczba nowoutworzonych miejsc wypoczynku/spędzania wolnego czasu (szt.) • Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów sportowych (szt.); • Liczba zorganizowanych wydarzeń rekreacyjno-kulturalnych w ciągu roku (szt.);
<p>1.3 Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Kontynuacja działań związanych z montażem instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej; 2) Dalszy rozwój odnawialnych źródeł energii (m.in. instalacji fotowoltaicznych); 3) Dalsza aktualizacja MPZP względem lokalizacji instalacji OZE; 4) Podjęcie działań związanych z zachowaniem bioróżnorodności i dbaniem o tereny objęte formami ochrony przyrody; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych na potrzeby budynków użyteczności publicznej oraz ich promocja wśród mieszkańców; ✓ Poprawa jakości powietrza na terenie Gminy; ✓ Wzrost powierzchni biologicznie czynnej i zachowanie bioróżnorodności w granicach Gminy; ✓ Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców; 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej (szt.); • Liczba MPZP z zapisami o lokalizacji OZE. (szt.); • Mierzona jakość ochrony powietrza (stężenie pyłów PM_{2,5} oraz PM₁₀); • Wzrost powierzchni terenów czynnych biologicznie (ha); • Liczba zorganizowanych akcji, warsztatów i konkursów promujących ochronę środowiska (szt.);

	<p>5) Wspieranie inicjatyw proekologicznych wśród mieszkańców – władze samorządowe pośredniczą w pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych na realizację przedsięwzięć ekologicznych;</p> <p>6) Zwiększenie odporności środowiska na zmiany klimatu m.in. poprzez zwiększenie terenów czynnych biologicznie, wprowadzanie zadrzewień (skwery - redukcja efektu wyspy ciepła);</p> <p>7) Działania na rzecz podnoszenia świadomości ekologicznej społeczności lokalnej, w szczególności w zakresie zmian klimatu (wydarzenia promujące ochronę środowiska, prowadzenie warsztatów i konkursów dla najmłodszych);</p> <p>8) Podjęcie działań związanych z rozwojem elektromobilności.</p>	<p>✓ Wzrost poziomu zabezpieczenia Gminy przed negatywnymi skutkami zmian klimatycznych;</p> <p>✓ Powstanie na terenie Gminy stacji i punktów ładowania pojazdów elektrycznych;</p> <p>✓ Kształtowanie ekologicznego wizerunku Gminy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wybudowanych stacji i punktów ładowania samochodów elektrycznych (szt.).
<p>1.4 Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania</p>	<p>1) Znoszenie barier architektonicznych w przestrzeni publicznej;</p> <p>2) Zwiększenie dostępu do sieci kanalizacyjnej oraz poprawa jej jakości;</p> <p>3) Zwiększenie dostępu do sieci wodociągowej oraz poprawa jej jakości;</p> <p>4) Wsparcie działań w zwiększeniu dostępu do sieci gazowej oraz poprawa jej jakości;</p> <p>5) Wsparcie działań związanych ze zwiększeniem dostępu do Internetu szerokopasmowego;</p>	<p>✓ Zwiększenie dostępności obiektów w przestrzeni publicznej dla osób starszych i z niepełnosprawnościami;</p> <p>✓ Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do infrastruktury podstawowej;</p> <p>✓ zwiększenie udziału mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej;</p> <p>✓ Poprawa jakości środowiska dzięki zmniejszeniu niekontrolowanego odpływu ścieków;</p> <p>✓ Zwiększenie udziału mieszkańców korzystających z sieci gazowej;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba usuniętych barier architektonicznych (szt.); • Długość nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km); • Długość nowo wybudowanej sieci wodociągowej (km); • Długość nowo wybudowanej sieci gazowej (km); • Liczba mieszkańców korzystających z Internetu szerokopasmowego (os.); • Liczba mieszkańców korzystających z gminnych e-usług (os.);

	<p>6) Rozwój systemu monitoringu na terenie Gminy (śródmieście, tereny rekreacyjne, sportowe);</p> <p>7) Podjęcie działań na rzecz poszerzenia oferty mieszkaniowej dla nowych mieszkańców (uzbrojenie wyznaczonych w dokumentach planistycznych terenów mieszkaniowych, promocja terenów mieszkaniowych);</p> <p>8) Popularyzacja i zwiększenie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w usługach publicznych, gospodarstwach domowych i sektorze przedsiębiorstw;</p> <p>9) Dbłość o wysoką jakość estetyki przestrzeni publicznej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości sieci internetowej na terenie Gminy; ✓ Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców dzięki funkcjonującemu monitoringowi miejskiemu; ✓ Rozwój zabudowy mieszkaniowej z zachowaniem ładu przestrzennego, wzrost liczby nowych mieszkańców; ✓ Podniesienie poziomu cyfryzacji Gminy; ✓ Zwiększenie jakości estetyki przestrzeni publicznej; ✓ Zwiększenie komfortu życia w Gminie zachęci potencjalnych mieszkańców do osiedlenia się na jej obszarze. 	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia terenów nowo wyznaczonych pod zabudowę mieszkalną (ha); • Powierzchnia nowo uzbrojonych terenów mieszkaniowych (ha); • Liczba zainstalowanych punktów monitoringu gminnego (szt.); • Liczba nowych mieszkańców Gminy na wyznaczonych terenach mieszkaniowych (os.).
--	---	--	---

CEL STRATEGICZNY II: WYKORZYSTANIE LOKALNEGO POTENCJAŁU SPOŁECZNEGO I KULTURALNEGO W CELU POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, DOSTOSOWANIE USŁUG DO MIEJSCOWYCH POTRZEB

Cele operacyjne:

- 2.1 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania systemu oświaty
- 2.2 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania usług zdrowotnych i społecznych
- 2.3 Gmina i Miasto Raszków: odznaczająca się szeroką ofertą kulturalną dopasowaną do potrzeb mieszkańców
- 2.4 Gmina i Miasto Raszków: współpracująca z podmiotami zewnętrznymi w celu poprawy jakości życia mieszkańców

Jakość życia mieszkańców danej gminy w dużym stopniu uwarunkowana jest poziomem usług edukacyjnych, zdrowotnych oraz społecznych. Na obszarze Gminy i Miasta Raszków nie funkcjonuje miejsce opieki nad dziećmi do lat 3 w postaci żłobka (funkcjonuje prywatny klub dziecięcy). Powstanie dodatkowego publicznego żłobka umożliwi rodzicom szybsze podjęcie pracy oraz zapewni profesjonalną opiekę nad dzieckiem wraz z realizacją zajęć dodatkowych. W Gminie i Mieście Raszków, podobnie jak w całym kraju, obserwuje się zjawisko starzenia społeczeństwa. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym corocznie się zwiększa i w najbliższym okresie może przewyższyć liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Powoduje to zmianę zapotrzebowania na usługi społeczne. W tym celu potrzebna jest rozbudowana oferta społeczna, która będzie odpowiadać na potrzeby każdej grupy społeczności gminnej: zawodowej, wiekowej czy zróżnicowanej ze względu na płeć, sytuację rodzinną lub materialną, a także osób narażonych na wykluczenie społeczne. Aktywizacja społeczna i profilaktyka zdrowotna mają być realizowane w ramach kierunków działań dedykowanych dla wymienionych grup społecznych. Tym samym planowane jest utworzenie żłobka oraz nowego przedszkola, a także doposażenie szkolnych gabinetów pielęgniarskich. Przewiduje się również rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych, w tym zajęć sportowych. O zapewnienie aktywności fizycznej i społecznej troszczy się funkcjonujący Klub Senior+.

Klub Senior+ zapewnia pomoc wsparcia dziennego dla 40 osób. Działa w strukturach Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raszkowie z siedzibą w Przybysławicach. Oferta placówki skierowana jest do mieszkańców Gminy i Miasta Raszków, w szczególności seniorów (60+).

Działalność Klubu ma na celu uwzględnienie potrzeb ludzi starszych i ich aktywizację w środowisku lokalnym. Podstawowym zadaniem jest przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób starszych. Klub jest miejscem, w którym seniorzy mogą się spotkać, porozmawiać, zagrać w grę, wspólnie obejrzeć film, a także zawierać nowe znajomości. Na spotkaniach prowadzone są zajęcia usprawniające aktywność psycho-fizyczną oraz rozwijające zainteresowania i pasje – plastyczne, muzyczne i kulinarne.

Ponadto realizowane są spotkania tematyczne o charakterze edukacyjnym. Seniorzy mogą również aktywnie spędzać czas na wycieczkach, spacerach i piknikach.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje wiele programów społecznych dla mieszkańców Gminy i Miasta Raszków, takich jak:

- Program „Opieka 75+” – usługi opiekuńcze dla Seniorów;
- Program Asystent rodziny i Koordynator pieczy zastępczej – wsparcie dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze;
- Program „Posiłek w szkole i w domu” – posiłek lub świadczenie pieniężne na zakup posiłku;
- Program osłonowy Gminy i Miasta Raszków w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” – zapewnienie posiłku każdemu uczniowi na wniosek Dyrektora Placówki Oświatowej;
- Program Korpus Wsparcia Seniorów – teleopieka na odległość;
- Program Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej – usługi Asystenta dla osób niepełnosprawnych.

Wśród osób dorosłych planuje się utworzenie i promowanie programów profilaktyki zdrowotnej, w tym profilaktyki uzależnień. Ponadto, rozwój społeczności lokalnej ma być wspierany poprzez szereg inicjatyw służących integracji międzypokoleniowej.

Miejsko Gminny Ośrodek Kultury oraz Biblioteka Publiczna w Raszkowie to instytucje, które oferują szeroką gamę usług o charakterze kulturalno-społecznym. Warte podkreślenia są przede wszystkim inicjatywy wykorzystujące lokalne walory tradycyjno-kulturowe (zespoły artystyczne, organizowanie imprez tematycznych). Tego rodzaju działania mają pozytywny wpływ na budowanie tożsamości lokalnej mieszkańców i zwiększają ich przywiązanie do danego obszaru. W związku z tym samorząd gminny powinien wspierać projekty kulturowe, które mogą być również częścią działań promocyjnych gminy w skali regionalnej.

Jednym z dynamicznie rozwijających się zjawisk demograficzno-przestrzennych w ostatnich latach jest suburbanizacja. Polega ona na przenoszeniu się mieszkańców miast na tereny podmiejskie, które oferują dostęp do natury, ciszę i relatywnie niższe koszty życia. Gmina i Miasto Raszków położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie ośrodka o znaczeniu regionalnym – Ostrowa Wielkopolskiego, który wraz z Kaliszem tworzy aglomerację bicentryczną. AKO, wyłączając stolicę województwa wielkopolskiego – Poznań, jest najważniejszym układem miejskim w regionie o silnym oddziaływaniu rozwojowym. Niemniej, stając naprzeciw oczekiwaniom ludności, co do warunków życia i zamieszkania, obszar Ostrowa Wielkopolskiego jest miejscem, z którego należy spodziewać się ewentualnego napływu ludności do Gminy i Miasta Raszków. Napływ nowej ludności i miejskiego stylu życia na tereny wiejskie zawsze będzie się wiązał z szeregiem wyzwań, z którymi wiele gmin w Polsce próbuje sobie radzić. Raszków w swojej strategicznej perspektywie uwzględnia i przewiduje, a nawet kierunkuje działania celem zachęcenia nowych mieszkańców do osiedlania się na terenie Gminy. Jest to kompleks przemyślanych działań zmierzających do rozwoju potencjału ludzkiego w Gminie, który będzie w przyszłości stanowił o jej pozycji i znaczeniu. Ważnym jest by ludzie, którzy przeprowadzili się do nowego miejsca mieli możliwość integracji z innymi mieszkańcami. Samorząd terytorialny powinien organizować cykliczne wydarzenia o charakterze rekreacyjno-integracyjnym, których efektem będzie zacieśnianie więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami i budowanie tożsamości lokalnej wśród nowo zamieszkałej ludności. Spotkania te mogą również pełnić formę forów dyskusyjnych, na których rozwiązywane będą problemy mieszkańców. Nastawienie na integrację i współpracę, podparte rozwojem infrastruktury komunikacyjnej stanowi komplementarne zadania zmierzające do przygotowania Gminy na przyjęcie nowych mieszkańców.

Powyższe działania stanowiąc będą podstawę do realizacji celu strategicznego w sferze społecznej. Ich zbiorcze zestawienie prezentuje poniższa tabela.

CEL STRATEGICZNY II: WYKORZYSTANIE LOKALNEGO POTENCJAŁU SPOŁECZNEGO I KULTURALNEGO W CELU POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, DOSTOSOWANIE USŁUG DO MIEJSCOWYCH POTRZEB			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania systemu oświaty	<ol style="list-style-type: none"> 1) Restrukturyzacja gminnego systemu opieki przedszkolnej – powstanie nowego przedszkola; 2) Wsparcie rozwoju kompetencji językowych uczniów poprzez działania związane z unowocześnieniem istniejących pracowni językowych w szkołach; 3) Doposażenie istniejących gabinetów pielęgniarских w szkołach; 4) Wsparcie rozwoju profilaktyki medycznej w szkołach; 5) Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli i opiekunów przedszkolnych poprzez organizację szkoleń i projektów rozwijających i wspierających edukację; 6) Doposażenie szkół w brakujący sprzęt dydaktyczno-multimedialny (komputery, projektory, tablice interaktywne); 7) Modernizacja szkolnych obiektów sportowych; 8) Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych, w tym w szczególności zajęć sportowych, zajęć językowych i innych rozwijających umiejętności kluczowe uczniów; 9) Rozwój działań wspierających uczniów z problemami (organizacja zajęć pozalekcyjnych wyrównujących szanse). 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Powstanie nowej placówki przedszkolnej na terenie Gminy wpłynie na zwiększenie dostępności oferty zajęć dydaktycznych dla dzieci w wieku przedszkolnym; ✓ Poprawa jakości życia; ✓ Rozwój bazy dydaktycznej i infrastruktury szkolnej, a także wysokie kompetencje kadry oświatowej będą miały wpływ na wysokie wyniki nauczania; ✓ Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, dostosowanej do zainteresowań dzieci i młodzieży szkolnej; ✓ Wzrost zainteresowania dzieci i młodzieży sportem i aktywnością ruchową; ✓ Wzrost liczby zajęć dodatkowych wspierających uczniów z problemami w nauce. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba dzieci uczęszczających do nowej placówki przedszkolnej (os.) • Liczba zmodernizowanych pracowni językowych oraz gabinetów pielęgniarских w szkołach (szt.); • Liczba przeprowadzonych kursów/szkoleń dla kadry oświatowej (szt.); • Liczba prowadzonych zajęć pozalekcyjnych (szt.) • Ilość sprzętu dydaktycznego przypadająca na liczbę uczniów (szt.); • Liczba zmodernizowanych szkolnych obiektów sportowych (szt.); • Liczba prowadzonych zajęć wyrównawczych (szt.).

<p>2.2 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania usług zdrowotnych i społecznych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Powstanie żłobka (placówki opieki nad dziećmi do lat 3) na terenie Gminy; 2) Tworzenie i wspieranie programów profilaktyki zdrowotnej; 3) Zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowia, w tym aktywnego trybu życia; 4) Poszerzenie zakresu działań gminnej polityki senioralnej we współpracy z funkcjonującym Klubem Seniora (zapewnienie seniorom miejsc rekreacji ruchowej dla umożliwienia regularnej aktywności ruchowej, promowanie oferty aktywności edukacyjno-kulturalnej dla seniorów); 5) Podejmowanie inicjatyw służących integracji międzypokoleniowej; 6) Modernizacja i rozwój istniejącego zasobu komunalnego; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zmniejszenie bezrobocia wśród mieszkańców poprzez wzmocnienie systemu opieki nad najmłodszymi dziećmi; ✓ Przyciągnięcie nowych mieszkańców z małymi dziećmi dzięki zapewnieniu ścieżki rozwoju dziecka od 3 roku życia, aż do momentu ukończenia szkoły podstawowej; ✓ Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego; ✓ Poprawienie warunków funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami; ✓ Kształtowanie nawyku podejmowania aktywności fizycznej przez mieszkańców; ✓ Pełnienie przez Klub Seniora funkcji nieformalnego centrum gminnej polityki senioralnej; ✓ Funkcjonowanie zintegrowanego społeczeństwa o charakterze międzypokoleniowym; ✓ Zapewnienie lokali socjalnych lub komunalnych dla osób lub rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej; 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba kampanii związanych z walką z uzależnieniami i promocją aktywnego trybu życia (szt.); • Liczba nowych miejsc w żłobkach (szt.); • Liczba nowopowstałych programów profilaktyki zdrowotnej (szt.); • Liczba nowopowstałych miejsc rekreacji dla seniorów (szt.); • Liczba inicjatyw związanych z aktywnością edukacyjno-kulturalną dla seniorów (szt.); • Liczba zorganizowanych inicjatyw służących integracji międzypokoleniowej (szt.); • Liczba zmodernizowanych mieszkań komunalnych i socjalnych (szt.);
<p>2.3 Gmina i Miasto Raszków: odznaczająca się szeroką ofertą kulturalną dopasowaną do potrzeb mieszkańców</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej poprzez modernizację i doposażenie obiektów (m.in. świetlice wiejskie) w różnych miejscowościach Gminy; 2) Organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych odpowiadających potrzebom i zainteresowaniom mieszkańców; 3) Tworzenie i rozwój miejsc spotkań i integracji dla mieszkańców; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa jakości życia; ✓ Poszerzenie oferty kulturalnej, dopasowanej do potrzeb wszystkich grup wiekowych; ✓ Dalsze tworzenie miejsc do rozwoju pasji i zainteresowań mieszkańców w różnych lokalizacjach na terenie Gminy; ✓ Integrowanie mieszkańców i wzmocnienie tożsamości lokalnej; 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych (szt.); • Liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń kulturalnych (szt.); • Liczba uczestników zorganizowanych imprez i wydarzeń kulturalnych (os.); • Liczba utworzonych miejsc spotkań i integracji dla mieszkańców (szt.); • Liczba inicjatyw związanych z promocją lokalnych tradycji/folkloru (szt.);

	4) Kształtowanie tożsamości lokalnej (promocja i wspieranie lokalnych tradycji/folkloru) we współpracy m.in. z Kołami Gospodyń Wiejskich.		
2.4 Gmina i Miasto Raszków: współpracująca z podmiotami zewnętrznymi w celu poprawy jakości życia mieszkańców	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rozwój współpracy gminnych jednostek organizacyjnych z organizacjami pozarządowymi (współorganizacja inicjatyw i wydarzeń kulturalnych, społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych, rekreacyjno-sportowych); 2) Realizacja projektów społecznych w ramach Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej; 3) Realizacja projektów społeczno-kulturalnych w ramach LGD (Okno Południowej Wielkopolski); 4) Wspieranie działań LGD Okno Południowej Wielkopolski w celu stworzenia możliwości pozyskania środków zewnętrznych dla podmiotów gospodarczych z terenu Gminy i Miasta Raszków; 5) Kontynuacja i rozwój współpracy z miastami partnerskimi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa funkcjonowania organizacji pozarządowych wspierających rozwój Gminy; ✓ Realizacja wspólnych inicjatyw gminnych jednostek organizacyjnych z organizacjami pozarządowymi pozwala na pełne wykorzystanie potencjału społeczno-kulturalnego w Gminie; ✓ Realizacja projektów społecznych, kulturalnych, promocyjnych i gospodarczych w ramach AKO i LGD, Gmina stanowi atrakcyjne miejsce zamieszkania; ✓ Rozwój międzynarodowej wymiany doświadczeń z miastami partnerskimi, która wzbogaca Gminę w różnych dziedzinach i stanowi ważne narzędzie promocyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba funkcjonujących organizacji pozarządowych (szt.); • Liczba wspólnych inicjatyw i wydarzeń realizowanych w ramach współpracy gminnych jednostek organizacyjnych z organizacjami pozarządowymi (szt.); • Liczba zrealizowanych projektów społecznych, kulturalnych i promocyjnych w ramach AKO i LGD (szt.); • Liczba podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w Gminie, którym udało się pozyskać środki wewnętrzne w ramach współpracy z LGD OPW (szt.); • Liczba wspólnych inicjatyw w ramach współpracy z miastami partnerskimi (szt.).

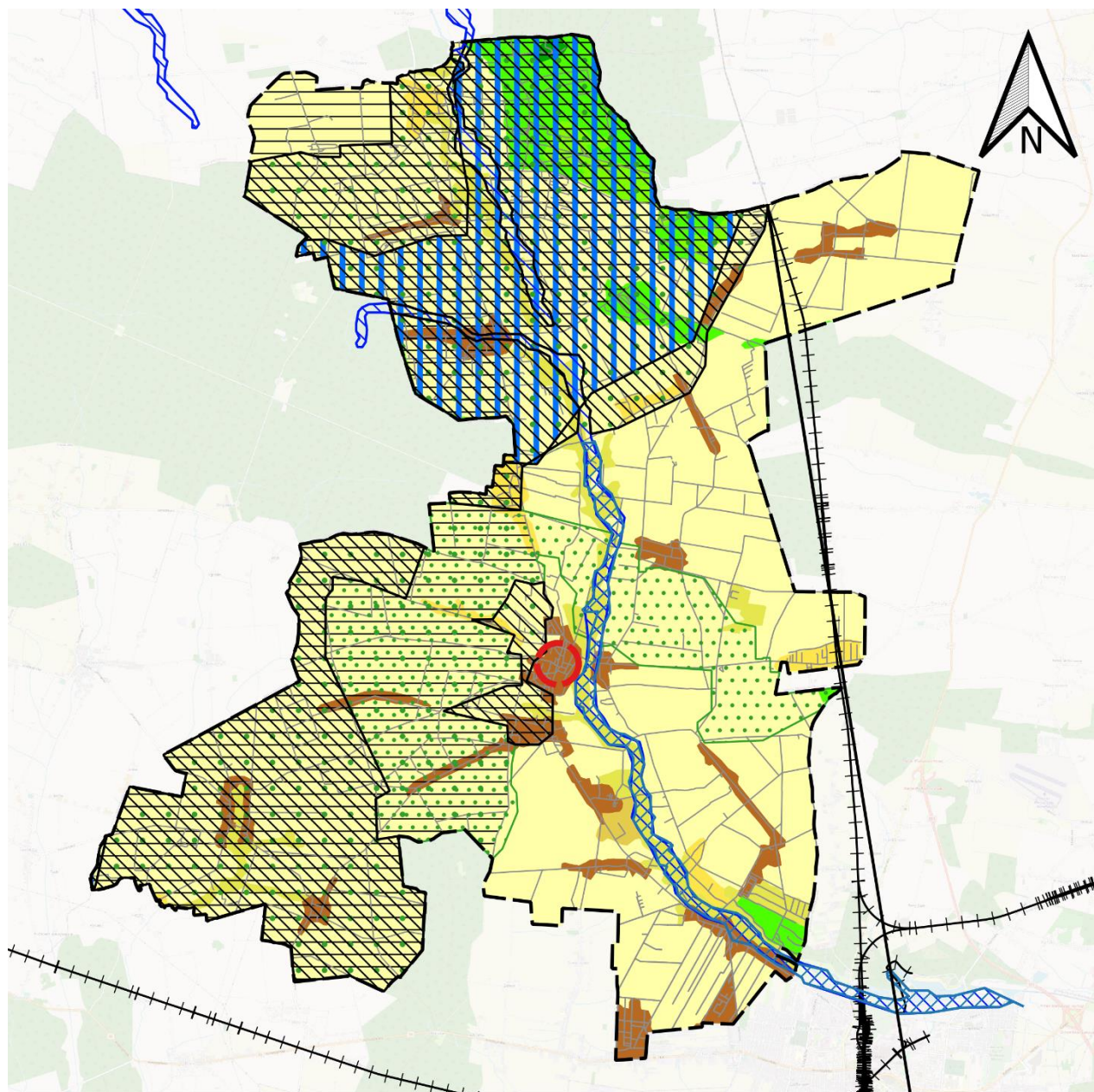
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy i Miasta Raszków oraz rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Obszar Gminy i Miasta Raszków zlokalizowany jest w południowej części województwa wielkopolskiego. Ośrodek gminny – miasto Raszków znajduje się w odległości 10 km od ośrodka regionalnego – Ostrowa wielkopolskiego. Odległość do miast o znaczeniu wojewódzkim Poznań i Wrocławia – wynosi odpowiednio 107 km i 119 km. Sieć komunikacyjną Gminy stanowią drogi gminne i powiatowe. Wzdłuż fragmentu południowej granicy Gminy przebiega droga krajowa nr 36 (jednak nie wchodząca w skład jej obszaru), natomiast na wschód od obszaru Gminy przebiega droga krajowa nr 11. We wschodniej części gminy przebiega linia kolejowa relacji Kluczbork-Ostrów Wielkopolski-Jarocin-Poznań Główny.

Strukturę użytkowania terenu w zdecydowanej większości stanowią tereny rolnicze rozciągające się na obszarze niemal całej Gminy. Są to głównie złożone systemy upraw i działek poprzedzielane łąkami i pastwiskami. Tereny leśne występują głównie w północnej części. Ten obszar, podobnie jak zachodnia część Gminy, objęta jest formami ochrony przyrody (obszar chronionego krajobrazu, obszary NATURA 2000, korytarz ekologiczny). Mniejsze kompleksy leśne położone są w południowo-wschodniej części Gminy.

Tereny zabudowane stanowią niewielki udział struktury użytkowania terenu i występują w większości w postaci luźnych zabudowań zlokalizowanych wzdłuż dróg, charakterystycznych dla obszarów wiejskich. Układy osadnicze rozwinięte są w największym stopniu w miejscowościach Raszków, Pogrzybów, Przybysławice, Janków Zalesny, Korytnica oraz Radłów – bezpośrednio sąsiedztwo Ostrowa Wielkopolskiego.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy i Miasta Raszków przedstawiono na poniższej rycinie.

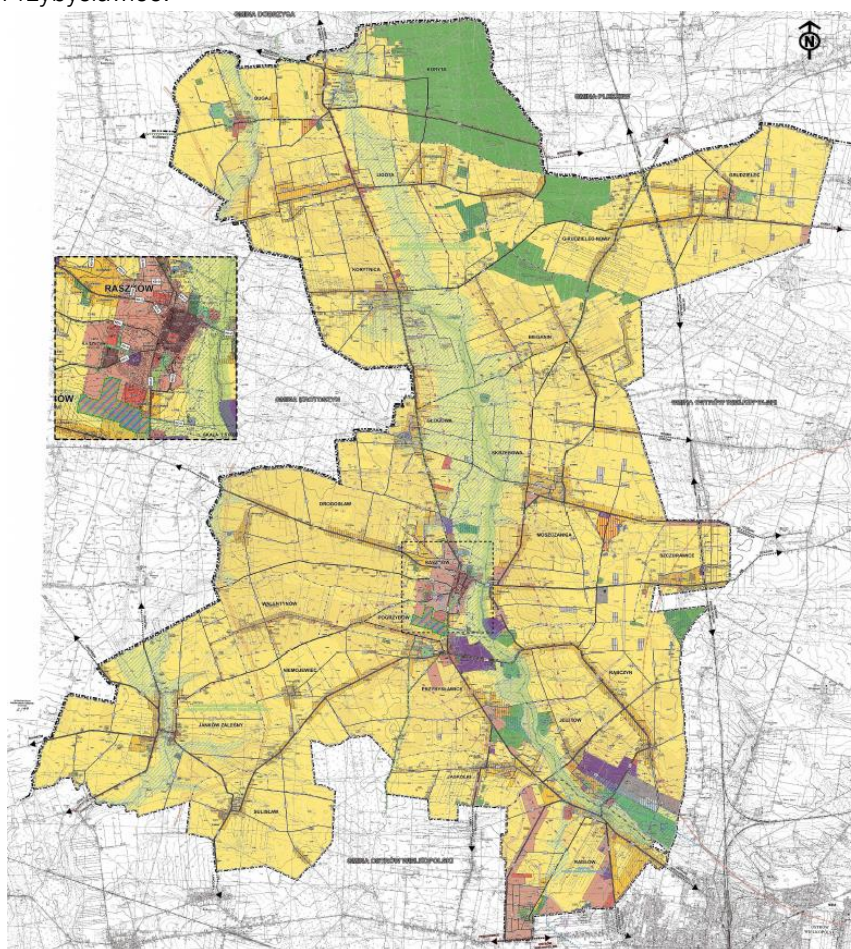
Legenda

zabudowa rozproszona	korytarze ekologiczne w ciągu dolin rzecznych
grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających	łąkowe korytarze ekologiczne
łąki, pastwiska	strefa ograniczania intensywności procesów osadniczych
złożone systemy upraw i działek	strefa zielonych pierścieni
tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej	obszary Natura 2000
lasy liściaste	obszar chronionego krajobrazu
lasy iglaste	Raszków
lasy mieszane	granica Gminy i Miasta Raszków
korytarze dolin rzecznych	tory kolejowe
	układ komunikacyjny
- 0 1 2 3 4 5 km

Ryc. 7 Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy i Miasta Raszków

Źródło: Opracowanie własne

Nadrzędnym dokumentem planistycznym określającym kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie i Mieście Raszków jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Raszków. Aktualna wersja dokumentu została przyjęta uchwałą nr XXXVI/240/2021 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 26 sierpnia 2021 roku. Zgodnie z rysunkiem studium dalszy rozwój przestrzenny Gminy i Miasta Raszków będzie kontynuowany w oparciu o dotychczasowe zagospodarowanie. Tereny zabudowy zagrodowej będą lokalizowane na obszarach wiejskich, w pobliżu istniejących gospodarstw rolnych (wzdłuż przebiegu dróg gminnych i powiatowych). Rozwój terenów przemysłowych przewidywany jest na obszarach większych miejscowości: Raszkowa i Radłowa. Tam również będą lokalizowane tereny zabudowy mieszkaniowej. Zalew Kąpielka ma z kolei stanowić największy obszar pełniący funkcje rekreacyjno-sportowe na terenie Gminy. W ramach planowanych opracowywanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze Gminy i Miasta Raszków, planowane są nowe dolesienia zwłaszcza w sąsiedztwie istniejących kompleksów leśnych. Podstawą transformacji energetycznej jest zarówno energetyka wiatrowa jak i energetyka słoneczna (fotowoltaika). W rejonie wsi: Grudzielec, Moszczanka, Skrzebowa, Szczurawice, Bieganin, Przybysławice, Rąbczyn i Jaskółki przewidziano tereny przeznaczone pod lokalizację elektrowni wiatrowych, które obecnie są przeznaczane pod lokalizację źródeł odnawialnych a przede wszystkim pod budowę paneli fotowoltaicznych. Stworzenie nowych terenów w ramach planowania przestrzennego pod lokalizację paneli fotowoltaicznych będzie miało duży wpływ na transformację energetyczną Gminy i Miasta Raszków. Tereny te należy rozpatrywać również w kategorii inwestycyjnych i mogących potencjalnie przynosić dochód w przyszłości. Głównym ośrodkiem wielofunkcyjnym Gminy pozostanie miasto Raszków wraz z sąsiadującymi wsiami Pogrzebów i Przybysławice.

Ryc. 8 Uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie i Mieście Raszków

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Raszków.

Poza uwarunkowaniami o znaczeniu lokalnym i wynikających z nich kierunków zagospodarowania, kształtowanie polityki przestrzennej opiera się również na rekomendacjach zawartych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego (PZPWW). Zgodnie z jego zapisami, Gmina i Miasto Raszków została zaklasyfikowana do obszaru funkcjonalnego o znaczeniu regionalnym - Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej.

PZPWW wyznacza **następujące cele polityki przestrzennej** dla obszaru funkcjonalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej:

1. **Kształtowanie efektywnej struktury sieci osadniczej;**
2. **Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej;**
3. **Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska;**
4. **Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego,**
5. **Wykorzystanie i wzmocnienie potencjału społeczno-gospodarczego,**
6. **Rozwój systemów infrastruktury technicznej.**

Dla każdego z wymienionych celów, PZPWW określa zasady zagospodarowania. Poniżej przedstawiono najważniejsze rekomendacje w zakresie zagospodarowania przestrzennego, istotne dla Gminy i Miasta Raszków:

- ✓ w zakresie kształtowania efektywnej struktury sieci osadniczej:
  - rozwój zabudowy na obszarach o wysokich predyspozycjach do zainwestowania, przede wszystkim w granicach i w sąsiedztwie miast centralnych: Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego oraz w granicach ośrodków gminnych, położonych w zasięgu aglomeracji kanalizacyjnych, w sąsiedztwie stacji i przystanków kolejowych oraz węzłów drogowych;
  - ograniczanie rozwoju zabudowy w obrębie terenów leśnych i otwartych terenów rolnych;
  - dostosowanie powierzchni nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę o zróżnicowanych funkcjach do faktycznego zapotrzebowania, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, drogowych i infrastrukturalnych oraz kulturowych, jak również prognoz demograficznych;
  - zachowanie obszarów i obiektów objętych ochroną prawną;
  - zalesianie nieużytków i słabych gruntów rolnych;
  - zwiększanie powierzchni zadrzewień i zakrzewień w rejonach gleb o najwyższej wartości produkcyjnej i niewielkim wskaźniku lesistości;
  - zalesianie odcinków dróg migracji zwierząt przechodzących przez rozległe obszary upraw rolnych;
  - zachowanie dotychczasowej funkcji użytkowania terenów rolnych i leśnych oraz ograniczanie ich przekształcania na inne cele;
  - zachowanie mozaikowego krajobrazu rolniczego;
  - ograniczanie rozwoju nowej zabudowy i innych trwałych form infrastruktury technicznej w obrębie naturalnych struktur przyrodniczych (doliny rzeczne, rynny jeziorne itp.), które pełnią rolę łączników ekologicznych w systemie przyrodniczym;
  - wyłączenie z zabudowy terenów leśnych i ekosystemów zależnych od wód (obszarów mokradłowych), korytarzy ekologicznych wzdłuż dolin rzecznych, obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (10%) oraz w pasie 50 m od wału przeciwpowodziowego, a także terenów łąkowych w zasięgu systemu przyrodniczego;

- wyznaczenie obszarów rewitalizacji obejmujących przede wszystkim obszary o wysokich wartościach historycznych i kulturowych, szczególnie zabytkowych układów przestrzennych centrów miast oraz cennych układów ruralistycznych.
- ✓ w zakresie poprawy dostępności i spójności komunikacyjnej:
  - poprawa parametrów technicznych układu drogowego;
  - rozwój sieci komunikacji autobusowej i budowę zintegrowanych węzłów przesiadkowych, w tym w szczególności powiązanie organizacyjne i przestrzenne poszczególnych podsystemów komunikacji zbiorowej: podmiejskich linii autobusowych i transportu indywidualnego z transportem kolejowym wraz z budową parkingów buforowych.
- ✓ w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska:
  - budowa lub modernizacja wałów przeciwpowodziowych;
  - zwiększanie zdolności retencyjnej zlewni;
  - ograniczanie zabudowy w sąsiedztwie kompleksów leśnych, w obrębie lądowych korytarzy ekologicznych oraz pozostałych obszarów zagrożenia powodziowego;
  - zapewnianie rezerw terenu dla ewentualnej relokacji zabudowy z terenów zagrożonych powodzią, poprawa retencji wód opadowych w obszarach gęstej zabudowy dla zmniejszenia wezbrań powodziowych;
  - zapewnianie wymiany powietrza poprzez ochronę przed zainwestowaniem korytarzy ekologicznych wzdłuż dolin rzeki Ołobok dla utrzymania łączności przestrzennej pomiędzy zielonym pierścieniem a wewnątrzmijskimi systemami zieleni;
  - obniżanie emisji zanieczyszczeń, m.in. poprzez modernizację infrastruktury ciepłowniczej, podłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej, stosowanie kotłów gazowych lub olejowych, wykorzystanie na szerszą skalę odnawialnych źródeł energii oraz niskoemisyjnych technologii w przemyśle i systemach komunikacji;
  - zmniejszanie ponadnormatywnych oddziaływań systemów komunikacji poprzez rozwój transportu zbiorowego, budowę obwodnic i ścieżek rowerowych.
- ✓ w zakresie ochrony i efektywnego wykorzystania potencjału kulturowego:
  - określanie przeznaczenia, parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów z uwzględnieniem ochrony obszarów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych wraz z elementami specyficznymi dla kultury regionu;
  - wyznaczenie i określanie zasad ochrony otoczenia obiektów wartościowych oraz charakterystycznych elementów struktury krajobrazu: osi widokowych, dominant przestrzennych i panoram miejscowości, w tym pozostawienie obszarów niezainwestowanych, w celu zachowania ekspozycji widokowej na obiekty cenne, charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego oraz ograniczanie lokalizowania naziemnych elementów wysokościowych infrastruktury technicznej w strefach ekspozycji widokowej.
- ✓ w zakresie wykorzystania i wzmocnienia potencjału społeczno-gospodarczego:
  - dostosowanie profilu działalności gospodarstw rolnych do lokalnych uwarunkowań przestrzennych;
  - ograniczanie rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej i wyznaczenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego oraz instalacje służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych.
- ✓ w zakresie rozwoju systemów infrastruktury technicznej:
  - rozbudowa systemów odprowadzania ścieków komunalnych;

- o budowa przesyłowej i dystrybucyjnej sieci gazowej na obszarach wymagających poprawy stopnia zgazyfikowania.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy i Miasta Raszków z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy i Miasta Raszków, są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 oraz koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

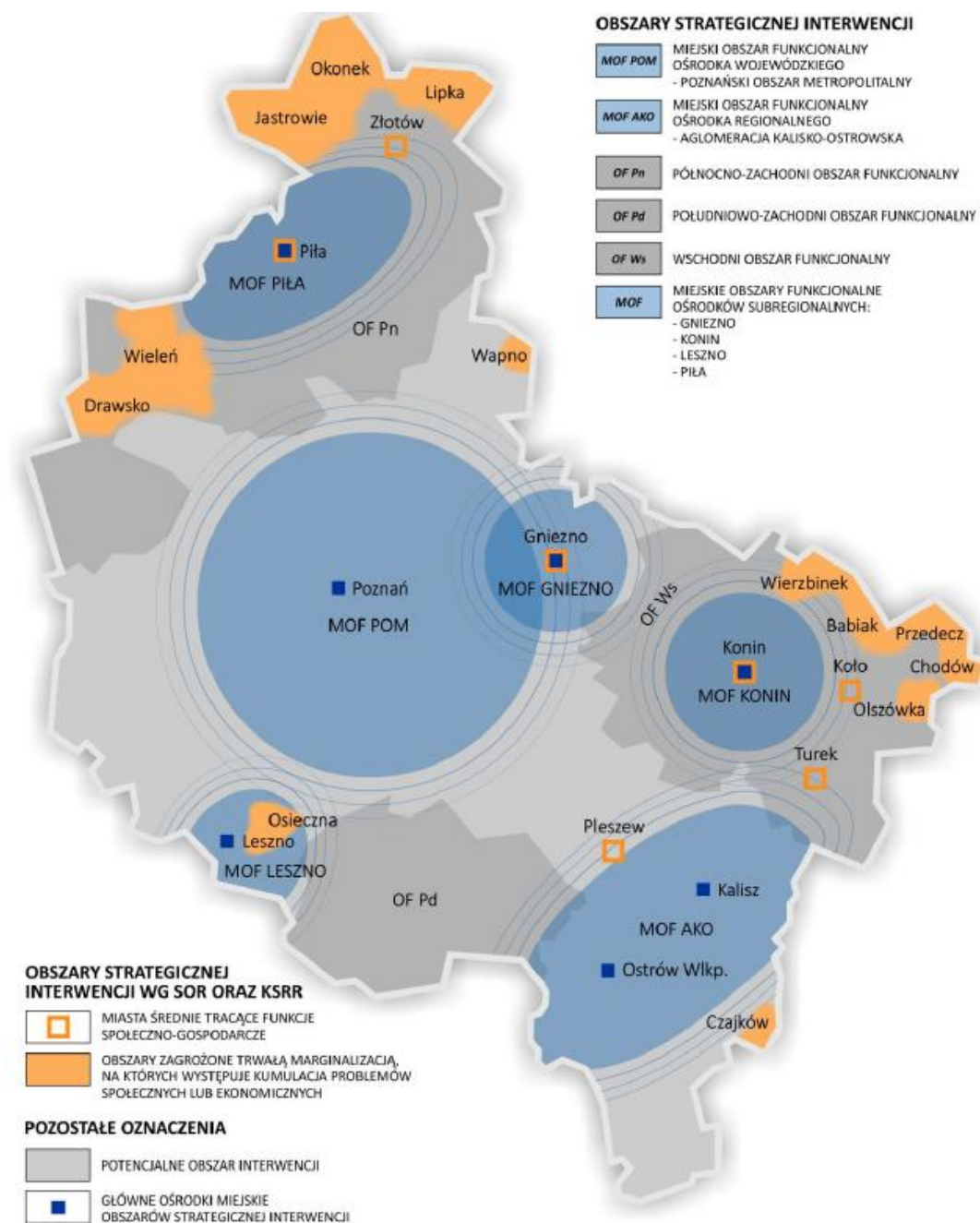
Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Tab. 2 Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków z celami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego.

Cele	
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030
1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	Cel II: Wykorzystanie lokalnego potencjału społecznego i kulturalnego, dostosowanie usług do miejscowych potrzeb 2.1 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania systemu oświaty
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	Cel I: Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni życiowej dla mieszkańców w oparciu o walory środowiskowe Gminy. 1.4 Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania.

	<p>Cel II: Wykorzystanie lokalnego potencjału społecznego i kulturalnego, dostosowanie usług do miejscowych potrzeb</p> <p>2.1 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania usług zdrowotnych i społecznych.</p> <p>2.2 Gmina i Miasto Raszków: odznaczająca się szeroką ofertą kulturalną dopasowaną do potrzeb mieszkańców.</p> <p>2.3 Gmina i Miasto Raszków: współpracująca z podmiotami zewnętrznymi w celu poprawy jakości życia mieszkańców.</p>
<p>3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa</p> <p>3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej</p>	<p>Cel I: Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni życiowej dla mieszkańców w oparciu o walory środowiskowe Gminy</p> <p>1.1. Gmina i Miasto Raszków: dobrze skomunikowana i dostępna.</p> <p>1.2. Gmina i Miasto Raszków: atrakcyjnym miejscem do wypoczynku dla mieszkańców, wykorzystującym walory przyrodnicze i rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną.</p> <p>1.3. Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę.</p>
<p>4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem</p> <p>4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług</p> <p>4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju</p>	<p>Cel I: Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni życiowej dla mieszkańców w oparciu o walory środowiskowe Gminy</p> <p>1.4. Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania</p> <p>Cel II: Wykorzystanie lokalnego potencjału społecznego i kulturalnego, dostosowanie usług do miejscowych potrzeb</p> <p>2.4 Gmina i Miasto Raszków: współpracująca z podmiotami zewnętrznymi w celu poprawy jakości życia mieszkańców.</p>

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wskazuje również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi. Do obszarów strategicznej interwencji (OSI) należą zarówno miejskie ośrodki funkcjonalne, jak i obszary o skumulowanych problemach rozwojowych. Miejskie obszary funkcjonalne (MOF) to wyodrębnione obszary najintensywniej oddziałujące na otoczenie, charakteryzujące się silnymi powiązaniem funkcjonalno-przestrzennymi. Na terenie województwa wielkopolskiego wyodrębniono 6 takich obszarów, które obejmują najważniejsze ośrodki miejskie wraz z ich otoczeniem – ośrodek wojewódzki (Poznań), regionalny (Kalisz z Ostrowem Wielkopolskim) oraz 4 ośrodki subregionalne (Gniezno, Konin, Leszno i Piła). Obszary te przedstawia poniższa mapa.

Ryc. 9 Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce o indykatorywnym zasięgu

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Gmina i Miasto Raszków została zaliczona do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Regionalnego – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska. Jest to obszar funkcjonalny wysunięty najbardziej na południe województwa wielkopolskiego, skupiający szereg funkcji wyższego rzędu m.in. z zakresu nauki i szkolnictwa wyższego, ochrony zdrowia, kultury, biznesu i handlu. Obszar ten charakteryzuje się zaawansowanymi procesami urbanizacyjnymi, co potwierdza wzrost liczby ludności, wzrost liczby mieszkań i terenów zurbanizowanych w gminach sąsiadujących z Kaliszem i Ostrowem Wielkopolskim oraz pozytywne trendy rozwoju poziomu aktywizacji gospodarczej. Jednocześnie kryteria dotyczące dostępności komunikacyjnej miast, obsługi komunalnej i społecznej, wskazują na silne powiązania gmin z miastami centralnymi i ich zależności między sobą.

Tab. 3 Spójność celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków z celami Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej zawartymi w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego.

MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska		Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030
Wzrost gospodarczy wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> o podnoszenie i promocja atrakcyjności inwestycyjnej jako jedne z elementów kształtujących aktywność gospodarczą i konkurencyjność AKO o podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy jako narzędzia przeciwdziałającego emigracji zarobkowej o promowanie i wspieranie samozatrudnienia, m.in. przez opracowanie atrakcyjnej oferty instrumentów finansowych o podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, w tym wymagań wysokotechnologicznego przemysłu, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego, dualnego i zawodowego o podnoszenie jakości życia ludzi młodych stanowiących potencjał (zasoby pracy) dla rozwoju gospodarki kreatywnej i innowacyjnej o wzmocnienie potencjału IOB i zapewnienie przedsiębiorcom szerokiego wachlarza usług doradczych dla MŚP i rzemiosła o wsparcie działalności klastrowej, w tym klastra lotniczego i spożywczego o mobilizacja współpracy nauki i biznesu, zwiększenie zainteresowania sektora prywatnego działalnością B+R, rozwój szkolnictwa wyższego AKO o wsparcie rzemiosła przez rozwój edukacji, produkcji i usług związanych z tym sektorem, wykorzystanie potencjału Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Kaliszu 	2.1 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania systemu oświaty
Rozwój społeczny wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu	<ul style="list-style-type: none"> o rozwój usług wyższego rzędu stanowiących istotne uzupełnienie oferty stolicy województwa, dotyczących w szczególności obsługi biznesu, usług kulturalnych, specjalistycznej opieki zdrowotnej o rozwój usług społecznych o upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców AKO o rozwój obsługi turystycznej z poszanowaniem dziedzictwa przyrodniczego i stworzenie produktu kulturalno-turystycznego AKO o wykorzystanie potencjału przyrodniczego przez modernizację dróg wodnych dla celów turystycznych, wykorzystanie walorów nadrzecznych na potrzeby rekreacyjno-wypoczynkowe 	1.2 Gmina i Miasto Raszków: atrakcyjnym miejscem wypoczynku dla mieszkańców, wykorzystującym walory przyrodnicze i rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną 2.2 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania usług zdrowotnych i społecznych 2.3 Gmina i Miasto Raszków: odznaczająca się szeroką ofertą kulturalną dopasowaną do potrzeb mieszkańców
Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego wielkopolski	<ul style="list-style-type: none"> o rozwój systemu komunikacji i infrastruktury transportowej o zapewnienie sprawnego i bezpiecznego połączenia pomiędzy dwoma rdzeniami Aglomeracji wzmacniających integrację AKO, m.in. przez budowę obwodnicy miasta Kalisza w ciągu DK nr 25; modernizację i rozbudowę DK nr 12 i 25; o dążenie do lepszego skomunikowania AKO z Poznaniem przez budowę drogi S11 oraz zwiększenie liczby połączeń kolejowych między Kaliszem a Poznaniem o rozwój linii Kolei Dużych Prędkości „Y” w wariantcie uwzględniającym rozgałęzienie na obszarze Aglomeracji o wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej AKO przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, rozwój transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, uruchomienie kolei 	1.1 Gmina i Miasto Raszków: dobrze skomunikowana i dostępna 1.3 Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę

	<p>aglomeracyjnej, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu</p> <ul style="list-style-type: none"> o zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych o budowa multimodalnego węzła transportowego i centrum logistycznego o szerokim zasięgu o rozwój portu lotniczego Michałków przez integrację funkcji sportowo-rekreacyjnych z obsługą ruchu lotniczego prywatnego i komercyjnego ze szczególnym uwzględnieniem lotnictwa biznesowego o wsparcie kształtowania zielonego pierścienia AKO w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji o wyposażenie i integracja służb zaangażowanych w usuwanie skutków klęsk żywiołowych i środowiskowych oraz inwestycje w systemy wykrywania zagrożeń o przeciwdziałanie suszy i powodzi – wzrost retencji wody, w tym budowa Zbiornika Wielowieś Klasztorna na rzece Prośnie o poprawa jakości powietrza, m.in. przez działania na rzecz efektywności energetycznej i rozwój alternatywnych źródeł energii o rozwój inicjatyw klastrowych w sektorze energetycznym, w tym dalsza rozbudowa Ostrowskiego Rynku Energii jako narzędzia do osiągnięcia samowystarczalności energetycznej o zwiększenie efektywności gospodarki wodno-ściekowej i inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną 	
Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem	<ul style="list-style-type: none"> o prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, w tym mieszkaniowej o rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych o wzrost wykorzystania nowoczesnych technologii w usługach o rozwój współpracy w ramach ZIT AKO przez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych w działania rozwojowe obszaru, rozwój współpracy na wszystkich szczeblach administracji 	<p>1.4 Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania</p> <p>2.4 Gmina i Miasto Raszków: współpracująca z podmiotami zewnętrznymi w celu poprawy jakości życia mieszkańców</p>

Poza wymienionym obszarem funkcjonalnym, Gmina i Miasto Raszków należy również do innych obszarów terytorializacji polityki rozwoju ujętych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego:

- o Obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych
- o Obszar ochrony gleb dla celów produkcji rolnej;
- o Obszar ochrony krajobrazów kulturowych;
- o Obszar o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych;
- o Obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

W ujęciu spójności kierunków i działań strategicznych należy również zestawić proponowaną Strategię Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 ze Strategią rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku, przyjętą uchwałą Nr 9/2023 Rady Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej z dnia 29 września 2023 roku. Głównymi sferami wsparcia w projekcie Strategii rozwoju ponadlokalnego AKO są: transport i mobilność, środowisko i klimat, społeczeństwo, gospodarka i inteligentne zarządzanie. Cele strategiczne i operacyjne przyjęte w projekcie dokumentu brzmią następująco:

1. **Agglomeracja Kalisko-Ostrowska rozwijająca ekologiczny i zintegrowany transport oraz zrównoważoną mobilność**
  - 1.1 Rozwój zintegrowanego transportu,
  - 1.2 Wsparcie przyjazdnej środowisku, zrównoważonej mobilności.

2. **Aglomeracja Kalisko-Ostrowska zorientowana na zieloną transformację i poprawę jakości środowiska**
  - 2.1 Wsparcie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i adaptacja do zmian klimatu.
  - 2.2 Rozwój terenów zieleni oraz wsparcie ochrony przyrody.
  - 2.3 Poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie efektywności energetycznej.
  - 2.4 Wsparcie efektywnego i przyjaznego środowisku systemu gospodarowania odpadami oraz wdrażanie rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym.
3. **Aglomeracja Kalisko-Ostrowska integrująca lokalne wspólnoty i wzmacniająca wymiar społeczny**
  - 3.1 Poprawa jakości i dostępności edukacji na wszystkich jej etapach.
  - 3.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych oraz deinstytucjonalizacja usług społecznych.
  - 3.3 Ochrona i popularyzacja dziedzictwa kulturowego.
  - 3.4 Poprawa infrastruktury turystycznej oraz integracja związanej z nią oferty dla mieszkańców.
  - 3.5 Integracja społeczności lokalnych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego.
4. **Aglomeracja Kalisko-Ostrowska budująca silną, ponadlokalną pozycję gospodarczą.**
  - 4.1 Zapewnienie wysokiej aktywności gospodarczej i konkurencyjności Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej.
  - 4.2 Wsparcie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego.
  - 4.3 Integracja i wzmocnienie współpracy pomiędzy samorządami, sektorem nauki i biznesu.
  - 4.4 Wsparcie lokalnego rynku pracy.
5. **Aglomeracja Kalisko-Ostrowska inteligentnie zarządzana, rozwijająca zdolności zarządcze i usługi publiczne o znaczeniu ponadlokalnym.**
  - 5.1 Integracja lokalnych polityk przestrzennych, ograniczenie rozlewania się zabudowy oraz rewitalizacja miast i wsi.
  - 5.2 Rozwój cyfrowy, zmniejszenie poziomu wykluczenia cyfrowego oraz wdrażanie inteligentnych rozwiązań technologicznych.
  - 5.3 Wspieranie efektywnego zarządzania oraz budowanie pozytywnego wizerunku Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej na zewnątrz.

---

*podkreślono cele strategiczne i operacyjne, które są spójne z niniejszym projektem Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030.

Warto również zaznaczyć, iż w projekcie Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej model struktury funkcjonalno-przestrzennej AKO prezentuje kluczowe obszary działania. Gmina i Miasto Raszków w tym modelu znalazły się na pograniczu strefy wysokiej intensywności procesów osadniczych i strefy zielonego pierścienia. Tym samym, spójnie z założeniami niniejszego dokumentu Raszków traktowany jest jako miejsce potencjalnie korzystne do zamieszkiwania, cechujące się wysokimi walorami przyrodniczymi. Spójność w wizji ośrodka i jego rozwoju na różnych szczeblach planowania strategicznego jest o tyle istotna, iż często daje podstawy do ubiegania się o wsparcie finansowe w ramach realizowanych działań na wyższym szczeblu władz samorządowych.

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego. Obecnie obowiązującymi dokumentami w Gminie są:

- o Lokalny Program Rewitalizacji Gminy i Miasta Raszków na Lata 2017-2023;
- o Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy i Miasta Raszków;
- o Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy i Miasta Raszków na lata 2015-2030 (w związku z nowelizacją ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne projekt założeń będzie musiał zostać poddany aktualizacji).

Dokumentem, w którym będzie można dokonać aktualizacji w okresie realizacji Strategii będzie Lokalny program Rewitalizacji Gminy i Miasta Raszków. Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji Gminy, które przyjęły Lokalne Programy Rewitalizacji, będą mogły realizować je do 31 grudnia 2023 roku. Po tym terminie gminne działania rewitalizacyjne mogą być prowadzone wyłącznie w oparciu o Gminny Program Rewitalizacji. Istotnym jest również, by regularnie dokonywano oceny aktualności Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz Miejsowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego.

Wdrażając Strategię, Gmina będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, do których należy w szczególności powiat ostrowski. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, Gmina dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach Gminy.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą

wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje czy dane działanie zostało zrealizowane lub nie. W ten sposób można będzie ocenić, w jakim stopniu osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina i Miasto Raszków na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW2021), a także ogólnopolskich programów operacyjnych;
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Nowa perspektywa finansowa 2021-2027 daje jednostkom samorządu terytorialnego szansę na pozyskanie środków z nowej puli dofinansowań. Budżet w ramach nowej polityki spójności opiewa na kwotę 392 miliardów euro i przewiduje inwestycje w krajowe oraz regionalne programy ukierunkowane na m.in. wzrost gospodarczy, rynek pracy, społeczną integrację i pogłębianie współpracy.

Środki unijne w nowej perspektywie będą lokowane w ramach dotychczasowych funduszy, m.in. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu Spójności (FS) czy Europejskiego Funduszu Społecznego+ (EFS+).

Ponadto samorzady będą miały do dyspozycji środki z nowych programów krajowych, m.in.:

- **FENIKS – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027** – 25,1 mld euro (między innymi największe inwestycje infrastrukturalne, drogi, koleje, transport publiczny, ochrona środowiska),
- **FENG – Fundusze Europejskie dla nowoczesnej gospodarki** – 8 mld euro (między innymi innowacje, współpraca nauki i biznesu),
- **FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027** – 4,3 mld euro (między innymi nauka, edukacja, żłobki, sprawy społeczne),
- **FERC – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027** – 2 mld euro (między innymi cyfryzacja, sieci szerokopasmowe),
- **PTFE – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,**
- **FEPŻ – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,**
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

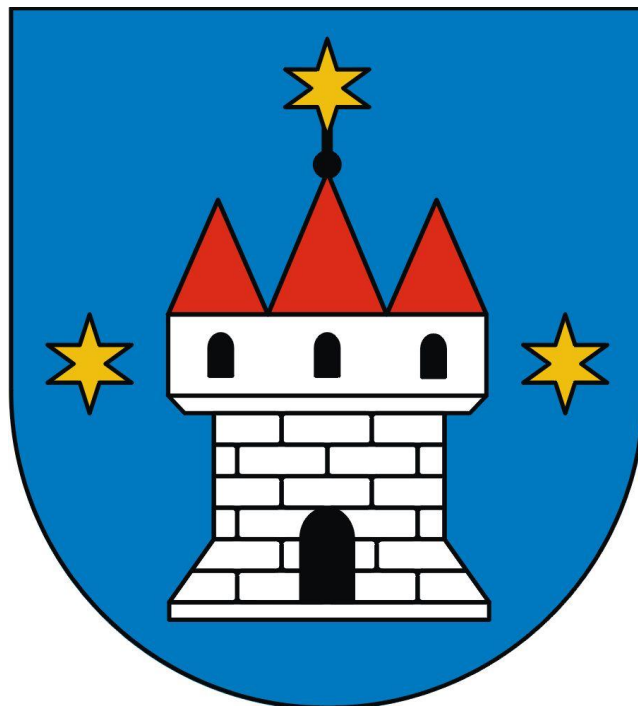
Gmina będzie miała do dyspozycji również środki z nowego programu Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW2021+), będącego kontynuacją Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. W nowej perspektywie budżet dla województwa wielkopolskiego wyniesie 2 154 405 816 EUR. Filarami FEW2021+ będą: zielona transformacja, transformacja cyfrowa oraz przejście na nurt gospodarki 4.0, a głównym celem będzie osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2040 r.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Gminy w Raszkowie oraz jednostek organizacyjnych Gminy i Miasta Raszków.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać wytyczne dotyczące uchwalania budżetu w sposób umożliwiający uzyskanie pozytywnej opinii Regionalnej Izby Obrachunkowej o projekcie uchwały budżetu, poprzez spełnienie wytycznych w sprawie projektów budżetów wynikających z ustawy o finansach publicznych jednocześnie realizując wszystkie nałożone zadania oraz umożliwiając spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Ponadto będzie realizować budżet w sposób celowy i oszczędny nie zagrażając dyscyplinie finansów publicznych. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy i Miasta Raszków

Czerwiec 2023

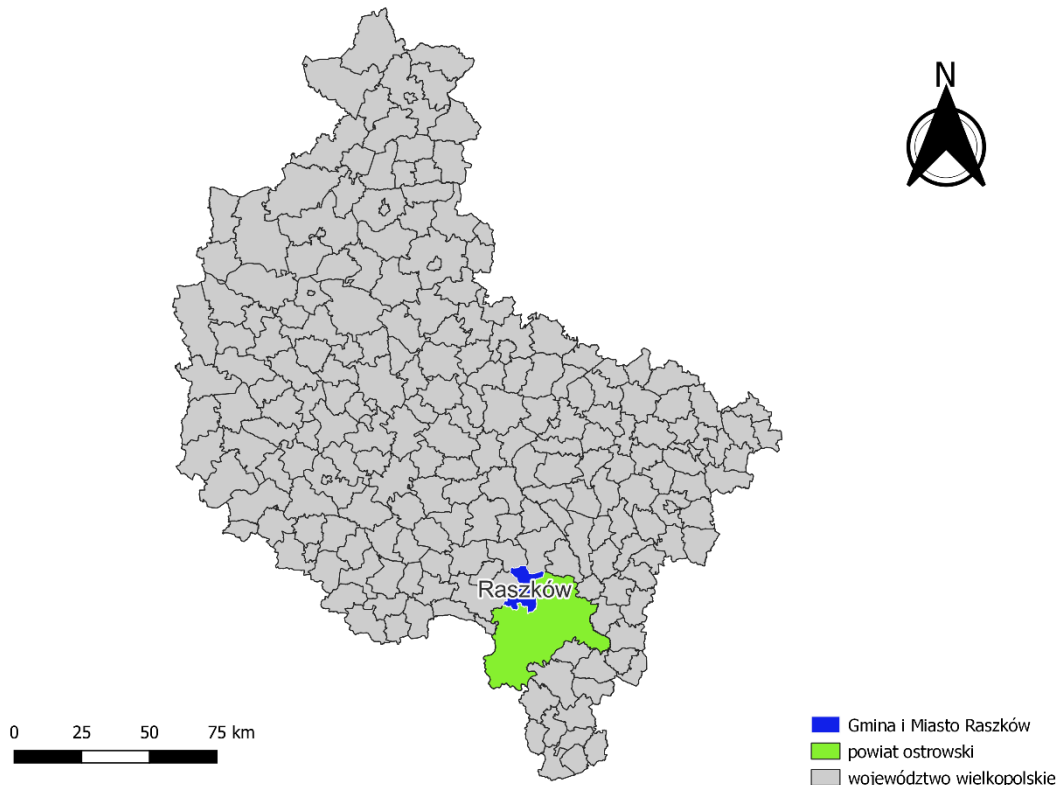
Spis treści

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY.....	58
1.1. Informacje ogólne.....	58
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.....	59
1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe	63
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY.....	67
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	67
2.2. Infrastruktura i środowisko	70
<i>Infrastruktura drogowa i transport publiczny .....</i>	<i>70</i>
<i>Urządzenia sieciowe .....</i>	<i>73</i>
<i>Gospodarka odpadami .....</i>	<i>76</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska .....</i>	<i>79</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	80
<i>Wykonanie budżetu .....</i>	<i>80</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków .....</i>	<i>81</i>
<i>Potencjał inwestycyjny.....</i>	<i>83</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY.....	85
3.1. Demografia	85
3.2. Kapitał społeczny	88
<i>Przedszkola i żłobki.....</i>	<i>88</i>
<i>Edukacja .....</i>	<i>89</i>
<i>Kultura i sport.....</i>	<i>97</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne.....</i>	<i>99</i>
<i>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy.....</i>	<i>101</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	102

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Raszków to gmina miejsko-wiejska, położona w powiecie ostrowskim, w południowej części województwa wielkopolskiego. Powierzchnia Gminy wynosi 132,3 km². W jej granicach położone są 24 miejscowości. Jednostką miejską jest Raszków, a pozostałe posiadają status sołectwa: Bieganin, Bugaj, Drogosław, Głogowa, Grudzielec, Grudzielec Nowy, Janków Zalesny, Jaskółki, Jelitów, Józefów, Koryta, Korytnica, Ligota, Moszczanka, Niemojewiec, Pogrzebów, Przybysławice, Radłów, Rąbczyn, Skrzebowa, Sulisław, Szczurawice, Walentynów.

Ryc. 1. Położenie Gminy i Miasta Raszków na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Gmina graniczy od wschodu i południa z Gminą Ostrów Wielkopolski oraz Miastem Ostrów Wielkopolski, od zachodu z Gminą Krotoszyn (powiat krotoszyński), od północnego zachodu z Gminą Dobrzyca (powiat pleszewski), i od północnego wschodu z Gminą Pleszew (powiat pleszewski).

Ryc. 2. Położenie Gminy i Miasta Raszków na tle gmin sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

W granicach Gminy nie przebiegają drogi krajowe i wojewódzkie. Sieć komunikacyjną Gminy stanowi zatem 87,5 km dróg powiatowych oraz 221,7 km dróg gminnych. We wschodniej części Gminy przebiega linia kolejowa nr 272 relacji o znaczeniu państwowym Kluczbork-Ostrów Wielkopolski-Jarocin-Poznań Główny. Odległość z miasta Raszkowa do jednostki miejskiej o znaczeniu powiatowym – Ostrowa Wielkopolskiego wynosi 11 km, podróż samochodem zajmuje czas około 20 minut. Miasta o znaczeniu wojewódzkim: Poznań i Wrocław znajdują się kolejno w odległości ok. 110 km od miasta Raszków, natomiast czas dojazdu samochodem do obydwu miast jest porównywalny i wynosi ok. 1 godziny i 45 minut.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, zostały wyróżnione następujące obszary funkcjonalne:

- podstawowe typy obszarów funkcjonalnych:
  - miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny;
  - miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska;
  - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Gniezno;
  - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Konin;
  - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Leszno;
  - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Piła;
  - wiejski obszar funkcjonalny;
- obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali regionalnej;

- o Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny;
- o Północno-Zachodni Obszar Funkcjonalny;
- o Wschodni Obszar Funkcjonalny.

Powyższe obszary wyznaczono w celu potrzeby wdrażania indywidualnego podejścia do różnych terytoriów wyznaczonych na podstawie cech społeczno-gospodarczych i przestrzennych w ujęciu dynamicznym, w celu wykorzystania endogenicznych potencjałów i czynników rozwoju oraz intensyfikacji zachodzących procesów integracji funkcjonalnej.

Gmina i Miasto Raszków została zakwalifikowana do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej. W granicach obszaru znalazły się 22 gminy, w tym:

- 2 gminy miejskie: Kalisz i Ostrów Wielkopolski;
- 7 gmin miejsko-wiejskich: Koźminek, Nowe Skalmierzyce, Odolanów, Opatówek, Pleszew, Raszków, Stawiszyn;
- 13 gmin wiejskich: Blizanów, Brzeziny, Ceków-Kolonia, Godziesze Wielkie, Gołuchów, Lisków, Mycielin, Ostrów Wielkopolski, Przygodzice, Sieroszewice, Sośnie, Szczytniki, Żelazków.

Obszar zajmuje 8,5% powierzchni województwa, zamieszkuje go ponad 10% mieszkańców Wielkopolski. Głównymi ośrodkami obszaru są miasta o charakterze przemysłowo-usługowym: Kalisz i Ostrów Wielkopolski. W granicach tych miast skoncentrowany jest szereg funkcji wyższego rzędu, takich jak: nauki i szkolnictwa wyższego, ochrony zdrowia, kultury, biznesu oraz handlu. Ze stolicą regionu – Poznaniem, obszar powiązany jest funkcjami administracyjnymi, społecznymi i gospodarczymi oraz metropolitalnymi.

Potencjał rozwojowy Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej opiera się na zasobach ze sfer: społeczno-gospodarczej (miejsca koncentracji aktywności gospodarczej, istniejąca struktura sektorów gospodarczych miejsca lokalizacji największych pracodawców oraz usług specjalistycznych i usług wyższego rzędu), specjalistycznej działalności rolniczej, środowiska przyrodniczego, środowiska kulturowego oraz elementy zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego.

Nadrzędnym celem rozwoju przestrzennego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej jest osiągnięcie wysokiego poziomu spójności, konkurencyjności i dostępności obszaru, służącego podnoszeniu jakości życia mieszkańców, poprzez kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, z podkreśleniem jej rozpoznawalności w przestrzeni regionu i kraju.

Realizacja celu nadrzędnego oparta jest na wypełnieniu zdefiniowanych celów polityki przestrzennej:

1. Kształtowanie efektywnej struktury osadniczej;
2. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej;
3. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska;
4. Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego;
5. Wykorzystanie i wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego;
6. Rozwój systemów infrastruktury technicznej.

Pod względem użytkowania, teren Gminy i Miasta Raszków w zdecydowanej większości zalicza się do użytków rolnych (88% powierzchni Gminy). Strukturę użytkowania uzupełniają lasy i grunty leśne (7%), grunty zabudowane i zurbanizowane (4%) oraz wody (1%). W związku z tym dominującą funkcją Gminy jest rolnictwo. Funkcjami uzupełniającymi (głównie w obrębie większych jednostek osadniczych) są funkcje przemysłowo-usługowe, mieszkaniowe, oraz sportu i rekreacji. Na podstawie naturalnych warunków przyrodniczych, teren Gminy i Miasta Raszków można podzielić na 2 główne części:

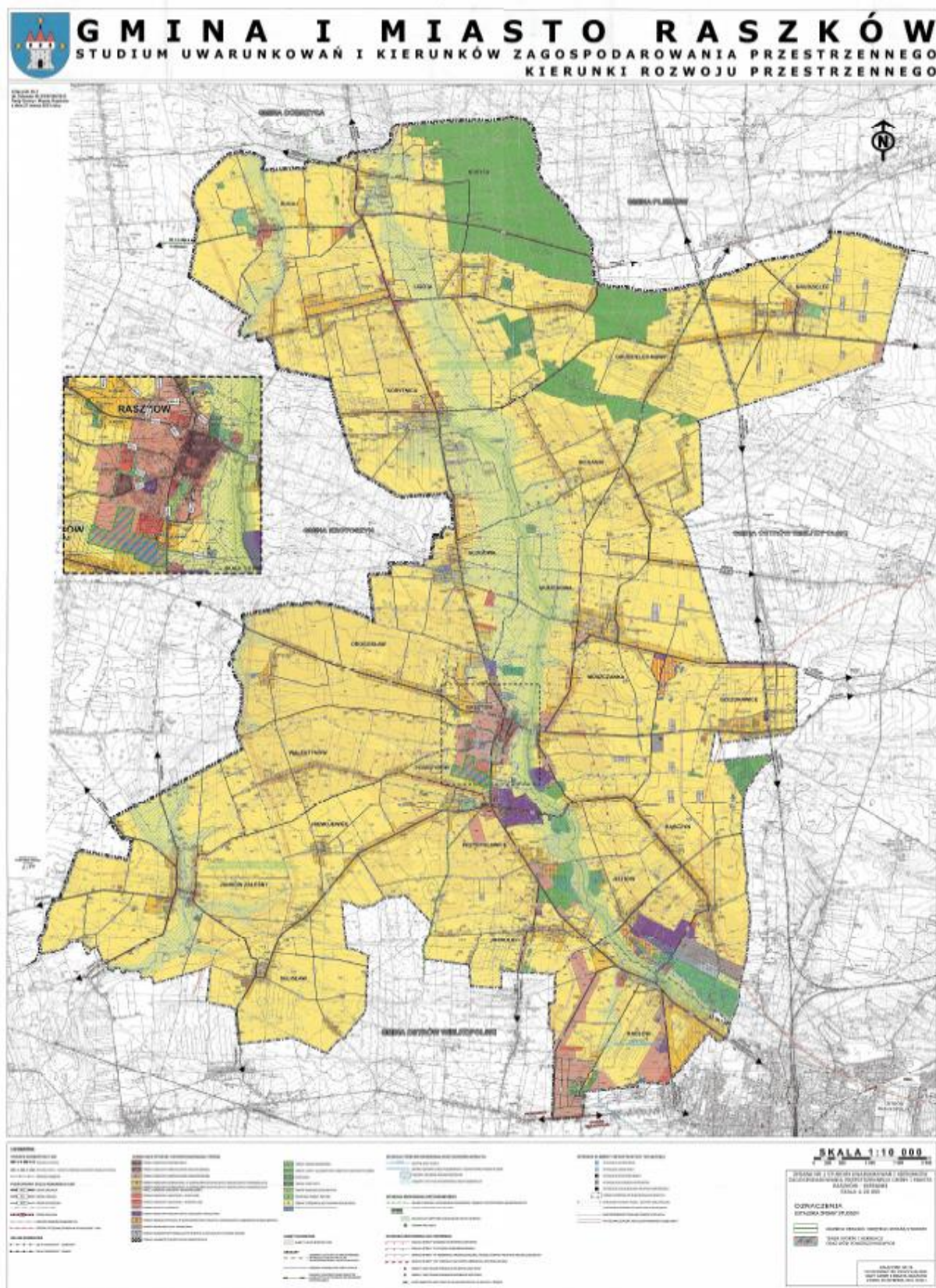
- obszar po zachodniej stronie rzeki Ołobok: prócz terenów rolnych w jego północnej części zlokalizowane są największe kompleksy leśne w Gminie, mniejsze powierzchniowo lasy znajdują się w południowej części. Ponadto w tym obszarze przepływają rzeki Lutynia oraz Kuroch. Mniejsze zbiorniki wodne zlokalizowane są w pobliżu miejscowości Koryta, Raszków, Niemojewiec i Radłów;

- obszar po wschodniej części rzeki Ołobok: prócz terenów rolnych w całym jego obszarze rozlokowane są mniejsze kompleksy leśne. Mniejsze zbiorniki wodne zlokalizowane są w pobliżu miejscowości Grudzielec, Moszczanka oraz Jelitów.

Zarówno rzeka Ołobok jak i rzeka Lutynia mają swe źródła w granicach Gminy i Miasta Raszków.

Głównym ośrodkiem osadniczym Gminy jest miasto Raszków, w którym znajdują się najważniejsze instytucje o charakterze administracyjnym, usługowym i kulturalnym. Jest węzłem komunikacyjnym gminy w kierunkach Pleszew-Ostrów Wielkopolski oraz Krotoszyn-Szczury.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym w Gminie i Mieście Raszków jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Raszków, aktualna wersja dokumentu została przyjęta uchwałą nr XXXVI/240/2021 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 26 sierpnia 2021 roku.

Ryc. 3. Kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie i Mieście Raszków

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Raszków.

Aktami prawa miejscowego regulującymi planowanie przestrzenne w gminie są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze Gminy i Miasta Raszków obowiązuje 15 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które pokrywają 100% powierzchni Gminy.

Uchwałą nr XXXVI/291/2018 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 8 lutego 2018 roku przyjęto Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy i Miasta Raszków na lata 2017-2023. W wyniku przeprowadzonych analiz pogłębionych wskazano obszary miejscowości zdegradowanych o największej koncentracji zjawisk kryzysowych, są to: Bugaj, Drogosław, Grudzielec Nowy, Pogrzybów, Przybysławice. Obszary te stanowią 19,39% powierzchni i zamieszkałe są przez 13,68% mieszkańców Gminy. Nie wszystkie z nich posiadają wspólne granice. W związku z powyższym, tereny wymienionych miejscowości wskazano jako podobszary rewitalizacji. Jako cel strategiczny programu wskazano poprawę jakości życia mieszkańców i prowadzenia działalności gospodarczej na podobszarach rewitalizacji Gminy i Miasta Raszków. Jego realizacji ma służyć spełnienie następujących celów szczegółowych:

1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców obszaru rewitalizacji. Główne działania:
  - rozwój różnych form działalności społecznej skierowanej do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
  - aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem;
  - poprawa jakości życia seniorów;
  - zaangażowanie społeczności lokalnej przy projektowaniu i pielęgnowaniu przestrzeni wspólnych oraz tworzenie miejsc potrzebnych i atrakcyjnych dla mieszkańców;
  - poprawa warunków dla rozwoju przedsiębiorczości;
  - tworzenie uwarunkowań do rozwoju oddolnych inicjatyw gospodarczych, m.in. w formie targowisk, festynów, jarmarków, wystaw i innych.
2. Rozwój infrastruktury służącej poprawie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Główne działania:
  - rozwój infrastruktury;
  - ograniczenie niskiej emisji (termomodernizacja, wymiana źródła ciepła);
  - zachowanie, rewitalizacja i modernizacja substancji budowlanej, szczególnie o znaczeniu historycznym, architektonicznym, przestrzenno-funkcjonalnym (renowacja i modernizacja zabytkowych obiektów);
  - utworzenie miejsc spotkań, wypoczynku i rekreacji.

Realizacja powyższych przedsięwzięć ma umożliwić osiągnięcie następujących rezultatów na określonym obszarze rewitalizacji: zmniejszenie natężenia problemów społecznych, wzrost aktywności społecznej mieszkańców, rozwój gospodarczy, poprawa jakości przestrzeni publicznej.

1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe

Teren Gminy i Miasta Raszków zlokalizowany jest w granicach mezoregionu Wysoczyzna Kaliska. Morfologicznie teren jest mało urozmaicony. Forma rzeźby terenu została ukształtowana w wyniku transgresji lądolodu zlodowacenia środkowopolskiego. Na obszarze Gminy występują obszary wysoczyzny morenowej, które stanowią płasko-falistą równinę oraz doliny rzeczne, które rozcinają wysoczyznę. Formy te wypełnione są plejstoceniowymi utworami wodnolodowcowymi (piaski, żwiry) oraz mineralnymi i organicznymi utworami holoceniowymi (piaski, żwiry, mułki, namuły, mady, torfy). Forma ukształtowania terenu sprzyja rozwojowi rolnictwa, przemysłu oraz osadnictwa. W związku z tym, że teren Gminy nie został objęty działalnością ostatniego zlodowacenia, zaliczany jest do obszarów o niskiej zasobności występowania wód powierzchniowych. Należy jednak zaznaczyć, że tereny okresowo lub stale podmokłe obejmują

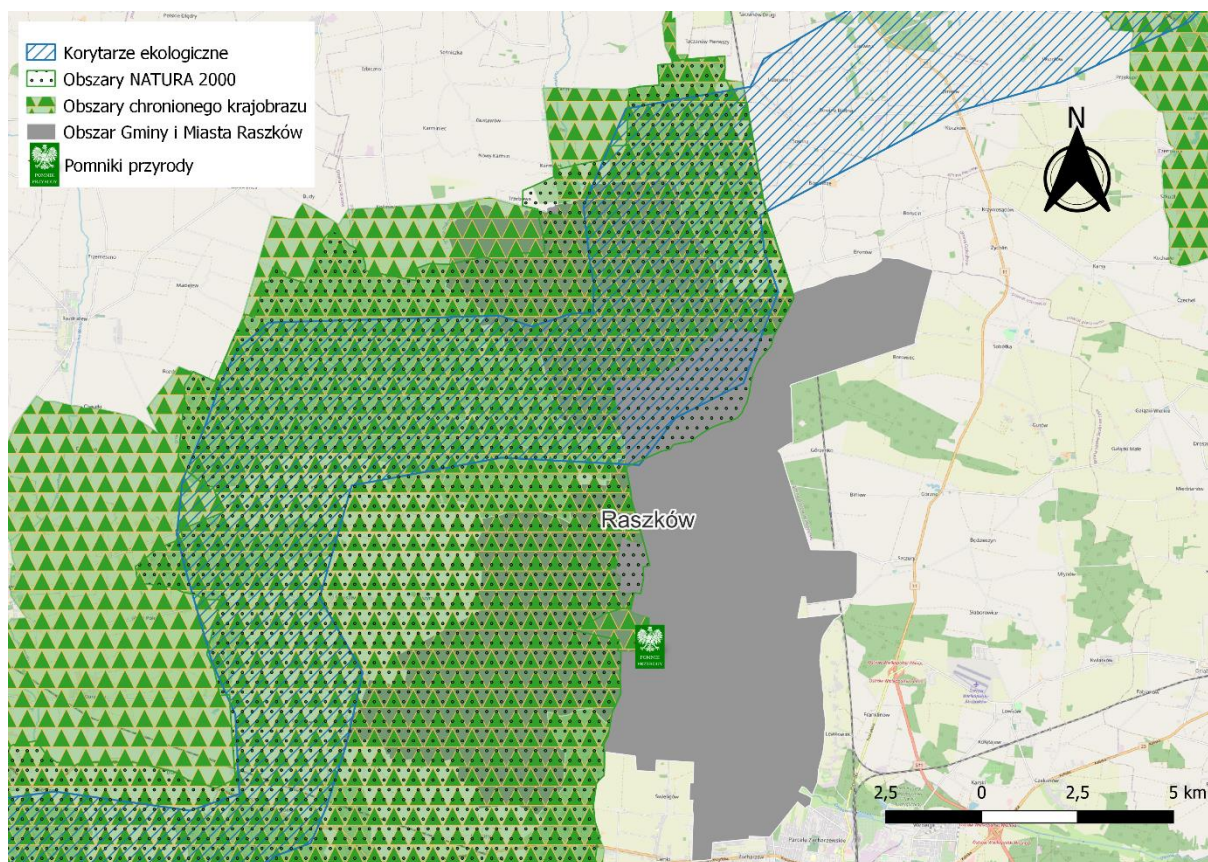
znaczne obszary Gminy. Wyróżniającymi elementami sieci wodnej są mniejsze zbiorniki wodne zaliczane do obiektów małej retencji, do których należą stawy, śródpolne oczka wodne zlokalizowane w dolinach rzecznych oraz wyrobiska poeksploatacyjne wypełnione wodą, w których w większości dno osiągnęło strop gliny. Pełnią one nie tylko funkcję biocenotyczną, ale stanowią także cenny element charakteryzujący lokalny krajobraz rolniczy. Do najistotniejszych zbiorników wodnych zlokalizowanych na terenie gminy należą: zbiornik „Kąpielka”, staw „Ryba”, zbiornik „Zalew”, a także stawy w Parkach w Raszkowie i Przybysławicach. Wśród wyżej wymienionych zbiorników wodnych na szczególną uwagę zasługuje zbiornik „Kąpielka” pełniący funkcję kompleksu wypoczynkowo-rekreacyjnego dla mieszkańców gminy i okolicznych miejscowości. Oddany do użytkowania w roku 2014 zbiornik o powierzchni ponad 1,3 ha jest obecnie rozbudowywany do powierzchni prawie 5,8 ha. W ramach realizacji zadania wybudowany zostanie również ciąg pieszo-rowerowy wokół zbiornika oraz instalacja fotowoltaiczna zasilająca energooszczędną instalację oświetleniową oraz komplet aeratorów, zapewniających uzyskanie optymalnych parametrów jakościowych wody. Największą rzeką przepływającą przez Gminę jest Ołobok. Do mniejszych rzek zaliczane są: Lutynia, Kuroch, Trzebówka. Obszar Gminy charakteryzuje rozbudowana sieć rowów melioracyjnych. Gmina i Miasto Raszków jest obszarem o stosunkowo korzystnych warunkach klimatycznych. Uwarunkowania klimatu lokalnego poszczególnych fragmentów Gminy wynikają z różnic w ukształtowaniu powierzchni terenu, pokryciu roślinnością, zaleganiu wód gruntowych, czy obecności wód powierzchniowych. Powierzchnie wysoczyzny odznaczają się na ogół wyrównanymi warunkami technicznymi, równomiernym nasłonecznieniem, niedużą wilgotnością i korzystną wymianą powietrza. Na terenie Gminy i Miasta Raszków występują dobre warunki glebowe. Spowodowane jest to tym, że w dużym stopniu jest ona użytkowana na potrzeby rolnictwa o rozwiniętej produkcji roślinnej i hodowlanej. Użytki rolne w stosunku do całkowitej powierzchni Gminy zajmują 88,06%. Na obszarze Gminy występują przede wszystkim gleby lekkie i bardzo lekkie do uprawy mechanicznej (88,8%). Gleby bardzo lekkie, w których występuje piasek słabo gliniasty lub luźny w wierzchnich warstwach stanowią 41,4% ogółu gruntów ornych. Pozostałe 47,4% to gleby lekkie zawierające w wierzchniej warstwie piaski gliniaste lekkie i piaski gliniaste mocne. Strukturę uzupełniają gleby trudne do uprawy. Lasy położone w granicach Gminy stanowią 6,6% jej ogólnej powierzchni. W składzie gatunkowym dominuje dąb (84%), który będąc dominantą gatunkową, buduje drzewostany określane jako dąbrowy świetliste. Do pozostałych gatunków należą lipa, jesion i robinia biała. Powierzchnie leśne zarządzane są przez dwa Nadleśnictwa: Nadleśnictwo Krotoszyn i Nadleśnictwo Taczanów. Zieleń urządzoną na terenie Gminy i Miasta Raszków stanowią park miejski w Raszkowie, kompleksy pałacowo-dworskie w Przybysławicach i Bugaju oraz zieleń śródpolna. Najistotniejsze kompleksy zadrzewień śródpolnych zlokalizowane są wzdłuż większości dróg, a także w rejonie oczek wodnych, cieków, rowów i miedz. Przeważające gatunki w zadrzewieniach to grusza, topola, wierzba, kasztanowiec, jesion oraz olsza czarna, a także kruszyna pospolita oraz kalina koralowa. Teren Gminy charakteryzuje się stosunkowo dużym bogactwem zieleni pałacowo-dworskiej. Wśród nich znajdują się również obiekty objęte ochroną Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Uzupełnienie roślinności na terenie Gminy stanowi zieleń cmentarna.

W granicach Gminy i Miasta Raszków występują obszary i obiekty przyrodnicze prawnie chronione, wyznaczone na podstawie ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 ze zm.):

- Obszar chronionego krajobrazu „Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy” – całkowita powierzchnia obszaru wynosi 34245,3 ha (na terenie Gminy i Miasta Raszków 7211,2 ha). Jest to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych. Obszar obejmuje ochroną zwarte dąbrowy, w których dęby osiągają 40 m wysokości;
- Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony – Dąbrowy Krotoszyńskie PLB 300007 - głównym celem jego utworzenia jest ochrona największego w Europie zwartego kompleksu lasów dębowych. Siedliska złożone głównie z dębu szypułkowego, tzw. kwaśne dąbrowy zajmują 60% powierzchni ostoi. W sumie na terenie ostoi stwierdzono występowanie aż 12 typów siedlisk cennych z europejskiego punktu widzenia, w tym trzech uznanych za priorytetowe: lasów łągowych,

śródlądowych muraw napiaskowych i lasów bagiennych. Obszar ten jest również ceną z europejskiego punktu widzenia ostoją dla żurawia, muchołówki białoszyjej i skowronka borowego;

- Obszar Natura 2000 – obszar mający znaczenie dla Wspólnoty – Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej PLH 300002 - granice obszaru w większości pokrywają się z opisanym wcześniej obszarem specjalnej ochrony „Dąbrowy Krotoszyńskie”. Jest to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów dębowych. Na omawianym obszarze stwierdzono dotychczas występowanie 12 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym 3 uznane za priorytetowe;
- Korytarz ekologiczny Krotoszyn-Pleszew;
- Pomniki przyrody – sosna czarna (*Pinus nigra*) w Przybysławicach, której obwód wynosi 270 cm przy wysokości 12 m oraz dąb szypułkowy (*Quercus robur*) w Bieganinie o obwodzie pnia wynoszącym 480 cm, wysokość ok. 28 m;

Ryc. 4. Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy i Miasta Raszków

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Główny ośrodek osadniczy Gminy – Miasto Raszków, otrzymało akt lokacyjny 8 stycznia 1444 roku, za panowania Króla Władysława Jagiełły. Dokument ten został wystawiony w języku łacińskim na Wojciecha de Raschkow, który od tej pory był uważany za założyciela miasta na prawie niemieckim. W akcie zawarto zapis, że miasto powstało „in cruda radice” – co oznacza „na surowym korzeniu”, określenie to dotyczyło dużej przestrzeni pustej, niezagospodarowanej. W związku z tym zapisem, mieszkańcy Raszkowa byli objęci ulgą od podatków i opłat królewskich przez okres 24 lat (okres wolnizny). Miało to wpływ na późniejszy rozwój gospodarczy Raszkowa, który stanowił ważny punkt na średniowiecznej mapie dla kupców z całej Wielkopolski. Na obszarze miasta odbywały się cotygodniowe jarmarki, gdzie swoje dzieła wystawiali cenieni raszkowscy rzemieślnicy. W jego granicach osiedla się ludność niemiecka i żydowska. W 1454 roku powstała parafia raszkowska. W 1540 roku Raszków został własnością rodu Chwalczewskich. W następnych latach kolejnymi właścicielami Raszkowa były rody: Raszkowskich, Zadorskich, Kościeleckich,

Miłoszewskich, Sieniutów, Leszczyńskich, Milewskich, Mycielskich i Skórzewskich. W końcu XVI wieku Raszków był jednym z najważniejszych ośrodków miejskich regionu. Niestety w wyniku Potopu Szwedzkiego (lata 1655-1660) oraz szalejących epidemii miasto zostało dotknięte dużymi stratami ludzkimi i infrastrukturalnymi. Pod Raszkowem została stoczona bitwa w czasach Konfederacji Barskiej. W okresie zaborów Raszków był ważnym ośrodkiem pielęgnującym tradycje narodowe. Do krzewienia postaw patriotycznych, w znacznym stopniu przyczyniły się lokalne organizacje: Kurkowe Bractwo Strzeleckie, Towarzystwo Oświaty Ludowej, spółki kredytowo-zarobkowe, Straż Pożarna, Towarzystwo Śpiewacze, Bank Ludowy oraz Liga Polska. W 1839 roku Jan Niemojewski i Wojciech Lipski przyczynili się do powstania kasyna ziemiańskiego, które stało się miejscem dyskusji, w jaki sposób przeciwstawić się dominacji niemieckiej w sferze gospodarczej. Wielu mieszkańców Raszkowa brało udział zarówno w Powstaniu Listopadowym (1830-1831), jak i Styczniowym (1863-1864). W 1839 roku w Raszkowie uruchomiono oddział pocztowy, natomiast w 1876 roku działalność rozpoczęła pierwsza apteka. Raszków nazywany jest często miastem trzech kultur, związane jest to z długowiecznym, bezkonfliktowym funkcjonowaniem społeczności polskiej, niemieckiej i żydowskiej. Niemcy wybudowali na obszarze Raszkowa zbór ewangelicki, natomiast Żydzi wzniesli synagogę i kirkut. Za inicjatywą księdza Kazimierza Jagielskiego w 1886 roku w Raszkowie wybudowano neogotycki kościół pw. Podwyższenia Św. Krzyża.

Mieszkańcy Raszkowa brali czynny udział w walkach na frontach I Wojny Światowej, Powstania Wielkopolskiego oraz wojnie polsko-bolszewickiej z 1920 roku. Uczestnicy wymienionych konfliktów zostali upamiętnieni pomnikiem zlokalizowanym na raszkowskim Rynku.

Podczas II wojny światowej mieszkańcy Ziemi Raszkowskiej uczestniczyli w działaniach obronnych we wrześniu 1939 r., brali udział w zdobyciu Monte Cassino oraz w Powstaniu Warszawskim.

W granicach Gminy i Miasta Raszków znajdują się następujące obiekty wpisane do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

- **Bugaj** – zespół pałacowo-parkowy i folwarczny, nr rej.: 455/A z 16.07.1988;
- **Janków Zalesny** – kościół par. pw. św. Wojciecha, 1905-07, nr rej.: 490/A z 14.12.1987;
- **Pogrzybów** – kościół par. pw. św. Katarzyny, 1801-1806, nr rej.: kl. IV-73/55/54 z 19.05.1954;
- **Raszków** – układ urbanistyczny wraz z archeologicznymi warstwami osadniczymi, XV-XIX, nr rej.: 670/A z 15.04.1993;
- **Skrzebowa** – ruiny kaplicy Loretańskiej, k. XVI, 1663, nr rej.: 888/Wlkp/A z 12.03.2013; teren d. cmentarza, j.w.

Spośród wymienionych obiektów zabytkowych na uwagę zasługuje w szczególności **zespół pałacowo-parkowy w Bugaju**. Pałac w XVIII w. stanowił własność gen. Augusta Gorzeńskiego – właściciela Dobrzycy, a następnie trafił w ręce hrabiego Józefa Czarnieckiego i był w rękach tej rodziny do 1939 r. Zrujnowany i zdewastowany w czasach wojny pałac trwał w takiej formie aż do 2008 roku, kiedy to wykupiła go rodzina Podonowskich i przywróciła mu dawną świetność.

Do gminnego rejestru zabytków zostało wpisanych 136 obiektów, głównie są to wiejskie budynki mieszkalne i gospodarcze z przełomu XIX i XX wieku. Wśród najistotniejszych obiektów należy wymienić **zespół pałacowo-parkowy i folwarczny w Przybysławicach**, który stał się prawdziwą wizytówką gminy, dzięki dokonanej w latach 2019-2020 przebudowie. Koszt realizacji zadania wyniósł ponad 6,3 miliona zł, a główne prace wykonane w ramach przebudowy Pałacu to m.in. wymiana pokrycia dachu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, renowacja tynków i gzymsów oraz kompleksowe wykonanie wnętrz. Odnowiony Pałac szybko stał się jednym z ważniejszych ośrodków życia kulturalnego gminy – organizowane są w nim m.in. koncerty, wernisaże oraz inne wydarzenia kulturalne i spotkania z mieszkańcami gminy, a w niedalekiej przyszłości planowane jest utworzenie w nim Izby Pamięci Ziemi Raszkowskiej.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

Gmina i Miasto Raszków jest gminą o dominującej funkcji rolniczej. Rolnicy specjalizują się głównie w uprawie buraków cukrowych, rzepaku oraz produkcji zwierzęcej. Gospodarstwa to najczęściej rodzinne działalności o niewielkich wielkościach i mocach przerobowych. W przeciągu ostatnich lat w Gminie i Mieście Raszków spada liczba osób zajmujących się rolnictwem, w konsekwencji maleje liczba gospodarstw rolnych.

Pomimo rolniczego charakteru Gminy, na jej terenie funkcjonują również zakłady usługowo-produkcyjne i rzemieślnicze w branży wyrobów meblowych, betonowych, mechaniki pojazdowej i innych. Największe z nich to:

- Z.P.H.U. Frontczak Marcin (produkcja mebli);
- KA Company B. Kaźmierczak i K. Kaźmierczak Spółka Cywilna (akcesoria meblowe);
- NOMIT 2 Akcesoria Meblowe Barbara Nowicka s.c. (akcesoria meblowe);
- IZAWIT ZPW Jadwiga Idziorek (produkcja części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych);
- Nawrocka Sylwia Przedsiębiorstwo Wytwórczo-Usługowo-Handlowe "METPOL" (produkcja i obróbka mechaniczna elementów metalowych);
- ATLAS Sp. z o.o. (wyroby betonowe i metalowe, obudowy instalacji technologicznych);
- AZYMUT Sp. z o.o. (oznakowania i sygnalizacja);
- Tartak A. Lis i Synowie sp. j. (produkcja mozaiki parkietowej);
- Zakład betoniarski Henryk Uciechowski (produkcja prefabrykatów betonowych);
- Weko Polska (branża spożywcza);
- Slam Poland Sp. z o.o. (transport).

Poniższe zestawienie przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych gmin powiatu ostrowskiego w latach 2017-2021. Na obszarze Gminy i Miasta Raszków w analizowanym okresie przybyło 148 nowych podmiotów gospodarczych. W 2021 roku ich łączna liczba wynosiła 1233, stanowiło to 6,5% wszystkich podmiotów powiatu ostrowskiego zarejestrowanych w REGON.

Tab. 1. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie ostrowskim w latach 2017-2021

JST	2017		2021		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2017-2021
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat ostrowski	16 527	100,0%	18 956	100,0%	2 429
Raszków	1 085	6,6%	1 233	6,5%	148
Ostrów Wielkopolski (Miasto)	9 116	55,2%	9 920	52,3%	804
Nowe Skalmierzyce	1 134	6,9%	1 421	7,5%	287
Odolanów	1 160	7,0%	1 361	7,2%	201
Ostrów Wielkopolski (Gmina)	1 751	10,6%	2 161	11,4%	410
Przygodzice	1 103	6,7%	1 378	7,3%	275
Sieroszewice	749	4,5%	955	5,0%	206
Sośnie	429	2,6%	527	2,8%	98

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Biorąc pod uwagę podział podmiotów gospodarczych na sekcje PKD, Gmina i Miasto Raszków odznaczają się największą liczbą firm działających w sektorze handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Istotny udział wśród podmiotów gospodarczych, stanowią te, które działają w sektorach budownictwo oraz przetwórstwo przemysłowe.

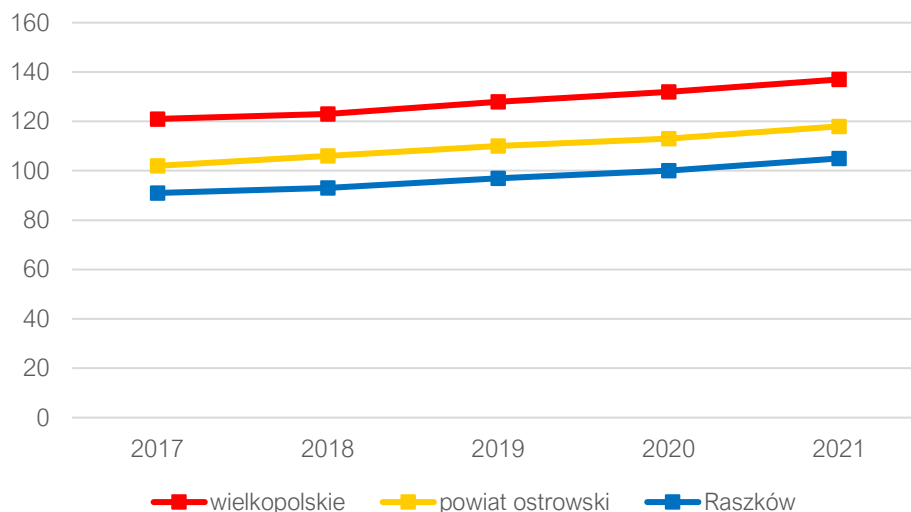
Tab. 2. Podmioty działające na terenie Gminy i Miasta Raszków w 2021 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	72	6%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	0	0%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	172	14%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	0%
SEKCJA F Budownictwo	242	20%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	304	25%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	49	4%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	16	1%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	17	1%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	23	2%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	8	1%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	59	5%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	38	3%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	20	2%
SEKCJA P Edukacja	22	2%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	42	3%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	26	2%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	115	9%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na wykresie poniżej ukazano liczbę podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie i Mieście Raszków na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021. Z wykresu

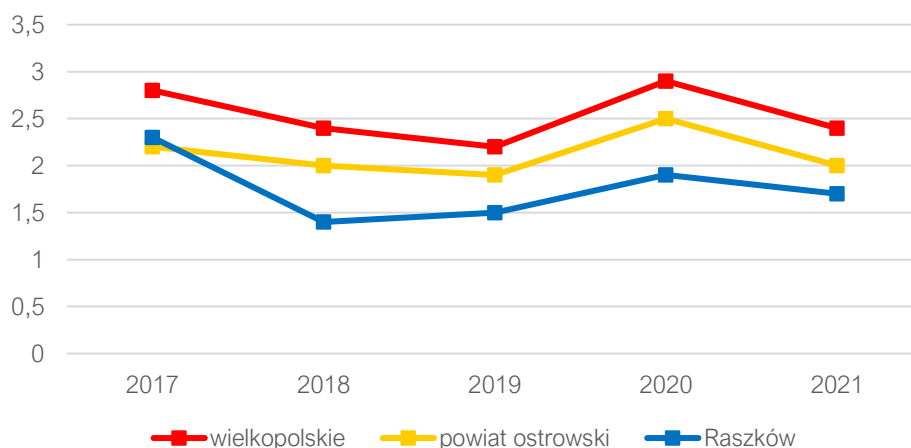
wynika, że w analizowanym okresie liczba podmiotów wzrastała, co jest zjawiskiem pozytywnym i świadczy o sprzyjających warunkach do rozwoju przedsiębiorczości. Analizowana średnia w Gminie i Mieście Raszków była jednak poniżej poziomu powiatowego i wojewódzkiego.

Ryc. 5. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie i Mieście Raszków na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższy wykres ukazuje udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie i Mieście Raszków na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021. Z wykresu wynika, że zarejestrowani bezrobotni w latach 2018-2021 w Gminie i Mieście Raszków stanowili mniejszy udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym aniżeli w powiecie ostrowskim i województwie wielkopolskim. We wszystkich analizowanych jednostkach terytorialnych od 2020 roku udział liczby zarejestrowanych bezrobotnych spada, fakt ten wskazuje na zwiększenie atrakcyjności regionu w zakresie powiększenia rynku pracy.

Ryc. 6. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie i Mieście Raszków na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według Barometru Zawodów 2022 w Gminie i Mieście Raszków zauważa się deficyt w następujących zawodach:

- analitycy, testerzy i operatorzy systemów teleinformatycznych;
- betoniarze i zbrojarze;

- brukarze;
- cieśle i stolarze budowlani;
- dekarze i blacharze budowlani;
- elektrycy, elektromechanicy i elektrycy;
- kierowcy autobusów;
- kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych;
- krawcy i pracownicy produkcji odzieży;
- kucharze;
- lekarze;
- magazynierzy;
- mechanicy maszyn i urządzeń;
- monterzy elektroniki;
- monterzy instalacji budowlanych;
- murarze i tynkarze;
- nauczyciele praktycznej nauki zawodu;
- nauczyciele przedmiotów zawodowych;
- operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych;
- operatorzy obrabiarek skrawających;
- piekarze;
- pielęgniarki i położne;
- pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych;
- pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie;
- projektanci i administratorzy baz danych, programiści;
- przetwórcy mięsa i ryb;
- robotnicy budowlani;
- robotnicy obróbki drewna i stolarze;
- spawacze;
- specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki;
- spedytorzy i logistycy;
- tapicerzy.

Wśród prognozowanych zawodów nadwyżkowych wymienia się:

- pedagogów;
- pracowników biur podróży i obsługi turystycznej;
- specjalistów technologii żywności i żywienia.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa i transport publiczny

W granicach Gminy i Miasta Raszków przebiega 87,5 km dróg powiatowych oraz 221,7 km dróg gminnych. Droga krajowa nr 36 przebiega na granicy gmin Raszków i Ostrow Wielkopolski, wzdłuż południowej granicy Gminy i Miasta Raszków. Na terenie Gminy i Miasta Raszków znajduje się jedynie fragment pasa drogowego (działka nr 306, obręb Radłów), zatem nie jest wymieniana jako element układu drogowego zlokalizowanego w gminie.

Przez teren Gminy przebiega 20 dróg powiatowych o relacjach:

- 5158 P – (Roszki) – granica powiatu ostrowskiego-Raszków (ul. Krotoszyńska, Koźmińska);

- 5161 P – (Baszyny)-granica powiatu ostrowskiego-Janków Zaleśny-Cegły-Daniszyn-do drogi krajowej nr 36;
- 5162 P – (Świnków)-granica powiatu ostrowskiego-Janków Zaleśny;
- 4174 P – (Karmin)-granica powiatu ostrowskiego-Koryta;
- 4332 P – (Orpiszew)-granica powiatu ostrowskiego-Janków Zaleśny-Sulisław-Łąkociny;
- 4333 P – (Kozminiec)-granica powiatu ostrowskiego-Bugaj-Koryta-granica powiatu pleszewskiego (Bronów);
- 5285 P – (Trzebowa)-granica powiatu ostrowskiego-Koryta-Ligota-Głogowa-Raszków (ul. Jarocińska, Wałowa, Ostrowska)-Przybysławice-Radłów-Ostrów Wielkopolski (ul. Radłowska)-do drogi krajowej nr 11;
- 5286 P – Ligota-granica powiatu pleszewskiego;
- 5287 P – Sulisław-Niemojewiec-Przybysławice-do drogi powiatowej nr 5285 P;
- 5288 P – Raszków (ul. Pleszewska)-Moszczanka-Bieganin-Nowy Grudzielec-granica powiatu pleszewskiego;
- 5289 P – Przybysławice-Jaskółki-Świeligów-Lamki-do drogi krajowej nr 36;
- 5290 P – Moszczanka-Rąbczyn-Radłów-Ostrów Wielkopolski (ul. Wiklinowa)-do drogi krajowej nr 36;
- 5291 P – Moszczanka-Szczurawice-Szczury-do drogi krajowej nr 11;
- 5292 P – Moszczanka-Szczury-Będzieszyn-do drogi powiatowej nr 5297 P;
- 5294 P – od dr. pow. nr 5288 P-Biniew-Górzno-do drogi krajowej nr 11;
- 5295 P – Nowy Grudzielec-Grudzielec-Sobótka-granica powiatu pleszewskiego (Karsy);
- 5466 P – Raszków, ul. Krotoszyńska (odcinek od ul. Jarocińskiej do ul. Koźmińskiej);
- 5467 P – Raszków, ul. Jarocińska (odcinek od ul. Rynek do ul. Wałowej);
- 5468 P – Raszków, ul. Polna, ul. Ostrowska (odcinek od ul. Polnej do ul. Kościelnej), ul. Kościelna;
- 5469 P – Raszków, ul. Orpiszewska, ul. Ostrowska (odcinek od ul. Rynek do ul. Kościelnej).

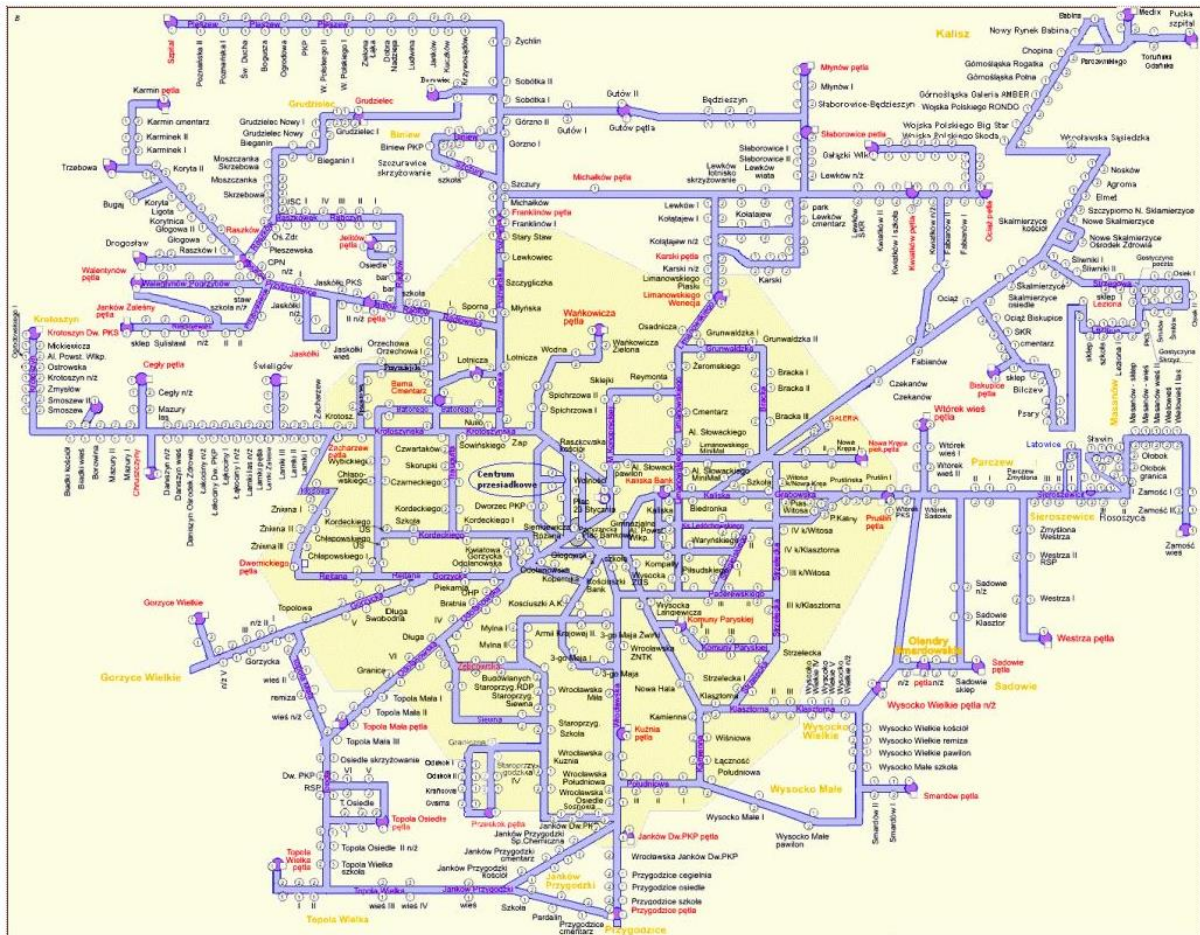
Gmina i Miasto Raszków nieustannie dąży do poprawy stanu infrastruktury drogowej poprzez budowę nowych dróg i przebudowę istniejących dróg gminnych oraz remonty i modernizację istniejących nawierzchni. Na poprawę infrastruktury drogowej Gmina aktywnie pozyskuje również dofinansowania zewnętrzne. Inwestycje drogowe realizowane są również w porozumieniu ze Starostwem Ostrowskim.

We wschodniej części Gminy i Miasta Raszków swój przebieg ma linia kolejowa nr 272 o znaczeniu państwowym, relacji Kluczbork-Ostrów Wielkopolski-Jarocin-Poznań Główny. Jej łączna długość na terenie Gminy wynosi 17,54 km. Linia jest dwutorowa, zelektryfikowana, klasa techniczna – pierwszorzędna, obsługująca transport pasażerski i towarowy z węzłem kolejowym w Ostrowie Wielkopolskim.

Do infrastruktury kolejowej związanej z obsługą linii należą: nastawnie, drożnicówki oraz przejazdy kolejowe (zlokalizowane na drogach powiatowych: 5288 P-Bronów; 5295 P-Karsy, 5292 P-Szczury, 5291 P-Szczury oraz na drogach gminnych: 782593 P-Szczurawice i 682666 P-Grudzielec Nowy). W związku z tym, że na terenie Gminy nie występuje infrastruktura związana z obsługą transportu pasażerskiego (dworców kolejowych, peronów), obsługa transportu pasażerskiego odbywa się poprzez stacje kolejowe zlokalizowane w sąsiednich gminach: dworzec Ostrów Wielkopolski, stacja Biniew w Gminie Ostrów Wielkopolski oraz stacja Bronów w Gminie Pleszew.

Komunikacja autobusowa na terenie Gminy i Miasta Raszków obsługiwana jest przez MZK S.A. Ostrów Wielkopolski oraz przez przewoźnika prywatnego (firma Euromatpol).

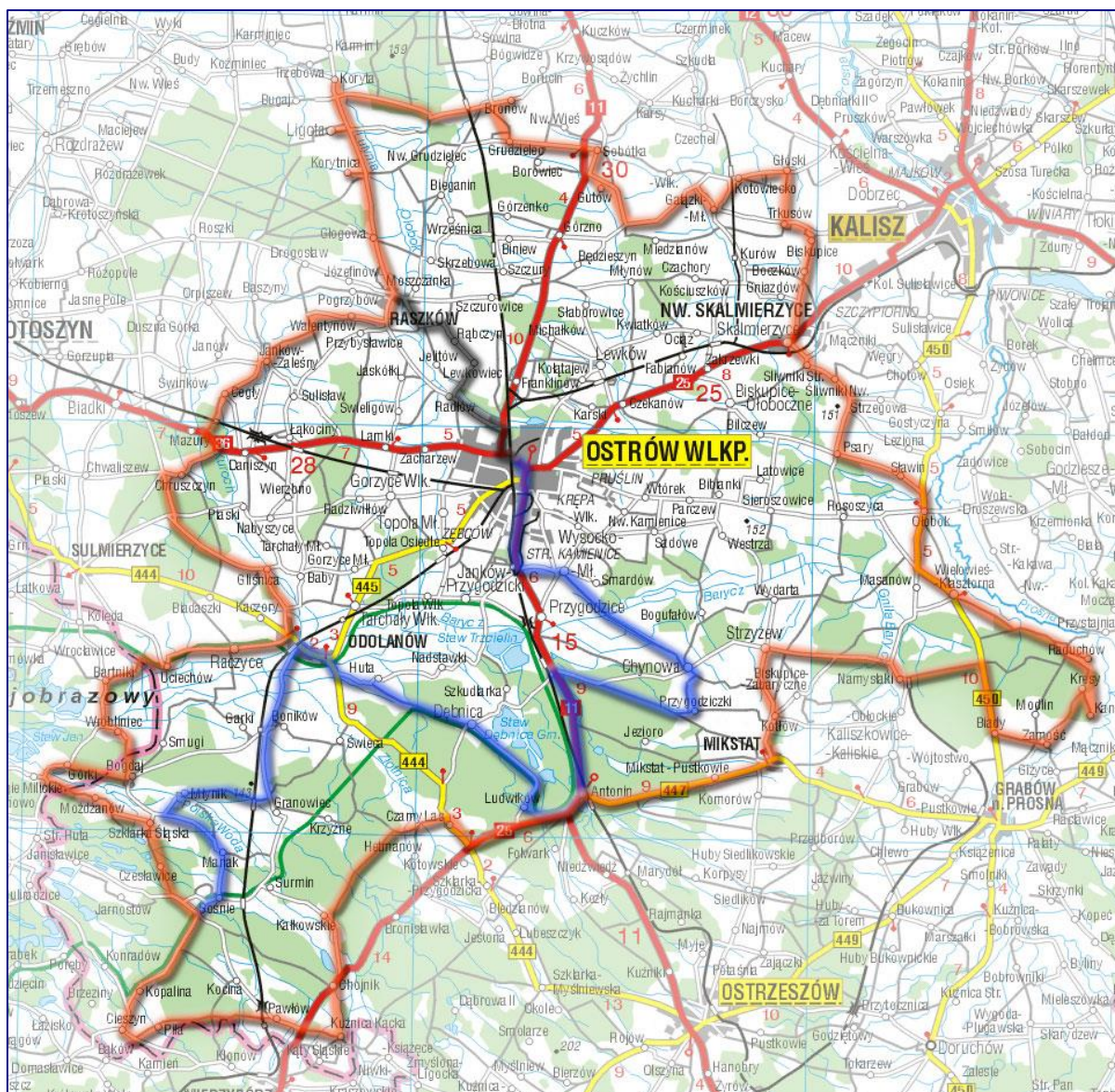

Ryc. 7. Schemat linii autobusowych MKZ S.A. Ostrów Wielkopolski

Źródło: Strona internetowa MKZ S.A. Ostrów Wielkopolski.

W granicach Gminy i Miasta Raszków przebiegają dwa szlaki rowerowe Powiatu Ostrowskiego: czarny i czerwony. Szlaki te zostały sfinansowane ze środków budżetu Powiatu Ostrowskiego, a wykonane przez PTTK – Oddział w Ostrowie Wielkopolskim.

- Szlak czarny – zwany również szlakiem dojazdowym biegnie przez Rąbczyn do Przybysławic. Do najważniejszych atrakcji turystycznych szlaku należą zespół pałacowy z XIX wieku z parkiem w Przybysławicach oraz Kościół pw. Świętej Katarzyny Aleksandryjskiej w Pogrzybowie;
- Szlak czerwony – okalający cały Powiat Ostrowski. Na terenie Gminy i Miasta Raszków: Koryta-Ligota-Korytnica-Głogowa-Raszków-Pogrzybów-Walentynów-Janków Zalesny. Do najważniejszych atrakcji turystycznych szlaku należą: Kościół pw. Świętego Mikołaja w Korytach, neogotycki Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego oraz czworoboczny zabytkowy rynek z ratuszem w Raszkowie, neoromański Kościół pw. Świętego Wojciecha w Jankowie Zalesnym.

Ryc. 8. Przebieg szlaków rowerowych powiatu ostrowskiego

Źródło: Strona internetowa powiatu ostrowskiego.

Do obiektów zapewniających podstawową obsługę ruchu samochodowego w Gminie zalicza się stacje paliw zlokalizowane przy drodze powiatowej nr 5285 P w miejscowościach Pogrzybów, Przybysławice i Ligota a także stacja paliw w Rąbczynie. Usługi z zakresu serwisu pojazdów zapewniają m.in. dwie Stacje Kontroli Pojazdów w Raszkowie, w tym jedna okręgowa oraz prywatne warsztaty naprawcze, elektromechaniczne, lakiernicze i wulkanizacyjne zlokalizowane na terenie całej Gminy.

Urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym za dostarczanie wody i odbiór ścieków na obszarze Gminy i Miasta Raszków jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Raszkowie. Ponadto zakład obsługuje również w ww. zakresie częściowo Gminę Ostrowo Wielkopolski.

Dodatkowo, do obowiązków podmiotu dostarczającego wodę należą następujące działania związane z eksploatacją ujęć wodnych:

- utrzymanie w należytym stanie technicznym urządzeń do poboru wody, oczyszczania oraz odprowadzania ścieków oraz wód popłucznych i eksploataowanie ich zgodnie z udzielonym pozwoleniem;
- prowadzenie systematycznych pomiarów ilości pobieranej wody;
- prowadzenie okresowych pomiarów wydajności i jakości poziomu zwierciadła wody ujmowanych ze studni z częstotliwością 2 razy w roku;
- wykonywanie regularnych analiz laboratoryjnych dostarczanej wody.

Studnie głębinowe na terenie Gminy zlokalizowane są w miejscowościach: Raszków, Moszczanka i Grudzielec. Odwierty sięgają bardzo wartościowych czwartorzędowych pokładów wody kategorii B. Woda jest uzdatniana, pozbawiana nadmiaru żelaza, manganu i innych niepożądanych składników, a w końcowej fazie natleniania – dzięki czemu nie ma potrzeby jej chlorowania. Woda charakteryzuje się dużą twardością.

Za działania z zakresu oczyszczania ścieków (ścieki odprowadzane przez ZGK) na terenie Gminy i Miasta Raszków odpowiedzialna jest Oczyszczalnia Ścieków w Rąbczynie. Jest najnowszym i najnowocześniejszym obiektem tego typu na terenie powiatu i rozwiązuje dodatkowo problem gospodarki ściekowej Miasta Ostrów Wielkopolski, Gminy Ostrów Wielkopolski oraz Gminy Przygodzice. Oczyszczalnia zapewnia wielostopniowe oczyszczanie ścieków poprzez czyszczenie mechaniczne (z największych frakcji poprzez kraty sita), biologiczne (komory beztlenowe i tlenowe a także osadniki wtórne), chemiczne (stacja reagentów wraz z komorą mieszania i flokulacji), następnie ścieki pozbawione osadów pokoagulacyjnych są dodatkowo przefiltrowane przez złoża żwirowe filtrów piaskowych. W efekcie uzyskuje się wskaźniki zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach, które spełniają wymogi Unii Europejskiej. W wyniku beztlenowej fermentacji powstaje biogaz, który wykorzystywany jest do ogrzewania osadów fermentujących oraz obiektów oczyszczalni. Oczyszczalnia jest głównym elementem systemu, na który składa się centralna przepompownia ścieków, dwa kolektory tłoczne (długość 6,6 km, rury o przekroju 600 mm), a także kolektor łączący starą i nową przepompownię ścieków. Maksymalna zdolność oczyszczania ścieków to 26 tys. m³ na dobę.

Gmina i Miasto Raszków została ujęta w VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (VI AKPOŚK). Gmina została uwzględniona w aglomeracji kanalizacyjnej ustanowionej w drodze uchwały nr XIX/332/2020 Rady Miejskiej Ostrowa Wielkopolskiego z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Ostrów Wielkopolski. Równoważna liczba mieszkańców (RLM) objęta aglomeracją wynosi 96 205 osób w 4 gminach: Miasto Ostrów Wielkopolski, Gmina Ostrów Wielkopolski, Gmina i Miasto Raszków, Gmina Przygodzice. Aglomeracja obsługiwana jest przez oczyszczalnię ścieków w Rąbczynie.

Sieć gazowa w obszarze Gminy i Miasta Raszków zlokalizowana jest w obrębach miejscowości: Raszków, Przybysławice, Jaskółki, Jelitów, Rąbczyn i Radłów. Podmiotem odpowiedzialnym za zarządzanie siecią jest Wielkopolska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.

W południowo-wschodniej części Gminy i Miasta Raszków, przebiega rurociąg produktów naftowych (benzyny i oleje napędowe), łączący „Petrochemię Płock” z bazą paliw w Ostrowie Wielkopolskim. Długość odcinka rurociągu na terenie Gminy wynosi ok. 9 km, przebiega on przez miejscowości: Szczurowice, Rąbczyn, Jelitów i Radłów. Wzdłuż rurociągu utworzono strefę bezpieczeństwa o szerokości 30 m, w jej zakresie nie może być zlokalizowana zabudowa. Na zasięg potencjalnych zagrożeń i oddziaływań wzdłuż trasy rurociągu mają wpływ lokalne warunki środowiskowe, a także strefa zagrożeń oraz wrażliwość elementu i jego odległość od rurociągu. Największe oddziaływanie dotyczy następujących elementów:

- rzeki i ich doliny;
- lasy i zadrzewienia;
- obszary narażone na erozję;
- torfowiska niskie i tereny zabagnione.

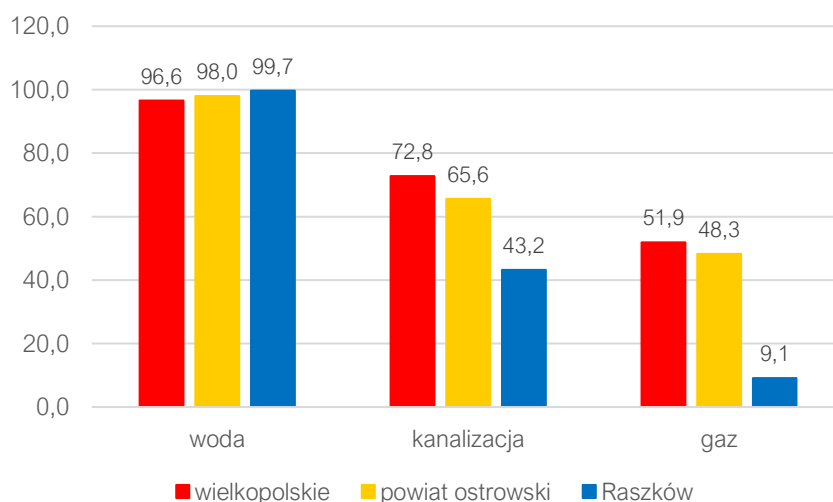
Do najważniejszych zagrożeń spowodowanych eksploatacją rurociągu paliwowego zalicza się:

- zaburzenia warunków gruntowo-wodnych uzależnionych od sposobu przeprowadzenia robót ziemnych, a w szczególności technologii likwidowania wykopów i restytuowania powierzchni terenu;
- naruszenie struktury gruntu słabo rozpuszczalnego trasą wykopu i zasypanie go gruntem bardziej przepuszczalnym może powodować powstanie stref drenażowych;
- obniżenie poziomu zwierciadła wód gruntowych;
- osiadania gruntów związane ze zmianą stanu naprężeń efektywnych w podłożu gruntowym.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że istnienie rurociągu wpływa na ograniczenie dużej ilości transportu kołowego i kolejowego produktów naftowych, co wiąże się ze zniwelowaniem zagrożeń środowiskowych w tym zakresie.

Przez granice Gminy przebiega linia elektroenergetyczna 400 kV relacji Kromolice-Ostrów.

Poniższe przedstawienie graficzne ukazuje udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie i Mieście Raszków w 2020 roku na tle powiatu ostrowskiego i województwa wielkopolskiego. Odczytać z niego można, że na obszarze Gminy i Miasta Raszków, niemal wszyscy mieszkańcy (99,7%) korzystają z sieci wodociągowej, jednocześnie jest to wyższy wynik niż dane powiatowe i wojewódzkie. Niższy stopień wykorzystania sieci, w porównaniu do powiatu ostrowskiego i województwa wielkopolskiego, Gmina i Miasto Raszków reprezentuje w zakresie kanalizacji – w 2020 r. siecią kanalizacyjną było objęte 43,2% obszaru Gminy. Z kolei do sieci gazowej na terenie Gminy i Miasta Raszków podłączonych było 9,1% mieszkańców – jest to około 40 punktów procentowych mniej w porównaniu do powiatu i województwa.

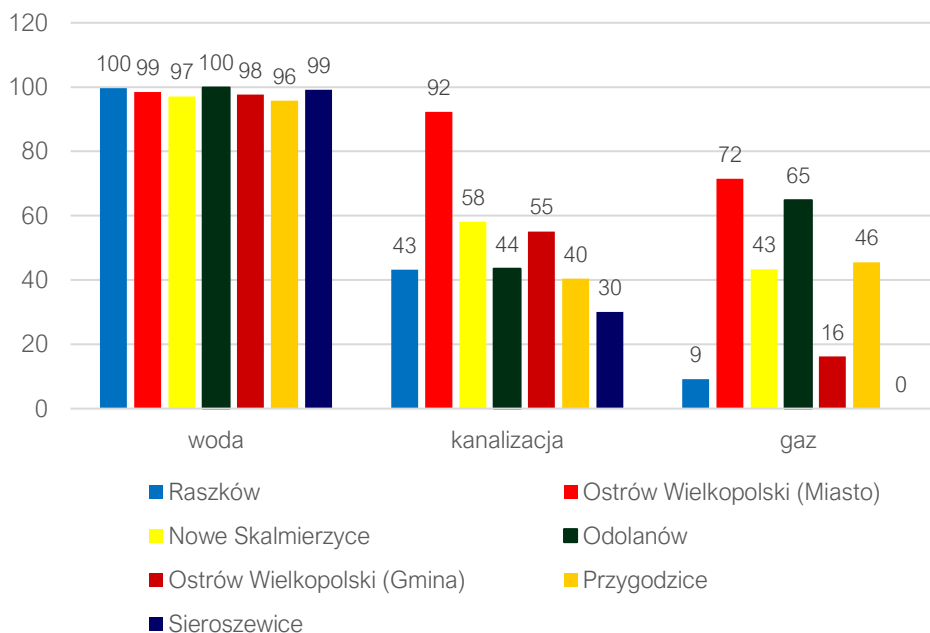

Ryc. 9. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie i Mieście Raszków w 2020 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród wszystkich gmin powiatu ostrowskiego Gmina i Miasto Raszków również osiąga najwyższy wynik (razem z Gminą Odolanów) w udziale wykorzystania przez mieszkańców sieci wodociągowej, natomiast w wykorzystaniu sieci gazowej wyprzedza wyłącznie Gminę Sieroszewice, która w ogóle nie posiada sieci gazowej. W zakresie wykorzystania sieci kanalizacyjnej, Gmina i Miasto Raszków zajmuje piąte miejsce. Warto zwrócić uwagę, że rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy i Miasta Raszków jest ograniczony ze względu na ukształtowanie terenu oraz rozproszony układ zabudowy, co wymagałoby wybudowania długich odcinków sieci przesyłowych, a to z kolei wymagałoby poniesienia znacznych nakładów finansowych. Budowa systemu kanalizacyjnego na obszarach, gdzie znajdują się spadki terenu wymagałaby ponadto zastosowania specjalnych rozwiązań umożliwiających zachowanie pożądanych parametrów przepływu, tj. przepompowni. Przełożyłoby się to na zwiększone koszty eksploatacji systemu kanalizacyjnego oraz zwiększone opłaty za odprowadzanie ścieków. Biorąc pod uwagę powyższe czynniki, rozwój sieci

kanalizacyjnej na tego typu obszarach jest nieuzasadniony ekonomicznie. Na obszarach nieobjętych siecią kanalizacyjną na terenie Gminy i Miasta Raszków zainstalowane są szamba i oczyszczalnie przydomowe. Ponadto Gmina prowadzi wsparcie dla mieszkańców w postaci udzielania dotacji do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, przekazywanych mieszkańcom na podstawie podpisanych indywidualnych umów.

Ryc. 10. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie i Mieście Raszków w 2020 roku na tle gmin powiatu ostrowskiego (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

Za organizację i nadzór nad gospodarką odpadami komunalnymi w Gminie i Mieście Raszków odpowiedzialny jest Urząd Gminy i Miasta Raszków.

W miejscu dawnego wysypiska śmieci w Moszczance znajduje się gminny punkt PSZOK, obiekt zarządzany jest przez Zakład Gospodarki Komunalnej.

Zadania z zakresu odbioru, transportu i zagospodarowania odpadów komunalnych z terenu Gminy realizują obecnie następujące podmioty:

- Konsorcjum EKO KAR, MZO reprezentowany przez Firmę Usługową EKO KAR ul. Polna 17, 63-440 Raszków,
- ZGO Sp. z o.o. w Jarocinie – Wielkopolskie Centrum Recyklingu.

Ponadto Gmina i Miasto Raszków jest mniejszościowym udziałowcem Regionalnego Zakładu Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. w Ostrowie Wielkopolskim.

Odpady komunalne zbierane są w sposób selektywny. Odpady odbierane są od mieszkańców z następującą częstotliwością:

- odpady zmieszane – w przypadku budynków jednorodzinnych: 1 raz na dwa tygodnie, w przypadku budynków wielolokalowych w okresie od kwietnia do października 1 raz na tydzień, w okresie od listopada do marca 1 raz na dwa tygodnie;
- odpady segregowane – papier i tektura, tworzywo sztuczne, metale, opakowania wielomateriałowe oraz szkło – 1 raz w miesiącu;
- bioodpady zielone – w przypadku budynków mieszkalnych jednorodzinnych 1 raz na dwa tygodnie, z tym, że w okresie od 1 listopada do 31 marca 1 raz w miesiącu, w przypadku budynków wielolokalowych 1 raz na tydzień, z tym, że w okresie od 1 listopada do 31 marca 1 raz w miesiącu;
- bioodpady kuchenne – 1 raz na dwa tygodnie w przypadku budynków jednorodzinnych, 1 raz na tydzień w przypadku budynków wielolokalowych;
- popiół – 1 raz na dwa tygodnie w okresie od października do kwietnia, jeden raz w miesiącach: maj, sierpień i wrzesień.

Gminnym systemem zbiórki odpadów komunalnych nie są objęte odpady komunalne podmiotów gospodarczych oraz nieruchomości niezamieszkałe. Właściciele nieruchomości niezamieszkałych, na których powstają odpady komunalne są zobowiązani do posiadania umowy na odbiór odpadów z podmiotem wpisanym do Rejestru Działalności Regulowanej.

Zbieraniem i transportem odpadów niebezpiecznych w granicach Gminy zajmuje się Zakład Betoniarski Henryk Uciechowski (Raszków ul. Krotoszyńska 13). Działalność dotyczy odzysku żużli, popiołów paleniskowych i pyłów z kotłów, które w wyniku rozdrobnienia i odpowiedniej obróbki przetwarzane są na elementy ścienne lub stropowe.

Prowadzeniem działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów innych niż niebezpieczne w obrębie Gminy i Miasta Raszków zajmuje się Zakład Betoniarski Henryk Uciechowski (Raszków ul. Krotoszyńska 13).

Poniższa tabela przedstawia stan gospodarki odpadami w Gminie i Mieście Raszków w latach 2016-2021. Odczytać z niego można, że rokrocznie zwiększała się liczba mieszkańców Gminy objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (poza niewielkimi spadkami w 2019 i 2021 roku). Jednocześnie do 2020 roku zwiększała się łączna ilość zebranych odpadów komunalnych, natomiast w roku 2021 zaobserwowano tendencję spadkową w tym aspekcie. Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów rósł bardzo dynamicznie (z 11% w 2016 roku do 57% w roku 2021), co jest pozytywnym zjawiskiem, ponieważ oznacza, że rośnie świadomość ekologiczna mieszkańców Gminy. Do roku 2019 zachowywano wymagany poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, w roku 2019 do jego osiągnięcia zabrakło 8,61%, a w 2020 roku 8,76%. W analizowanych latach (w 2016 roku nie odbierano żadnych odpadów budowlanych od mieszkańców) zachowywano wymagany poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych Z kolei w 2016 (o 34,96%) i 2020 (o 2,01%) roku przekroczono maksymalny poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Gmina i Miasto Raszków konsekwentnie i sukcesywnie podejmuje działania związane z ograniczeniem odpadów komunalnych i zachowaniem określonych przez Unię Europejską poziomów odzysku i recyklingu odpadów. Aktualna analiza stanu gospodarki odpadami (za 2022 rok) wskazuje, że:

- Gmina i Miasto Raszków osiągnęła wymagany poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w wysokości 0,56 %, przy dopuszczalnym, ustawowym poziomie do 35%;
- Przy poziomie wymaganym do osiągnięcia w 2022 roku co najmniej 25% wagowo poziom został osiągnięty, gdyż Gmina i Miasto Raszków osiągnęła poziom w wysokości 57,14%.

Tab. 3. Stan gospodarki odpadami w Gminie i Mieście Raszków w latach 2016-2021

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		10 514	10 750	10 816	10 786	10 990	10 929
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		3 578,88	3 614,41	3 860,55	4 146,88	5 089,42	4 663,71
<i>zmieszane</i>		3 185,82	3 110,10	3 137,20	2 976,82	3 058,96	2 002,12
<i>segregowane</i>		393,06	504,31	723,35	1 170,06	2 030,46	2 661,59
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		11%	14%	19%	28%	40%	57%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,34	0,34	0,36	0,38	0,46	0,43
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	gmina	24,89	22,22	31,5	31,39	41,24	34,93
	wymagany	18	20	30	40	50	b.d.
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	gmina	0	100	126,41	132	136	116,82
	wymagany	42	45	50	60	70	b.d.
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	gmina	79,96	34,1	35,22	27,48	37,01	24,13
	wymagany	<45	<45	<40	<40	<35	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Do najważniejszych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydanych na obszarze Gminy i Miasta Raszków w latach 2015-2020 należą:

- Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy 3MW na działkach nr 206, 209/2, 311, obręb Rąbczyn, gmina Raszków;
- Budowa kurników wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działce nr ewid. 238/1, obręb Moszczanka, gmina Raszków.

W granicach Gminy i Miasta Raszków zlokalizowane są obiekty, których elementami są azbestowe pokrycia dachowe (głównie na budynkach mieszkalnych i gospodarczych wybudowanych przed lub zaraz po II Wojnie Światowej). Azbest stanowi poważne zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, jego najmniejsze cząstki mogą być przyczyną występowania chorób nowotworowych. Ze względów bezpieczeństwa mieszkańcy nie powinni własnoręcznie usuwać elementów azbestowych. W związku z powyższym, Uchwałą nr XX/169/2008 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 29 sierpnia 2008 roku przyjęto Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy i Miasta Raszków w ramach Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032. Do jego podstawowych założeń należą:

- spowodowanie oczyszczenia obszaru Gminy z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest;
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Gminy spowodowanych azbestem oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań;
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska;
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest;
- pomoc mieszkańcom Gminy w realizacji kosztownej wymiany płyt cementowo-azbestowych zgodnie z przepisami prawa.

Według krajowej Bazy Azbestowej na obszarze Gminy i Miasta Raszków zinwentaryzowano 8 427 213 kg wyrobów zawierających azbest. Na chwilę obecną (wrzesień 2022 roku) unieszkodliwiono 798 473 kg wyrobów z terenu Gminy.

Na terenie Gminy prowadzony jest monitoring jakości powietrza, na chwilę obecną wyniki badań pochodzą z jednego analizatora jakości powietrza. Zainstalowany jest na budynku Szkoły Podstawowej im. Arkadego Fiedlera i Armii Krajowej w Raszkowie z siedzibą w Pogrzebowie. Pomiar czujnika PM_{2.5} oraz PM₁₀ określają jakość powietrza jako zadowalającą.

Obszar Gminy i Miasta Raszków objęty jest rządowym programem „Czyste powietrze”, którego celem jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. Program skierowany jest do osób fizycznych będących właścicielami domów jednorodzinnych lub wydzielonego w budynku jednorodzinym lokalu mieszkalnego z wyodrębnioną księgą wieczystą. W ramach programu można uzyskać dofinansowanie na wymianę źródeł ciepła oraz prace związane z termomodernizacją budynków. Udzielane jest w formie dotacji lub dotacji z przeznaczeniem na częściową spłatę kredytu. Na potrzeby realizacji programu w siedzibie Urzędu Gminy i Miasta Raszków został uruchomiony Gminny Punkt Konsultacyjno-informacyjny. W punkcie można uzyskać informacje o Programie oraz wsparcie w zakresie przygotowywania wniosków o dofinansowanie i pomoc przy rozliczeniu przyznanego dofinansowania.

Gmina i Miasto Raszków planuje rozwój instalacji OZE. Określone w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Nr XIX/142/2012 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 30 października 2012 roku lokalizacje elektrowni wiatrowych to obszary miejscowości: Grudzielec, Moszczanka, Skrzebowa, Szczurawice, Bieganin, Przybysławice, Rąbczyn i Jaskółki.

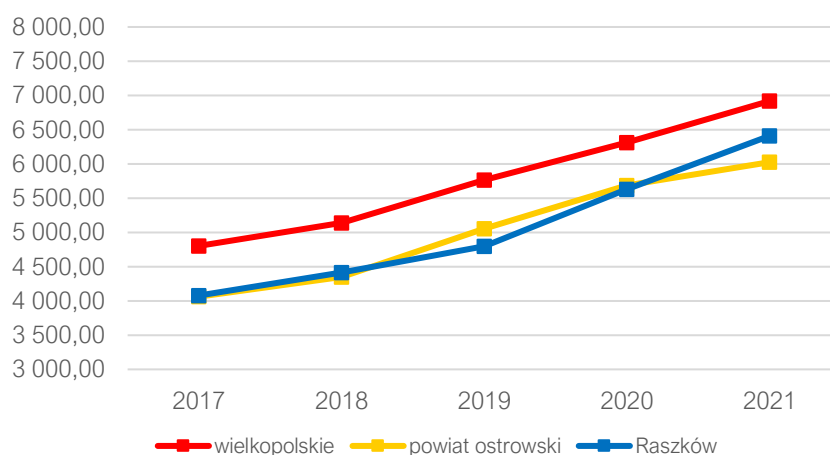

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Od roku 2016 dochody budżetu Gminy i Miasta Raszków regularnie rosły. Największy wzrost dochodów gminnych ogółem w analizowanym okresie nastąpił w latach 2019-2020 i wynosił ponad 9,8 mln zł.

Na poniższym wykresie przedstawiono dynamikę zmian średniej ilości dochodów ogółem na 1 mieszkańca w Gminie i Mieście Raszków na tle województwa wielkopolskiego i powiatu ostrowskiego w latach 2017-2021. Zauważyć można, że we wszystkich analizowanych jednostkach średnie dochody mieszkańców systematycznie rosły. Średnia wojewódzka na przestrzeni analizowanego wykresu przewyższała dane z powiatu ostrowskiego oraz Gminy Miasta Raszków. Dochody gminne w latach 2017-2018 oraz w 2021 roku przewyższały średni poziom dochodów powiatowych.

Ryc. 11. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie i Mieście Raszków na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

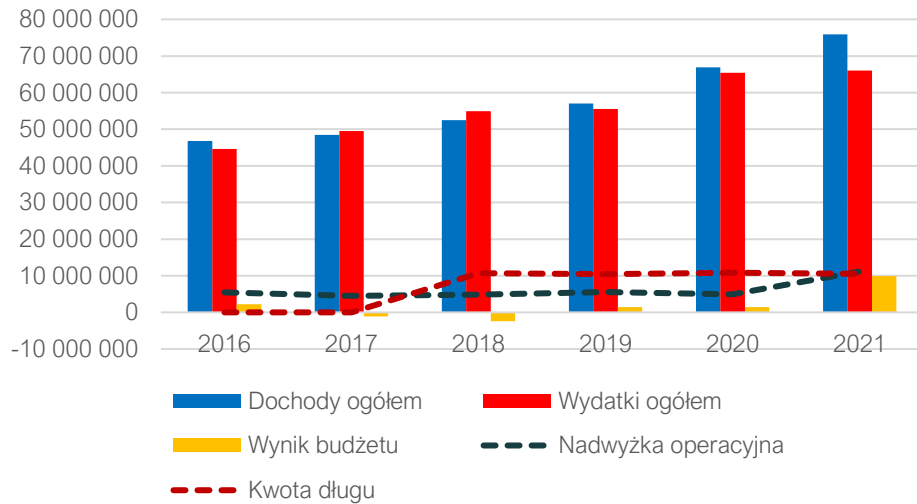
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Największy udział wśród dochodów ogółem Gminy stanowią dochody bieżące. W latach 2016-2021 stanowiły one średnio 95% dochodów budżetowych. Znaczną rolę w formowaniu regularnego wzrostu dochodów ogółem odgrywają zwiększające się dochody bieżące z zakresu udziału w PIT oraz CIT, związane jest to ze zwiększeniem liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w ostatnich latach na terenie Gminy i Miasta Raszków.

Jednocześnie w okresie 2016-2021 wzrastały wydatki bieżące Gminy i Miasta Raszków. Na przestrzeni analizowanych lat różnica wydatków bieżących wyniosła ponad 19 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, jednak ważne jest, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących.

W latach 2016-2021 nadwyżka operacyjna wynosiła średnio 5 054 333,91 zł, natomiast w roku 2021 nastąpił ponad dwukrotny wzrost nadwyżki operacyjnej, jej wysokość wyniosła 11 152 366,23 zł. Od 2018 roku zaczęto odnotowywać zadłużenie Gminy – na poziomie 10 683 250,00 zł.

W latach 2018-2021 kwota długu wynosiła średnio 10 615 750,00 zł. Ujemny wynik budżetu następował w latach 2017-2018, co spowodowane było wzmoczeniem wydatków majątkowych w tym okresie. W roku 2021 wynik budżetu był wyższy o ponad 8,4 mln zł w porównaniu do roku poprzedzającego. Jest to pozytywnie rokujący bilans finansowy, którego utrzymanie w latach obowiązywania Strategii pozwoli na realizację przedsięwzięć związanych z rozwojem gospodarczym Gminy.

Ryc. 12. Wykonanie budżetu Gminy i Miasta Raszków w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

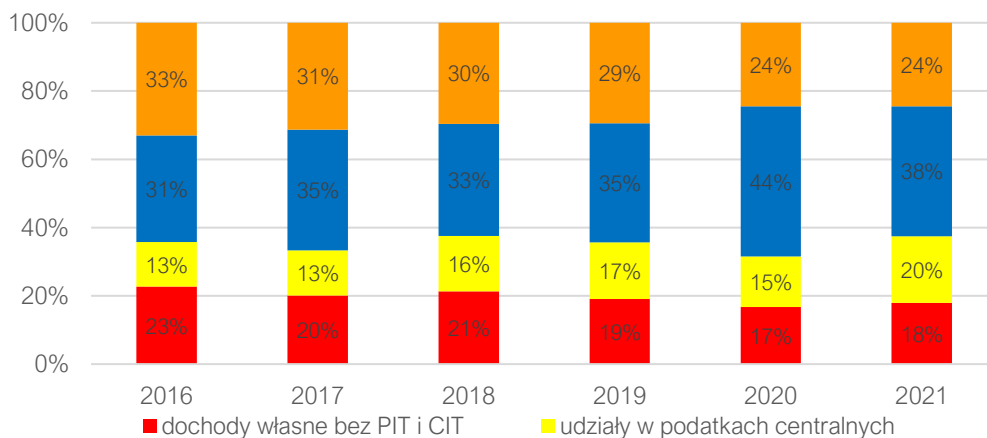
Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych jednostek samorządu terytorialnego wyróżnia się:

- dochody własne;
- subwencję ogólną;
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Najważniejszą składową budżetu gminy są dochody własne, obejmujące przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych. Dochody własne są kluczowe dla gminy, bowiem gmina może wpływać na ich wysokość – m.in. poprzez określanie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg i zwolnień czy umarzanie należności. Dzięki temu jednostka samorządowa może oddziaływać na lokalne podmioty gospodarcze, a tym samym kreować miejscową gospodarkę.

Poniższy wykres prezentuje strukturę dochodów Gminy i Miasta Raszków w latach 2016-2021. Zauważyć można, że największy udział wśród dochodów stanowią wpływy z dotacji (w analizowanym okresie wzrost z 31% do 38%). Najniższy udział procentowy w dochodach stanowią dochody własne bez PIT i CIT, jednak zauważalny jest ich systematyczny wzrost – od 13% w 2016 r. do 20% w 2021 r.

Ryc. 13. Struktura dochodów Gminy i Miasta Raszków w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Na dochody podatkowe samorządu gminnego składają się podatki lokalne i udziały w podatkach centralnych należnych tym podmiotom. W Gminie i Mieście Raszków w latach 2016-2021 największy udział wśród dochodów podatkowych stanowiły udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT), podatek od nieruchomości, oraz podatek rolny. Pozycja ostatniego z wymienionych podatków jest mocno uwarunkowana dominującą funkcją rolniczą na obszarze Gminy. W związku z niską lesistością na terenie Gminy, dochody z podatku leśnego były na niskim poziomie. Gmina nie uzyskuje dochodów z tytułu opłaty eksploatacyjnej.

Tab. 4. Dochody podatkowe Gminy i Miasta Raszków w latach 2016-2021

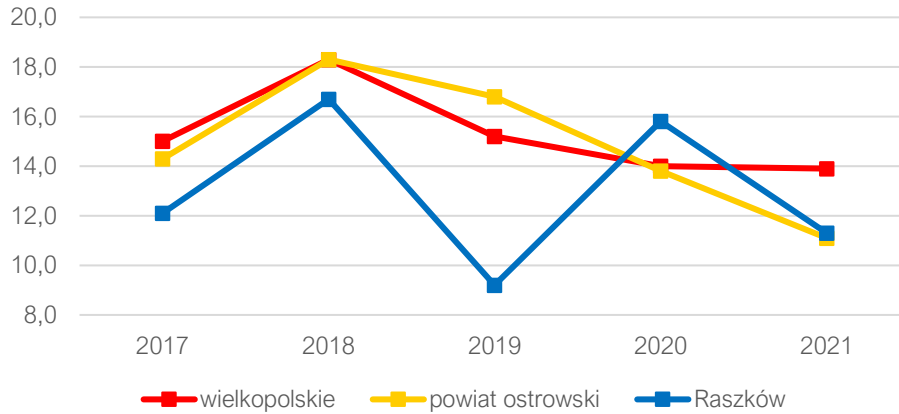
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PIT	5 631 726,00	6 055 880,00	7 766 000,00	9 080 299,00	9 252 127,00	13 912 908,00
CIT	470 827,72	335 445,75	734 419,81	363 662,82	678 467,40	903 063,79
podatek rolny	1 041 220,12	1 024 429,79	1 015 453,96	1 086 692,94	1 159 954,23	1 151 882,59
podatek od nieruchomości	4 882 566,65	5 336 411,89	5 132 741,51	5 495 367,10	5 759 754,74	6 185 170,46
podatek leśny	28 446,00	28 263,00	28 250,00	27 269,00	27 800,00	28 116,80
podatek od środków transportowych	257 619,15	256 952,00	281 507,94	227 757,62	351 629,84	476 260,12
karta podatkowa	9 943,57	14 094,62	16 612,83	13 623,10	17 514,89	18 010,06
podatek od czynności cywilnoprawnych	343 950,69	300 280,98	328 100,34	345 799,86	397 165,95	473 552,41
wpływy z opłaty skarbowej	42 177,26	43 982,11	40 539,78	37 751,07	34 873,00	38 966,01
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Biorąc pod uwagę wydatki, największy udział w 2021 roku przypadła w działach:

- oświata – 31%;
- wychowanie oraz rodzina – 31%;
- administracja publiczna – 10%;
- pomoc społeczna oraz gospodarka komunalna – 8%;
- ochrona środowiska – 8%;
- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 7%.

Poniższe przedstawienie graficzne ukazuje udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Mieście Raszków na tle powiatu ostrowskiego i województwa wielkopolskiego. Można z niego odczytać, że wysoki udział tego rodzaju wydatku występował w latach 2018 (inwestycje drogowe - również te prowadzone we współpracy ze starostwem, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej) i 2020 (przebudowa zabytkowego pałacu w Przybysławicach, budowa sal wiejskich). W drugim z wymienionych lat gminny poziom wydatków inwestycyjnych przewyższył średnią dla powiatu i województwa.

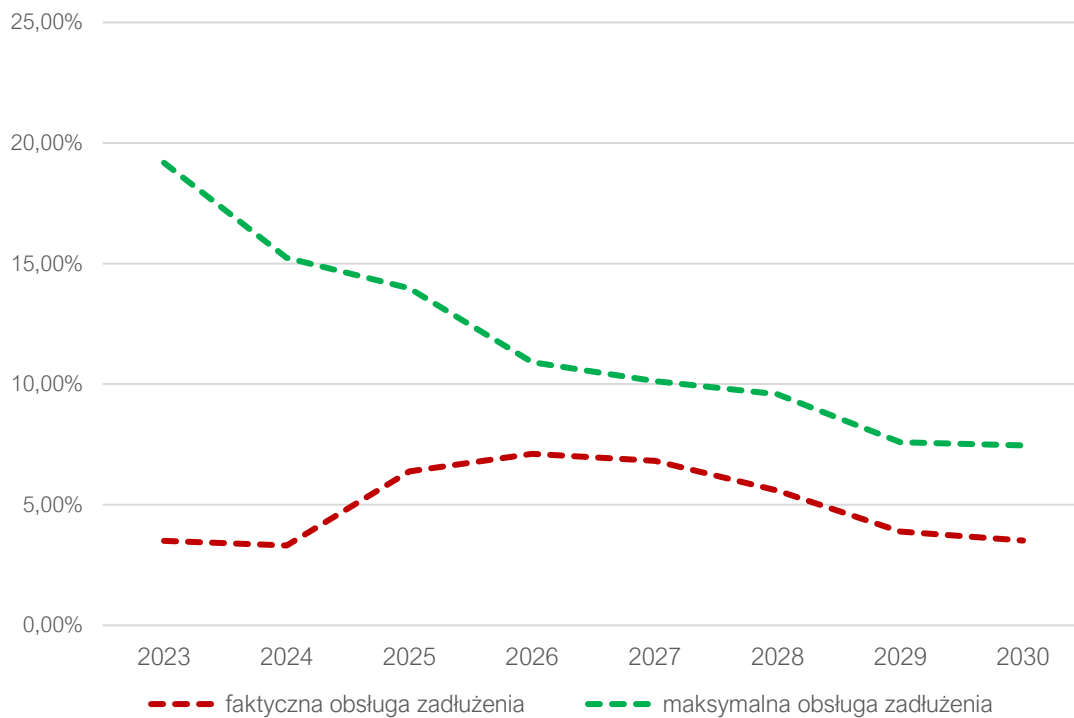

Ryc. 14. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie i Mieście Raszków na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Potencjał inwestycyjny

Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 zgodnie z Uchwałą nr LX/416/2023 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 16 maja 2023 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2032. Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Zaprezentowane na poniższym wykresie dane liczbowe wskazują, że Gmina i Miasto Raszków w perspektywie do 2030 roku wykazuje zdolność do obsługi dodatkowych zobowiązań.

Ryc. 15. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr LX/416/2023 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 16 maja 2023 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2032.

Poniższa tabela przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2023-2030 na podstawie Uchwały nr LX/416/2023 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 16 maja 2023 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2032. Z analizy danych zauważyć można korzystną tendencję wzrostową dochodów budżetu. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą prawie 347 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych – niemal 101,2 mln zł i podatku od nieruchomości – ponad 62,4 mln zł. Łączne wydatki wyniosą natomiast ponad 482 mln zł.

Tab. 5. Prognozowane środki budżetowe w latach 2023-2030 (zł)

Rok	Dochody ogółem	w tym:		Wydatki ogółem	Przychody	Rozchody
		PIT	podatek od nieruchomości			
2023	77 233 283,79	10 814 750,00	6 673 600,00	88 978 044,06	12 888 010,27	1 143 250,00
2024	61 494 887,98	11 593 412,00	7 154 099,00	61 009 887,98	0	485 000,00
2025	53 683 657,00	12 132 506,00	7 486 765,00	51 588 657,00	0	2 095 000,00
2026	55 374 437,00	12 587 475,00	7 767 519,00	52 639 437,00	0	2 735 000,00
2027	56 980 296,00	12 952 512,00	7 992 777,00	54 005 296,00	0	2 975 000,00
2028	58 632 724,00	13 328 135,00	8 224 568,00	56 077 724,00	0	2 555 000,00
2029	60 274 441,00	13 701 323,00	8 454 856,00	58 469 441,00	0	1 805 000,00
2030	61 901 851,00	14 071 259,00	8 683 137,00	60 161 851,00	0	1 740 000,00
Ogółem	346 847 406,00	101 181 372,00	62 437 321,00	482 930 338,04	12 888 010,27	15 533 250,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr LX/416/2023 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 16 maja 2023 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2032.

Biorąc pod uwagę lata historyczne, w których środki przeznaczone na inwestycje w Gminie kształtowały się na poziomie 7-10 mln zł, można wnioskować, że w latach kolejnych będą one utrzymane co najmniej na podobnym poziomie. Ze względu na dynamiczne zmiany wieloletnich prognoz finansowych należy jednak zakładać, że środki, które będą mogły zostać wykorzystane na inwestycje będą wyższe.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2021 roku Gminę i Miasto Raszków zamieszkiwało 11 797 osób, co stanowiło 7% ludności powiatu ostrowskiego. Przekładając powyższe dane na powierzchnię, gęstość zaludnienia w 2021 roku wynosiła 89 os./km².

Poniższa tabela ukazuje zmiany liczby ludności powiatu ostrowskiego w latach 2017-2021. Wśród gmin analizowanego powiatu, największą liczbą ludności charakteryzowało się Miasto Ostrów Wielkopolski stanowiące 44% ludności powiatu. Analizując dynamikę zmian liczby ludności wśród analizowanych jednostek w latach 2017-2021 można zauważyć, że największą dynamiką odznaczały się Nowe Skalmierzyce (100,5%), z kolei najniższą Miasto Ostrów Wielkopolski (99,5%). Wskaźnik dynamiki zmian liczby ludności dla Gminy i Miasta Raszków osiągnął w analizowanym okresie 99,8%, co jest wartością zbliżoną do średniej i oznacza, że liczba ludności w Gminie zmniejszyła się, jednak nieznacznie.

Tab. 5. Zmiany liczby ludności w powiecie ostrowskim w latach 2017-2021

JST	2017	2018	2019	2020	2021	udział w 2021 r.	średnia dynamika
powiat ostrowski	161 763	161 519	161 581	161 357	160 771	100%	99,8%
Raszków	11 893	11 901	11 849	11 881	11 797	7%	99,8%
Ostrów Wielkopolski (Miasto)	72 364	72 050	71 931	71 560	70 982	44%	99,5%
Nowe Skalmierzyce	15 430	15 478	15 563	15 625	15 759	10%	100,5%
Odolanów	14 605	14 628	14 655	14 674	14 631	9%	100,0%
Ostrów Wielkopolski (Gmina)	19 113	19 097	19 147	19 162	19 226	12%	100,1%
Przygodzice	12 096	12 123	12 179	12 232	12 292	8%	100,4%
Sieroszewice	9 680	9 663	9 684	9 660	9 579	6%	99,7%
Sośnie	6 582	6 579	6 573	6 563	6 505	4%	99,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zmiana liczby ludności zależy od dwóch czynników – przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Przyrost naturalny to różnica między urodzeniami żywymi, a zgonami, natomiast saldo migracji jest różnicą między zameldowaniami, a wymeldowaniami.

W danych w poniższej tabeli przedstawiono przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie i Mieście Raszków w roku 2021 na tle powiatu ostrowskiego i województwa wielkopolskiego. Podobnie, jak we wszystkich analizowanych jednostkach terytorialnych, Gmina i Miasto Raszków posiada ujemny przyrost naturalny, kształtujący się w 2021 roku na poziomie 2,28 na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ten był korzystniejszy niż dane wojewódzkie (-2,75) oraz powiatowe (-3,71) z tego roku. W każdym analizowanym roku średnia zmiana wskaźnika dla Gminy wynosiła -0,87. Z kolei wskaźnik salda migracji w 2021 r. dla Gminy i Miasta Raszków wyniósł -4,80, co było jedną z niższych wartości na tle powiatu ostrowskiego.

Tab. 6. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie i Mieście Raszków w latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.
wielkopolskie	-2,75	-1,20	0,60	0,08
powiat ostrowski	-3,71	-1,30	-0,10	0,10
Raszków	-2,28	-0,87	-4,80	-1,13
Ostrów Wielkopolski (Miasto)	-5,96	-1,39	-2,20	-0,08
Nowe Skalmierzyce	0,26	-0,47	7,80	1,28
Odolanów	-1,30	-2,27	-1,20	-0,20
Ostrów Wielkopolski (Gmina)	-0,47	-0,69	4,00	0,53
Przygodzice	-2,28	-1,11	5,10	0,45
Sieroszewice	-5,62	-2,00	-3,30	-0,58
Sośnie	-6,14	-2,22	-2,80	1,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

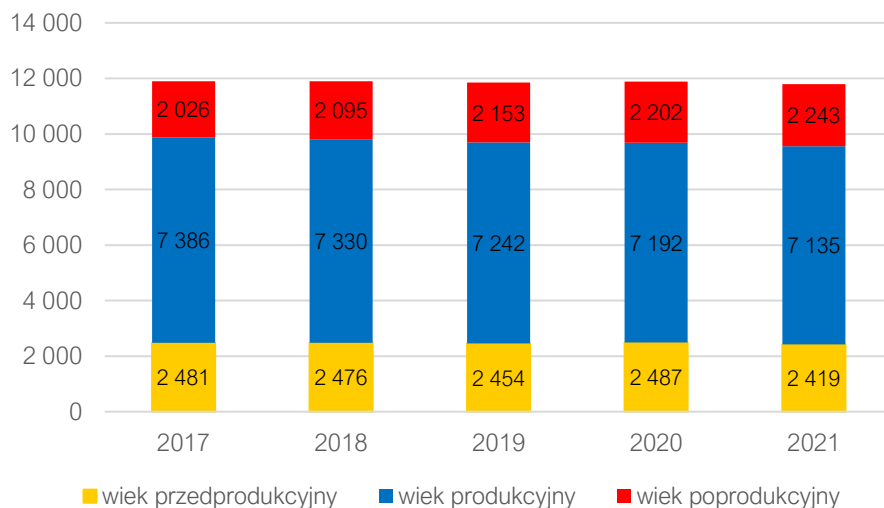
Analizując wskaźniki demograficzne dla Gminy i Miasta Raszków, zaobserwować można stopniowe starzenie się społeczeństwa. Wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego przedstawia ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. Dynamika tego wskaźnika dla Gminy i Miasta Raszków w latach 2017-2021 wyniosła 120%, jest to wartość wyższa, aniżeli średnia wojewódzka i powiatowa (116%). Podobna sytuacja dotyczy dynamiki dla udziału w ogólnej liczbie ludności mieszkańców w wieku kreatywnym (25-34 lata). Dynamika tego zjawiska dla Gminy i Miasta Raszków (91%) w latach 2017-2021 ponownie była wyższa niż średnia wojewódzka (85%) i powiatowa (90%).

Tab. 7. Wskaźniki demograficzne dla Gminy i Miasta Raszków w 2017 i 2021 roku

JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym (%)			senioralne obciążenie demograficzne (%)		
	2017	2021	dynamika	2017	2021	dynamika
wielkopolskie	15,16	12,91	85%	23,20	26,90	116%
powiat ostrowski	15,08	13,58	90%	23,60	27,40	116%
Raszków	15,03	13,70	91%	19,70	23,70	120%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższy wykres przedstawia strukturę ludności w Mieście i Gminie Raszków w latach 2017-2021. Zauważalny jest systematyczny spadek ludności w wieku produkcyjnym, na rzecz wzrostu liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to, że zmniejsza się liczba osób aktywnych zawodowo, a zwiększa się liczba osób starszych, co potwierdza starzenie się społeczeństwa – jest to jednak zjawisko charakterystyczne dla całego kraju.

Ryc. 16. Struktura ludności w Gminie i Mieście Raszków w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ponadto, prognoza demograficzna opracowana przez Główny Urząd Statystyczny zakłada, że w ciągu czternastu lat (2016-2030), w Gminie i Mieście Raszków:

- udział liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do ludności ogółem obniży się z 20,84% do 18,63%;
- udział liczby osób w wieku produkcyjnym w stosunku do ludności ogółem obniży się z 62,48% do 59,29%;
- udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności ogółem zwiększy się z 16,67% do 22,09%.

Powyższa prognoza wskazuje na dalszą tendencję starzenia się społeczeństwa – spadek liczby ludzi aktywnych zawodowo na obszarze Gminy i Miasta Raszków w perspektywie do roku 2030.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Na terenie Gminy i Miasta Raszków nie funkcjonują żłobki, dla których organem prowadzącym jest Gmina i Miasto Raszków. Podmiotem oferującym opiekę nad najmłodszymi dziećmi jest prywatny klub dziecięcy „Baśniowa Kraina”, działający przy ul. Kościelnej 3 w Raszkowie. Placówka oferuje 16 miejsc, a miesięczny koszt pobytu dziecka w tej placówce wynosi 800 zł (Gmina dopłaca do pobytu dziecka miesięcznie 200 zł).

W zakresie opieki przedszkolnej aktywnie działają 2 publiczne przedszkola i 11 grup wychowania przedszkolnego w publicznych szkołach podstawowych, do których uczęszczało w 2021 roku łącznie 422 dzieci. Największą placówką jest Publiczne Przedszkole im. Smerfy w Raszkowie, do którego uczęszczało 161 dzieci w 7 grupach przedszkolnych. Jest otwarte w stałych godzinach 6:30-16:00. Najmniejszym przedszkolem na obszarze Gminy jest Oddział Przedszkolny w Szkole Filialnej w Grudzielcu, do którego w 2021 roku uczęszczało 15 dzieci w jednej grupie. Otwarte było w zmiennych godzinach: 1 dzień 8:00-13:00, 4 dni 8:00-13:30. Pełne zestawienie obiektów przedszkolnych Gminy i Miasta Raszków prezentuje poniższa tabela.

Tab. 8. Przedszkola publiczne na terenie Gminy i Miasta Raszków

Lp.	Nazwa przedszkola/oddziału przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
1.	ODDZIAŁ PRZEDSZKOLNY W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. ARKADEGO FIEDLERA I ARMII KRAJOWEJ W RASZKOWIE Z SIEDZIBĄ W POGRZYBOWIE	46	2	23	8.00-16.00
2.	ODDZIAŁ PRZEDSZKOLNY W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. POWSTANIA WIELKOPOLSKIEGO W JANKOWIE ZALEŚNYM	24	1	24	1 dzień 8.00-13.00; 4 dni 8.00-13.30 (logopedia religia)
3.	ODDZIAŁ PRZEDSZKOLNY W SZKOLE PODSTAWOWEJ W LIGOCIE	25	1	25	1 dzień 8.00-13.00; 4 dni 8.00-13.30 (logopedia religia)
4.	ODDZIAŁ PRZEDSZKOLNY W SZKOLE PODSTAWOWEJ W BIEGANINIE IM. DANUTY SIEDZIKÓWNY PS. „JNKA”	16	1	16	1 dzień 8.00-13.00; 4 dni 8.00-13.30 (logopedia religia)
5.	ODDZIAŁ PRZEDSZKOLNY W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. ŚW. JANA PAWŁA II W RADŁOWIE	94	4	23,5	6.30-16.15
6.	ODDZIAŁ PRZEDSZKOLNY W SZKOLE PODSTAWOWEJ W KORYTACH ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. ORŁA BIAŁEGO W KORYTACH	24	1	24	1 dzień 8.00-13.00; 4 dni 8.00-13.30 (logopedia religia)
7.	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE W KORYTNICY ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. ORŁA BIAŁEGO W KORYTACH	17	1	17	1 dzień 8.00-13.00; 4 dni 8.00-13.30 (logopedia religia)
8.	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE IM. SMERFY W RASZKOWIE	161	7	23	6.30-16.00
9.	ODDZIAŁ PRZEDSZKOLNY W SZKOLE FILIALNEJ W GRUDZIELCU	15	1	15	1 dzień 8.00-13.00; 4 dni 8.00-13.30 (logopedia religia)

	SZKOŁA PODSTAWOWA W BIEGANINIE				
--	--------------------------------	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta.

Dane zamieszczone w poniższej tabeli dotyczą analizy statystycznej funkcjonowania opieki przedszkolnej na obszarze Gminy i Miasta Raszków w latach 2016-2021. Udział dzieci objętych opieką przedszkolną był wyższy na końcu (rok 2021 – 84,95%), niż na początku analizowanego okresu (rok 2016 – 81,02%). Liczba dzieci zameldowanych na terenie Gminy i Miasta Raszków, a uczęszczających do przedszkoli położonych w innych gminach od roku 2017 stopniowo rosła. Jednocześnie od 2018 roku (w latach 2019-2020 na tym samym poziomie) rosła liczba dzieci z terenu innych gmin uczęszczających do przedszkoli na terenie Gminy i Miasta Raszków. Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym w analizowanym okresie zmieniał się dynamicznie osiągając najniższy poziom w 2018 roku (489 zł), a najwyższy w 2020 roku (841 zł). Ten sam koszt utrzymania w oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej był na przestrzeni analizowanych lat średnio dwa razy niższy, jednak od 2017 roku stopniowo wzrastał, osiągając w 2021 roku poziom 378,45 zł.

Tab. 9. Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie i Mieście Raszków

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Udział dzieci objętych opieką przedszkolną (%)	81,02	84,16	87,62	85,18	85,6	84,95
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (os.)	56	43	45	49	67	68
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy (os.)	30	18	8	10	10	16
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	538,98	441,66	489,13	667,10	841,14	828,67
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej (zł)	376,34	236,02	267,05	284,05	357,51	378,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta.

Edukacja

Na terenie Gminy i Miasta Raszków funkcjonuje 6 szkół podstawowych. Największą placówką szkolną jest Szkoła Podstawowa im. Arkadego Fiedlera i Armii Krajowej w Raszkowie z siedzibą w Pogrzebowie. W roku szkolnym 2019/2020 uczęszczało do niej 481 uczniów (47,9% uczniów szkół całej Gminy). Posiadała liczbę 22 oddziałów, ze średnią wielkością 21,9. Liczba etatów nauczycieli wyniosła 46,1. Najmniejszą placówką szkolną w Gminie jest Szkoła Podstawowa im. Powstania Wielkopolskiego w Jankowie Zalesnym z liczbą uczniów w roku szkolnym 2019/2020 – 56. Placówka posiadała 8 oddziałów ze średnią wielkością 7, liczba etatów nauczycieli wyniosła 12,3. W żadnej ze szkół zlokalizowanych w granicach Gminy i Miasta Raszków nie funkcjonował zmianowy system pracy.

Tab. 10. Szkoły podstawowe na terenie Gminy i Miasta Raszków

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli	Zmianowy system pracy
1.	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. ARKADEGO FIEDLERA I ARMII KRAJOWEJ W RASZKOWIE Z SIEDZIBĄ W POGRZYBOWIE	481	22	21,9	46,1	nie
2.	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. POWSTANIA WIELKOPOLSKIEGO W JANKOWIE ZALEŚNYM	56	8	7	12,3	nie
3.	SZKOŁA PODSTAWOWA W LIGOCIE	71	8	8,9	12,7	nie
4.	SZKOŁA PODSTAWOWA W BIEGANINIE IM. DANUTY SIEDZIKÓWNY PS. „INKA”	92	9	10,2	14,3	nie
5.	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. ŚW. JANA PAWŁA II W RADŁOWIE	170	8	21,3	23,2	nie
6.	ZESPÓŁ SZKÓŁ W KORYTACH SZKOŁA PODSTAWOWA W KORYTACH	134	11	12,21	19,1	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta.

Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy i Miasta Raszków od 2018 roku stopniowo spadała, w 2021 roku osiągając poziom 1056 uczniów. Od 2019 roku odnotowano tendencję wzrostową wśród uczniów zameldowanych w granicach Gminy i Miasta Raszków, a uczęszczających do szkół na terenie innych gmin, w 2021 roku liczba takich uczniów wyniosła 329.

Tab. 11. Liczba uczniów w szkołach na terenie Gminy i Miasta Raszków i na terenie innych gmin

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami "0" (os.)	1212	1195	1263	1084	1091	1056
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (os.)	284	278	312	291	315	329

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta.

W poniższym zestawieniu zaprezentowano stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy i Miasta Raszków w roku szkolnym 2019/2020. Porównując ten stan z danymi z tabeli nr 10 można zauważyć, że największa liczba sal lekcyjnych na oddział szkolny znajduje się w Szkole Podstawowej w Korytach (1,45 sali na oddział), w najmniejszym stopniu w tym względzie odpowiada na zapotrzebowanie uczniów Szkoła Podstawowa im. Powstania Wielkopolskiego w Jankowie Zaleśnym (0,75 sali na oddział). W zakresie wyposażenia sal w projektory multimedialne najlepiej wyposażoną placówką jest Szkoła Podstawowa im. Św. Jana Pawła II w Radłowie (1,6 projektora na salę lekcyjną), a najgorzej wyposażoną jest w tym aspekcie Szkoła Podstawowa w Korytach (0,63 projektora na salę lekcyjną). W największym stopniu skomputeryzowana jest Szkoła Podstawowa im. Powstania Wielkopolskiego w Jankowie Zaleśnym

(1 komputer na 3,11 uczniów), a w najmniejszym stopniu Szkoła Podstawowa im. Św. Jana Pawła II w Radłowie (1 komputer na 8,95 uczniów).

Tab. 12. Stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy i Miasta Raszków w roku szkolnym 2019/2020

Nazwa szkoły:	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. ARKADEGO FIEDLERA I ARMII KRAJOWEJ W RASZKOWIE Z SIEDZIBĄ W POGRZYBOWIE	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. POWSTANIA WIELKOPOLSKIEGO W JANKOWIE ZALEŚNYM	SZKOŁA PODSTAWOWA W LIGOCIE	SZKOŁA PODSTAWOWA W BIEGANINIE IM. DANUTY SIEDZIKÓWNY PS. „INKA”	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. ŚW. JANA PAWŁA II W RADŁOWIE	ZESPÓŁ SZKÓŁ W KORYTACH SZKOŁA PODSTAWOWA W KORYTACH
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	30	6	8	11	10	16
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych	hala sportowa – bardzo dobry, 2 sale gimnastyczne – dobry	sala gimnastyczna – dobry	zastępcza sala gimnastyczna –dobry	boisko szkolne – do remontu	boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią; sala ćwiczeń 142 m ² – podłoga i ściany do remontu	sala gimnastyczna – dobry
Pracownie językowe	nie	nie	nie	nie	tak	tak
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	Sportowe - tak	nie	nie	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	56	18	10	15	19	34
Projektory multimedialne (szt.)	31	6	7	7	16	10
Kamery - monitoring szkolny	tak	tak	tak	nie	tak	nie
Szafki dla każdego ucznia	tak	tak	tak	nie	tak	tak
Świetlice (godziny otwarcia)	6:30-8:00, 11:30-16:00	7:00-8:00, 13:00-16:00	13:00-15:00	5 godzin tygodniowo opieka nad uczniami dojeżdżającymi	06:30-8:00; 12:00-16:15	14 godzin tygodniowo opieka nad uczniami dojeżdżającymi
Parkingi dla kadry / rodziców	tak	tak	tak	tak	Tak, ale niewystarczający	tak
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	tak	nie	nie	nie	tak	tak
Liczba stypendystów (os.)	21	1	1	3	8	4

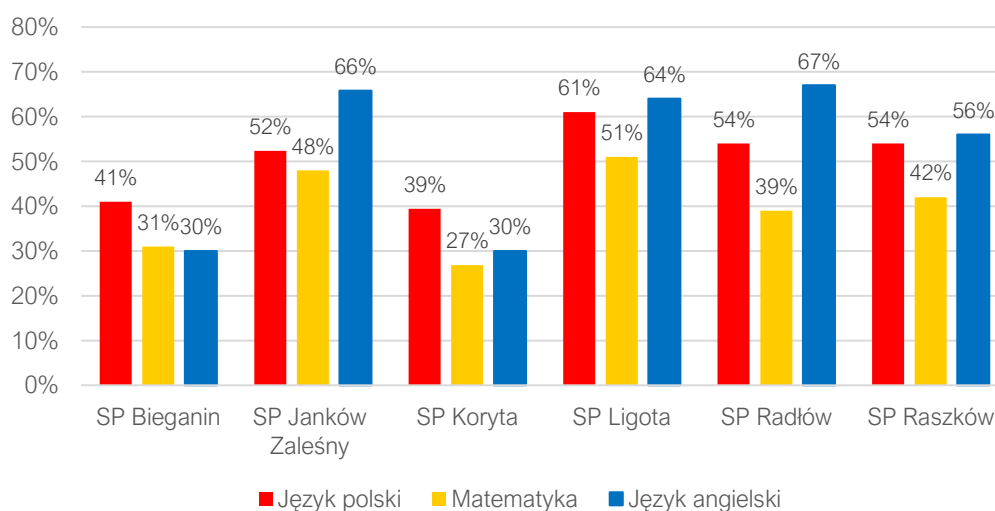
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta.

Przywozy i odwozy dzieci do szkół i przedszkoli na terenie Gminy i Miasta Raszków w 2021 roku realizowane były przez Usługi Autokarowe „CELTUR TOURIST” Leszek Przekwas, zgodnie z wynikiem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonego w trybie podstawowym bez negocjacji na podstawie ustawy z dnia 11 września 2019 roku Prawo zamówień publicznych pn. Dowozy i odwozy dzieci do szkół i przedszkoli na terenie Gminy i Miasta Raszków w 2021 roku. Przywozy były realizowane za pomocą 3 autobusów szkolnych a odwozy za pomocą 4 autobusów szkolnych.

Głównym kierunkiem dojazdu uczniów szkół ponadpodstawowych jest miasto Ostrów Wielkopolski, w którym znajdują się następujące placówki:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Ks. J. Kompały i W. Lipskiego (odległość 11,8 km z miasta Raszków);
- II Liceum Ogólnokształcące im. Wł. Reymonta (odległość 12 km z miasta Raszków);
- III Liceum Ogólnokształcące (odległość 11,9 km z miasta Raszków);
- IV Liceum Ogólnokształcące (odległość 11,9 km z miasta Raszków);
- Zespół Szkół Ekonomicznych im. J. Gniazdowskiego (odległość 11,2 km z miasta Raszków);
- Zespół Szkół Usługowych (odległość 10,7 km z miasta Raszków);
- Zespół Szkół Budowlano-Energetycznych (odległość 10,8 km z miasta Raszków);
- Zespół Szkół Technicznych (odległość 9,4 z miasta Raszków);
- Zespół Szkół Transportowo-Elektrycznych Centrum Kształcenia Ustawicznego (odległość 12,3 km z miasta Raszków);
- Liceum Ogólnokształcące Sióstr Salezjanek (odległość 11,7 km z miasta Raszków).

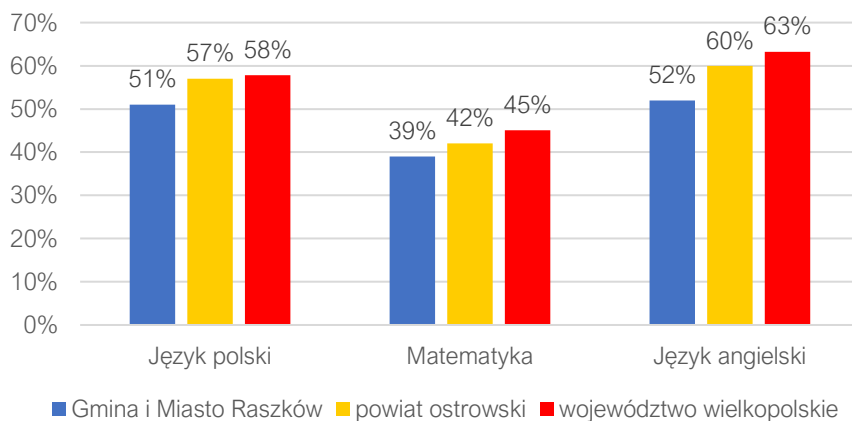
Do najbardziej wymiernych wyznaczników postępu edukacji w danej jednostce terytorialnej są wyniki egzaminów przeprowadzanych w szkołach funkcjonujących na danym terenie. Poniższy wykres przedstawia rezultaty egzaminu ósmoklasisty dla wszystkich sześciu szkół podstawowych zlokalizowanych w granicach Gminy i Miasta Raszków w 2021 roku. Najwyższe wyniki z języka polskiego (średnia 61%) oraz matematyki (średnia 51%) uzyskali uczniowie SP Ligota – należy jednak zaznaczyć, że była to szkoła z drugą najmniejszą liczbą uczniów przystępujących do egzaminu w Gminie (10 uczniów). Egzamin z języka angielskiego został najlepiej napisany w SP Radłów (średnia 67%). Najniższe rezultaty ze wszystkich przedmiotów egzaminacyjnych odnotowano w SP Koryta (j. polski – średnia 39,40%, matematyka – średnia 26,86%, j. angielski – średnia 29,96%).

Ryc. 3. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach w Gminie i Mieście Raszków w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy i Miasta Raszków 2021.

Poniższe przedstawienie graficzne prezentuje porównanie średniej wyników egzaminu ósmoklasisty w Gminie i Mieście Raszków na tle powiatu ostrowskiego i województwa wielkopolskiego. Można z niego odczytać, że średnie gminne rezultaty egzaminacyjne były na niższym poziomie od średnich powiatowych i wojewódzkich. Największa różnica dotyczyła rezultatów w egzaminie z języka angielskiego (11,26% różnicy województwo-Gmina), a najmniejsza z matematyki (6,07% różnicy województwo-Gmina). Analizując wyniki egzaminu należy wziąć pod uwagę fakt, że w roku szkolnym 2020/2021 nauka uczniów w dużym stopniu była przeprowadzana zdalnie (pandemia koronawirusa SARS-Cov-2), co miało znaczący wpływ na rezultaty dydaktyczne.

Ryc. 18. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie i Mieście Raszków w roku 2021 na tle powiatu i województwa
Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy i Miasta Raszków 2021.

Najbardziej uzdolnieni uczniowie pobierający naukę w szkołach podstawowych na terenie Gminy i Miasta Raszków mogą ubiegać się o przyznanie Stypendium Burmistrza Gminy i Miasta Raszków. Stypendium Burmistrza Gminy i Miasta Raszków jest przyznawane w formie świadczenia pieniężnego i wypłacane raz w roku szkolnym.

Poniższe zestawienie przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w Gminie i Mieście Raszków w latach 2016-2021. W analizowanym okresie odnotowano stały wzrost wydatków w tym dziale (różnica na przestrzeni sześciu lat wyniosła ponad 5,9 mln zł). Największy udział w wydatkach stanowiły wynagrodzenia i pochodne. Wydatki majątkowe stanowiły średnio ok. 2% wydatków ogółem. Na przestrzeni analizowanego okresu zauważyć można spadek wpływów pozyskanych z subwencji oświatowej (obniżenie stopnia pokrycia wydatków z 75% do 56%). W związku z tym, zadania oświatowe w coraz większym stopniu realizowane są ze środków własnych Gminy.

Tab. 13. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie i Mieście Raszków w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
WYDATKI OGÓŁEM	14 567 842,98	14 956 166,98	16 233 794,88	16 995 302,43	18 329 991,95	20 508 896,41
Wydatki bieżące, w tym:						
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	<i>11 245 689,71</i>	<i>11 333 540,28</i>	<i>12 034 695,15</i>	<i>13 005 918,55</i>	<i>14 079 060,57</i>	<i>14 932 862,35</i>
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	<i>3 159 996,98</i>	<i>3 354 425,41</i>	<i>3 624 705,79</i>	<i>3 911 886,12</i>	<i>4 156 176,38</i>	<i>4 683 446,04</i>
Wydatki majątkowe	162 156,29	268 201,29	574 393,94	77 497,76	94 755,00	892 588,02
SUBWENCJA OŚWIATOWA	10 898 772,00	10 935 552,00	11 084 409,00	11 696 161,00	11 399 442,00	11 490 295,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	3 669 070,98	4 020 614,98	5 149 385,88	5 299 141,43	6 930 549,95	9 018 601,41
Stopień pokrycia	75%	73%	68%	69%	62%	56%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

W roku szkolnym 2021/2022 uczniowie i nauczyciele wyjechali na wycieczki szkolne dofinansowane z programu „Poznaj Polskę”. Uczniowie odwiedzali miejsca związane z historią i kulturą oraz największymi osiągnięciami nauki. Zorganizowano 12 wycieczek szkolnych, w których udział wzięło łącznie 438 uczniów.

Uchwałą nr VI/33/2019 z dnia 27 lutego 2019 roku Rada Gminy i Miasta Raszków przyjęła Lokalny Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Uczniów z terenu Gminy i Miasta Raszków. Realizacja Programu ma na celu przyniesienie korzyści zarówno dla uczniów jak i szkół. Zakłada wzrost motywacji uczniów i nauczycieli oraz rozwój kreatywności i umiejętności uczniów, a także wzrost liczby laureatów konkursów przedmiotowych i olimpiad. Przyjęcie przez Gminę i Miasto Raszków Lokalnego Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionych Uczniów upoważnia do podjęcia uchwały w sprawie zasad udzielania pomocy uzdolnionym uczniom z terenu Gminy i Miasta Raszków.

Gmina i Miasto Raszków przystąpiła do programu „Laboratoria Przyszłości” i pozyskała środki finansowe dla szkół podstawowych na zakup nowoczesnego sprzętu, w tym drukarek 3D, mikrokontrolerów, robotów czy sprzętu do nagrań. W ramach Programu uczniowie w każdej szkole Gminy będą mogli prowadzić ciekawe eksperymenty, uczyć się pracy w grupie, rozwijać własne talenty, a także zdobywać nowe kompetencje i umiejętności ważne na kolejnych etapach edukacji oraz pomocne w wyborze przyszłej ścieżki

rozwoju zawodowego. W ramach Priorytetu 3 „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025”, który realizowany jest przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, w 2021 r. Gmina i Miasto Raszków pozyskała środki finansowe na uczestnictwo w programie „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”. Udział w Programie pozwala na tworzenie warunków dla rozwoju czytelnictwa poprzez zapewnienie środków na realizację określonych przedsięwzięć i inicjatyw poprzez zakup książek będących nowościami wydawniczymi, realizację działań promujących czytelnictwo, zakup sprzętu komputerowego do wykorzystania przez nauczyciela bibliotekarza, zakup oprogramowania dla bibliotek, zakup elementów wyposażenia wnętrza biblioteki, w szczególności regałów, półek, biurek, szaf, foteli i elementów oświetlenia.

Kultura i sport

Głównym ośrodkiem życia kulturalno-oświatowego i rekreacyjnego Gminy i Miasta Raszków jest Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Raszkowie. Misją instytucji jest tworzenie szerokiej oferty kulturalnej z uwzględnieniem potrzeb różnych grup wiekowych i środowisk. Upowszechnianie kultury oraz integracja społeczności lokalnej stanowią nadrzędne cele instytucji, które realizowane są przez następujące działania:

- organizowanie czasu wolnego mieszkańców (zabawy, festyny, koncerty, przedstawienia teatralne, wystawy, zajęcia aerobiku);
- rozwijanie zainteresowań poprzez prowadzenie kółek zainteresowań takich jak: wokalne, teatralne, taneczne, plastyczne, kulinarne, szachowe, śpiew chórny, gra na instrumentach muzycznych;
- organizowanie uroczystości związanych ze świętami narodowymi, rocznicami oraz imprez kultywujących tradycje regionalne;
- zapewnienie miejsca do zabaw i rekreacji dla dzieci i młodzieży;
- zorganizowane zajęcia animacyjno-rekreacyjne dla dzieci w okresie wakacji letnich i ferii zimowych;
- pomoc w działalności Klubu Seniora, Biura Kombatantów oraz Towarzystwa Miłośników Ziemi Raszkowskiej;
- współpraca z placówkami oświatowymi, instytucjami, stowarzyszeniami i organizacjami z terenu Gminy i Miasta Raszków, instytucjami kultury powiatu ostrowskiego.

Do zajęć stałych realizowanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Raszkowie w 2022 roku należały:

- próby zespołu muzyki dawnej „Effascinato”;
- próby grup wokalnych zespołu „Trema”;
- próby Raszkowskiego Chóru;
- próby zespołów tańca ludowego „Głogowanie” i „Swojacy”;
- próby zespołu folklorystycznego „Jankowanie Zaleśni i Łąkocanie”;
- Mix taneczny dla dzieci i młodzieży;
- Akademia Sztuki Cyrkowej;
- zajęcia rytmiczne;
- próby dziecięcego teatru „Igraszka”;
- próby teatru amatorskiego „Trzy po trzy”;
- zajęcia plastyczne pracowni Hand Made;
- zajęcia szachowe;
- zajęcia zespołu tańca współczesnego „Balans”.

Od 2007 roku Urząd Gminy i Miasta Raszków publikuje biuletyn informacyjny „Goniec Raszkowski”. Na jego łamach zamieszczane są informacje dotyczące funkcjonowania Urzędu, wiadomości o istotnych zmianach w prawie lokalnym oraz relacje z wydarzeń kulturalnych na obszarze Gminy.

MGOK w Raszkowie jest organizatorem wielu cyklicznych wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych. Do nich zaliczyć można dwie duże imprezy plenerowe: Powitanie Lata oraz Dożynki Gminne, Raszkowskie Spotkania Muzyczne realizowane z Towarzystwem Śpiewu w Raszkowie, Gminne Prezentacje Kół Gospodyń Wiejskich oraz Wielkopolski Konkurs Piosenki Mikrofonik. Wachlarz kulturalnych propozycji uzupełniony jest ofertą organizowanych wystaw, koncertów, spektakli, turniejów oraz zajęć kulturalno-integracyjnych dla dzieci w okresie ferii i wakacji letnich. W ramach popularyzacji aktywności fizycznej połączonej z poznawaniem lokalnych tradycji w Gminie i Mieście Raszków realizowany jest tzw. Questing, którego głównym założeniem jest odkrywanie dziedzictwa miejsca poprzez przemierzanie nieoznakowanych szlaków. Celem przejścia danej trasy jest rozwiązanie zagadek logicznych, historycznych i terenowych, po to by na końcu podróży

odkryć ukryty skarb. Na terenie Gminy wytyczone są 3 trasy questowe: Raszków, Moszczanka, Bugaj, Pogrzybów.

Na terenie Gminy i Miasta Raszków funkcjonują dwa obiekty biblioteczne: Raszkowska Biblioteka Publiczna w Raszkowie oraz jej filia w Ligocie. Do podstawowych zadań instytucji należy gromadzenie, opracowanie i udostępnianie księgozbioru oraz czasopism. W ramach biblioteki funkcjonują: wypożyczalnia dla dorosłych, wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży oraz czytelnia z kącikiem czytelniczym. W ramach współpracy dydaktycznej pracownicy odwiedzają przedszkola i szkoły Gminy i Miasta Raszków w związku z ogólnopolskimi akcjami „Cała Polska Czyta Dzieciom” oraz „Mała książka wielki człowiek – Z Książką na Start” czy organizowanymi warsztatami literacko-plastycznymi. Od wielu lat Biblioteka prowadzi akcję pt. „Koszyk książek dla Przedszkola”, która polega na systematycznej wymianie książek w punktach przedszkolnych. W roku 2021 zarejestrowano 1225 użytkowników biblioteki, którzy wypożyczyli na zewnątrz 37 042 książek. Stan księgozbioru jakim dysponuje biblioteka to 62 195 woluminów. Ponadto biblioteka umożliwia dostęp do codziennej prasy.

W granicach Gminy i Miasta Raszków funkcjonuje 11 podmiotów realizujących zadania w zakresie działalności sportowej, których Gmina jest organem prowadzącym. Organizacje oferują rozmaite zajęcia dotyczące zarówno dyscyplin indywidualnych (tenis stołowy, bieg na orientację, aerobik, kick boxing, wędkarstwo oraz strzelectwo), jak i sportów zespołowych (kolarstwo, piłka nożna, siatkówka). Podmioty mają swoje siedziby zlokalizowane w Raszkowie, Pogrzybowie, Radłowie, Przybysławicach oraz w Ligocie.

Tab. 14. Podmioty realizujące zadania w zakresie sportu, których gmina jest organem prowadzącym

Nazwa podmiotu	Lokalizacja	Podstawowa oferta dla mieszkańców
Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy	Raszków, ul. Jarocińska 19b	kolarstwo
Raszkowski Ludowy Klub Tenisa Stołowego Ochman	Raszków, ul. Pleszewska 28	tenis stołowy
Uczniowski Klub Sportowy Arkady w Raszkowie	Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej i Arkadego Fiedlera w Raszkowie, Pogrzybów 1A	bieg na orientację, aerobik
Ludowy Klub Sportowy Raszkowianka w Raszkowie	Raszków, ul. Jarocińska 19b	piłka nożna
Miejsko-Gminny Szkolny Związek Sportowy w Raszkowie	Szkoła Podstawowa im. Arkadego Fiedlera i Armii Krajowej w Raszkowie z siedzibą w Pogrzybowie	zawody sportowe
Klub Sportowy Volley Raszków	Raszków, ul. Jarocińska 26a	siatkówka
Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Sokół w Radłowie	Szkoła Podstawowa im. Św. Jana Pawła II w Radłowie, Radłów, ul. Wiejska 52	Ogólne zajęcia rozwojowe i rekreacyjne
Kick-Boxing Club Raszków	Przybysławice 9	kick-boxing
Raszkowskie Towarzystwo Wędkarskie	Raszków, ul. Koźmińska 8	wędkarstwo
Kurkowe Bractwo Strzeleckie im. Kazimierza Jagielskiego w Raszkowie	Raszków, ul. Koźmińska 8	strzelectwo
Kurkowe Bractwo Strzeleckie im. Władysława Fraszczyńskiego Ligota-Korytnica-Koryta	Ligota, ul. Krotoszyńska 2	strzelectwo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy i Miasta.

Wyżej wymienione podmioty w ramach swej działalności mogą korzystać z następujących obiektów sportowych zlokalizowanych w granicach Gminy:

- Boisko sportowe w Raszkowie (piłka nożna);
- Boisko sportowe w Szczurawicach (piłka nożna);
- Strzelnica w Ligocie (strzelectwo);
- Strzelnica w Raszkowie (strzelectwo);
- Kąpielisko „Kąpielka” Pogrzybów (wypoczynek letni).

Bazę sportową dopełniają 4 przyszkolne boiska w miejscowościach Janków Zaleśny, Jaskółki, Ligota oraz Grudzielec, wybudowane przez Gminę w 2022 roku a także fit-parki – siłownie plenerowe w Raszkowie, Skrzebowej i Niemojewcu. Wielofunkcyjne place zabaw zlokalizowane są w Raszkowie, Radłowie, Skrzebowej, Jankowie Zaleśnym, Bieganinie oraz Grudzielcu Nowym. Ponadto, do dyspozycji mieszkańców Gminy są sale wiejskie położone w miejscowościach: Bugaj, Rąbczyn, Janków Zaleśny, Bieganin, Koryta, Korytnica, Drogosław, Jaskółki, Jelitów, Ligota, Niemojewiec, Głogowa, Grudzielec, Grudzielec Nowy, Przybysławice-Pogrzybów, Moszczanka-Skrzebowa, Sulisław, Szczurawice oraz Walentynów.

W Gminie i Mieście Raszków swą działalność realizują Koła Gospodyń Wiejskich we wszystkich miejscowościach Gminy poza miejscowością Bugaj.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

W miejscowości Raszków zlokalizowany jest komisariat Policji, należący do struktur Komendy Powiatowej Policji w Ostrowie Wielkopolskim. W ramach funkcjonowania jednostki policyjnej obszar Gminy i Miasta Raszków został podzielony na trzy dzielnice o znaczeniu interwencyjnym:

- Dzielnica nr 1, obejmująca miejscowości: Bugaj, Drogosław, Głogowa, Józefów, Korytnica, Koryta, Ligota. Do działań priorytetowych należą: zapobieganie zakłócaniu porządku publicznego zaśmiecania i spożywania alkoholu na terenie sklepu spożywczego Lewiatan i przystanku autobusowego w miejscowości Korytnica;
- Dzielnica nr 2, obejmująca miejscowości: Bieganin, Grudzielec, Grudzielec Nowy, Jelitów, Moszczanka, Rąbczyn, Skrzebowa, Szczurawice, Jaskółki, Radłów. Do działań priorytetowych należą: przeciwdziałanie wałęsającym się bezpańskim psom, które zagryzają zwierzęta domowe w obszarze Osiedla Robotniczego i ul. Wiejskiej w Radłowie;
- Dzielnica nr 3, obejmująca miejscowości: Janków Zaleśny, Niemojewiec, Pogrzybów, Przybysławice, Sulisław, Walentynów. Raszków. Do zadań priorytetowych należą: zapobieganie spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych, zaśmiecania oraz niestosowania się do zakazu obowiązującego w godzinach 23:00-5:00 na obszarze Zalewu „Kąpielka” w miejscowości Pogrzybów.

W granicach Gminy i Miasta Raszków funkcjonuje 18 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Zlokalizowane są w miejscowościach: Bieganin, Bugaj, Drogosław, Głogowa, Grudzielec Nowy, Janków Zaleśny, Jaskółki, Korytnica, Ligota, Moszczanka, Niemojewiec, Przybysławice, Radłów, Raszków, Rąbczyn, Sulisław, Szczurawice i Walentynów. Gminne jednostki OSP zrzeszają 977 członków, w tym 71 kobiet. Siedem z osiemnastu jednostek wyposażonych jest w średnie samochody ratowniczo-gaśnicze ze zbiornikiem wodnym 2500 litrów. Kolejnych pięć jednostek zaopatrzonych jest w samochody lekkie. Do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego włączona jest jednostka OSP Raszków. Prócz standardowych działań pożarniczo-ratowniczych, jednostki OSP zajmują się organizacją zawodów sportowo-pożarniczych dla grup

bojowych i Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, konkursów plastycznych dla dzieci i młodzieży, turniejów sportowych i wiedzy pożarniczej oraz ćwiczeń na obiektach OSP.

Tab. 15. Wykaz jednostek OSP w Gminie i Mieście Raszków

Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym
OSP Raszków	Raszków, ul. Koźmińska 8	TAK
OSP Bieganin	Bieganin 27 A	NIE
OSP Bugaj	Bugaj	NIE
OSP Drogosław	Drogosław 13	NIE
OSP Głogowa	Głogowa 18 A	NIE
OSP Grudzielec Nowy	Grudzielec Nowy 30	NIE
OSP Janków Zalesny	Janków Zalesny 8a	NIE
OSP Jaskółki	Jaskółki 29	NIE
OSP Korytnica	Korytnica 25a	NIE
OSP Ligota	ul. Krotoszyńska 2	NIE
OSP Moszczanka	Moszczanka 68	NIE
OSP Niemojewiec	Niemojewiec 18	NIE
OSP Przybysławice	Przybysławice	NIE
OSP Radłów	Radłów, ul. Wiejska 53	NIE
OSP Rąbczyn	Rąbczyn 30	NIE
OSP Sulisław	Sulisław 24	NIE
OSP Szczurawice	Szczerawice 16	NIE
OSP Walentynów	Walentynów	NIE

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta.

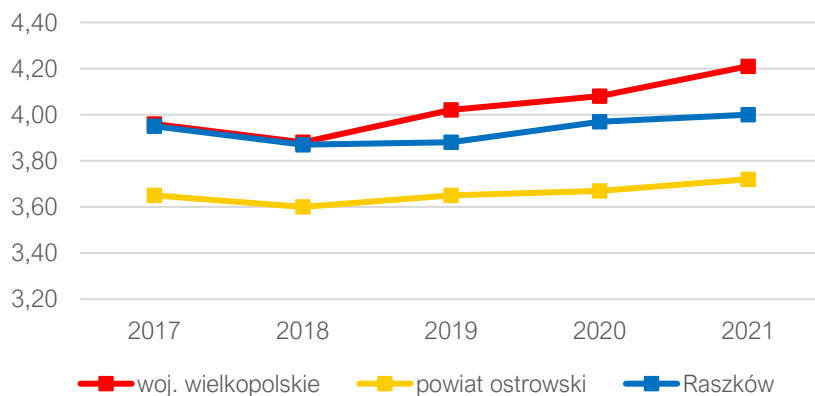
W Gminie i Mieście Raszków funkcjonuje Zespół Zarządzania Kryzysowego. Dysponuje magazynem przeciwpowodziowym i zarządzania kryzysowego.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy

Na obszarze Gminy i Miasta Raszków funkcjonują organizacje i stowarzyszenia, których działalność dotyczy m.in. zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie rozwoju ich zainteresowań, promowania zdrowego trybu życia i pielęgnowania wartości lokalno-kulturowych Gminy. Są to:

- Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy;
- Raszkowski Ludowy Klub Tenisa Stołowego Ochman;
- Uczniowski Klub Sportowy Arkady w Raszkowie;
- Ludowy Klub Sportowy Raszkowianka w Raszkowie;
- Miejsko-Gminny Szkolny Związek Sportowy w Raszkowie;
- Klub Sportowy Volley Raszków;
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Sokół w Radłowie;
- Kick-Boxing Club Raszków;
- Raszkowskie Towarzystwo Wędkarskie;
- Kurkowe Bractwo Strzeleckie im. Kazimierza Jagielskiego w Raszkowie;
- Kurkowe Bractwo Strzeleckie im. Władysława Frąszczaka Ligota-Korytnica-Koryta;
- Stowarzyszenie Razem Łatwiej;
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Raszkowskiej;
- Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Wsi Moszczanka i Skrzebowa;
- Towarzystwo Przyjaciół Kościoła Parafialnego w Pogrzybowie;
- Stowarzyszenie Kulturalne Towarzystwo Śpiewu w Raszkowie.

O aktywności mieszkańców danej gminy oraz ich zaangażowaniu w życie społeczne świadczy m.in. liczba działających na jej terenie organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Analizując dane z poniższego wykresu dla lat 2017-2021, zauważyć można, że liczba tego rodzaju podmiotów w Gminie i Mieście Raszków od 2018 roku stale wzrasta. Jednocześnie w całym analizowanym okresie liczba podmiotów w Gminie przewyższała średnią z powiatu ostrowskiego.

Ryc. 19. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie i Mieście Raszków na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina i Miasto Raszków ma podpisane umowy o współpracy partnerskiej z gminami Dourges (Francja) i Palata (Włochy). Wspólne działania dotyczą realizacji przedsięwzięć kulturalnych rozwijających i wzbogacających lokalne społeczności. Ponadto w 2022 roku jako jeden z dwóch Obszarów Funkcjonalnych Unii Europejskiej w Polsce, Aglomeracja Kalisko-Ostrowska, w której skład wchodzi Gmina i Miasto Raszków, rozpoczęła współpracę z Bankiem Światowym i Komisją Europejską. Wspólne działania opierać się będą na opracowaniu projektu, którego założenia będą skoncentrowane na wspieraniu Obszarów

Funkcjonalnych w Unii Europejskiej, planowania, realizacji projektów oraz bardziej efektywnego i zrównoważonego rozwoju.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

W zakresie ochrony zdrowia mieszkańcy Gminy i Miasta Raszków mogą korzystać z usług Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej – Przychodnia Lekarzy Rodzinnych i Pediatrów „ZDRÓWKO” s.c. w Raszkowie, Raszków, ul. Koźmińska 20.

W leki i pozostałe produkty medyczne mieszkańcy mogą zaopatrywać się w trzech punktach aptecznych zlokalizowanych w miejscowości Raszków:

- Apteka „PARACELsus”, Raszków, ul. Rynek 11;
- Apteka „RETIRO”, Raszków, ul. Jarocińska 3;
- Apteka „Rodzinna”, Raszków, ul. Koźmińska 20;
- DOZ Punkt Apteczny Dbam o Zdrowie, Ligota, ul. Ostrowska 15.

W Raszkowie funkcjonuje baza ratownictwa medycznego, która służy mieszkańcom Gminy oraz północnej części powiatu Ostrowskiego. Bazę stanowi siedziba zespołu ratowniczego, ambulans oraz obiekt garażowy.

W ramach polityki prorodzinnej samorząd gminny realizuje program „Raszkowska Karta Rodziny 3+”. Karta przyznawana rodzinom posiadającym troje i więcej dzieci, umożliwia korzystanie z oferty kulturalnej, sportowej i edukacyjnej.

Ponadto Gmina rokrocznie przyznaje jednorazowe świadczenia pieniężne dla nowo narodzonych mieszkańców w ramach akcji „Raszkowska Wyprawka Niemowlaka”.

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., ustawowe zadania własne i zlecone Samorząd Gminy i Miasta Raszkowa realizuje przy pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raszkowie, w którego strukturze działa dodatkowo klub „SENIOR+”.

MGOPS Raszków wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz zapobiega trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. MGOPS Raszków realizuje zadania wynikające z następujących przepisów prawa:

1. Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. w zakresie:
  - zadań własnych gminy, w tym o charakterze obowiązkowym i fakultatywnym;
  - zadań zleconych – tj. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki oraz realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej.
2. Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r.;
3. Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r.;
4. Ustawy o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. w zakresie pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy i Miasta Raszków (stypendia i zasiłki szkolne);
5. Uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i domu” na lata 2019-2023;
6. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa FEAD – na lata 2014-2020. Ponadto realizuje miejsko-gminne programy osłonowe.

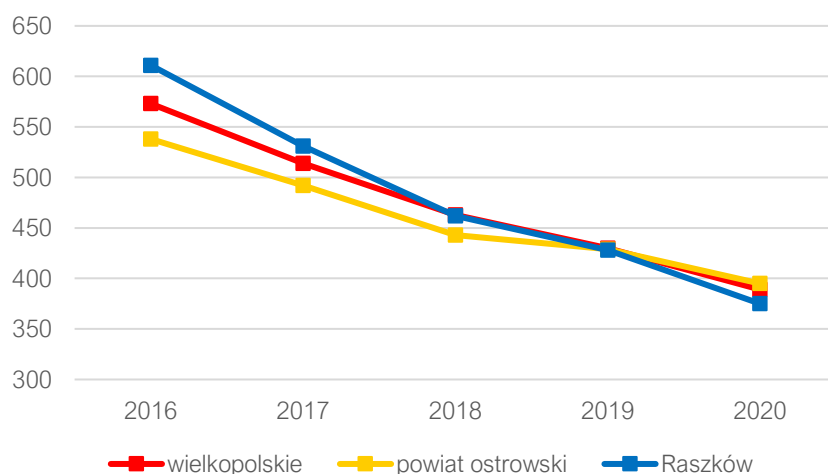

W ramach struktur MGOPS funkcjonuje Klub „SENIOR+”. Dysponuje 40 miejscami dla osób w wieku 60+. Głównym celem działalności Klubu „SENIOR+” jest zapewnienie wsparcia seniorom oraz umożliwienie im wspólnego spędzania czasu wolnego, większego udziału w życiu kulturalnym, edukacyjnym, społecznym i turystycznym. Ponadto do zadań Klubu należą działania związane z organizacją czasu wolnego osobom starszym w sposób będący swoistą profilaktyką przeciw marginalizacji i wykluczeniu społecznemu a także zwiększenie aktywności ruchowej.

Na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej na obszarze Gminy i Miasta Raszków za 2021 rok, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wyznaczył rekomendowane działania samorządowe, służące zapobieganiu i rozwiązywaniu problemów społecznych:

1. Zabezpieczenie środków finansowych na zadania pomocy społecznej, szczególnie zadania o charakterze obligatoryjnym;
2. Dalszy rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym realizacja Programu „Opieka 75+”;
3. Kontynuowanie działalności Klubu Senior+ dla osób starszych;
4. Systematyczne szkolenia kadry pomocy społecznej (pracowników socjalnych, asystenta rodziny) oraz członków Miejsko-Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
5. Prowadzenie działań mających na celu aktywizację zawodową i społeczną osób borykających się z nieporadnością życiową (kontrakty socjalne);
6. Kontynuowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi podejmującymi działania na rzecz społeczności lokalnej;
7. Dalsza aktywność projektowo-konkursowa pozwalająca na pozyskiwanie dodatkowych źródeł finansowania działań skierowanych na klientów Ośrodka.

Poniższy wykres przedstawia liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie i Mieście Raszków w latach 2016-2020 na tle powiatu ostrowskiego i województwa wielkopolskiego. Analizując wykres można zauważyć tendencję spadkową w badanym okresie. Od 2019 roku średnia gminna jest niższa od średniej wojewódzkiej i powiatowej, co jest pozytywnym zjawiskiem, ponieważ wskazuje na wzrost samodzielności i niezależności w utrzymaniu mieszkańców Gminy i Miasta Raszków.

Ryc. 20. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie i Mieście Raszków na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W ramach systemu świadczeń gminnych, Urząd Gminy i Miasta Raszków oferuje przyznanie dodatku mieszkaniowego. Jest on wypłacany mieszkańcom, którzy mają trudności z wnoszeniem bieżących opłat mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest formą pomocy przeznaczoną dla osób spełniających łącznie trzy warunki:

1. Posiadają tytuł prawny do lokalu;
2. Zamieszkują lokale mieszkalne spełniające kryterium metrażowe;
3. Spełniają kryterium dochodowe.

Dodatek mieszkaniowy przyznawany jest na okres 6 miesięcy, po przeprowadzonym wcześniej przez pracownika Urzędu Gminy i Miasta wywiadzie środowiskowym.

Załącznik 2: Wzór ankiety

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 – konsultacje społeczne

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków / klubów malucha?						
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?						
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę? (DPS, Klub Seniora)						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						

Środowisko i przestrzeń						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
Edukacja i kultura						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						

Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?							
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?							
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?							
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?							
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?							
Organizację dowozu dzieci do szkół?							
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?							
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)							
Działalność domu kultury i biblioteki?							
Działalność świetlic wiejskich?							

Część II

Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
- rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenie ulicznego
- rozwój infrastruktury sportowej
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój sieci gazowej
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- promocja gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój kultury
- aktywizacja osób starszych
- inne (jakie?)

Część III

Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką Gminy?

.....

Metryczka

107 | Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030

Płeć: kobieta mężczyzna

Wiek: poniżej 18 lat 18-25 lat 26-35 lat 36-45 lat 46-55 lat
56-65 lat powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

uczeń/student rolnik przedsiębiorca osoba pracująca osoba bezrobotna
 emeryt / rencista inne (jakie?) .....

Zamieszkanie:

jestem mieszkańcem gminy nie jestem mieszkańcem gminy

Zamieszkanie:

jestem mieszkańcem miasta jestem mieszkańcem wsi nie jestem mieszkańcem gminy

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL STRATEGICZNY I: STWORZENIE ATRAKCYJNEJ PRZESTRZENI DLA MIESZKAŃCÓW W OPARCIU O WALORY ŚRODOWISKOWE GMINY					
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1 Gmina i Miasto Raszków: dobrze skomunikowana i dostępna	1) Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych				
	2) Modernizacja i rozbudowa gminnej infrastruktury drogowej (chodniki, oświetlenie uliczne)				
	3) Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych i dróg dla pieszych wraz z infrastrukturą towarzyszącą				
	4) Montaż urządzeń podnoszących poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym (bezpieczne przejścia dla pieszych, lustra, monitoring, sygnalizacja świetlna);				
	5) Organizowanie bezpiecznych i dostępnych miejsc parkingowych na terenie Gminy				
	6) Zwiększenie dostępności transportu zbiorowego (wewnętrznego i w ramach AKO);				
	7) Współpraca z zarządcami dróg ponadlokalnych w ramach powstania i modernizacji infrastruktury drogowej (drogi, chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie uliczne).				
1.2 Gmina i Miasto Raszków: atrakcyjnym miejscem wypoczynku dla mieszkańców, wykorzystującym walory przyrodnicze i rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną	1) Zwiększenie liczby elementów infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej				
	2) Zwiększenie stopnia wykorzystania zbiorników wodnych jako miejsca spędzania wolnego czasu mieszkańców (m.in. dalszy rozwój Zalewu Kąpielka);				
	3) Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej (boiska wielofunkcyjne, strzelnice, obiekty pływackie);				
	4) Zwiększenie stopnia wykorzystania istniejącej infrastruktury rekreacyjnej i zabytków do szerokiej działalności rekreacyjno-kulturalnej (m.in. w zespole pałacowo-parkowym w Przybysławicach, w Zoo Gminnym w Parku, na obszarze Zalewu Kąpielka)				
	5) Promocja terenów rekreacyjnych (np. organizacja rajdów rowerowych, wodnych wydarzeń rekreacyjnych dla mieszkańców).				

1.3 Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę	1) Kontynuacja działań związanych z montażem instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej;				
	2) Dalszy rozwój odnawialnych źródeł energii (m.in. instalacji fotowoltaicznych);				
	3) Dalsza aktualizacja MPZP względem lokalizacji instalacji OZE				
	4) Podjęcie działań związanych z zachowaniem bioróżnorodności i dbaniem o tereny objęte formami ochrony przyrody				
	5) Wspieranie inicjatyw proekologicznych wśród mieszkańców – władze samorządowe pośredniczą w pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych na realizację przedsięwzięć ekologicznych				
	6) Zwiększenie odporności środowiska na zmiany klimatu m.in. poprzez zwiększenie terenów czynnych biologicznie, wprowadzanie zadrzewień (skwery - redukcja efektu "wyspy ciepła")				
	7) Działania na rzecz podnoszenia świadomości ekologicznej społeczności lokalnej, w szczególności w zakresie zmian klimatu (wydarzenia promujące ochronę środowiska, prowadzenie warsztatów i konkursów dla najmłodszych)				
	8) Podjęcie działań związanych z rozwojem elektromobilności				
1.4 Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania	1) Znoszenie barier architektonicznych w przestrzeni publicznej				
	2) Zwiększenie dostępu do sieci kanalizacyjnej oraz poprawa jej jakości				
	3) Zwiększenie dostępu do sieci wodociągowej oraz poprawa jej jakości				
	4) Wsparcie działań w zwiększeniu dostępu do sieci gazowej oraz poprawa jej jakości mieszkańców				
	5) Wsparcie działań związanych ze zwiększeniem dostępu do Internetu szerokopasmowego				
	6) Rozwój systemu monitoringu na terenie Gminy (śródmieście, tereny rekreacyjne, sportowe)				
	7) Podjęcie działań na rzecz poszerzenia oferty mieszkaniowej dla nowych mieszkańców (uzbrojenie wyznaczonych w dokumentach planistycznych terenów mieszkaniowych, promocja terenów mieszkaniowych)				
	8) Popularyzacja i zwiększenie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w usługach publicznych, gospodarstwach domowych i sektorze przedsiębiorstw				

	9) Dbalność o wysoką jakość estetyki przestrzeni publicznej				
--	---	--	--	--	--

CEL STRATEGICZNY II: WYKORZYSTANIE LOKALNEGO POTENCJAŁU SPOŁECZNEGO I KULTURALNEGO W CELU POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, DOSTOSOWANIE USŁUG DO MIEJSCOWYCH POTRZEB					
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania systemu oświaty	1) Restrukturyzacja gminnego systemu opieki przedszkolnej – powstanie nowego przedszkola				
	2) Wsparcie rozwoju kompetencji językowych uczniów poprzez działania związane z unowocześnieniem istniejących pracowni językowych w szkołach				
	3) Dopuszczenie istniejących gabinetów pielęgniarskich w szkołach				
	4) Wsparcie rozwoju profilaktyki medycznej w szkołach				
	5) Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli i opiekunów przedszkolnych poprzez organizację szkoleń i projektów rozwijających i wspierających edukację				
	6) Dopuszczenie szkół w brakujący sprzęt dydaktyczno-multimedialny (komputery, projektory, tablice interaktywne)				
	7) Modernizacja szkolnych obiektów sportowych				
	8) Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych, w tym w szczególności zajęć sportowych, zajęć językowych i innych rozwijających umiejętności kluczowe uczniów				
	9) Rozwój działań wspierających uczniów z problemami (organizacja zajęć pozalekcyjnych wyrównujących szanse)				
2.2 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania usług zdrowotnych i społecznych	1) Powstanie żłobka (placówki opieki nad dziećmi do lat 3) na terenie Gminy				
	2) Tworzenie i wspieranie programów profilaktyki zdrowotnej				
	3) Zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowia, w tym aktywnego trybu życia				
	4) Poszerzenie zakresu działań gminnej polityki senioralnej we współpracy z funkcjonującym Klubem Seniora (zapewnienie seniorom miejsc rekreacji ruchowej dla umożliwienia regularnej aktywności ruchowej, promowanie oferty aktywności edukacyjno-kulturalnej dla seniorów);				

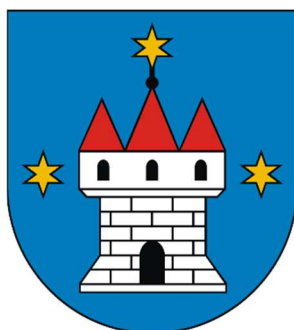
	5) Podejmowanie inicjatyw służących integracji międzypokoleniowej				
	6) Modernizacja i rozwój istniejącego zasobu komunalnego				
2.3 Gmina i Miasto Raszków: odznaczająca się szeroką ofertą kulturalną dopasowaną do potrzeb mieszkańców	1) Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej poprzez modernizację i wyposażenie obiektów (m.in. świetlice wiejskie) w różnych miejscowościach Gminy				
	2) Organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych odpowiadających potrzebom i zainteresowaniom mieszkańców				
	3) Tworzenie i rozwój miejsc spotkań i integracji dla mieszkańców				
	4) Kształtowanie tożsamości lokalnej (promocja i wspieranie lokalnych tradycji/folkloru) we współpracy m.in. z Kołami Gospodyń Wiejskich				
2.4 Gmina i Miasto Raszków: współpracująca z podmiotami zewnętrznymi w celu poprawy jakości życia mieszkańców	1) Rozwój współpracy gminnych jednostek organizacyjnych z organizacjami pozarządowymi (współorganizacja inicjatyw i wydarzeń kulturalnych, społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych, rekreacyjno-sportowych)				
	2) Realizacja projektów społecznych w ramach Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej				
	3) Realizacja projektów społeczno-kulturalnych w ramach LGD (Okno Południowej Wielkopolski)				
	4) Wspieranie działań LGD Okno Południowej Wielkopolski w celu stworzenia możliwości pozyskania środków zewnętrznych dla podmiotów gospodarczych z terenu Gminy i Miasta Raszków				
	5) Kontynuacja i rozwój współpracy z miastami partnerskimi				

Załącznik nr 2
do uchwały VI/46/2024
Rady Gminy i Miasta Raszków
z dnia 28 października 2024r.
w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków
wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko dla Strategii

Prognoza oddziaływania na środowisko

Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030

Opracowanie:

Marta Tokarska

mgr Marta Tokarska

Wrocław, 17 lipca 2024 r.

Spis treści

1.	WSTĘP. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	5
2.	INFORMACJE O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH STRATEGII ORAZ JEJ POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI	7
2.1.	<i>Przedmiot opracowania .....</i>	<i>7</i>
2.2.	<i>Powiązania z innymi dokumentami.....</i>	<i>9</i>
3.	METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	14
4.	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PROWADZENIA	15
5.	INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	18
6.	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	19
6.1.	<i>Stan środowiska na obszarach objętych Strategią oraz jej przewidywanym oddziaływaniem</i>	<i>19</i>
6.2.	<i>Zidentyfikowane problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu .....</i>	<i>48</i>
6.3.	<i>Zagrożenia wynikające z braku realizacji projektowanego dokumentu .....</i>	<i>50</i>
7.	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE	52
7.1.	<i>Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym</i>	<i>52</i>
7.2.	<i>Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym .....</i>	<i>53</i>
8.	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, W TYM BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE	56
8.1.	<i>Oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru i pozostałe obszary chronione na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody</i>	<i>56</i>
8.2.	<i>Oddziaływanie na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną.....</i>	<i>64</i>
8.3.	<i>Oddziaływanie na ludzi .....</i>	<i>67</i>
8.4.	<i>Oddziaływanie na klimat i powietrze.....</i>	<i>69</i>
8.5.	<i>Oddziaływanie na krajobraz, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne.....</i>	<i>69</i>
8.6.	<i>Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne.....</i>	<i>71</i>

8.7. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	75
8.8. Wzajemne oddziaływanie między poszczególnymi elementami środowiska i oddziaływanie skumulowane	76
9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ, NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	77
10. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM WYBORU I OPISEM METOD ICH OCENY LUB WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH	86
11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	88
12. WYKAZ MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH	93
12.1. Publikacje i akty prawne	93
12.2. Źródła internetowe	95

1. WSTĘP. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Niniejsze opracowanie stanowi **Prognozę oddziaływania na środowisko** (zwaną dalej **Prognozą**) dla projektu **Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030**.

Podstawą prawną opracowania prognozy oddziaływania na środowisko jest *ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.)*, zwana dalej *ustawą ooś*. Art. 46 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 47 ust. 1 tej ustawy wskazuje projekty wymagające przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, a należą do nich m.in. „*polityki, strategie, plany i programy (...) wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko*”.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem sporządzanym na potrzeby przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji danego dokumentu (polityki, strategii, planu lub programu).

Zgodnie z art. 51 ust. 2 *ustawy ooś*, prognoza oddziaływania na środowisko powinna zawierać:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- oświadczenie autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.

Dokument ten powinien również określać, analizować i oceniać:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
  - różnorodność biologiczną,
  - ludzi,
  - zwierzęta,

- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Ponadto, prognoza oddziaływania na środowisko powinna przedstawiać:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Projekt **Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030** (zwanego dalej **Strategią**) wraz z prognozą oddziaływania na środowisko jest poddawany opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Zarówno projekt Strategii jak i Prognoza podlegają konsultacjom społecznym celem zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Zakres i stopień szczegółowości przedmiotowej Prognozy został uzgodniony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu pismem z dnia 8 grudnia 2023 r. znak: WOO-III.410.1036.2023.MM.1 oraz Wielkopolskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym pismem z dnia 26 kwietnia 2024 r. znak: DN-NS.9011.1243.2023 i spełnia wymagania art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 *ustawy ooś*.

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH STRATEGII ORAZ JEJ POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1. Przedmiot opracowania

Podstawę dla opracowania niniejszej Prognozy stanowi projekt Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030, będący podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy i Miasta Raszków w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działań władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami Gminy, takimi jak kapitał ludzki, środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby infrastrukturalne czy środki finansowe, oraz stanowi formalną podstawę do wyboru, przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Głównym aktem prawnym stanowiącym podstawę przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.). Zgodnie z ww. ustawą Strategia zawiera wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy i Miasta Raszków. Ważnym elementem w pracach nad tym dokumentem była partycypacja społeczna, zapewniona dzięki zastosowaniu zróżnicowanych form konsultacji i narzędzi włączania mieszkańców w proces tworzenia dokumentu. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o wnioski z analizy kwestionariusza ankiety wypełnianego przez mieszkańców.

Dokument składa się zasadniczo z dwóch głównych części opartych na wnioskach z diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej, stanowiącej punkt wyjścia do opracowania Strategii. Część I: *Stan i wyzwania rozwoju Gminy i Miasta Raszków* obejmuje wnioski z diagnozy obecnej sytuacji Gminy, wyniki badań ankietowych oraz analizę SWOT. Część II: *Strategiczne kierunki rozwoju Gminy i Miasta Raszków* definiuje m.in. misję oraz wizję Gminy, wskazuje cele i kierunki działań Strategii, analizuje spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi z nadrzędnych strategii województwa, a także zawiera wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych i określa ramy finansowe realizacji działań przewidzianych w Strategii.

Uwzględniając przyjęte założenia **misja** Gminy i Miasta Raszków brzmi następująco:

Gmina i Miasto Raszków stwarza warunki do komfortowego życia dla swoich mieszkańców, wykorzystując lokalne uwarunkowania przestrzenne, społeczne i kulturowe.

Z kolei **wizja** obrazująca stan docelowy Miasta i Gminy Raszków w 2030 roku brzmi:

Gmina i Miasto Raszków w 2030 roku stanowi bardziej przyjazne miejsce do życia. Oferowane usługi gminne kompleksowo odpowiadają potrzebom mieszkańców.

Dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono 2 **cele strategiczne**, które osiągnięte zostaną poprzez realizację szeregu **celów operacyjnych**, które wskazano poniżej.

CEL STRATEGICZNY I

Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni życiowej dla mieszkańców w oparciu o walory środowiskowe Gminy

Cel operacyjny 1.1

Gmina i Miasto Raszków: dobrze skomunikowana i dostępna

Cel operacyjny 1.2

Gmina i Miasto Raszków: atrakcyjnym miejscem wypoczynku dla mieszkańców, wykorzystującym walory przyrodnicze i rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną

Cel operacyjny 1.3

Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę

Cel operacyjny 1.4

Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania

CEL STRATEGICZNY II

Wykorzystanie lokalnego potencjału społecznego i kulturalnego, dostosowanie usług do miejscowych potrzeb

Cel operacyjny 2.1

Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania systemu oświaty

Cel operacyjny 2.2

Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania usług zdrowotnych i społecznych

Cel operacyjny 2.3

Gmina i Miasto Raszków: odznaczająca się szeroką ofertą kulturalną dopasowaną do potrzeb mieszkańców

Cel operacyjny 2.4

Gmina i Miasto Raszków: współpracująca z podmiotami zewnętrznymi w celu poprawy jakości życia mieszkańców

2.2. Powiązania z innymi dokumentami

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie i Mieście Raszków, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Cele strategiczne i operacyjne ujęte w przedmiotowej Strategii, odnoszące się do zidentyfikowanych problemów na obszarze Gminy i Miasta Raszków, są również spójne z dokumentami strategicznymi o randze wojewódzkiej i krajowej. Warto podkreślić, iż komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na efektywność realizacji dokumentu.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030** oraz **Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030**.

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Tab. 1 Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków z celami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego

Cele	
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030
1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	Cel II: Wykorzystanie lokalnego potencjału społecznego i kulturalnego, dostosowanie usług do miejscowych potrzeb 2.1 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania systemu oświaty
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	Cel I: Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni życiowej dla mieszkańców w oparciu o walory środowiskowe Gminy. 1.4 Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania. Cel II: Wykorzystanie lokalnego potencjału społecznego i kulturalnego, dostosowanie usług do miejscowych potrzeb 2.1 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania usług zdrowotnych i społecznych. 2.2 Gmina i Miasto Raszków: odznaczająca się szeroką ofertą kulturalną dopasowaną do potrzeb mieszkańców.

	2.3 Gmina i Miasto Raszków: współpracująca z podmiotami zewnętrznymi w celu poprawy jakości życia mieszkańców.
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej	Cel I: Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni życiowej dla mieszkańców w oparciu o walory środowiskowe Gminy 1.1. Gmina i Miasto Raszków: dobrze skomunikowana i dostępna. 1.2. Gmina i Miasto Raszków: atrakcyjnym miejscem do wypoczynku dla mieszkańców, wykorzystującym walory przyrodnicze i rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną. 1.3. Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę.
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju	Cel I: Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni życiowej dla mieszkańców w oparciu o walory środowiskowe Gminy 1.4. Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania Cel II: Wykorzystanie lokalnego potencjału społecznego i kulturalnego, dostosowanie usług do miejscowych potrzeb 2.4 Gmina i Miasto Raszków: współpracująca z podmiotami zewnętrznymi w celu poprawy jakości życia mieszkańców.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wyznacza na terenie województwa Obszary Strategicznej Interwencji, które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Do obszarów strategicznej interwencji (OSI) należą zarówno miejskie ośrodki funkcjonalne, jak i obszary o skumulowanych problemach rozwojowych. Miejskie obszary funkcjonalne to wyodrębnione obszary najintensywniej oddziałujące na otoczenie, charakteryzujące się silnymi powiązaniem funkcjonalno-przestrzennymi. Gmina i Miasto Raszków została zaliczona do **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Regionalnego – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska (MOF – AKO)**. W tabeli poniżej zestawiono ze sobą cele wyznaczone w obu dokumentach dla obszaru obejmującego Gminę i Miasto Raszków.

Tab. 2 Spójność celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków z celami Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej zawartymi w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego

MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska		Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030
Wzrost gospodarczy wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> o podnoszenie i promocja atrakcyjności inwestycyjnej jako jedne z elementów kształtujących aktywność gospodarczą i konkurencyjność AKO o podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy jako narzędzia przeciwdziałającego emigracji zarobkowej o promowanie i wspieranie samozatrudnienia, m.in. przez opracowanie atrakcyjnej oferty instrumentów finansowych o podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, w tym wymagań wysokotechnologicznego przemysłu, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego, dualnego i zawodowego 	2.1 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania systemu oświaty

	<ul style="list-style-type: none"> o podnoszenie jakości życia ludzi młodych stanowiących potencjał (zasoby pracy) dla rozwoju gospodarki kreatywnej i innowacyjnej o wzmocnienie potencjału IOB i zapewnienie przedsiębiorcom szerokiego wachlarza usług doradczych dla MŚP i rzemiosła o wsparcie działalności klastrowej, w tym klastra lotniczego i spożywczego o mobilizacja współpracy nauki i biznesu, zwiększenie zainteresowania sektora prywatnego działalnością B+R, rozwój szkolnictwa wyższego AKO o wsparcie rzemiosła przez rozwój edukacji, produkcji i usług związanych z tym sektorem, wykorzystanie potencjału Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Kaliszu 	
Rozwój społeczny wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu	<ul style="list-style-type: none"> o rozwój usług wyższego rzędu stanowiących istotne uzupełnienie oferty stolicy województwa, dotyczących w szczególności obsługi biznesu, usług kulturalnych, specjalistycznej opieki zdrowotnej o rozwój usług społecznych o upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców AKO o rozwój obsługi turystycznej z poszanowaniem dziedzictwa przyrodniczego i stworzenie produktu kulturalno-turystycznego AKO o wykorzystanie potencjału przyrodniczego przez modernizację dróg wodnych dla celów turystycznych, wykorzystanie walorów nadrzecznych na potrzeby rekreacyjno-wypoczynkowe 	<p>1.2 Gmina i Miasto Raszków: atrakcyjnym miejscem wypoczynku dla mieszkańców, wykorzystującym walory przyrodnicze i rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną</p> <p>2.2 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania usług zdrowotnych i społecznych</p> <p>2.3 Gmina i Miasto Raszków: odznaczająca się szeroką ofertą kulturalną dopasowaną do potrzeb mieszkańców</p>
Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego wielkopolski	<ul style="list-style-type: none"> o rozwój systemu komunikacji i infrastruktury transportowej o zapewnienie sprawnego i bezpiecznego połączenia pomiędzy dwoma rdzeniami Aglomeracji wzmacniających integrację AKO, m.in. przez budowę obwodnicy miasta Kalisza w ciągu DK nr 25; modernizację i rozbudowę DK nr 12 i 25; o dążenie do lepszego skomunikowania AKO z Poznaniem przez budowę drogi S11 oraz zwiększenie liczby połączeń kolejowych między Kaliszem a Poznaniem o rozwój linii Kolei Dużych Prędkości „Y” w wariantcie uwzględniającym rozgałęzienie na obszarze Aglomeracji o wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej AKO przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, rozwój transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, uruchomienie kolei aglomeracyjnej, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych 	<p>1.1 Gmina i Miasto Raszków: dobrze skomunikowana i dostępna</p> <p>1.3 Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę</p>

	<ul style="list-style-type: none"> o budowa multimodalnego węzła transportowego i centrum logistycznego o szerokim zasięgu o rozwój portu lotniczego Michałków przez integrację funkcji sportowo-rekreacyjnych z obsługą ruchu lotniczego prywatnego i komercyjnego ze szczególnym uwzględnieniem lotnictwa biznesowego o wsparcie kształtowania zielonego pierścienia AKO w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji o wyposażenie i integracja służb zaangażowanych w usuwanie skutków klęsk żywiołowych i środowiskowych oraz inwestycje w systemy wykrywania zagrożeń o przeciwdziałanie suszy i powodzi – wzrost retencji wody, w tym budowa Zbiornika Wielowieś Klasztorna na rzece Prośnie o poprawa jakości powietrza, m.in. przez działania na rzecz efektywności energetycznej i rozwój alternatywnych źródeł energii o rozwój inicjatyw klastrowych w sektorze energetycznym, w tym dalsza rozbudowa Ostrowskiego Rynku Energii jako narzędzia do osiągnięcia samowystarczalności energetycznej o zwiększenie efektywności gospodarki wodno-ściekowej i inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną 	
Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem	<ul style="list-style-type: none"> o prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, w tym mieszkaniowej o rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych o wzrost wykorzystania nowoczesnych technologii w usługach o rozwój współpracy w ramach ZIT AKO przez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych w działania rozwojowe obszaru, rozwój współpracy na wszystkich szczeblach administracji 	<p>1.4 Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania</p> <p>2.4 Gmina i Miasto Raszków: współpracująca z podmiotami zewnętrznymi w celu poprawy jakości życia mieszkańców</p>

W ujęciu spójności kierunków i działań strategicznych należy również zestawić proponowaną Strategię Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 ze **Strategią rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku** (przyjętą 29 września 2023 r.). Głównymi sferami wsparcia w Strategii rozwoju ponadlokalnego AKO są: transport i mobilność, środowisko i klimat, społeczeństwo, gospodarka i inteligentne zarządzanie. Cele strategiczne i operacyjne przyjęte w dokumencie, spójne z projektem Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030, wskazano poniżej.

1. **Agglomeracja Kalisko-Ostrowska rozwijająca ekologiczny i zintegrowany transport oraz zrównoważoną mobilność**
  - 1.1 Rozwój zintegrowanego transportu,
  - 1.2 Wsparcie przyjaznej środowisku, zrównoważonej mobilności.
2. **Agglomeracja Kalisko-Ostrowska zorientowana na zieloną transformację i poprawę jakości środowiska**
  - 2.1 Wsparcie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i adaptacja do zmian klimatu.

- 2.2 Rozwój terenów zieleni oraz wsparcie ochrony przyrody.
- 2.3 Poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie efektywności energetycznej.
- 2.4 Wsparcie efektywnego i przyjaznego środowisku systemu gospodarowania odpadami oraz wdrażanie rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym.
- 3. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska integrująca lokalne wspólnoty i wzmacniająca wymiar społeczny**
  - 3.1 Poprawa jakości i dostępności edukacji na wszystkich jej etapach.
  - 3.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych oraz deinstytucjonalizacja usług społecznych.
  - 3.3 Ochrona i popularyzacja dziedzictwa kulturowego.
  - 3.4 Poprawa infrastruktury turystycznej oraz integracja związanej z nią oferty dla mieszkańców.
  - 3.5 Integracja społeczności lokalnych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego.
- 4. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska budująca silną, ponadlokalną pozycję gospodarczą.**
  - 4.3 Integracja i wzmocnienie współpracy między samorządami, sektorem nauki i biznesu.
- 5. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska inteligentnie zarządzana, rozwijająca zdolności zarządcze i usługi publiczne o znaczeniu ponadlokalnym.**
  - 5.1 Integracja lokalnych polityk przestrzennych, ograniczenie rozlewania się zabudowy i rewitalizacja przestrzeni publicznych.
  - 5.2 Rozwój cyfrowy, zmniejszenie poziomu wykluczenia cyfrowego oraz wdrażanie inteligentnych rozwiązań technologicznych.

Warto również zaznaczyć, iż w Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej model struktury funkcjonalno-przestrzennej AKO prezentuje kluczowe obszary działania. Gmina i Miasto Raszków w tym modelu znalazły się na pograniczu strefy wysokiej intensywności procesów osadniczych i strefy zielonego pierścienia. Tym samym, spójnie z założeniami przedmiotowego dokumentu, Raszków traktowany jest jako miejsce potencjalnie korzystne do zamieszkiwania, cechujące się wysokimi walorami przyrodniczymi. Spójność w wizji ośrodka i jego rozwoju na różnych szczeblach planowania strategicznego jest o tyle istotna, iż często daje podstawy do ubiegania się o wsparcie finansowe w ramach realizowanych działań na wyższym szczeblu władz samorządowych.

3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 została opracowana zgodnie z zapisami *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, ustalającymi zakres i stopień szczegółowości Prognozy.

Informacje zawarte w przedmiotowej Prognozie zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny, a także zostały dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz dokumentów z nim powiązanych. Zgodnie z art. 52 ust. 2 *ustawy o oś*, uwzględniono również informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już dokumentów, powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Przy sporządzaniu niniejszej Prognozy zastosowano głównie metody analityczne, opisowe, porównawcze, a także prognozowanie w zakresie przewidywanych zmian stanu środowiska. Obecny stan środowiska Gminy i Miasta Raszków oraz problemy z zakresu ochrony środowiska zidentyfikowano w oparciu o analizy przeprowadzone na potrzeby sporządzenia przedmiotowej Strategii, a także z wykorzystaniem ogólnodostępnych materiałów gminnych oraz publikacji i dokumentów wymienionych w wykazie materiałów źródłowych na końcu opracowania.

Materiałem wyjściowym do analizy był projekt Strategii przekazany wykonawcy niniejszej prognozy. Równolegle przeanalizowano ustalenia obowiązujących dokumentów strategicznych i planistycznych istotnych z punktu widzenia Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków. Wyszczególniono także cele z zakresu ochrony środowiska, a treść dokumentów przeanalizowano pod kątem sposobów w jakich te cele zostały uwzględnione w Strategii.

W ramach Prognozy zidentyfikowano przedsięwzięcia wyznaczone w projekcie Strategii, których realizacja może negatywnie oddziaływać na środowisko oraz przedstawiono rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań, mogących być rezultatem realizacji tych zamierzeń. W celu określenia wpływu i przewidywanych skutków planowanych działań na stan środowiska, przeprowadzono szczegółową analizę oddziaływania poszczególnych zadań na komponenty środowiska wymienione w art. 51 ust. 2 pkt. 2 lit. e *ustawy o oś*, tj. różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne.

Strategiczna ocena oddziaływania odnosi się do szerokiego spektrum zagadnień. W odróżnieniu od oceny oddziaływania dla konkretnych przedsięwzięć nie jest możliwe odniesienie się do konkretnych rozwiązań technicznych, ponieważ poziom szczegółowości niniejszej Prognozy odpowiada poziomowi szczegółowości Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030.

Przeprowadzone w ramach niniejszej Prognozy analizy opierają się przede wszystkim na opisowej i jakościowej identyfikacji kluczowych oddziaływań, jakie mogą wystąpić w związku z wdrażaniem Strategii. Szczegółowa analiza konkretnych działań i przedsięwzięć może być przeprowadzona jedynie na etapie postępowania administracyjnych (np. na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i decyzji udzielającej pozwolenia na budowę).

4. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PROWADZENIA

Istotnym aspektem przy wdrażaniu założeń Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 jest poddawanie przebiegu tego procesu odpowiedniemu systemowi monitorowania i analizy skutków jego realizacji. Celem monitoringu tego procesu jest ocena stopnia realizacji poszczególnych zadań, identyfikacja rozbieżności pomiędzy założonymi zadaniami a ich rzeczywistą realizacją oraz ewentualna modyfikacja i aktualizacja katalogu zaproponowanych działań. Jednocześnie monitorowanie Strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach. W analizowanej Strategii określone zostały zasady ewaluacji i monitorowania efektów realizacji przyjętych celów.

Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem, zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego”.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania założeń tego dokumentu będzie **tabela ewaluacyjna** stanowiąca załącznik do Strategii. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację poszczególnych kierunków działań, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktycznej jego realizacji.

Ponadto Strategia wskazuje **wskaźniki osiągnięcia działań**, których monitoring pozwoli na sprawdzenie w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane oraz jaki jest jego rzeczywisty efekt. Poniżej zestawiono wskaźniki proponowane do zastosowania w celu ewaluacji skutków realizacji postanowień zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030.

Tab. 3 Wskaźniki osiągnięcia działań wyznaczonych w ramach Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030

CEL STRATEGICZNY I: STWORZENIE ATRAKCYJNEJ PRZESTRZENI DLA MIESZKAŃCÓW W OPARCIU O WALORY ŚRODOWISKOWE GMINY	
Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika
1.1 Gmina i Miasto Raszków: dobrze skomunikowana i dostępna	<ul style="list-style-type: none"> Długość zmodernizowanych i rozbudowanych dróg gminnych (km); Długość zmodernizowanych dróg powiatowych (km); Długość zmodernizowanych chodników (km); Łączna długość dróg rowerowych (km); Liczba wypadków drogowych (szt.); Liczba zmodernizowanych i nowych punktów oświetlenia przydrożnego (szt.); Liczba urządzeń podnoszących poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym (szt.); Liczba bezpiecznych przejść dla pieszych (szt.); Liczba nowych miejsc parkingowych (szt.); Liczba miejscowości w Gminie objętych systemem komunikacji zbiorowej (szt.)
1.2 Gmina i Miasto Raszków: atrakcyjnym miejscem wypoczynku dla mieszkańców, wykorzystującym walory przyrodnicze i rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną	<ul style="list-style-type: none"> Liczba elementów infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej (szt.); Liczba nowoutworzonych miejsc wypoczynku/spędzania wolnego czasu (szt.) Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów sportowych (szt.); Liczba zorganizowanych wydarzeń rekreacyjno-kulturalnych w ciągu roku (szt.)

1.3 Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej (szt.); • Liczba MPZP z zapisami o lokalizacji OZE. (szt.); • Mierzona jakość powietrza (stężenie pyłów PM_{2.5} oraz PM₁₀ w µg/m³); • Powierzchnia terenów czynnych biologicznie (ha); • Liczba zorganizowanych akcji, warsztatów i konkursów promujących ochronę środowiska (szt.); • Liczba wybudowanych stacji i punktów ładowania samochodów elektrycznych (szt.)
1.4 Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba usuniętych barier architektonicznych (szt.); • Długość nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km); • Długość nowo wybudowanej sieci wodociągowej (km); • Długość nowo wybudowanej sieci gazowej (km); • Liczba mieszkańców korzystających z Internetu szerokopasmowego (os.); • Liczba mieszkańców korzystających z gminnych e-usług (os.); • Powierzchnia terenów nowo wyznaczonych pod zabudowę mieszkalną (ha); • Powierzchnia nowo uzbrojonych terenów mieszkaniowych (ha); • Liczba zainstalowanych punktów monitoringu gminnego (szt.); • Liczba nowych mieszkańców Gminy na wyznaczonych terenach mieszkaniowych (os.)
CEL STRATEGICZNY II: WYKORZYSTANIE LOKALNEGO POTENCJAŁU SPOŁECZNEGO I KULTURALNEGO W CELU POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, DOSTOSOWANIE USŁUG DO MIEJSCOWYCH POTRZEB	
Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika
2.1 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania systemu oświaty	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba dzieci uczęszczających do nowej placówki przedszkolnej (os.) • Liczba zmodernizowanych pracowni językowych oraz gabinetów pielęgniarskich w szkołach (szt.); • Liczba przeprowadzonych kursów/szkoleń dla kadry oświatowej (szt.); • Liczba prowadzonych zajęć pozalekcyjnych (szt.) • Ilość sprzętu dydaktycznego przypadająca na liczbę uczniów (szt.); • Liczba zmodernizowanych szkolnych obiektów sportowych (szt.); • Liczba prowadzonych zajęć wyrównawczych (szt.)
2.2 Gmina i Miasto Raszków: posiadająca wysoką jakość funkcjonowania usług zdrowotnych i społecznych	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba kampanii związanych z walką z uzależnieniami i promocją aktywnego trybu życia (szt.); • Liczba nowych miejsc w żłobkach (szt.); • Liczba nowopowstałych programów profilaktyki zdrowotnej (szt.); • Liczba nowopowstałych miejsc rekreacji dla seniorów (szt.); • Liczba inicjatyw związanych z aktywnością edukacyjno-kulturalną dla seniorów (szt.); • Liczba zorganizowanych inicjatyw służących integracji międzypokoleniowej (szt.); • Liczba zmodernizowanych mieszkań komunalnych i socjalnych (szt.)
2.3 Gmina i Miasto Raszków: odznaczająca się szeroką ofertą kulturalną dopasowaną do potrzeb mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych (szt.); • Liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń kulturalnych (szt.); • Liczba uczestników zorganizowanych imprez i wydarzeń kulturalnych (os.); • Liczba utworzonych miejsc spotkań i integracji dla mieszkańców (szt.); • Liczba inicjatyw związanych z promocją lokalnych tradycji/folkloru (szt.)

<p>2.4 Gmina i Miasto Raszków: współpracująca z podmiotami zewnętrznymi w celu poprawy jakości życia mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba funkcjonujących organizacji pozarządowych (szt.); • Liczba wspólnych inicjatyw i wydarzeń realizowanych w ramach współpracy gminnych jednostek organizacyjnych z organizacjami pozarządowymi (szt.); • Liczba zrealizowanych projektów społecznych, kulturalnych i promocyjnych w ramach AKO i LGD (szt.); • Liczba podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w Gminie, którym udało się pozyskać środki wewnętrzne w ramach współpracy z LGD OPW (szt.); • Liczba wspólnych inicjatyw w ramach współpracy z miastami partnerskimi (szt.)
---	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030

Mając na względzie zapisy art. 55 ust. 5 *ustawy* oś proponuje się także monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko polegający na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska. Monitoring powinien obejmować przynajmniej stan jakości powietrza atmosferycznego na podstawie corocznych raportów GIOŚ w zakresie oceny jakości powietrza w strefie wielkopolskiej oraz stan jakości wód powierzchniowych i podziemnych na podstawie wyników monitoringu JCWP i JCWPd publikowanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Ponadto ocena wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną zgodnie z ustaleniami przyjętego dokumentu prowadzona będzie każdorazowo po zakończeniu ostatniego etapu realizacji danego działania.

5. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 104 ust. 1 pkt 3 *ustawy ooś*, przeprowadza się w przypadku stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji przedsięwzięć, projektów, polityk, strategii, planów lub programów.

Ze względu na rodzaj zaplanowanych działań i znaczną odległość od granic państwa, skutki realizacji założeń przedmiotowej Strategii nie będą powodować transgranicznego oddziaływania na środowisko. Minimalna odległość granic administracyjnych Gminy Raszków od granicy państwa wynosi ok. 140 km. Działania określone w Strategii realizowane będą jedynie na obszarze Gminy i Miasta Raszków, a ich zasięg będzie lokalny. Należy również podkreślić, że zaplanowane działania w dużej mierze mają charakter organizacyjny lub edukacyjny.

6. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 skupia się na wskazaniu celów i kierunków działań stanowiących odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby, służące ograniczeniu bądź wyeliminowaniu negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Wyznaczone w Strategii cele i kierunki działań mogą w różnym stopniu oddziaływać na środowisko. W związku z tym, szczegółowa charakterystyka obecnego stanu środowiska na terenie Gminy i Miasta Raszków staje się fundamentem analizy przewidywanego wpływu realizacji Strategii. Charakterystyka ta umożliwi identyfikację kluczowych elementów środowiska, które mogą ulec zmianie w wyniku realizacji zaplanowanych kierunków działań oraz osiągnięcia celów operacyjnych i strategicznych. To pozwoli ocenić nie tylko bezpośrednie skutki tych działań, ale także ich długoterminowe konsekwencje dla różnorodności biologicznej, jakości powietrza, wód, gleby, jak również dla klimatu akustycznego i krajobrazu kulturowego. Jest to również punkt wyjścia dla określenia potencjalnych zmian środowiskowych w przypadku braku realizacji projektowanej Strategii Rozwoju.

6.1. Stan środowiska na obszarach objętych Strategią oraz jej przewidywanym oddziaływaniem

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 obejmuje swoim zasięgiem tereny położone w granicach administracyjnych Gminy i Miasta Raszków. Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę Gminy obejmującą identyfikację aktualnego stanu poszczególnych elementów środowiska na jej terenie.

6.1.1. Elementy środowiska objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Formami ochrony przyrody, zgodnie z *ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 z późn. zm.)* są:

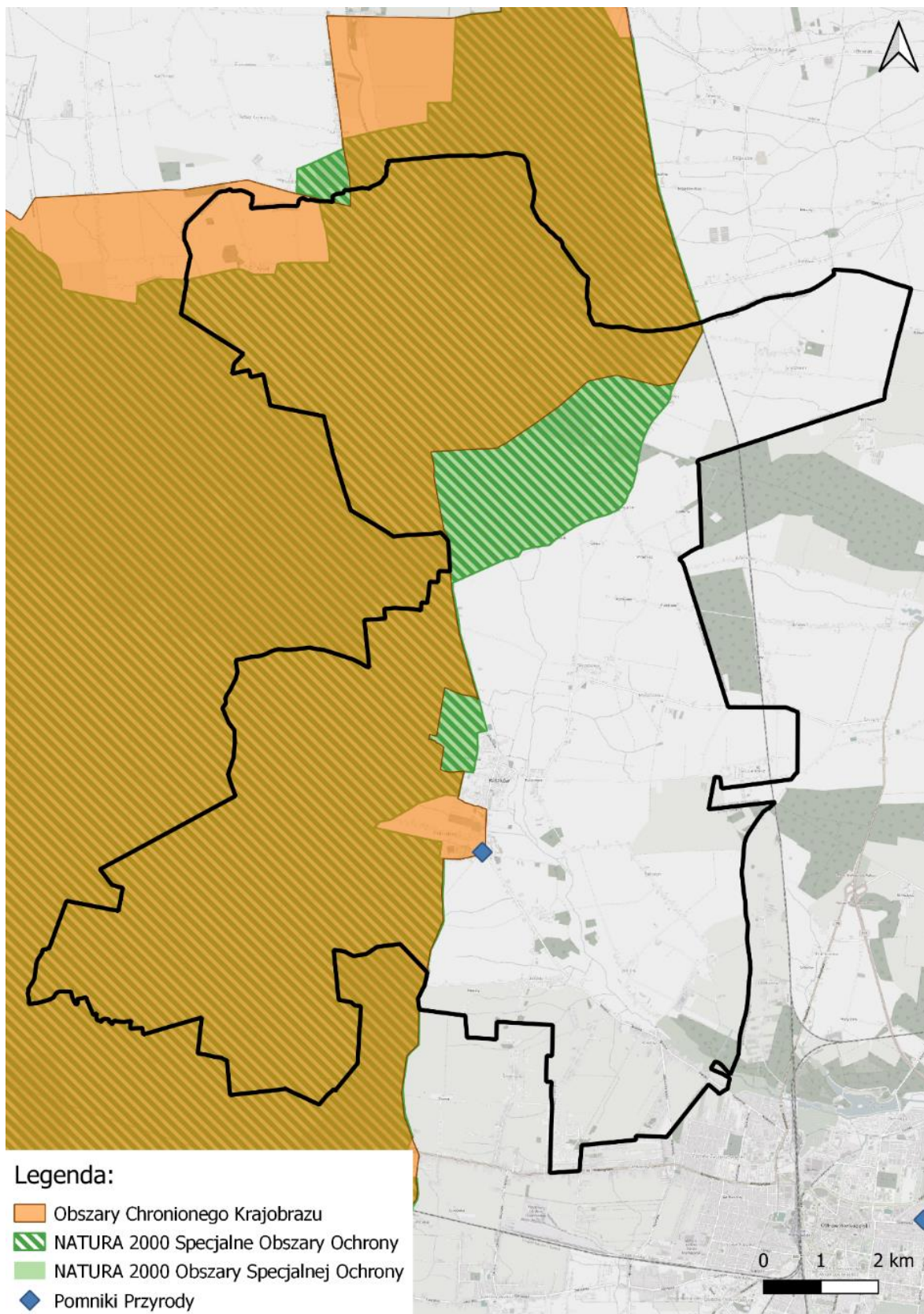
- parki narodowe;
- rezerваты przyrody;
- parki krajobrazowe;
- obszary chronionego krajobrazu;
- obszary Natura 2000;
- pomniki przyrody;
- stanowiska dokumentacyjne;
- użytki ekologiczne;
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, na terenie Gminy i Miasta Raszków znajdują się następujące obszary chronione stanowiące formy ochrony przyrody:

- **Obszar Chronionego Krajobrazu „Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków – Rochy”;**
- **Obszar Natura 2000 Obszar specjalnej ochrony ptaków Dąbrowy Krotoszyńskie (PLB300007);**
- **Obszar Natura 2000 Specjalny obszary ochrony siedlisk Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej (PLH300002);**
- **Pomnik przyrody – sosna czarna (*Pinus nigra*) o wysokości 12 m, pierśnicy 96 cm i obwodzie 302 cm.**

Blisko 57% powierzchni gminy zajmują obszary przyrody prawnie chronione. Wszystkie wymienione formy ochrony przyrody zostały opisane poniżej.

Rys. 1 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy i Miasta Raszków

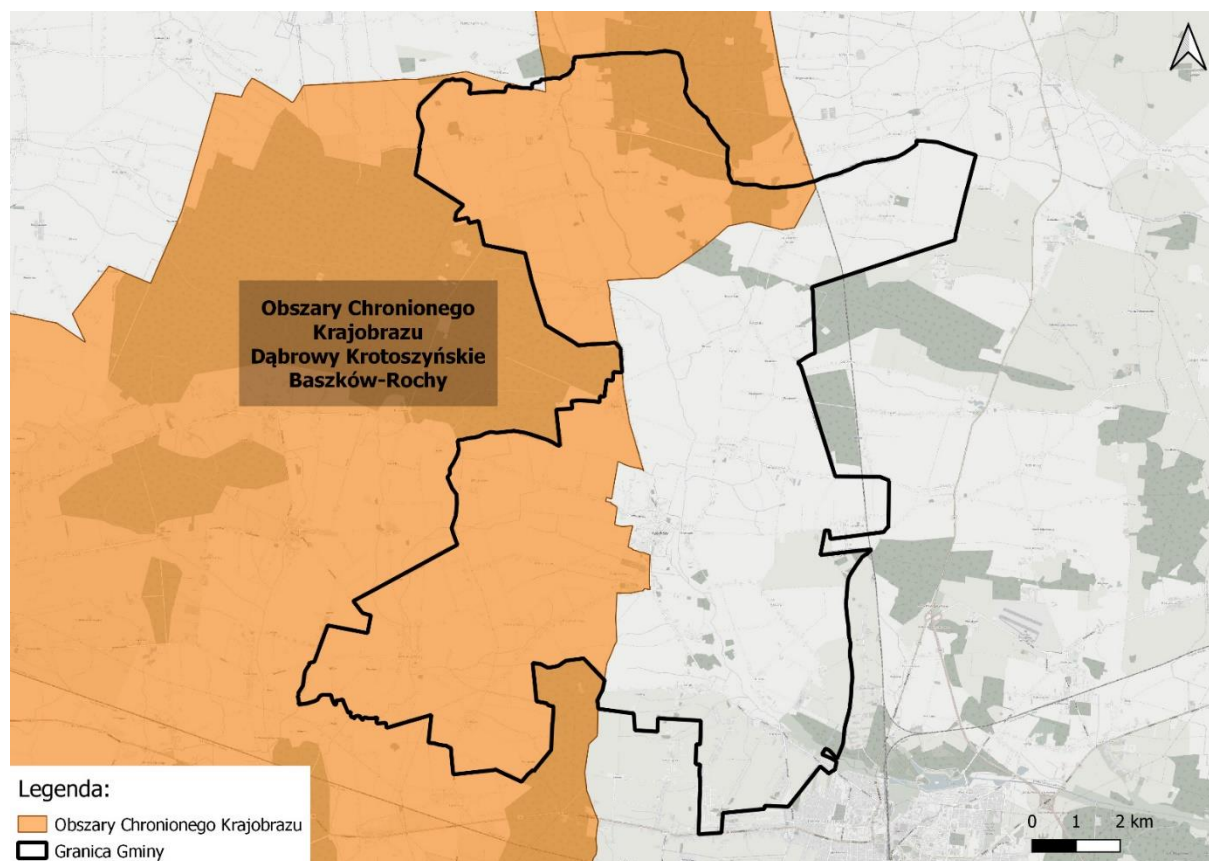

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, GDOŚ

Obszar Chronionego Krajobrazu „Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków – Rochy”

Obszar Chronionego Krajobrazu „Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków – Rochy” to jeden z największych w Polsce kompleksów naturalnych lasów dębowych, zajmujący obszar około 40 tys. ha. Charakteryzuje się on bogatą mozaiką przyrodniczą, gdzie przeważają dąbrowy z dominacją dębu szypułkowego i bezszypułkowego, a także grabu zwyczajnego i leszczyny pospolitej. Te stare, naturalne lasy są miejscami przeplatane młodszymi nasadzeniami sosny oraz innych gatunków drzew, tworząc zróżnicowany ekosystem. Występują tu również zbiorowiska związane ze stawami rybnymi i łąkami, gdzie na brzegach stawów można spotkać zespół manny mielec, jeżogłówki gałęzistej oraz trzcinnicowiska oraz szuwały halofilne. Sąsiedztwo pól stwarza te obszary atrakcyjnymi miejscami żerowania dla gęsi zbożowych, a rozległe powierzchnie łąk między Zdunami, Piaskami i Rochami są miejscem żerowania bocianów białych. Mozaikowy charakter pól sprzyja rozwojowi populacji przepiórki. Dodatkowo, Dąbrowy Krotoszyńskie są atrakcyjne turystycznie, z wytyczonymi szlakami rowerowymi i pieszymi, które zapewniają doskonałe warunki do obserwacji przyrody oraz aktywnego wypoczynku na łonie natury. Obszar ten, dzięki swoim walorom krajobrazowym i przyrodniczym, stanowi cenny element dziedzictwa naturalnego Wielkopolski, stanowiąc ważne miejsce dla edukacji ekologicznej i ochrony bioróżnorodności¹.

Rys. 2 Obszar Chronionego Krajobrazu na terenie Gminy i Miasta Raszków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, GDOŚ

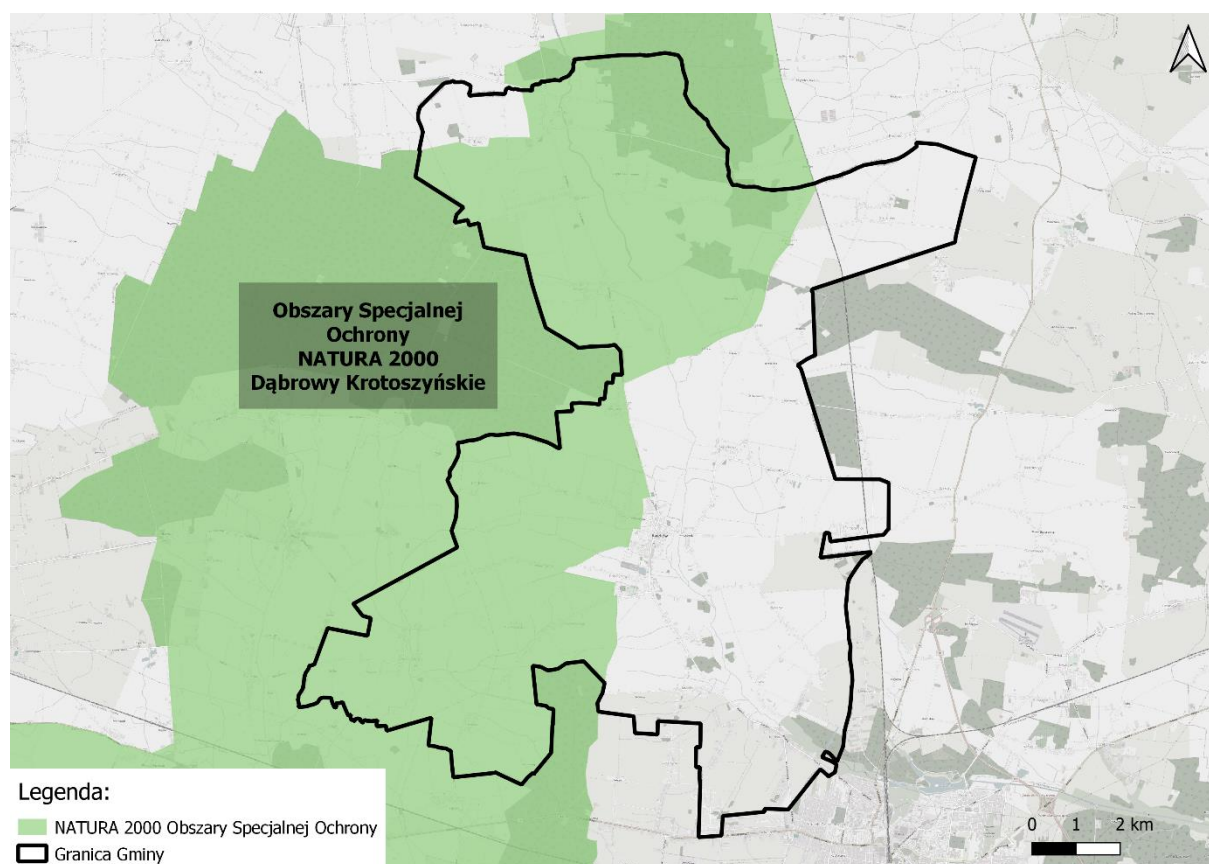
Natura 2000 Obszar specjalnej ochrony ptaków Dąbrowy Krotoszyńskie (PLB300007)

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 "Dąbrowy Krotoszyńskie" (PLB300007), zlokalizowany na zachodniej części Wysoczyzny Kaliskiej, obejmuje jeden z największych kompleksów lasów dębowych w Europie. Stwierdzono tu obecność 13 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Obszar jest również kluczowym miejscem dla ochrony ptaków, na którym zaobserwowano 23 gatunki ptaków

¹ <https://krotoszyn.poznan.lasy.gov.pl/obszary-chronionego-krajobrazu> (dostęp: 29.05.2024 r.)

z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, a także 42 gatunki migrujące. Wśród nich szczególnie ważne jest występowanie około 450-460 par dzięcioła średniego (*Dendrocopos medius*), co stanowi ponad 4% krajowej populacji tego gatunku. Znaczące są także populacje innych gatunków, jak dzięcioł zielonosiwy (*Picus canus*), ortolan (*Emberiza hortulana*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), podgorzałka (*Aythya nyroca*), trzmielojad (*Pernis apivorus*), kania czarna (*Milvus migrans*), kania ruda (*Milvus milvus*), bielik (*Haliaeetus albicilla*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), błotniak łąkowy (*Circus pygargus*), rybołów (*Pandion haliaetus*), sokół wędrowny (*Falco peregrinus*), derkacz (*Crex crex*), żuraw (*Grus grus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), skowronek leśny (*Lullula arborea*), białoszyjka (*Sylvia nisoria*), muchówka mała (*Ficedula parva*), muchołówka białoszyja (*Ficedula albicollis*), dzierzba czarnogłowa (*Lanius collurio*). "Dąbrowy Krotoszyńskie" są więc obszarem o wyjątkowym znaczeniu dla ochrony przyrody w Polsce, będąc jednocześnie ważnym skupiskiem flory górskiej na niżu oraz kluczowym miejscem dla zachowania unikalnych ekosystemów leśnych i mokradłowych w Europie².

Rys. 3 Obszary Specjalnej Ochrony NATURA 2000 na terenie Gminy i Miasta Raszków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, GDOS

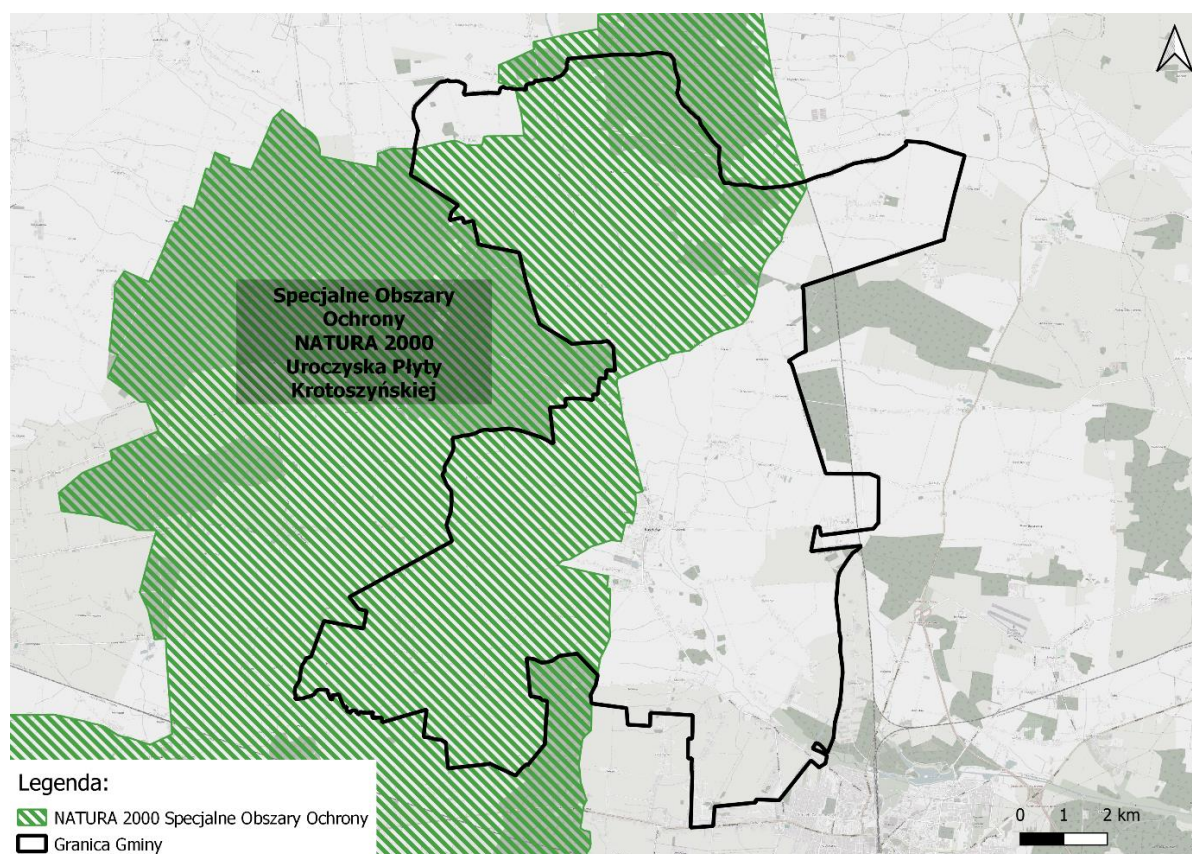
Natura 2000 Specjalny obszar ochrony siedlisk Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej (PLH300002)

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 "Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej" (PLH300002) położony jest na zachodniej części Wysoczyzny Kaliskiej w południowej Wielkopolsce. Charakteryzuje się on obecnością ciężkich utworów geologicznych, które składają się przede wszystkim z glin zwalowych zlodowacenia środkowopolskiego. Dominują tu lasy dębowe, ze znacznym udziałem dębu szypułkowego (*Quercus robur*). Teren jest częścią zdenudowanej wysoczyzny dennomorenowej, która sprzyja stagnacji

² Na podstawie informacji zawartych w standardowym formularzu danych Natura 2000 dla obszaru PLB300007 "Dąbrowy Krotoszyńskie", dostępnym na stronie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody prowadzonego przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska (<https://crfop.gdos.gov.pl>)

wód opadowych w zagłębieniach gruntu, a to powoduje występowanie gleb opadowo-glejowych. W tych warunkach wykształciły się kwaśne dąbrowy z klasy *Quercetea robori-petraeae*, dobrze zachowane fitocenozy dąbrowy trzcinnikowej oraz mokrej dąbrowy trzcinnikowej. Spotkać można tu także acydofilne lasy grabowo-dębowe *Aulacomnio androgyni-Quercetum roboris*, które stanowią część subendemicznego zespołu południowej Wielkopolski. Bioróżnorodność tego obszaru jest duża, ponieważ stwierdzono tu obecność ponad 850 taksonów roślin, w tym liczne gatunki zagrożone i ginące w skali kraju i regionu. Wśród nich wymienić można: turzycę Buxbauma (*Carex buxbaumii*), jarzmianka większa (*Astrantia major*), ostrożeń łąkowy (*Cirsium rivulare*), przywrotnik prawie nagi (*Alchemilla glabra*), przytulinka wiosenna (*Cruciata glabra*), skrzyp olbrzymi (*Equisetum telmateia*), przytulia Schultesa (*Galium schultesii*), wiechlina Chaixa (*Poa chaixii*), bez koralowy (*Sambucus racemosa*), starzec Fuchsa (*Senecio fuchsii*), starzec gajowy (*S. nemorensis*) oraz starzec kędzierzawy (*S. rivularis*). Ostoja jest również ważnym miejscem dla ochrony ptaków oraz innych zwierząt, w tym zagrożonych gatunków kręgowców i bezkręgowców z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Na uwagę zasługuje również występowanie mopka zachodniego (*Barbastella barbastellus*)³.

Rys. 4 Specjalne Obszary Ochrony NATURA 2000 na terenie Gminy i Miasta Raszków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, GDOŚ

Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Raszków znajduje się tylko jeden pomnik przyrody stanowiący drzewo z gatunku Sosna czarna (*Pinus nigra*).

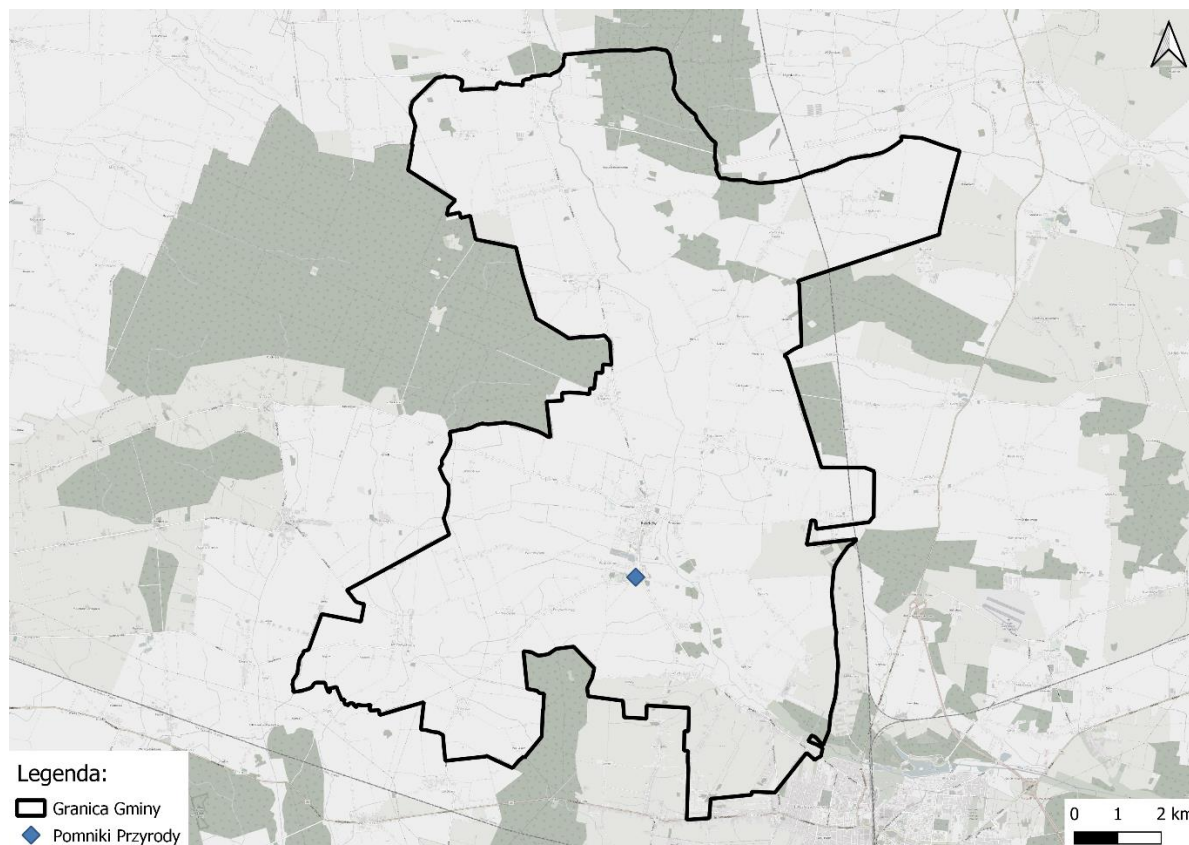
³ Na podstawie informacji zawartych w standardowym formularzu danych Natura 2000 dla obszaru PLH300002 "Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej", dostępnym na stronie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody prowadzonego przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska (<https://crfop.gdos.gov.pl>)

Tab. 4 Charakterystyka pomnika przyrody na terenie Gminy i Miasta Raszków

Data ustanowienia	Typ pomnika	Rodzaj tworu	Gatunek drzewa	Wysokość [m]	Pierśnica [cm]	Obwód [cm]
1991-12-05	Jednoobiektowy	drzewo	Sosna czarna <i>Pinus nigra</i>	12	96	302

Rys. 5 Pomniki przyrody na terenie Gminy i Miasta Raszków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, GDOŚ

Ochrona gatunkowa

Obszar Gminy i Miasta Raszków znajduje się na terenie dwóch nadleśnictw: Taczanów oraz Krotoszyn. Powierzchnia lasów objęta gospodarką leśną przez Nadleśnictwo Krotoszyn wynosi 8,11 ha. Teren tych lasów został włączony do obszaru chronionego krajobrazu „Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy”. Z uwagi na to, że lasy znajdujące się na terenie Gminy i Miasta Raszków przynależą administracyjnie pod nadleśnictwo Taczanów, dla określenia gatunków chronionych, jakie mogą występować na analizowanym terenie, przywołano gatunki wykazane w Prognozie oddziaływania na środowisko i Obszary Natura 2000 Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Taczanów.

Flora :

- Bagno zwyczajne (*Ledum palustre*) OC, VU^{WLKP}
- Buławnik wielkokwiatowy (*Cephalanthera damasonium*) OS, CR^{WLKP}, NT
- Centuria pospolita (*Centaurium erythraea*) OC
- Fiołek mokradłowy (*Viola stagnina*) OS, VU^{WLKP}, VU
- Fiołek przedziwny (*Viola mirabilis*) LC^{WLKP}

- Jarzab brekinia (*Sorbus torminalis*) OS, LC^{WLKP}, NT
- Jarzab szwedzki (*Sorbus intermedia*) OS, EN^{WLKP}
- Kosaciec syberyjski (*Iris sibirica*) OS, VU^{WLKP}, VU
- Kostrzewa ametystowa (*Festuca amethystina*) OS, VU^{WLKP}, EN
- Kruszczyk połabski (*Epipactis albensis*) OS, CR^{WLKP}, DD
- Kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*) OC
- Kukulka szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*) OC, LC^{WLKP}, NT
- Lilia złotogłów (*Lilium martagon*) OS, LC^{WLKP}
- Listera sercowata (*Listera cordata*) OS, VU
- Mieczyk dachówkowaty (*Gladiolus imbricatus*) OS, EN^{WLKP}, NT
- Ozorek dębowy (*Fistulina hepatica*) OC
- Pióropusznik strusi (*Matteuccia struthiopteris*) OC, EN^{WLKP}
- Podejrzon marunowy (*Botrychium matricariifolium*) OS, EN^{WLKP}, CR
- Podkolan biały (*Platanthera bifolia*) OC, VU^{WLKP}
- Pomocnik baldaszkowy (*Chimaphila umbellata*) OC, LC^{WLKP}, NT
- Przytulia Schultesa (*Galium schultesii*) LC^{WLKP}
- Soplówka bukowa (*Heridium coralloides*) OC
- Szczaw gajowy (*Rumex sanguineus*) VU^{WLKP}
- Torfowiec ostrolistny (*Sphagnum nemoreum*) OC
- Tujowiec tamaryszkowy (*Thuidium tamariscinum*) OC
- Turzyca Buxbauma (*Carex buxbaumii*) OS, CR^{WLKP}, EN
- Turzyca orzęsiona (*Carex pilosa*) VU^{WLKP}
- Turzyca rozsunięta (*Carex divulsa*) OS, EN^{WLKP}, VU
- Wawrzynek wilczętyko (*Daphne mezereum*) OC, LC^{WLKP}
- Widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*) OC, VU^{WLKP}
- Wiechlina odległokłosa (*Poa remota*) VU^{WLKP}
- Zdrojówka rutewkowata (*Isopyrum thalictroides*) VU^{WLKP}

Kategorie zagrożenia:

Czerwona lista roślin naczyniowych Wielkopolski (Jackowiak i in. 2007): EN^{WLKP} – gatunek zagrożony, VU^{WLKP} – gatunek narażony, LC^{WLKP} – gatunek najmniejszej troski, CR^{WLKP} – gatunek krytycznie zagrożony. Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych (Kaźmierczakowa i in 2016): CR – gatunek krytycznie zagrożony, EN – gatunek zagrożony, VU – gatunek narażony, NT – gatunek bliski zagrożenia, LC – gatunek mniejszej troski, DD – gatunek o nieokreślonym stopniu zagrożenia
Kategoria ochronności: OS – ochrona gatunkowa ścisła, OC – ochrona gatunkowa częściowa.

Pozostałe, niewymienione powyżej chronione gatunki to rośliny podlegające ochronie częściowej, mające silne populacje, dla których program ochrony przyrody nie podaje szczegółowej lokalizacji stanowisk. Są to: mokradłozka kończysta (*Calliergonella cuspidata*), widłozab kędzierzawy (*Dicranum polysetum*), widłozab miotlasty (*Dicranum scoparium*), gajnik Isniący (*Hylocomium splendens*), bielistka siwa (*Leucobryum glaucum*), rokićnik pospolity (*Pleurozium Schreberi*), brodawkowiec czysty (*Pseudoscleropodium*)⁴.

Fauna:

- Biegacz gładki (*Carabus glabratus*) OC
- Biegacz leśny (*Carabus sylvestris*) OC

⁴ Prognoza Oddziaływania Planu Urządzenia Lasu na środowisko i Obszar Natura 2000 Nadleśnictwa Taczanów na okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2030 r.

- Biegacz skórzasty (*Carabus coriaceus*) OC
- Kozioróg dębosz (*Cerambyx cerdo*) OS, VU
- Pachnica dębowa (*Osmoderma eremita*) OS, VU
- Tęcznik liszkarz (*Calosoma sycophanta*) OC, NT
- Trzepla zielona (*Ophiogomphus cecilia*) OC
- Trzmiel ziemny (*Bombus terrestris*) OC
- Zalotka większa (*Leucorrhinia pectoralis*) OS
- Traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*) OS, NT
- Bocian czarny (*Ciconia nigra*) OS
- Wydra (*Lutra lutra*) OC

Kategorie ochronności:

OS – ochrona gatunkowa ścisła, OC – ochrona gatunkowa częściowa Kategorie zagrożenia wg Czerwonej Listy Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2002): NT – gatunki bliskie zagrożenia, VU – gatunki narażone⁵

Powyższe lista gatunków fauny i flory odnosi się tylko do gatunków o znanych lokalizacjach, co nie wyczerpuje całego bogactwa gatunkowego terenów Gminy i Miasta Raszków.

Korytarze ekologiczne

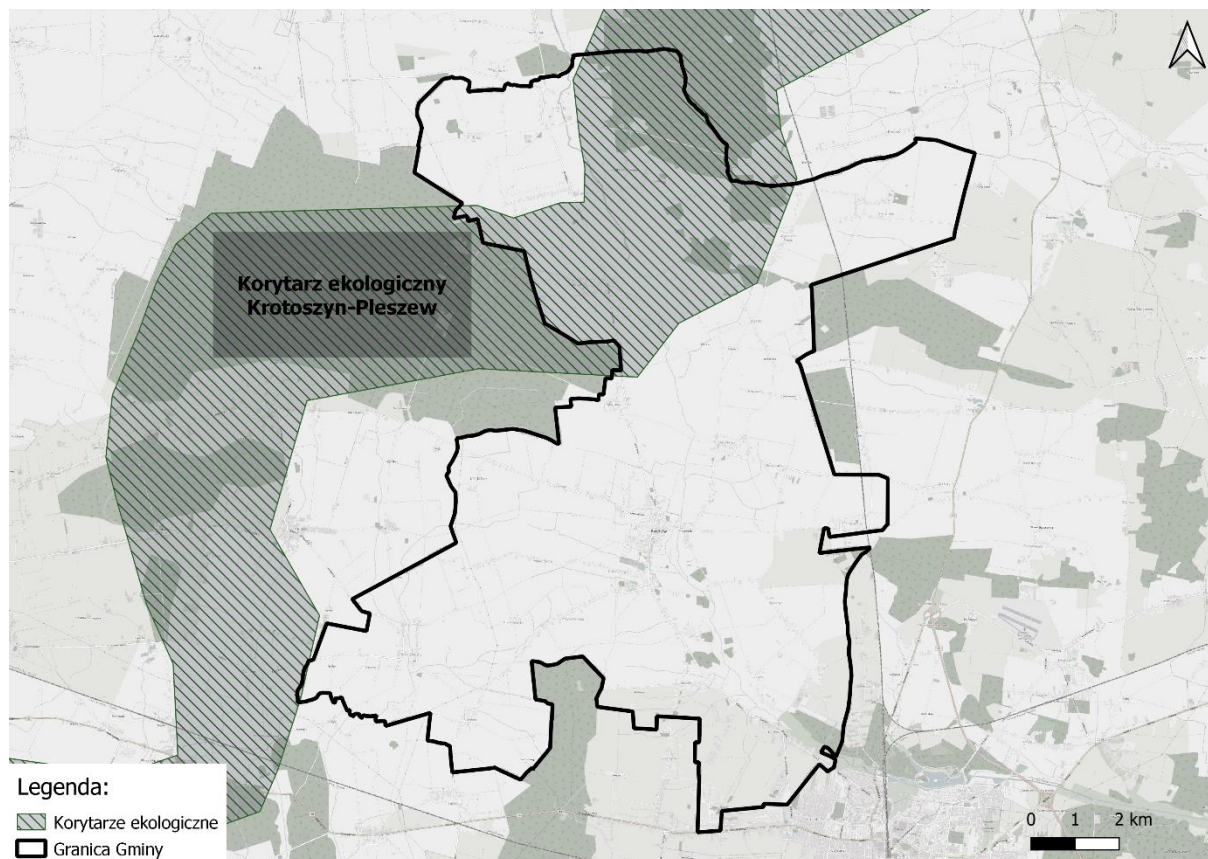
Z inicjatywy Ministerstwa Środowiska w 2005 roku opracowano „Projekt korytarzy ekologicznych, które łączą sieć Natura 2000 w Polsce”. Projekt ten miał na celu identyfikację sieci terenów, które zagwarantowałyby ciągłość ekologiczną na poziomie krajowym oraz międzynarodowym, umożliwiając swobodne przemieszczanie się zwierząt, innych żywych organizmów oraz swobodny przepływ genów między wydzielonymi wartościowymi obszarami przyrodniczymi, w tym obszarami sieci Natura 2000. W rezultacie projektu utworzono spójną sieć obejmującą kluczowe obszary przyrodnicze oraz korytarze, które łączą te obszary w jeden system ekologiczny, znanym jako sieć korytarzy ekologicznych. Te korytarze mają kluczowe znaczenie dla poprawy funkcji środowiska naturalnego na wszelkich poziomach przestrzennych, od skali lokalnej do skali ponadregionalnej. Ich głównym zadaniem jest ułatwienie migracji organizmów. Może to zachodzić albo przez stopniowe kolonizowanie terenów wzdłuż korytarza i pokoleniowe przemieszczanie się populacji – co jest charakterystyczne dla roślin i mniejszych zwierząt, albo poprzez wykorzystanie korytarza jako tras migracyjnych przez poszczególne osobniki lub grupy w poszukiwaniu lepszych siedlisk. Poza umożliwieniem migracji i przyczynianiem się do zwiększenia bioróżnorodności, korytarze ekologiczne pełnią szereg innych funkcji. Zapewniają schronienie dla wielu gatunków zwierząt nieadaptowanych do życia poza korytarzami, tworzą barierę dla niektórych rodzajów szkodników, moderują siłę wiatru, podwyższają poziom wilgoci i filtrują zanieczyszczenia z powietrza.

Przez północną część Gminy i Miasta Raszków przebiega fragment korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym: **Krotoszyn-Pleszew (KpdC-8C)**. Przebieg tego korytarza zobrazowano poniżej.

⁵ Prognoza Oddziaływania Planu Urządzania Lasu na środowisko i Obszar Natura 2000 Nadleśnictwa Taczanów na okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2030 r.

Rys. 6 Korytarze ekologiczne na terenie Gminy i Miasta Raszków

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, GDOŚ

6.1.2. Klimat i jakość powietrza

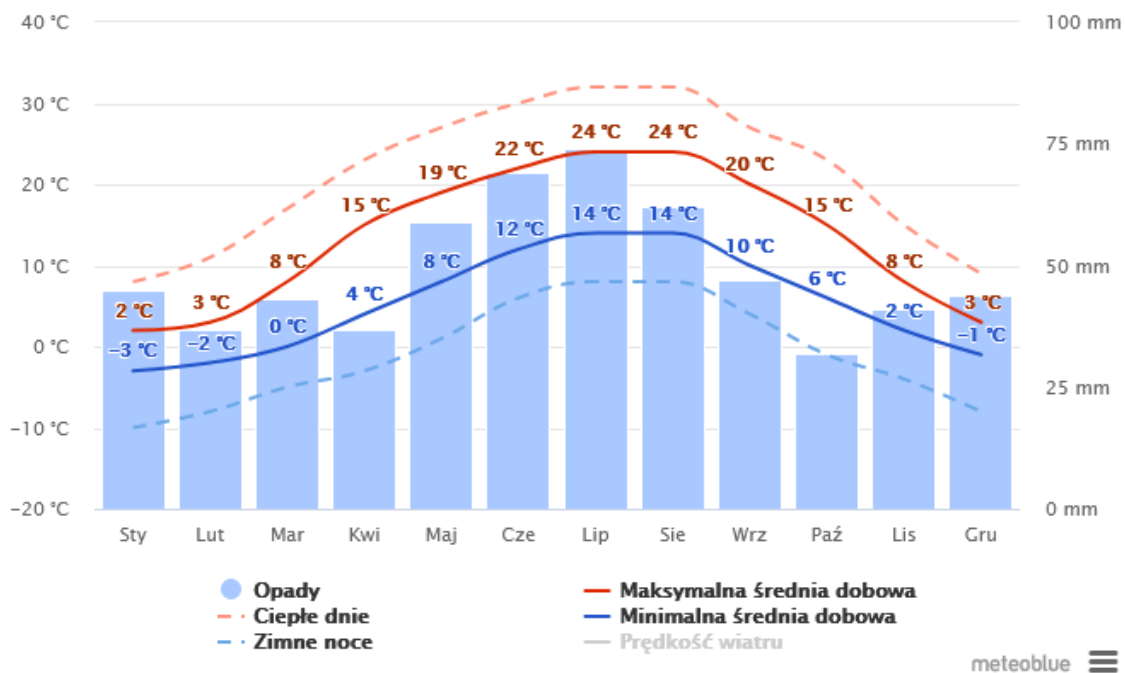
Klimat

Warunki klimatyczne na obszarze Gminy i Miasta Raszków należą do umiarkowanych przejściowych i podlegają głównie wpływom mas powietrza morskiego i kontynentalnego. Zgodnie z regionalizacją klimatyczną A. Wosia (1994), obszar Gminy i Miasta Raszków znajduje się na pograniczu Regionu Środkowowielkopolskiego i Regionu Południowo-Wielkopolskiego. W regionie Gminy i Miasta Raszków temperatury wykazują mniejsze wahanie niż średnio w Polsce. Wiosny oraz lata zazwyczaj przychodzą wcześniej i są ciepłe, podczas gdy zimy bywają łagodne, charakteryzujące się krótkotrwałą obecnością śniegu. Okres wegetacyjny trwa tutaj około 220 dni, a średnia roczna temperatura oscyluje wokół 8,1°C⁶.

Do określenia charakterystycznych miar elementów klimatu posłużono się 30-letnim normatywem opartym na godzinowych modelach symulacji pogody. Rozkład temperatur i opadów w ciągu roku przedstawiono na poniższym wykresie. „Maksymalna średnia dobowa” (czerwona linia ciągła) pokazuje maksymalną temperaturę przeciętnego dnia dla każdego miesiąca (analogicznie jest przy „minimalnej średniej dobowej” - niebieska linia ciągła). Gorące dni i zimne noce (czerwone i niebieskie przerywane linie) pokazują średnią temperaturę najgorętszych dni i najzimniejszych nocy każdego miesiąca w ciągu ostatnich 30 lat. Najcieplejszymi miesiącami w Gminy i Miasta Raszków jest czerwiec i lipiec - są to również miesiące z największą ilością opadów.

⁶ A. Woś, Regiony klimatyczne Polski w świetle częstości występowania różnych typów pogody, Zeszyty Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, nr 201993, Polska Akademia Nauk, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania.

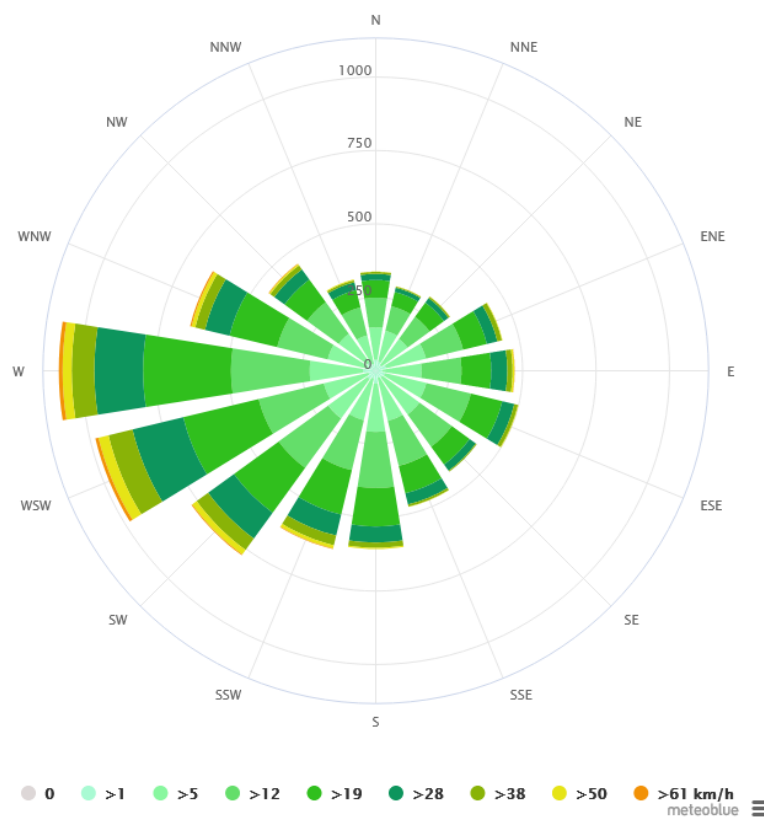
Rys. 7 Wykres średnich temperatur i opadów w ciągu roku dla Gminy i Miasta Raszków

Źródło: <https://www.meteoblue.com>

Dominujące kierunki wiatrów to zachodni i południowo-zachodni. Różę wiatrów przedstawiono poniżej.

Rys. 8 Róża wiatrów dla Gminy i Miasta Raszków

Źródło: <https://www.meteoblue.com>

Rozproszone po terenie gminy kompleksy leśne, w postaci enklaw roślinnych tworzą swoisty mikroklimat. Dzięki nim panują tu korzystne warunki termiczne i wilgotnościowe, które przyczyniają się do łagodzenia

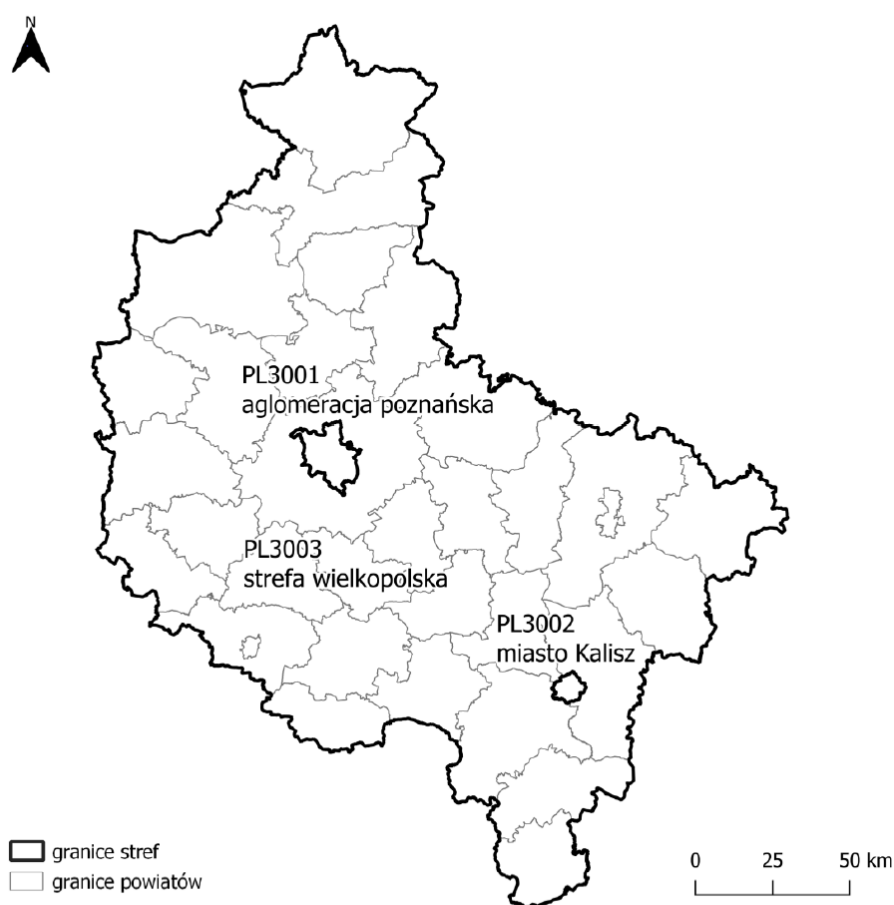

dobowych i rocznych wahań temperatur. W rejonach dolin rzecznych Ołoboku i Lutyni czasami utrzymują się chłodniejsze masy powietrza o zwiększonej wilgotności, co sprzyja częstszemu występowaniu przygruntowych przymrozków. Te doliny rzeczne okresowo pełnią funkcję korytarzy, przez które może spływać chłodne powietrze. Zjawiska zwiększonej wilgotności powietrza, częstsze mgły i zamglenia są także obserwowane w miejscach o płytko występujących wodach gruntowych, podmokłości oraz przy stawach. Gmina Raszków charakteryzuje się stosunkowo korzystnymi warunkami klimatycznymi⁷.

Jakość powietrza

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi monitoring jakości powietrza na terenie województwa wielkopolskiego z podziałem na strefy. Gmina i Miasto Raszków znajduje się w strefie wielkopolskiej, której zasięg przedstawiono na poniższej mapie.

Rys. 9 Podział województwa wielkopolskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2023 rok

Źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2023

Zgodnie z raportem Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Poznaniu „Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2023”, dla strefy wielkopolskiej stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu oznaczanego w pyle zawieszonym PM10. Jakość powietrza w strefie wielkopolskiej na podstawie oceny GIOŚ w roku 2023 ilustruje poniższa tabela.

⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Raszków, przyjęte Uchwałą Nr XXIII/196/2013 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 27 marca 2013 roku

Tab. 5 Wyniki oceny jakości powietrza dla strefy wielkopolskiej za rok 2023 z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Strefa	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	BaP	PM2,5 ²⁾
Strefa wielkopolska PL3003	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1
1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2 2) Dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefy strefa aglomeracja poznańska, miasto Kalisz i strefa wielkopolska uzyskały klasę A Klasy jakości: klasa A - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego, klasa C - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy, klasa D1 - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu), klasa D2 - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu).												

Źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2023

Zgodnie z zasadami oceny rocznej, klasę strefy dla danego zanieczyszczenia określa się na podstawie jego stężeń występujących w rejonach potencjalnie najbardziej zanieczyszczonych rozważaną substancją. W rezultacie, nawet obszar przekroczeń wartości normatywnych zanieczyszczenia o małym zasięgu decyduje o wyniku klasyfikacji całej strefy (nawet o dużej powierzchni). Należy zatem pamiętać, że zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia nie oznacza złej sytuacji na terenie całej strefy, a jest jedynie sygnałem, że w strefie istnieją obszary wymagające podjęcia i prowadzenia działań na rzecz poprawy jakości powietrza pod kątem rozważanego zanieczyszczenia.

Głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza jest najczęściej emisja niska, emisja przemysłowa oraz emisja komunikacyjna. **Emisja niska** pochodzi głównie z indywidualnych gospodarstw domowych, a także z małych lokalnych źródeł, takich jak piece domowe, kotłownie czy kominki. Zazwyczaj obejmuje to spalanie paliw stałych (węgiel, drewno) i paliw płynnych (olej opałowy) do celów ogrzewania, co prowadzi do emisji takich zanieczyszczeń jak pył zawieszony PM10 i PM2.5, tlenki azotu, tlenki siarki, węglowodory i inne zanieczyszczenia organiczne. Emisja niska ma znaczący wpływ na jakość powietrza, szczególnie w okresach zimowych, kiedy zwiększa się zapotrzebowanie na ogrzewanie. Wpływa to na powstawanie smogu, szczególnie w obszarach zurbanizowanych i gęsto zaludnionych. Do ograniczenia emisji niskiej stosuje się wymianę starych pieców na nowocześniejsze i bardziej ekologiczne, izolację budynków, promocję odnawialnych źródeł energii oraz edukację ekologiczną. Do głównych źródeł niskiej emisji na terenie Gminy i Miasta Raszków zaliczyć należy przede wszystkim niskosprawne kotły na węgiel i biomasę.

Źródłem **emisji przemysłowej** są głównie duże zakłady przemysłowe, elektrownie, elektrociepłownie, rafinerie, fabryki i inne duże instalacje produkcyjne. Emitowane są głównie gazy cieplarniane (takie jak dwutlenek węgla), tlenki azotu, tlenki siarki, pyły, metale ciężkie i inne zanieczyszczenia przemysłowe. Emisja przemysłowa ma znaczący wpływ na globalne ocieplenie, kwasowe deszcze, zanieczyszczenie powietrza i środowiska wodnego. Wymaga to stosowania technologii czystszej produkcji, filtrowania emisji, przestrzegania norm środowiskowych, inwestycji w technologie niskoemisyjne, a także promocji gospodarki obiegu zamkniętego i zrównoważonego rozwoju. Zdecydowaną większą część powierzchni Gminy i Miasta Raszków zajmują pola i łąki, a pozostałe tereny to głównie lasy oraz tereny o zabudowie wiejskiej. Działalność gospodarcza związana jest więc przede wszystkim z rolnictwem. Na analizowanym terenie nie znajduje się żaden większy zakład przemysłowy, występują tu drobne zakłady wytwórcze i usługowe. Lokalne przedsiębiorstwa specjalizują się przede wszystkim w handlu hurtowym i detalicznym, usługach, budownictwie i przetwórstwie przemysłowym. Największe z nich działają w branżach wyrobów meblowych, ślusarskich, betonowych oraz mechaniki pojazdowej. Z uwagi na brak dużych zakładów przemysłowych, na terenie Gminy i Miasta Raszków udział emisji przemysłowej w zanieczyszczeniu powietrza jest znikomy.

Emisja komunikacyjna powstaje przede wszystkim na drogach o dużym natężeniu ruchu kołowego. Jest to emisja, którą generuje transport prywatny i publiczny, powstająca z procesów spalania paliw w pojazdach, w wyniku ścierania nawierzchni dróg, opon, okładzin, a także w związku z unoszeniem się pyłu z dróg. W związku z transportem kołowym do powietrza emitowane są głównie tlenki azotu, pyły, węglowodory aromatyczne, tlenek i dwutlenek węgla oraz metale ciężkie. Wpływają one na pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego i powodują wzrost stężenia ozonu w troposferze. Ilość emitowanych zanieczyszczeń zależy od wielu czynników, między innymi od natężenia i płynności ruchu, konstrukcji silnika i jego stanu technicznego, zastosowania dopalaczy i filtrów, rodzaju paliwa, parametrów technicznych i stanu drogi. Najbardziej zagrożone na emisję liniową są tereny przyległe do ciągów komunikacyjnych, Nadmienić należy, że szkodliwe substancje związane z komunikacją samochodową stanowią źródło zanieczyszczenia nie tylko powietrza, ale również gleby, a w konsekwencji również wód w skutek wymywania zanieczyszczeń z powierzchni gruntu.

Gmina i Miasto Raszków nie jest narażona na zwiększone zanieczyszczenia komunikacyjne ze względu na brak lokalizacji na jej terenie dróg wojewódzkich i krajowych. Na analizowanym terenie największe znaczenie mają drogi powiatowe i gminne.

Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej

Celem poprawy jakości powietrza, uchwałą Nr XXI/391/2020 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 roku przyjęty został Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2020 r. poz. 5954).

W ramach planowanych działań naprawczych skoncentrowano się przede wszystkim na ograniczaniu emisji powierzchniowej, będącej główną przyczyną przekroczeń poziomu docelowego w zakresie benzo(a)pirenu oznaczanego w pyłe zawieszonym PM10.

Wykaz planowanych działań naprawczych w strefie wielkopolskiej przedstawiono poniżej:

1. WpZOA Ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej w gminach strefy wielkopolskiej;
2. WpDOT Zachęty finansowe na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk w gminach strefy wielkopolskiej;
3. WpIZE Inwentaryzacja źródeł ogrzewania indywidualnego na terenie gmin;
4. WpKUA Kontrola realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych;
5. WpTMB Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej;
6. WpMMU Obniżenie emisji komunikacyjnej poprzez regularne utrzymywanie czystości ulic oraz zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści w gminach miejskich i miastach w gminach miejsko-wiejskich;
7. WpZUZ Ochrona i zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni gmin miejskich strefy wielkopolskiej;
8. WpEEK Edukacja ekologiczna;
9. WpPZP Zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego.

6.1.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Na terenie Gminy i Miasta Raszków nie ma większych zbiorników wodnych, a wynika to z faktu, że teren ten nie był objęty działalnością ostatniego zlodowacenia. Mniejsze akwenty, takie jak stawy czy śródpolne oczka wodne, zajmują niewielkie powierzchnie i zaliczane są do małej retencji, często są stosunkowo płytkie i szybko zarastające. Mimo niewielkich rozmiarów, pełnią ważną funkcję biocenotyczną i stanowią cenny element w krajobrazie rolniczym gminy.

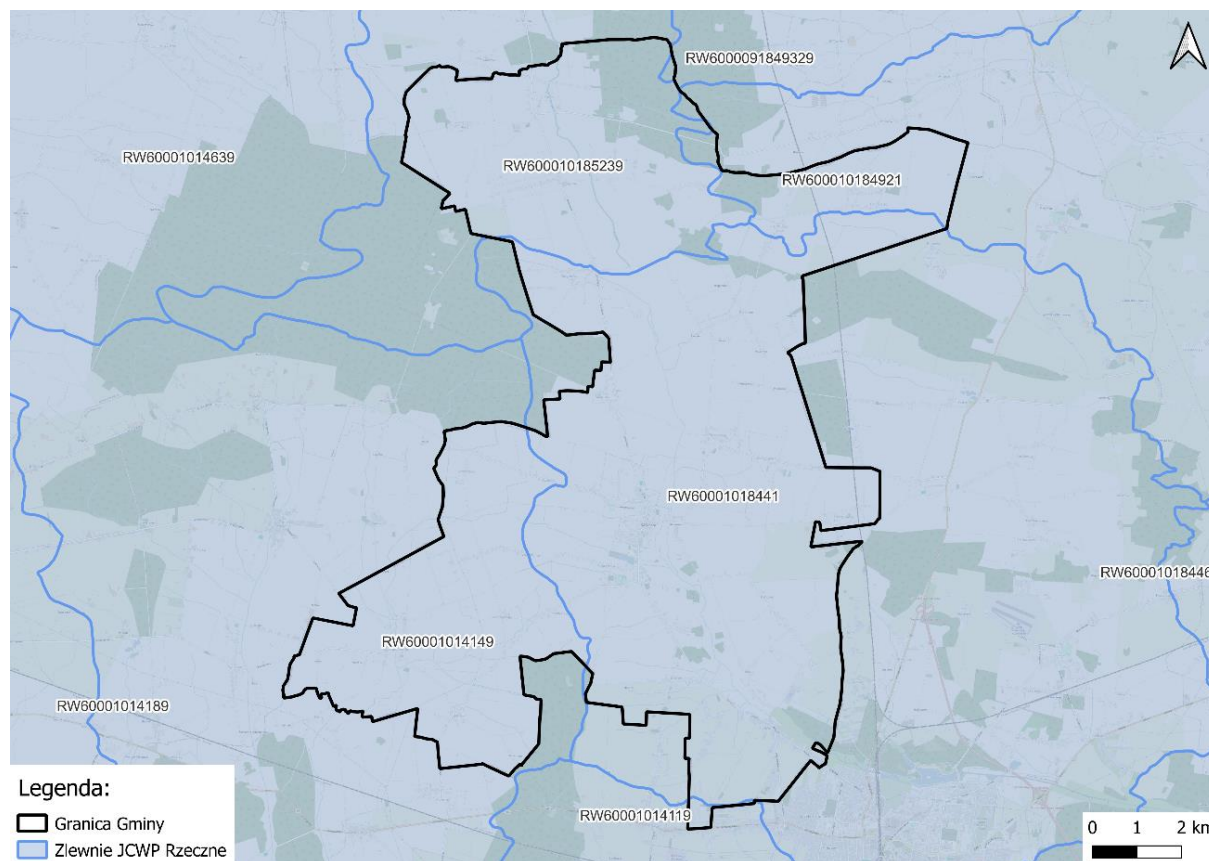

Pod względem hydrograficznym, południowa część gminy leży w zlewni rzeki Baryczy, gdzie głównymi ciekami odprowadzającymi wody powierzchniowe są rzeki Ołobok i Kuroch. Z kolei północna część gminy znajduje się w zlewni rzeki Lutyni, z głównym strumieniem Lutynia odprowadzającym wody powierzchniowe. Całkowita długość cieków wodnych w gminie to około 30 km. Dodatkowo, gmina dysponuje bogatą siecią rowów melioracyjnych, szczególnie rozwiniętą w północnej i środkowej części, które służą głównie do odprowadzania wód z terenów podmokłych oraz dolin, osiągając łączną długość 178 km⁸.

Sieć wód powierzchniowych na terenie gminy tworzą: rzeka Ołobok, lewobrzeżny dopływ Proсны - 12,5 km, rzeka Lutynia - 5,8 km, rzeka Kuroch - 4,2 km, rzeka Trzebówka - 5,5 km. Na obszarze znajdują się następujące zlewnie jednolitych części wód:

- Giszka - RW6000091849329
- Kuroch - RW60001014149
- Ołobok do Niedźwiady - RW60001018441
- Trzemna (Ciemna) - RW600010184921
- Lutynia do Radowicy - RW600010185239
- Barycz do Dąbrówki – RW60001014119

Rys. 10 Jednolite Części Wód Powierzchniowych Rzecznych na terenie Gminy i Miasta Raszków

Źródło: Opracowanie własne

Charakterystykę JCWP, zgodnie z aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r. poz. 335) przedstawiono w poniższej tabeli.

⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Raszków, przyjęte Uchwałą Nr XXIII/196/2013 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 27 marca 2013 roku

Tab. 6 Charakterystyka JCWP na terenie Gminy i Miasta Raszków

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Ocena stanu	Cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów
RW6000091849329	Giszka	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot azotanowy, OWO, BZT5, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: do 2740 µS/cm), IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	zagrożona
RW60001014149	Kuroch	zły stan wód	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych dobry stan chemiczny	zagrożona
RW60001018441	Ołobok do Niedźwiady	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy, BZT5, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: do 2740 µS/cm), IO, MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [nikiel(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
RW600010184921	Trzemna (Ciemna)	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, fosforany, IO, MIR, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(b)fluoranten(w), benzo(g,h,i)perylene(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
RW600010185239	Lutynia do Radowicy	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot azotanowy, fosforany, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	zagrożona

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Ocena stanu	Cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów
RW60001014119	Barycz do Dąbrówki	zły stan wód	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych dobry stan chemiczny	zagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r. poz. 335)

Na podstawie oceny wykonanej w ramach Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, stan wszystkich JCWP, których zlewnie znajdują się w granicach Gminy i Miasta Raszków, określono jako zły, i jednocześnie wszystkie JCWP rzeczne oceniono jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Na terenie gminy głównymi przyczynami zanieczyszczenia wód jest nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa oraz nadmierna chemizacja rolnictwa, wobec czego w zlewni występuje silna presja rolnicza. Poniżej przedstawiono ocenę stanu jednolitych części rzek na podstawie danych udostępnianych na stronie Głównego Inspektoriatu Ochrony Środowiska w zakresie monitoringu i oceny jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych w latach 2016-2023.

Tab. 7 Stan jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy i Miasta Raszków

Kod i nazwa JCWP	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Klasa stanu/potencjału ekologicznego	Stan/Potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny wód
RW6000091849329 Giszka	3 (2022)	>2 (2022)	2 (2019)	3 (2019)	umiarkowany stan ekologiczny (2019)	b.d.	zły stan wód (2019)
RW60001014149 Kuroch	brak klasyfikacji (2023) 4 (2022)	>2 (2023)	2 (2022)	5 (2019)	zły potencjał ekologiczny (2019)	stan chemiczny dobry (2020)	zły stan wód (2020)
RW60001018441 Ołobok do Niedźwiady	4 (2022)	>2 (2023)	2 (2019)	5 (2019)	zły potencjał ekologiczny (2019)	stan chemiczny poniżej dobrego (2021)	zły stan wód (2021)
RW600010184921 Trzemna (Ciemna)	3 (2022)	>2 (2023)	2 (2019)	3 (2019)	umiarkowany stan ekologiczny (2019)	stan chemiczny poniżej dobrego (2021)	zły stan wód (2021)
RW600010185239 Lutynia do Radowicy	3 (2022)	>2 (2022)	2 (2019)	5 (2019)	zły stan ekologiczny (2019)	stan chemiczny dobry (2019)	zły stan wód (2019)

Kod i nazwa JCWP	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Klasa stanu/potencjału ekologicznego	Stan/Potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny wód
RW60001014119 ¹ Barycz do Dąbrówki	4 (2023)	>2 (2023)	2 (2023)	4 (2020) ² 5 (2021) ³	słaby potencjał ekologiczny (2020) ² Zły potencjał ekologiczny (2021) ³	stan chemiczny poniżej dobrego (2021) ^{2,3}	zły stan wód (2021) ^{2,3}
1) Kod i nazwa JCWP w poprzednim cyklu planistycznym (2016-2021): RW60001714119 (Barycz od źródła do Dąbrówki); RW60001714129 (Dąbrówka) 2) Ocena dla RW60001714119 (Barycz od źródła do Dąbrówki) 3) Ocena dla RW60001714129 (Dąbrówka)							

Źródło: Na podstawie danych z monitoringu wód powierzchniowych z lata 2016-2023, GIOŚ

Wody podziemne

W Gminie i Mieście Raszków występuje znaczna różnorodność warunków hydrogeologicznych. W obszarach dolinowych woda gruntowa jest zazwyczaj płytko usytuowana, natomiast w niektórych wyżej położonych miejscach głębokość pierwszego poziomu wody gruntowej może osiągać ponad 1 metr. Te różnice głębokości są zależne głównie od grubości pokładów piasku oraz od ukształtowania terenu. W wielu miejscach woda gruntowa występuje na stałe lub okresowo, osiągając głębokość między 1 a 2 metry, a na niektórych obszarach wysoczyzny, gdzie piaski są grubsze, woda znajduje się na głębokościach od 3 do 4 metrów^{9,10}.

Charakterystyczne dla analizowanego regionu są piętra wodonośne czwartorzędowe, trzeciorzędowe oraz jurajskie, które różnią się występowaniem w zależności od lokalizacji. Czwartorzędowe piętro wodonośne składa się głównie z piasków lodowcowych i rzecznych, a także żwirów, z grubością warstw osadów wynoszącą od około 13,6 do 131,5 metrów. Te warstwy osadów wynikają z historycznych cykli sedimentacyjnych i erozyjnych związanych z działalnością lodowców. W większości miejsc wody czwartorzędowe są łatwo dostępne z powierzchni, choć tylko fragmenty terenu spełniają kryteria dla poziomów użytkowych. Trzeciorzędowe piętro wodonośne, przede wszystkim związane z piaskami miocenu, jest nieco mniej zbadane. Piaski z tego okresu formują główne piętro użytkowe na obszarze, gdzie nie występują czwartorzędowe piętra wodonośne. Całkowita grubość utworów miocenu na badanym obszarze wynosi od 30 do 70 metrów, gdzie piaski i piaskowce występują w kilku warstwach. Ogólna charakterystyka hydrologiczna regionu Raszków podkreśla złożoność i różnorodność warunków podziemnych, z bogatymi, choć zróżnicowanymi zasobami wodnymi. Studnie wiercone zwykle docierają do warstw wodonośnych pod glinami, z zalegającym zwierciadłem wody stabilizującym się na różnych głębokościach, w zależności od rzeźby terenu. Wody z czwartorzędowych pięter są głównie zasilane przez

⁹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Raszków, przyjęte Uchwałą Nr XXIII/196/2013 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 27 marca 2013 roku

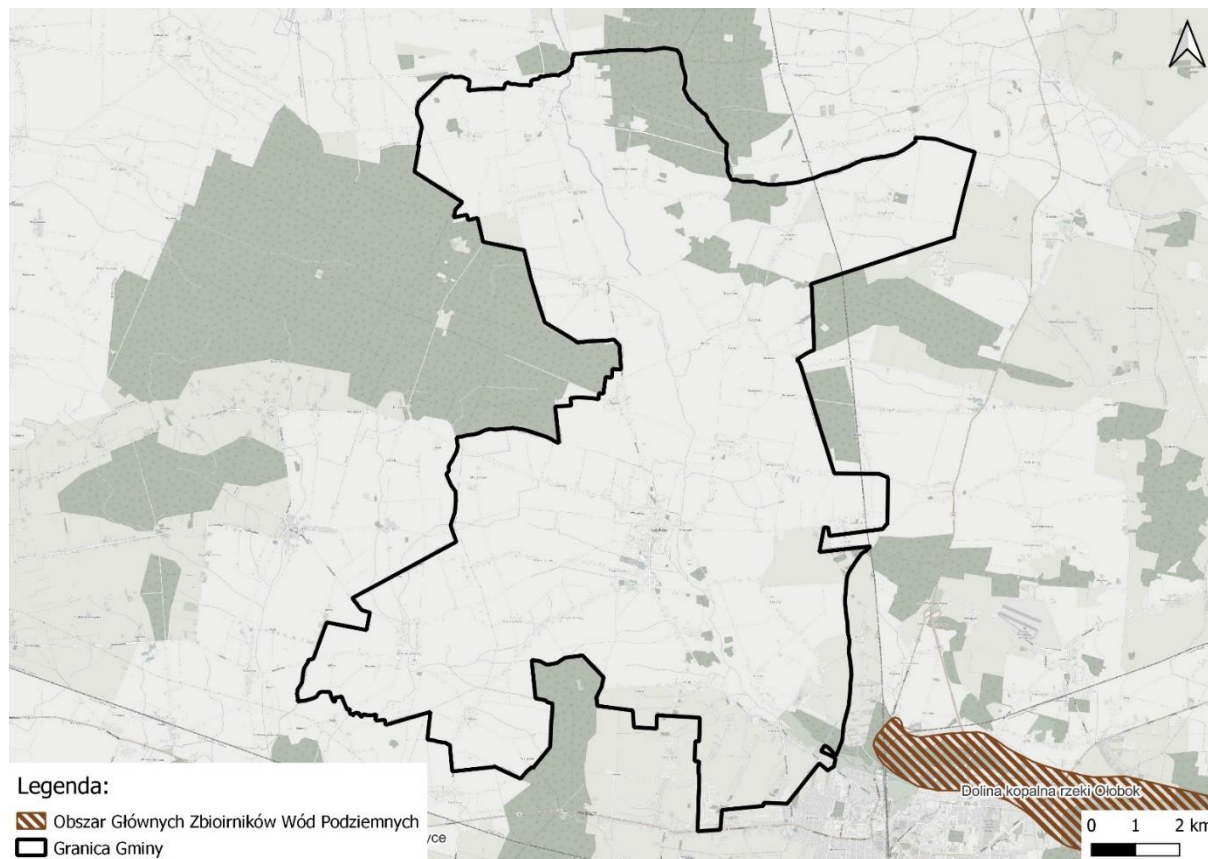
¹⁰ Załącznik do uchwały nr LXV/448/2023 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 26 września 2023 r. w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2029”

infiltrację wód atmosferycznych i są kluczowe dla lokalnych ekosystemów oraz użytkowania gospodarczego¹¹.

Teren Gminy i Miasta Raszków znajduje się poza obszarem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). Poniżej zobrazowano przebieg granic najbliższego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 310 Dolina kopalnia rzeki Ołobok zlokalizowanego w sąsiedztwie analizowanego obszaru.

Rys. 11 Główny Zbiornik Wód Podziemnych w okolicy Gminy i Miasta Raszków

Źródło: Opracowanie własne

Teren gminy znajduje się w obszarze trzech jednolitych części wód podziemnych (JCWPd):

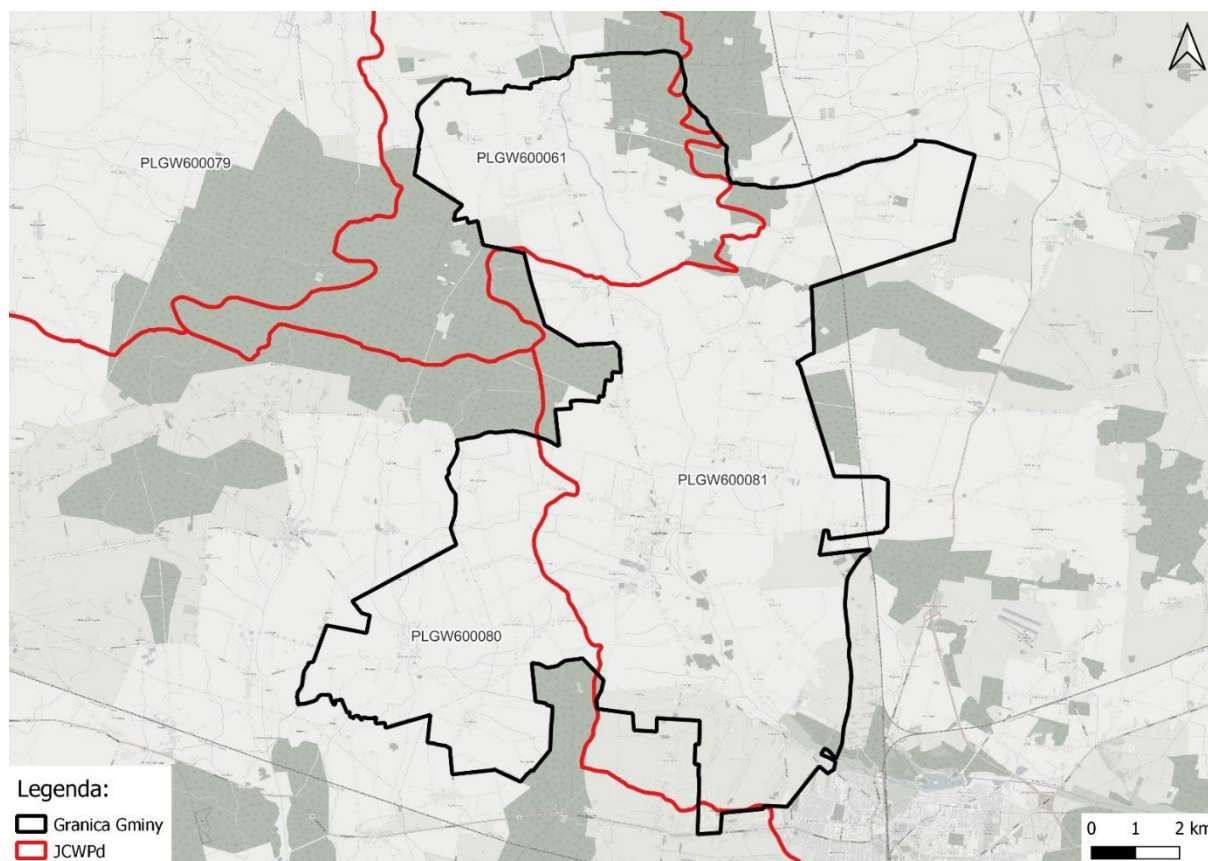
- GW600080 (JCWPd nr 80),
- GW600081 (JCWPd nr 81),
- GW600061 (JCWPd nr 61).

Główny poziom wodonośny w osadach trzeciorzędowych jest chroniony grubą warstwą zwałowych glin oraz łąw poznańskich, co sprawia, że ryzyko zagrożenia jest minimalne. Natomiast stopień ryzyka dla głównego poziomu wodonośnego w utworach czwartorzędowych różni się w zależności od użytkowania terenu oraz grubości warstwy glin, które izolują te warstwy wodonośne od powierzchni ziemi¹². Na następnym rysunku przedstawiono podział Gminy i Miasta Raszków na jednolite części wód podziemnych.

¹¹ Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz Raszków (620). Warszawa: Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa; Państwowy Instytut Geologiczny; Nowe Przedsiębiorstwo Geologiczne S.C., 1998.

¹² Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz Raszków (620). Warszawa: Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa; Państwowy Instytut Geologiczny; Nowe Przedsiębiorstwo Geologiczne S.C., 1998.

Rys. 12 Jednolite Części Wód Podziemnych na terenie Gminy i Miasta Raszków

Źródło: Opracowanie własne

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o stanie tych JCWPd na podstawie wyników oceny stanu JCWPd za rok 2022 zgodnie z „Raportem z oceny stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczu – stan na 2022 rok” GIOŚ z uwzględnieniem zapisów obowiązującego Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

Tab. 8 Charakterystyka JCWPd na terenie Gminy i Miasta Raszków

Kod JCWPd	Ocena stanu (rok 2019 i 2022)	Cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych (rok 2019 i 2022)
GW600080	dobry	dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy	niezagrożona
GW600081	dobry	dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy	niezagrożona
GW600061	dobry	dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy	niezagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r. poz. 335) oraz „Raport z oceny stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczu – stan na 2022 rok”

Zgodnie z informacjami zawartymi w aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry oraz wynikami oceny stanu JCWPd za 2022 rok, stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych na rozpatrywanym terenie określono jako dobry, a celem środowiskowym jest utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego. Dla wszystkich analizowanych JCWPd stwierdzono brak ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Gmina znajduje się na obszarach, gdzie występują znaczące różnice w ilości dostępnych zasobów wodnych, które wahają się od 1,0 do 90,0 m³/h. Wody z warstw czwartorzędowych w większości ujęć wymagają procesów uzdatniania, głównie ze względu na zbyt wysoką zawartość żelaza oraz sporadyczne zanieczyszczenia bakteriologiczne. Na większości obszaru gminy struktury wodonośne są słabo rozwinięte, co ogranicza możliwości budowy większych ujęć podziemnych, szczególnie w gruntach związanych z piaskami i żwirami rzecznyymi¹³.

Zaopatrzenie w wodę dla mieszkańców Gminy Raszków zapewnia Zakład Gospodarki Komunalnej, realizujący swoje zadania poprzez eksploatację hydroforni Raszków i hydroforni Grudzielec. Żadne z ujęć zlokalizowanych na obszarze Gminy i Miasta Raszków nie posiada strefy ochronnej ustanowionej zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami¹⁴.

Na terenie Gminy i Miasta Raszków zidentyfikowano punkty poboru wód podziemnych eksploatowanych na potrzeby zaopatrzenia ludności oraz przemysł w wodę. Są to ujęcia głównie z utworów czwartorzędowych. Poniżej wymieniono eksploatowane punkty poboru.

Tab. 9 Ujęcia wód podziemnych na terenie Gminy i Miasta Raszków

Nazwa ujęcia	Głębokość [m]	Rzędna [m n.p.m.]	Rok	Miejscowość	Typ obiektu	Stratygrafia na dzień
6200010-ROLNICZA-SPÓŁDZ-PRODUKCYJNA--1	53	154	1967	Bugaj	Otwór	Czwartorzęd
6200063-FERMA DROBIU-I	54	153,3	2012	Koryta	Otwór	Trzeciorzęd
6200014-ROLNICZA-SPÓŁDZ-PRODUKCYJNA-1	53	150,3	1967	Korytnica	Otwór	Czwartorzęd
6200056-WODOCIĄG-WIEJSKI-1	53	145	1985	Korytnica	Otwór	Czwartorzęd
6210245-GOSPODARSTWO-NAWADNIANIE UPRAW-1	47	b.d.	2017	Grudzielec	Otwór	Neogen
6210086-WODOCIĄG-WIEJSKI-D.RSP-1	35	148,5	1981	Grudzielec	Otwór	Trzeciorzęd
6210031-ROLNICZA-SPÓŁDZ-PRODUKCYJNA-1	25	150	1969	Grudzielec	Otwór	Trzeciorzęd
6200020-KÓŁKO-ROLNICZE+WODOC-WIEJSKI-3	11	138	1969	Skrzebowa	Otwór	Czwartorzęd
6200062-WODOCIĄG-V	42	139,4	2008	Raszków	Otwór	Czwartorzęd
6200018-WODOCIĄG-P-1	38	138,5	1969	Raszków	Piezometr	Czwartorzęd
6200022-WODOCIĄG-P-3	32	138	1969	Raszków	Piezometr	Czwartorzęd
6200058-WODOCIĄG-IA	32	139,8	1991	Raszków	Otwór	Czwartorzęd

¹³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Raszków, przyjęte Uchwałą Nr XXIII/196/2013 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 27 marca 2013 roku

¹⁴ Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz Raszków (620). Warszawa: Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa; Państwowy Instytut Geologiczny; Nowe Przedsiębiorstwo Geologiczne S.C., 1998.

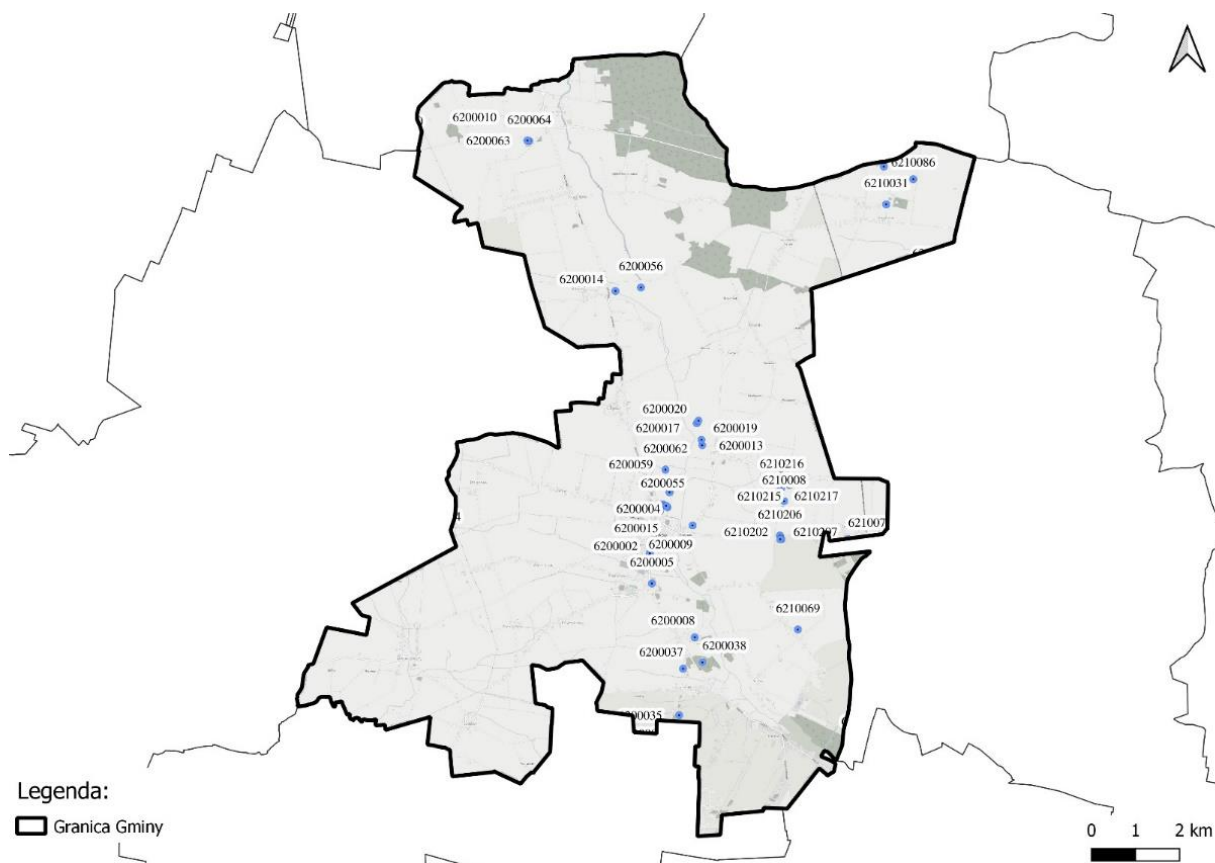

Nazwa ujęcia	Głębokość [m]	Rzędna [m n.p.m.]	Rok	Miejscowość	Typ obiektu	Stratygrafia na dzień
6200026-WODOCIĄG-I	32	138,8	1970	Raszków	Otwór	Czwartorzęd
6200055-WODOCIĄG-III	36	138	1982	Raszków	Otwór	Czwartorzęd
6200057-WODOCIĄG-IIA	31	137,5	1986	Raszków	Otwór	Czwartorzęd
6200021-WODOCIĄG--P-2	30	136,4	1969	Raszków	Piezometr	Czwartorzęd
6210215-WEKO-POLSKA SP. Z O.O.-1	41	Null	2017	Moszczanka	Otwór	Czwartorzęd
6210216-WEKO-POLSKA SP. Z O.O.-2	46	Null	2017	Moszczanka	Otwór	Czwartorzęd
6210217-WEKO-POLSKA SP. Z O.O.-3	46,5	Null	2017	Moszczanka	Otwór	Czwartorzęd
6210172-HODOWLA-DROBIU-1	43	156	2008	Moszczanka	Otwór	Czwartorzęd
6210217-WEKO-POLSKA SP. Z O.O.-3	46,5	Null	2017	Moszczanka	Otwór	Czwartorzęd
6210218-WEKO-POLSKA SP. Z O.O.-4	47,5	Null	2017	Moszczanka	Otwór	Czwartorzęd
6210008-CEGIELNIA-1	30	155	1965	Moszczanka	Otwór	Czwartorzęd
6210206-SKŁADOWISKO ODPADÓW-MONITORING-P1A	5,5	154,54	2014	Moszczanka	Otwór badawczy - przeznaczenie ochrona środowiska	Czwartorzęd
6210207-SKŁADOWISKO ODPADÓW-MONITORING-P2A	5,5	154,22	2014	Moszczanka	Otwór badawczy - przeznaczenie ochrona środowiska	Czwartorzęd
6210202-SKŁADOWISKO ODPADÓW-MONITORING-P-3	5	154	2012	Moszczanka	Otwór badawczy - przeznaczenie ochrona środowiska	Czwartorzęd
6200008-ROLNICZA-SPÓŁDZ-PRODUKCYJNA-1	30	140	1967	Przybysławice	Otwór	Trzeciorzęd
6210069-ROL-SPÓŁDZ-PROD+WODOC-WIEJS	28	150	1978	Rąbczyn	Otwór	Trzeciorzęd

Źródło: Obiekty hydrogeologiczne CBDH udostępnione na mapach HydroGeoPortalu (<https://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>)

Rys. 13 Punkty poboru wód na terenie Gminy i Miasta Raszków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z HydroGeoPortalu

Zagrożenie powodziowe

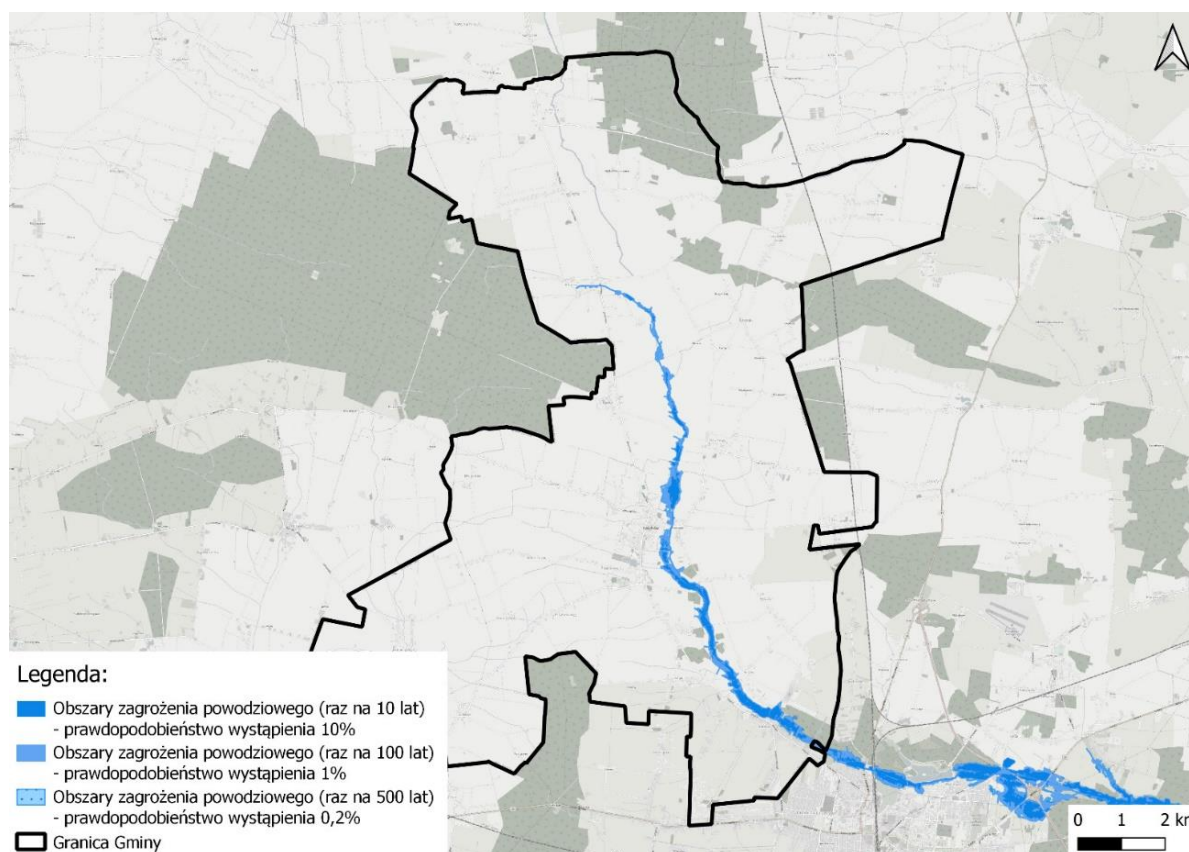
Zgodnie z zapisami *ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 z późn. zm.)*, do obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi zalicza się obszary, na których istnieje znaczące ryzyko powodzi lub jest prawdopodobne wystąpienie znaczącego ryzyka powodzi.

Za obszary szczególnego zagrożenia powodzią uznaje się:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszary między linią brzegu, a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, stanowiące działki ewidencyjne,
- pas techniczny.

Teren Gminy i Miasta Raszków jest objęty mapami zagrożenia powodziowego opracowanymi w ramach Informatycznego Systemu Osłony Kraju (ISOK). Na terenie gminy wyznaczono obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat) oraz obszary z wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia powodzi (10% - raz na 10 lat), nie wyznaczono natomiast obszarów w zasięgu zalewu wodą o prawdopodobieństwie 0,2% (raz na 500 lat). Na poniższej rycinie przedstawiono wycinek mapy zagrożenia powodziowego ISOK obejmujący obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz teren Gminy i Miasta Raszków.

Rys. 14 Mapa zagrożenia powodziowego obejmująca obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie Gminy i Miasta Raszków

Źródło: Opracowanie własne

Wody w strumieniach gminy, ze względu na ich położenie w odcinkach źródłowych, charakteryzują się stałością poziomu w ciągu roku, z wyjątkiem okresów gwałtownych roztopów, kiedy to w dolinie Ołoboku wody mogą występować poza koryta, prowadząc do czasowej podmokłości dolin.

Na terenie gminy zlokalizowane są również urządzenia wodne w postaci trzech jazów, które regulują poziom wód w rzekach: na Ołoboku w Radłowie (piętrzenie do 0,9 m, światło budowli 2 m), na Lutyni w Korytach (piętrzenie do 1 m, światło budowli 2 m) oraz na Lutyni w Ligocie (piętrzenie do 0,9 m, światło budowli 2 m), co wpływa na zarządzanie lokalnymi zasobami wodnymi¹⁵.

6.1.4. Ukształtowanie terenu, budowa geologiczna i zasoby kopalin

Rzeźba terenu Gminy i Miasta Raszków została uformowana podczas ostatniego zlodowacenia, kształtując krajobraz o charakterze niemal płaskim. Najwyższe punkty terenu osiągają 165 m n.p.m., podczas gdy najniższe znajdują się na wysokości 135 m n.p.m. Obszar charakteryzuje się przewagą równinnych wysoczyzn morenowych oraz płytkich dolin rzecznych. Wypełnione głównie osadami plejstoceniowymi, takimi jak piaski czy żwiry, oraz holoceniowymi osadami mineralnymi i organicznymi, w tym namułami i torfami. Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski Jerzego Kondrackiego Gmina Raszków leży na Niżu Środkowoeuropejskim i wchodzi w skład podprowincji Niziny Środkowopolskiej. W północno-wschodnich częściach gminy pod niewielką warstwą piasków zalegają trzeciorzędowe utwory ilaste z piaskami. Te głębsze warstwy osiągają głębokość od 20 do 50 metrów. W zachodniej części gminy natomiast

¹⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Raszków, przyjęte Uchwałą Nr XXIII/196/2013 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 27 marca 2013 roku

bezpośrednio pod powierzchnią znajdują się gliny, które w zależności od warunków mogą okresowo wilgotnieć, zmieniając swoją konsystencję¹⁶.

Pod względem geologicznym gmina Raszków nie dysponuje bogatymi zasobami surowców mineralnych. Piaski występujące na terenie gminy charakteryzują się niewielką miąższością i są z reguły niewystarczającej jakości do celów budowlanych. Gliny, które są eksploatowane na południu gminy, nadają się przede wszystkim do produkcji cegły pełnej. Iły występujące w okolicach Moszczanki są surowcem wyższej klasy, nadającym się do produkcji wyrobów cienkościennych. Większość złóż surowców nie posiada jednak pełnej dokumentacji geologicznej, co utrudnia dokładne określenie ich zasobów i jakości¹⁷.

6.1.5. Powierzchnia ziemi i gleby

Obszar Gminy i Miasta Raszków charakteryzuje się dobrymi warunkami glebowymi. Ponad 88% powierzchni gminy Raszków stanowią użytki rolne. Gleby bardzo lekkie, w których występuje piasek słabo gliniasty lub luźny w wierzchnich warstwach stanowią 41,4 % ogółem gruntów ornych. Pozostałe 47,4% to gleby lekkie zawierające w wierzchniej warstwie piaski gliniaste lekkie i piaski gliniaste mocne. Na terenie gminy występują niewielkie kompleksy gleb trudnych do uprawy. Trudność ta wynika z położenia ich oraz na występowaniu w warstwach ornej gliny lekkiej lub średniej. Uwilgotnienie gruntów ornych uzależnione jest od położenia w terenie oraz materiału, z którego wytworzone są gleby¹⁸.

Grunty orne Gminy i Miasta Raszków w większości należą do średnich i niższych klas bonitacyjnych. Znaczny procent, bo 43,81% stanowią ziemie IV klas (31,90% klasa IVa i 11,91% klasa IVb), gleby klasy III stanowią 23,76% (odpowiednio klasa IIIa – 5,63%, klasa IIIb – 18,13%), klasy V – 21,92%, klasy VI – 10,45%. Ziemie I i II klasy bonitacyjnej nie występują. Do średnich i niższych klas bonitacyjnych zostały zaklasyfikowane również łąki. Największy areal zajmują na glebach V klasy (54,13%) oraz IV klasy (40,79%), najmniejszy – klasy III (1,55%) oraz VI (3,52%)¹⁹.

Tab. 10 Wykaz powierzchni rodzajów gruntów i użytków rolnych w Gminie i Mieście Raszków w roku 2020

Rodzaj gruntów i użytków rolnych	Powierzchnia w roku 2020 [ha]
grunty ogółem	11 334,66
użytki rolne ogółem	10 627,91
użytki rolne w dobrej kulturze	10 589,14
pod zasiewami	9 634,47
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	33,38
uprawy trwałe	15,67
łąki trwałe	861,25
pastwiska trwałe	38,56
pozostałe użytki rolne	38,77
las i grunty leśne	277,32
pozostałe grunty	429,43

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych (<https://bdl.stat.gov.pl/bdl>)

¹⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Raszków, przyjęte Uchwałą Nr XXIII/196/2013 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 27 marca 2013 roku

¹⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Raszków, przyjęte Uchwałą Nr XXIII/196/2013 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 27 marca 2013 roku

¹⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Raszków, przyjęte Uchwałą Nr XXIII/196/2013 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 27 marca 2013 roku

¹⁹ Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Raszków na lata 2023 – 2026 z perspektywą do roku 2029

Zgodnie z danymi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska dostępnymi na stronie www.geoserwis.gdos.gov.pl, na terenie Gminy i Miasta Raszków nie stwierdzono występowania historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.

6.1.6. Klimat akustyczny

Hałasem, zgodnie z definicją zawartą w *ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 54), są dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Ze względu na źródło pochodzenia rozróżniamy różne rodzaje hałasu, takie jak hałas przemysłowy, komunikacyjny (w tym: drogowy, lotniczy, kolejowy) czy też komunalny. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie oraz zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany. Do oceny akustycznej środowiska stosuje się poziom równoważny dźwięku (LAeq), który jest uśrednionym poziomem dźwięku w funkcji czasu. Poziom ten mierzony jest w decybelach i uzależniony są od źródła hałasu, pory dnia oraz przeznaczenia terenu. Dopuszczalne poziomy emisji hałasu do środowiska dotyczące klimatu akustycznego określa *rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (t. j. Dz. U. 2014 poz. 112 z późn. zm.). Charakteryzuje ono wymagane standardy poziomów hałasu dla poszczególnych rodzajów emitorów (dróg i linii kolejowych, linii elektroenergetycznych, startów, przelotów i lądowań statków powietrznych oraz pozostałych obiektów działalności będących źródłami hałasu) z rozróżnieniem na sposób zagospodarowania i funkcje danego terenu. Do terenów podlegających ochronie zalicza się obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, zagrodowej, tereny szpitali, szkół, domów opieki społecznej, uzdrowisk oraz tereny rekreacyjno-wypoczynkowe.

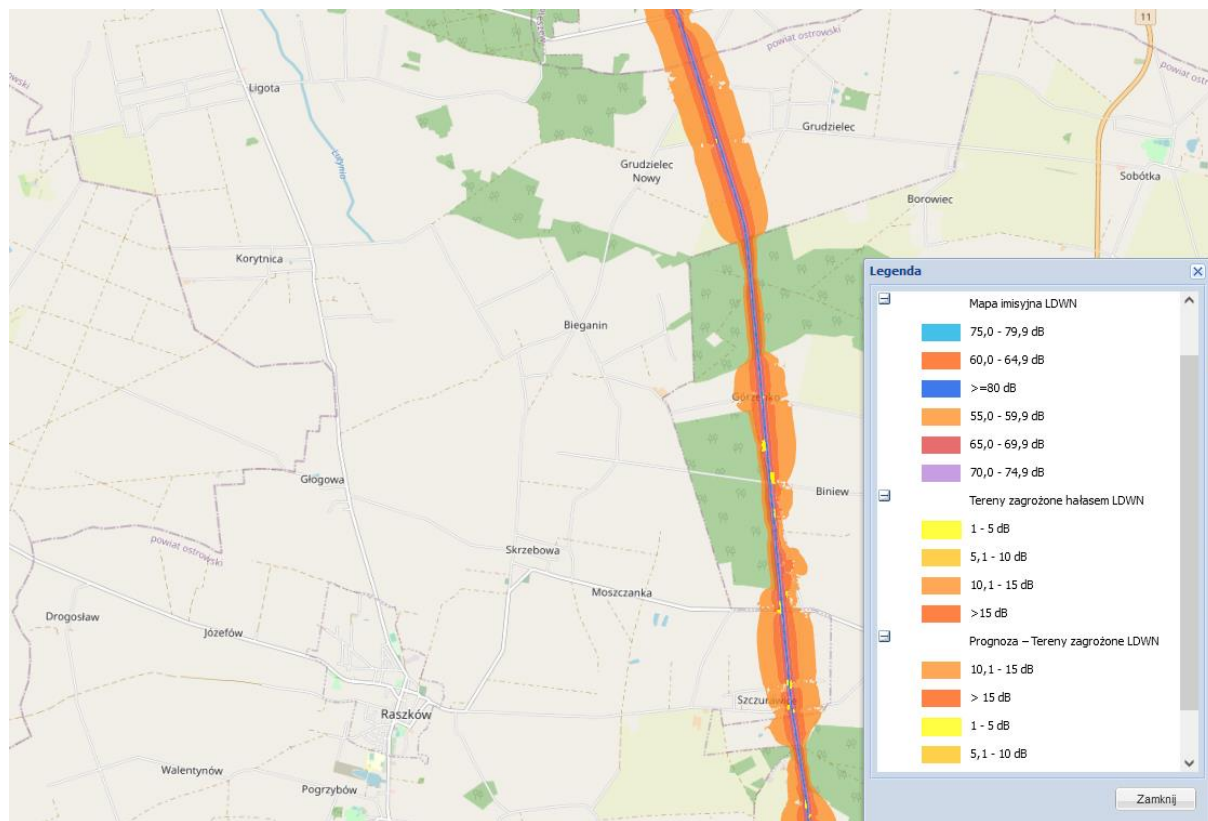
Hałas występujący na obszarach zabudowanych (w miastach i gminach) ma najczęściej charakter skumulowany z racji jednoczesnego występowania hałasu komunikacyjnego, przemysłowego i komunalnego. Hałas komunikacyjny związany jest przede wszystkim z głównymi szlakami drogowymi i kolejowymi.

Gmina i Miasto Raszków nie jest szczególnie narażona na hałas komunikacyjny. Na analizowanym terenie największe znaczenie mają drogi powiatowe i gminne. Niemniej jednak, przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 272 oraz fragment drogi krajowej nr 36, które wpływają na lokalny klimat akustyczny.

Analiza mapy akustycznej dla linii kolejowej nr 272 dostępnej na stronie PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. (<http://mapa.plk-sa.pl/>) z 2022 roku wskazuje, że odcinek tej linii kolejowej przebiegający przez gminę Raszków generuje hałas LDWN, który miejscami osiąga wartości 55-60 dB, a w pobliżu torów nawet 60-64,9 dB. Wskazuje to na znaczący wpływ linii kolejowej na klimat akustyczny terenów przyległych, szczególnie w obszarach bezpośrednio sąsiadujących z torami – czyli dla mieszkańców miejscowości Szczurawice oraz Grudzielec. Poniżej zobrazowano fragment mapy akustycznej w granicach gminy Raszków.

Rys. 15 Mapa akustyczna linii kolejowej 272 na terenie Gminy i Miasta Raszków

Źródło: Fragment mapy akustycznej 2022 roku udostępnionej przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A (<http://mapa.plk-sa.pl/>)

Wzdłuż fragmentu południowej granicy gminy przebiega droga krajowa nr 36. Zgodnie z danymi Generalnego Pomiaru Ruchu (GPR) 2020/2021, droga krajowa nr 36 jest stosunkowo intensywnie eksploatowana, co potwierdza Średni Dobowy Ruch Roczny (SDRR) na poziomie 6 146 pojazdów na dobę w na odcinku KROTOSZYN /UL. SULMIERZYCKA (DW444)/ - OSTRÓW WLKP. /GR. MIASTA/²⁰.

Zgodnie z mapami akustycznymi PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. oraz danymi Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/2021, poziomy hałasu w pobliżu tych szlaków komunikacyjnych lokalnie osiągają wartości, które mogą negatywnie wpływać na jakość życia mieszkańców.

Hałas przemysłowy ma marginalne i lokalne znaczenie, zależny jest od rodzaju wykorzystywanych maszyn i urządzeń. Klimat akustyczny w Gminie i Mieście Raszków kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny oraz lokalnie może być również pochodzenia rolniczego – hałas wywołany przez maszyny i urządzenia stosowane w gospodarstwach rolnych²¹.

6.1.7. Zabytki i krajobraz

Gmina i Miasto Raszków są bogate w zabytki, które stanowią kluczowy element kulturowy krajobrazu tego obszaru. Na terenie gminy zarejestrowano aż 440 obiektów zabytkowych, z czego 305 zostało wpisanych do gminnej ewidencji zabytków. Te zabytki odzwierciedlają historyczne dziedzictwo Raszkowa i stanowią

²⁰ Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, "Zestawienie wyników GPR 2020/2021 - Średni dobowy ruch roczny (SDRR) na drogach krajowych", dostępne pod adresem: <https://www.gov.pl/web/gddkia/generalny-pomiar-ruchu-20202021>

²¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Raszków, przyjęte Uchwałą Nr XXIII/196/2013 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 27 marca 2013 roku

podstawę dla zachowania tożsamości kulturowej regionu. Ponadto na terenie gminy Raszków występują 324 stanowiska archeologiczne.

Wobec powyższego wyznaczono w Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Raszków strefy ochrony konserwatorskiej, w tym obszar o historycznym układzie przestrzennym z fragmentarycznie zachowanymi elementami zabudowy i zagospodarowania terenu. Strefą ochrony konserwatorskiej objęto:

- zespół pałacowo-parkowy i folwarczny wraz z kościołem parafialnym p.w. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej (wpisany do rejestru zabytków w dniu 19.05.1954 r. pod numerem 73/55/54) w Przybysławicach;
- zespół pałacowo-parkowy i folwarczny wpisany do rejestru zabytków w dniu 16.07.1988 r. pod numerem 455/A w Bugaju;
- grodzisko kultury łużyckiej o obwodzie 180 m i wałach o wysokości 1m zwane potocznie „Martwik” w Bieganinie.

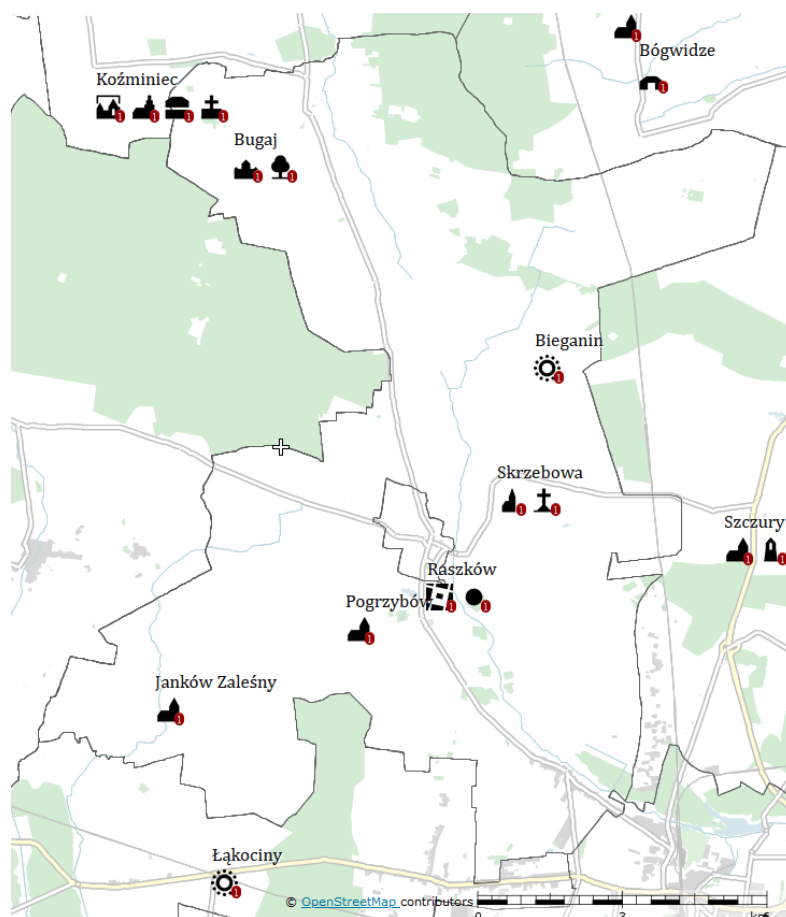
Ponadto wyznaczono również strefę monitoringu archeologicznego, która obejmuje tereny o długiej historii i potwierdzonej obecności stanowisk archeologicznych. Rozciąga się wzdłuż rzek Ołobok i Lutynia oraz wzdłuż drogi powiatowej nr 5285P od Ostrowa Wielkopolskiego do Koryt, przebiegając od południowego wschodu do północy, a następnie zawraca na południowy wschód przy granicy z gminą Dobrzyca. Wyznaczono również strefę obserwacji archeologicznej i ścisłej ochrony relikwów archeologicznych czyli tereny, które wyróżniają się na tle krajobrazowym i zawierają rozpoznane stanowiska archeologiczne. Dodatkowo, historyczny układ urbanistyczny miasta Raszków, charakteryzujący się zachowaną strukturą urbanistyczną i ograniczony ulicami Wałową, Koźmińską, Pleszewską oraz Kościelną, został wpisany do rejestru zabytków 15 kwietnia 1993 roku pod numerem 670/A. Poniżej na mapie przedstawiono zabytki wpisane do rejestru zabytków²².

---

²² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Raszków, przyjęte Uchwałą Nr XXIII/196/2013 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 27 marca 2013 roku

Rys. 16 Zabytki wpisane do rejestru zabytków na terenie Gminy i Miasta Raszków

Źródło: <https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>

Konieczność zapewnienia ochrony krajobrazu i właściwego nim zarządzania wynika z postanowień ratyfikowanej przez Polskę w roku 2005 Europejskiej Konwencji Krajobrazowej. Zgodnie z art. 5 tej konwencji Polska zobowiązana jest m.in. do podjęcia działań na rzecz prawnego uznania krajobrazów, ustanowienia i wdrożenia polityki krajobrazowej oraz zintegrowania krajobrazu z własną polityką w zakresie planowania regionalnego i urbanistycznego, a także z innymi politykami, które pośrednio lub bezpośrednio oddziałują na krajobraz.

W dniu 27 marca 2023 r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwalił Audyt Krajobrazowy Województwa Wielkopolskiego. Audyt krajobrazowy stanowi podstawę do podejmowania działań w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu w procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego poprzez uwzględnienie wniosków i rekomendacji w dokumentach planistycznych szczebla regionalnego i lokalnego. Zapisy audytu krajobrazowego mają także wzmocnić ochronę krajobrazu na obszarach objętych ochroną prawną. Jest to nowe narzędzie, które będzie miało bezpośredni wpływ na zarządzanie i gospodarowanie przestrzenią z poszanowaniem zasad ochrony krajobrazu.

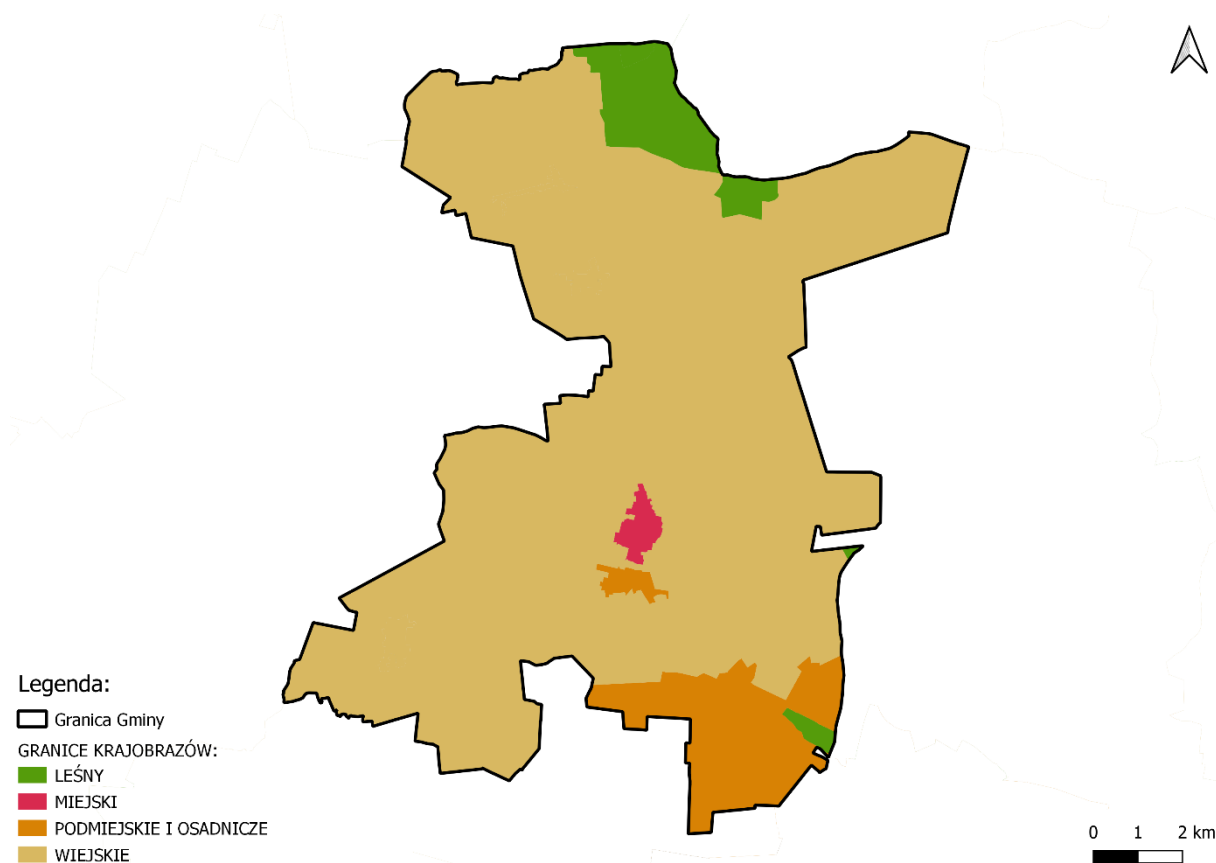
Wskazania audytu co do kształtowania i ochrony krajobrazu będą uwzględniane w dokumentach planistycznych szczebla gminnego. W wyniku opracowania audytu mogą także zostać wychwycone niebędące zabytkami obiekty o ważnych wartościach estetycznych, emocjonalnych lub obiekty unikatowe, cenne dla jakości przestrzeni miejskiej, a także zagrożenia dla krajobrazów w postaci chaosu wizualnego.

Na etapie planowania przestrzennego na poziomie gminnym, np. w ramach przygotowywania opracowania ekofizjograficznego lub dedykowanego opracowania odnośnie rekomendacji obszarów pod inwestycje fotowoltaiczne, zaleca się odniesienie do wyników audytu krajobrazowego lub wstępnej klasyfikacji krajobrazów na podstawie metodyki audytów krajobrazowych w celu wyznaczenia i charakteryzacji

poszczególnych jednostek krajobrazowych na terenie gminy. Podział gminy na jednostki krajobrazowe umożliwi przeprowadzenie oceny wrażliwości wyszczególnionych krajobrazów na zmiany spowodowane realizacją poszczególnych inwestycji i wytypowanie obszarów predysponowanych krajobrazowo na lokalizację przedsięwzięć mogących oddziaływać na krajobraz.

Obszar opracowania obejmujący Gminę i Miasto Raszków nie jest położony w granicach krajobrazów priorytetowych określonych w „Audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego”, przyjętym uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego. Na poniższej mapie przedstawiono wszystkie krajobrazy gminy.

Rys. 17 Typy krajobrazów na terenie Gminy i Miasta Raszków wyznaczone w „Audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego”

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego”

Dominującym typem krajobrazu na terenie gminy są krajobrazy wiejskie o podtypach: 6g – z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim oraz 6c – z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących małe pola. Wyróżniono też kilka typów leśnych z przewagą siedlisk lasowych (3b) oraz siedlisk borowych (3a), typów podmiejskich i osadniczych – miejscowość o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim (8c) oraz zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych (8d). Wskazano również jeden typ miejski – miejscowość z zachowanym układem historycznym (9a). Żaden z wymienionych krajobrazów nie został określony jako priorytetowy.

6.1.8. Pola elektromagnetyczne

Zgodnie z *ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* pola elektromagnetyczne definiowane są jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz. Źródłem promieniowania elektromagnetycznego jest każde

urządzenie, w którym następuje przepływ prądu, w szczególności sieci energetyczne, w tym linie wysokiego napięcia, stacje radiowe i telewizyjne, stacje bazowe i telefony telefonii komórkowej, radiotelefony, CB-radio, urządzenia radiowo-nawigacyjne, a także urządzenia elektryczne wykorzystywane w domu.

Na terenie Gminy i Miasta Raszków występują źródła pola elektromagnetycznego, które głównie obejmują linie elektroenergetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej. W regionie nie znajdują się nadajniki radiowo-telewizyjne, najbliższy z nich zlokalizowany jest w odległości około 30 km, w Kaliszu/Mikstacie. W ostatnim czasie obserwuje się rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej, w tym stacji bazowych operatorów takich jak NetWorkS! (T-Mobile Polska S.A. i Orange Polska S.A.), Polkomtel S.A. oraz Plus S.A. Analizy wskazują, że w miejscach publicznie dostępnych nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych wartości pola elektromagnetycznego.

Energię elektryczną dla mieszkańców dostarcza ENERGA-OPERATOR S.A., z liniami o napięciu 400kV oraz średnim napięciem 15kV, wspartymi przez stacje transformatorowe 15/0,4kV i linie niskiego napięcia. Dodatkowo, teren gminy zawiera infrastrukturę stacji bazowych wielu operatorów, w tym T-Mobile, Orange, Plus oraz Aero 2.

Z inicjatywy Starosty Ostrowskiego prowadzony jest rejestr instalacji generujących pola elektromagnetyczne. Do końca 2022 roku na terenie gminy zarejestrowano cztery takie instalacje w miejscowościach Grudzielec Nowy, Radłów oraz dwa w Raszkowie²³.

6.2. Zidentyfikowane problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Analiza informacji na temat Gminy i Miasta Raszków pozwoliła na zidentyfikowanie głównych problemów i zagrożeń, które wpływają na jakość poszczególnych komponentów środowiska w gminie i tym samym warunkują jakość życia mieszkańców. Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 poprzedzała szczegółowa diagnoza stanu istniejącego obejmująca również aspekty środowiskowe, a także warsztaty umożliwiające zaangażowanie zróżnicowanych grup interesariuszy na etapie planowania procesu rewitalizacji.

Główne problemy zidentyfikowane w Strategii w zakresie ochrony środowiska dotyczą przede wszystkim niezadowolającego stanu niektórych dróg przy jednoczesnym wzroście natężenia ruchu drogowego, niskiego odsetka mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (poziom objęcia terenu gminy siecią kanalizacyjną wynosi 43,2%), bardzo niskiego odsetka osób mających dostęp do sieci gazowej oraz małe zróżnicowanie użytkowania terenu i niski stopień zalesienia.

Na podstawie opisu stanu środowiska zawartego w niniejszej Prognozie należy zwrócić uwagę przede wszystkim na problem przekroczeń poziomów dopuszczalnych w powietrzu dla benzo(a)pirenu, złą jakość wód powierzchniowych, zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych oraz średnią jakością gleb.

Aktualne problemy ochrony środowiska w gminie zostały również wskazane na etapie opracowywania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Raszków na lata 2023 – 2026 z perspektywą do roku 2029. Na podstawie przeprowadzonych w Programie analiz SWOT zidentyfikowano najistotniejsze problemy ochrony środowiska w Gminie i Mieście Raszków. Problemy te, uzupełnione o dodatkowe wnioski z diagnozy stanu środowiska przeprowadzone na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 oraz niniejszej Prognozy, przytoczono poniżej wraz z odpowiadającymi na dane problemy celami operacyjnymi wyznaczonymi w ramach Strategii.

²³ Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Raszków na lata 2023 – 2026 z perspektywą do roku 2029

Tab. 11 Główne problemy ochrony środowiska w Gminie Raszków i powiązane z nimi cele wyznaczone w Strategii

Obszar interwencji	Zidentyfikowany problem	Cel operacyjny
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Główny udział emisji niskiej w zanieczyszczeniu powietrza na terenie gminy	1.1 Gmina i Miasto Raszków: dobrze skomunikowana i dostępna 1.3 Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę
	Emisja zanieczyszczeń powstających w procesie spalania paliw w środkach transportu drogowego, brak wystarczającej infrastruktury zachęcającej do poruszania się rowerami	
	Problem przekroczeń poziomów dopuszczalnych w powietrzu dla benzo(a)pirenu	
Zagrożenia hałasem	Brak pomiarów poziomu hałasu drogowego na terenie Gminy i Miasta Raszków	1.1 Gmina i Miasto Raszków: dobrze skomunikowana i dostępna
	Zły stan infrastruktury drogowej razem ze wzrostem natężenia ruchu wpływający na zwiększenie oddziaływania akustycznego	
Pola elektromagnetyczne	Rozmieszczenie linii elektroenergetycznych stacji bazowych telefonii komórkowej w bliskiej odległości Stały wzrost liczby i koncentracji źródeł pól elektromagnetycznych	1.3 Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę
Gospodarowanie wodami	Zanieczyszczenie wód przez nieoczyszczone (lub oczyszczone w niewystarczającym stopniu) ścieki komunalne z terenów wiejskich oraz zanieczyszczenia obszarowe (ścieki bytowe z terenów wiejskich, odprowadzane w sposób niezorganizowany, zanieczyszczenia splukiwane z terenów rolnych i leśnych oraz terenów tras komunikacyjnych)	1.4 Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania
	Zły stan wód powierzchniowych	
Gospodarka wodno-ściekowa	Duża ilość indywidualnych zbiorników bezodpływowych na obszarze wiejskim i niewielki stopień skanalizowania gminy	1.4 Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania
Zasoby geologiczne	Brak – gmina o niskim potencjalne eksploatacji złóż naturalnych	–
Gleby	Wywieranie negatywnego wpływu na jakość gleb przez działalność człowieka na obszarach użytkowanych rolniczo oraz zurbanizowanych	1.3 Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę
	Niskie klasy bonitacyjne gleb	
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Występujące na terenie Gminy i Miasta wyroby azbestowe	1.3 Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę
	Zbyt niska wiedza mieszkańców na temat właściwego gospodarowania poszczególnymi rodzajami odpadami	
Zasoby przyrodnicze	Podatność zasobów przyrody ożywionej i nieożywionej na zanieczyszczenia środowiska	

Obszar interwencji	Zidentyfikowany problem	Cel operacyjny
	Wysoka podatność zasobów przyrodniczych, w tym obszarów prawnie chronionych (w szczególności Natura 2000) na zmiany stosunków wodnych, związane z zasypywaniem terenu, melioracjami i osuszaniem. Duża podatność na problem suszy związany m.in. ze zmianami klimatu	1.3 Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę
Zagrożenia poważnymi awariami	Brak – na terenie Gminy i Miasta Raszków nie funkcjonują zakłady zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej	–

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Raszków na lata 2023 – 2026 z perspektywą do roku 2029, Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 oraz wniosków z diagnozy niniejszej Prognozy

Wskazane powyżej problemy i zagrożenia dla środowiska, będące skutkiem nadmiernej antropopresji, zmuszają do podejmowania działań ograniczających degradację środowiska oraz służących poprawie jego składowych. Działania te powinny być związane w szczególności z ochroną cennego środowiska przyrodniczego, powietrza atmosferycznego, środowiska wodno-gruntowego oraz klimatu akustycznego w gminie. Kierunki działań zaproponowane w Strategii, będą służyły poprawie stanu środowiska i tym samym przyczynią się do rozwiązywania problemów ochrony środowiska w gminie.

6.3. Zagrożenia wynikające z braku realizacji projektowanego dokumentu

Nieprzystąpienie do realizacji projektowanego dokumentu rozwojowego dla Gminy i Miasta Raszków niewątpliwie przyczyniłoby się do utraty szans na znaczące przyspieszenie jej rozwoju społeczno-gospodarczego i środowiskowego. Brak takiego działania oznaczałby pominięcie możliwości integracji lokalnych działań z szeroko zakrojoną polityką na poziomie regionalnym, krajowym, a nawet unijnym w zakresie zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska.

Zaniechanie realizacji Strategii Rozwoju oznacza także brak możliwości wykorzystania potencjalnych terenów inwestycyjnych pod kątem gospodarczym, komunikacyjnym czy mieszkaniowym, co mogłoby przyczynić się do dalszego stagnowania gminy. Zachowanie obecnej funkcji tych przestrzeni nie pozwoli na pełne wykorzystanie ich potencjału, ograniczając tym samym możliwości rozwojowe Gminy i Miasta Raszków.

Ponadto, brak działań opartych na projektowanym dokumencie może spowodować, że gmina nie będzie w stanie skutecznie wdrażać działań na rzecz ochrony środowiska i poprawy jakości życia swoich mieszkańców. Długoterminowo może to prowadzić do degradacji środowiska naturalnego, pogorszenia stanu zdrowia mieszkańców oraz obniżenia ogólnego standardu życia.

W efekcie, brak realizacji projektowanego dokumentu rozwojowego dla Gminy i Miasta Raszków niesie za sobą poważne zagrożenia zarówno dla rozwoju gospodarczego, jak i dla ochrony środowiska oraz dobrostanu społeczności lokalnej. Stanowi to ważny argument za potrzebą aktywnego i świadomego działania w kierunku wdrożenia i realizacji założeń strategii rozwoju, mających na celu wszechstronne wsparcie i promocję zrównoważonego rozwoju gminy.

Analiza zagadnień środowiskowych na terenie Gminy i Miasta Raszków ukazała szerokie spektrum wyzwań, które bez odpowiedniej strategii mogą wpłynąć negatywnie na otoczenie oraz jakość życia mieszkańców.

Niezrealizowanie założeń Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 może prowadzić do następujących negatywnych konsekwencji dla środowiska i społeczności lokalnej:

- Brak działań na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń powietrza, w szczególności wynikających z niskiej emisji, co utrzyma obecny, niezadowalający stan jakości powietrza, zwłaszcza podczas sezonu grzewczego.;
- Ograniczenie lub zaniechanie wdrażania rozwiązań opartych na odnawialnych źródłach energii;
- Ograniczenie zdolności gminy do modernizacji i rozwoju systemów gospodarki wodno-ściekowej;
- Ograniczenie zdolności gminy do utrzymania ładu przestrzennego, dbałości o walory kulturowe, historyczne, obiekty zabytkowe;
- Ograniczenie zdolności gminy do inwestowania w niskoemisyjne rozwiązania komunikacyjne.

Brak zrealizowania przedsięwzięć określonych w Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 będzie oznaczał przede wszystkim utrzymywanie się istniejących problemów środowiskowych oraz utratę szansy na ich skuteczną mitygację. Niepodjęcie działań rewitalizacyjnych odbije się nie tylko na jakości środowiska naturalnego, ale również na jakości życia mieszkańców, ograniczając potencjał gminy do przyciągania nowych inwestycji i zwiększania jej atrakcyjności turystycznej oraz mieszkalnej.

7. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 wpisuje się w istniejące dokumenty strategiczne i planistyczne funkcjonujące na poziomie krajowym i europejskim, mające na celu realizację wspólnych założeń w zakresie zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska.

Zaplanowane w ramach realizacji założeń Strategii działania wpłyną na poprawę stanu środowiska, racjonalną gospodarkę zasobami, a także ochronę walorów przyrodniczych Gminy i Miasta Raszków. Przyjęte w Strategii założenia są zgodne z celami ochrony środowiska wyznaczanymi przez dokumenty wyższego szczebla, z których najważniejsze i wykazujące największe powiązanie z przedmiotowym dokumentem strategicznym opisano poniżej.

7.1. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym

Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 będzie przebiegała zgodnie z zasadami **zrównoważonego rozwoju**, będącego przedmiotem szczególnego zaangażowania Unii Europejskiej oraz zasadą leżącą u podstaw wszelkich polityk i działań Unii.

Światowa Komisja ds. Środowiska i Rozwoju zdefiniowała zrównoważony rozwój jako rozwój zaspokajający obecne potrzeby bez uszczerbku dla możliwości przyszłych pokoleń zaspokajania swych własnych potrzeb. Celem zrównoważonego rozwoju jest ciągła poprawa jakości życia zarówno obecnych, jak i przyszłych pokoleń, a także zapewnienie możliwości utrzymania pełnej różnorodności form życia na Ziemi.

Rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne w dniu 25 września 2015 r. pod nazwą „**Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030**” definiuje 17 celów zrównoważonego rozwoju, w tym cele w zakresie ochrony środowiska, takie jak:

- Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom;
- Cel 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony;
- Cel 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków zawiera opis przedsięwzięć o charakterze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, których realizacja pozwoli na osiągnięcie celów strategicznych, którymi są:

- I. Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni życiowej dla mieszkańców w oparciu o walory środowiskowe gminy
- II. Wykorzystanie lokalnego potencjału społecznego i kulturalnego w celu poprawy jakości życia mieszkańców, dostosowanie usług do miejscowych potrzeb

Aspekty środowiskowe i problematyka dotycząca ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju została ujęta w Strategii poprzez planowaną realizację przedsięwzięć służących poprawie stanu środowiska i jakości życia mieszkańców Gminy.

Kolejnym dokumentem o charakterze międzynarodowym jest **Agenda 21** – program działań na rzecz rozwoju zrównoważonego w perspektywie XXI wieku. Najistotniejszą częścią dokumentu odnoszącą się do problematyki środowiskowej jest część II pt. „Ochrona i zarządzanie zasobami przyrody”, która to część składa się z 14 rozdziałów dotyczących potrzeby badań środowiska, zapobieganiu zagrożeniom, zwalczaniu negatywnych zjawisk w środowisku, ochronie zasobów środowiska, bezpiecznym gospodarkom itd.

Najważniejsze założenia i cele Agendy 21 to m.in.:

- ochrona i wspomaganie zdrowia człowieka,
- zrównoważony rozwój osiedli ludzkich (powstrzymanie kryzysu ekologicznego miast),
- ochrona atmosfery (przeciwdziałanie efektowi cieplarnianemu, zanikaniu warstwy ozonowej, kwaśnym deszczom),
- bezpieczne wykorzystanie toksycznych substancji chemicznych,
- bezpieczne gospodarowanie odpadami stałymi i ściekowymi, niebezpiecznymi i radioaktywnymi,
- zrównoważone gospodarowanie gruntami rolnymi,
- powstrzymanie niszczenia lasów,
- ochrona i zagospodarowanie zasobów wód słodkich,
- zachowanie różnorodności biologicznej (krajowe oceny różnorodności biologicznej, opracowanie strategii ich zachowania),
- przeciwdziałanie pustynnieniu i suszy,
- edukacja ekologiczna.

Wśród ww. założeń, w kontekście przedmiotowej Strategii, szczególne znaczenie mają działania w zakresie ochrony i wspomaganie zdrowia człowieka, zrównoważonego rozwoju osiedli ludzkich, ochrony atmosfery, zachowania bioróżnorodności i edukacji ekologicznej.

Zaplanowane w ramach Strategii działania wpłyną na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenie zużycia energii oraz rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy, co przyczyni się do realizacji celów określonych m.in. w **pakiecie klimatyczno-energetycznym do 2030 r.**

Wyrazem dążenia do przeciwdziałania zmianom klimatu oraz degradacji środowiska jest tzw. **Zielony Ład**, czyli jedna z kluczowych polityk Unii Europejskiej. Europejski Zielony Ład zawiera plan działań umożliwiających bardziej efektywne wykorzystanie zasobów dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym, przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń.

Zakłada się, że do 2050 r. Europa stanie się kontynentem neutralnym dla klimatu. Osiągnięcie tego celu będzie wymagało działań we wszystkich sektorach gospodarki, takich jak:

- inwestycje w technologie przyjazne dla środowiska,
- wspieranie innowacji przemysłowych,
- wprowadzanie czystszych, tańszych i zdrowszych form transportu prywatnego i publicznego,
- obniżenie emisyjności sektora energii,
- zapewnienie większej efektywności energetycznej budynków,
- współpraca z partnerami międzynarodowymi w celu poprawy światowych norm środowiskowych.

Cele te wpisują się w cel strategiczny: *I. Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni dla mieszkańców w oparciu o walory środowiskowe gminy* oraz cele operacyjne: *1.1 Gmina i Miasto Raszków: dobrze skomunikowana i dostępna*, *1.3 Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę* oraz *1.4 Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania*. Gmina i Miasto Raszków będzie skupiać się na zapewnieniu mieszkańcom czystego i bezpiecznego środowiska przy zachowaniu ładu przestrzennego. Istotny dla gminy będzie rozwój infrastruktury technicznej, sieciowej i drogowej, a także ochrona powietrza oraz rozwój odnawialnych źródeł energii i związany z tym wzrost efektywności energetycznej budynków.

7.2. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym

Nadrzędnym aktem prawnym w Polsce jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej**, przyjęta w 1997 roku. Dokument ten stanowi, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju (art. 5), ustala także, że ochrona środowiska jest obowiązkiem m.in. władz

publicznych, które poprzez swą politykę powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom (art. 74).

16 lipca 2019 r. Rada Ministrów przyjęła **Politykę ekologiczną państwa 2030 – strategię rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej** (PEP2030), która jest jedną z podstaw prowadzenia polityki ochrony środowiska w Polsce, a także zarządzania rozwojem kraju. W systemie dokumentów strategicznych, PEP2030 stanowi doprecyzowanie zapisów **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, dlatego też główny cel PEP2030, tj. „*Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców*”, został przeniesiony wprost z ww. Strategii. Cele horyzontalne PEP2030 to:

- Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa;
- Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Cele szczegółowe PEP2030 sformułowano następująco:

- 1) Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;
- 2) Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska;
- 3) Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Wszystkie z tych celów znajdują odzwierciedlenie w projekcie Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030. Kierunki działań spójne z powyższymi celami wykazano w ramach celów operacyjnych: *1.1 Gmina i Miasto Raszków: dobrze skomunikowana i dostępna, 1.3 Gmina i Miasto Raszków: czyste środowisko stanowi jej wizytówkę oraz 1.4 Gmina i Miasto Raszków: bezpiecznym i komfortowym miejscem zamieszkania.*

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa. Celem głównym KSSR 2030 jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju – *Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Projekt Strategii kładzie nacisk na utrzymanie ładu przestrzennego z jednoczesnym dążeniem do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego i ochroną środowiska, wpisuje się więc w założenia Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 w zakresie celów środowiskowych.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020) został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2013 r. Jest to pierwszy tego typu dokument w Polsce bezpośrednio dedykowany kwestii adaptacji do zmian klimatu. Opracowanie SPA 2020 wpisuje się w działania na rzecz osiągnięcia celu nadrzędnego Białej Księgi oraz Strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu, jakim jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych, oraz redukcja kosztów społeczno-ekonomicznych z nimi związanych.

Głównym celem SPA 2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Mają temu służyć następujące cele:

- Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska.
- Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.
- Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu.
- Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu.
- Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.
- Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Zwiększaniu adaptacji Gminy i Miasta Raszków do zmian klimatu służyć mają działania wskazane w Strategii, takie jak rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz uwzględnienie rozwiązań minimalizujących utratę naturalnej retencji lub spowalniających odpływ odprowadzanych wód i przywracające w możliwym zakresie naturalny, gruntowy charakter ich odpływu.

8. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, W TYM BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE

8.1. Oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru i pozostałe obszary chronione na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Kluczowym aspektem wpływającym na ograniczenie perspektyw rozwoju Gminy i Miasta Raszków jest obecność obszarów chronionych na mocy *ustawy o ochronie przyrody*, zajmujących znaczną powierzchnię gminy. Cenne tereny przyrodnicze mogą jednocześnie stanowić wizytówkę Gminy, dlatego Strategia kładzie nacisk na ochronę środowiska naturalnego, a planowanie rozwoju koncentruje się na zrównoważonym wykorzystaniu zasobów przyrodniczych. W tym kontekście, inwestycje przemysłowe nie są priorytetem, a działania samorządu mają na celu zachowanie i ochronę unikalnego charakteru tych obszarów.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, z późn. zm.) reguluje kwestie związane z ochroną przyrody, która według ustawowej definicji polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody, m.in. roślin, zwierząt, siedlisk ich bytowania, krajobrazu, tworów przyrody nieożywionej, czy zieleni miejskiej i wiejskiej. Celem ochrony przyrody jest m.in. zachowanie bioróżnorodności, utrzymanie właściwego stanu siedlisk i ekosystemów, ochrona walorów krajobrazowych, czy kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Głównym zagrożeniem dla różnorodności przyrody terenów chronionych jest nie tyle zniszczenie konkretnych pojedynczych obiektów, ale procesy o charakterze długotrwałym, dotyczące niektóre obiekty o określonej wrażliwej strukturze ekologicznej. Można do nich zaliczyć działania takie jak:

- przesuszanie i degradacja torfowisk i innych wodozależnych struktur,
- zarastanie i zalesianie łąk,
- juwenalizacja i uproszczenia w hodowli struktury lasów.

Działania zaplanowane w ramach przedmiotowej Strategii nie obejmują tego typu procesów i nie będą przyczyniać się do ich wystąpienia.

Na terenie Gminy i Miasta Raszków zlokalizowane są następujące obszary chronione na mocy *ustawy o ochronie przyrody*:

- Obszar chronionego krajobrazu „**Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy**”;
- Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków **Dąbrowy Krotoszyńskie** (PLB 300007);
- Obszar Natura 2000 – specjalny obszar ochrony siedlisk **Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej** (PLH 300002).

Dla terenów zlokalizowanych w obrębie ww. obszarów obowiązuje nakaz przestrzegania regulacji zawartych w obowiązujących przepisach i zapisach aktów prawnych, którymi obszary te zostały powołane. W związku z powyższym, inwestorzy zobowiązani są do ich przestrzegania w przypadku podjęcia realizacji danego zamierzenia inwestycyjnego na ich terenie.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków – Rochy” został ustanowiony *rozporządzeniem Wojewody Kaliskiego Nr 6 z dnia 22 stycznia 1993 r. (Dz. Urz. Woj. Kaliskiego z 1993 r. Nr 2, poz. 14)*. Celem jego powołania była ochrona unikalnych w skali Europy starych drzewostanów

dębowych z charakterystycznymi zespołami roślinnymi (kwaśne dąbrowy, grądy). Na obszarze chronionego krajobrazu wprowadzono następujące zakazy i nakazy konieczne do zapewnienia ochrony tych terenów:

- zakaz lokalizowania zakładów wodochłonnych i uciążliwych dla środowiska,
- zakaz zakładania bezściółkowych farm hodowlanych,
- nakaz uregulowania gospodarki wodno-ściekowej i wysypiskowej,
- przestrzeganie w budownictwie zasad ochrony krajobrazu,
- nakaz ograniczeń w eksploatacji na skalę przemysłową surowców mineralnych i wód, a także lasów o wyższych wartościach przyrodniczych i lasów o dużych walorach rekreacyjnych.

Biorąc pod uwagę ogólny charakter wskazanych dla OChK zakazów i nakazów, a także rodzaj przewidzianych w ramach Strategii zadań, realizacja założeń projektowanego dokumentu nie powinna naruszać wskazanych wyżej wytycznych i tym samym nie będzie wpływać na cele ochrony tego obszaru.

Mając na względzie brak informacji na temat dokładnej lokalizacji poszczególnych przedsięwzięć na terenie gminy i tym samym brak możliwości określenia czy będą one realizowane na obszarach chronionych, poszczególne przedsięwzięcia mogą wymagać indywidualnej oceny w celu wykazania braku negatywnego wpływu na ochronę przyrody i ochronę krajobrazu obszaru chronionego krajobrazu przed podjęciem realizacji inwestycji. W niniejszej Prognozie przyjęto najbardziej niekorzystny wariant inwestycji, uwzględniając możliwe negatywne skutki dla środowiska – w tym analizowano również sytuacje, w których zaplanowane działania będą realizowane na terenach chronionych. Taki wariant pozwala na identyfikację potencjalnych zagrożeń oraz opracowanie odpowiednich działań minimalizujących te zagrożenia, co jest kluczowe dla zachowania wartości przyrodniczych i krajobrazowych obszarów chronionych.

Powyższe zakazy i nakazy należy uwzględniać podczas planowania i realizacji inwestycji na terenie objętym ochroną. Realizacja założeń Strategii nie spowoduje działań wbrew regulacjom opisanym powyżej, a przestrzeganie ich ograniczy możliwość negatywnego wpływu na cele ochrony obszaru chronionego krajobrazu.

Dla **obszarów Natura 2000** zlokalizowanych na terenie gminy ustanowiono plany zadań ochronnych, będące jednym z narzędzi zapewnienia skutecznej ochrony tych obszarów. W tabeli poniżej przedstawiono analizę oddziaływań planowanych w ramach Strategii działań pod kątem zapisów planów zadań ochronnych obowiązujących dla obszarów Natura 2000 w granicach gminy Raszków. Z uwagi na brak informacji w zakresie lokalizacji poszczególnych przedsięwzięć na terenie gminy i tym samym brak informacji o lokalizacji inwestycji na obszarach chronionych, przyjęto najbardziej niekorzystny wariant inwestycji, zakładający również możliwe oddziaływanie w przypadku lokalizowania inwestycji na terenach chronionych lub w ich sąsiedztwie. Analizę potencjalnych oddziaływań w tym zakresie przedstawiono w poniższej tabeli w adekwatnym do zapisów Strategii stopniu ogólności.

Tab. 12 Analiza oddziaływań Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 z uwzględnieniem zapisów planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000

Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Działanie ochronne	Ocena zgodności z zapisami Strategii
Obszar Natura 2000 „Dąbrowy Krotoszyńskie” (PLB300007)			
Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> , Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	Istniejące: brak stwierdzonych zagrożeń Potencjalne: - opryskiwanie w czerwcu lasów zaatakowanych przez foliofagi środkami ochrony roślin	1. Pozostawienie bez wskazań gospodarczych z dopuszczeniem prowadzenia niezbędnych cięć sanitarnych i związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa powszechnego; 2. Pozostawienie podczas przebudowy drzewostanów	Działania zapisane w Strategii nie zakładają zmniejszania powierzchni siedlisk przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. W przypadku realizacji nowych inwestycji, w pierwszej kolejności zagospodarowane powinny

Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Działanie ochronne	Ocena zgodności z zapisami Strategii
	działającymi niewybiórczo, - zmniejszenie powierzchni siedlisk odpowiednich dla przedmiotów ochrony na terenie obszaru, - obniżanie poziomu wód gruntowych prowadzące do osłabienia drzewostanów będących siedliskami przedmiotów ochrony.	buków w wieku powyżej 80 lat, które stanowią potencjalne siedliska lęgowe dzięciołów; 3. Pozostawienie martwego drewna wydzielającego się naturalnie z zastrzeżeniem możliwości zapewnienia zachowania właściwego stanu sanitarnego lasu i utrzymania jego trwałości oraz możliwości zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego; 4. Pozostawienie drzew dziuplastych w trakcie prowadzenia zabiegów gospodarczych w okresie od 15.03. do 1.07. z wyjątkiem drzew stanowiących zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego; 5. Pozostawienie w wydzieleniach użytkowanych rębniami do ok. 5% powierzchni w formie kęp. W pierwszej kolejności pozostawiać drzewa stare, dziuplaste lub z widocznymi ubytkami próchnicznymi.	być tereny przekształcone antropogenicznie, co pozwoli na ochronę obszarów cennych przyrodniczo. Jednakże warto podkreślić, iż zadania dotyczą w znacznej mierze modernizacji i rozbudowy istniejącej już infrastruktury. Potencjalnym zagrożeniem jest zmiana stosunków wodnych w wyniku realizowanych przedsięwzięć. Inwestycje w zakresie zwiększania powierzchni biologicznie czynnej na terenie gminy będą równoważyć niekorzystne zmiany i minimalizować zagrożenie obniżania poziomu wód gruntowych. Podmiotem odpowiedzialnym za wykonywanie działań ochronnych, polegających na właściwym prowadzeniu gospodarki leśnej, jest właściwy miejscowo nadleśniczy. W związku z powyższym, Gmina nie ma bezpośredniego wpływu na ich realizację.

Obszar Natura 2000 „Uroczyńska Płyta Krotoszyńskiej” (PLH300002)

6120 Ciepłolubne, śródładowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	Istniejące: zarastanie muraw przez gatunki niezwiązane z siedliskiem, w szczególności przez trzcinnika piaskowego <i>Calamagrostis eepigejos</i> , jeżynę ostregę <i>Rubus gracilis</i> , czeremchę amerykańską <i>Padus serotina</i> i sosnę zwyczajną <i>Pinus sylvestris</i> Potencjalne: zalesianie płatów siedliska	1. Wycinanie drzew i krzewów. Zalecane wrywanie młodych drzew i krzewów z korzeniami lub wycinanie połączone ze smarowaniem pieńków preparatami chemicznymi zapobiegającymi wyrastaniu odrosli. W pierwszym lub drugim roku obowiązywania planu zadań ochronnych, w razie potrzeby ponowienie w kolejnych latach; 2. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. Zachowanie siedliska przyrodniczego położonego na trwałych użytkach zielonych;	Potencjalnym oddziaływaniem może być bezpośrednie zniszczenie siedliska przez zmianę zagospodarowania terenu lub niezamierzone wprowadzenie na jego obszar gatunków niezwiązanych z siedliskiem. Projekt Strategii nie zakłada tego typu działań. Przedsięwzięcia powinny być realizowane w pierwszej kolejności na terenach przekształconych antropogenicznie. Wprowadzanie nowych nasadzeń prowadzone będzie głównie w celu adaptacji do zmian klimatu, a więc będzie realizowane
---	---	---	---

Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Działanie ochronne	Ocena zgodności z zapisami Strategii
		3. Koszenie zgodne z wymogami programu rolnośrodowiskowego dla siedliska przyrodniczego.	na terenach zagospodarowanych, w obrębie ścisłej zabudowy. Ewentualne nasadzenia kompensacyjne realizowane będą w uzgodnieniu z przyrodnikami i właściwymi organami ochrony środowiska.
6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaniechanie koszenia skutkujące stopniowym zarastaniem łąk przez gatunki niezwiązane z siedliskiem, w szczególności śmiałka darniowego <i>Deschampsia cespitosa</i>, kruszynę pospolitą <i>Frangula alnus</i>, jeżynę ostregę <i>Rubus gracilis</i> i wierzbę rokitę <i>Salix repens</i> subsp. <i>rosmarinifolia</i>, - niewłaściwe użytkowanie polegające na przenawożeniu, zbyt wczesnym lub zbyt częstym koszeniu, pozostawianiu skoszonej trawy na łące <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zalesianie płątów siedliska, - przekształcanie łąk na grunty orne 	<p>4. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. Zachowanie siedliska przyrodniczego położonego na trwałych użytkach zielonych;</p> <p>5. Koszenie zgodne z wymogami programu rolnośrodowiskowego dla siedliska przyrodniczego.</p>	W ramach Strategii nie przewiduje się działań mogących przyczynić się do zalesiania siedliska lub przekształcania go na grunty orne. Użytki rolne zajmują obecnie ok. 88% powierzchni gminy, stąd nie ma potrzeby zwiększania tego udziału. Gmina skupiać się będzie na modernizacji i rozbudowie istniejącej infrastruktury, a także rozwoju w innych dziedzinach gospodarki, szczególnie w sektorze usługowym. Zgodnie z rekomendacjami w zakresie zagospodarowania przestrzennego określonymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, Gmina Raszków powinna dążyć do zachowania dotychczasowej funkcji użytkowania terenów rolnych i leśnych oraz ograniczania ich przekształcania na inne cele.
6430 Ziólorośla górskie (<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziólorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wkraczanie obcych gatunków inwazyjnych, w szczególności kolczurki kłapowanej <i>Echinocystis lobata</i> i niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i>, - ekspansja gatunków rodzimych niezwiązanych z siedliskiem, w szczególności trzciny pospolitej <i>Phragmites australis</i> i mozgi trzcinowatej <i>Phalaris arundinacea</i> 	brak	Wprowadzanie nowych nasadzeń prowadzone będzie głównie w celu adaptacji do zmian klimatu, a więc będzie realizowane w sąsiedztwie istniejących zabudowań. Nasadzenia kompensacyjne realizowane będą w uzgodnieniu z przyrodnikami i właściwymi organami ochrony środowiska. Potencjalnym zagrożeniem dla tego siedliska związanym z realizacją założeń Strategii jest rozwój turystyki i niszczenie siedliska w wyniku

Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Działanie ochronne	Ocena zgodności z zapisami Strategii
	Potencjalne: niszczenie płatów siedliska w wyniku wydeptywania lub koszenia		wydeptywania. Istotne jest właściwe oznakowanie szlaków turystycznych i miejsc rekreacji.
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Istniejące: niewłaściwe użytkowanie polegające na przenawożeniu, zbyt niskim lub zbyt czystym koszeniu, podsiewaniu szlachetnymi mieszankami traw Potencjalne: - zaniechanie koszenia skutkujące stopniowym zarastaniem łąk przez gatunki niezwiązane z siedliskiem, - przekształcanie łąk na grunty orne - zalesianie płatów siedliska	6. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. Zachowanie siedliska przyrodniczego położonego na trwałych użytkach zielonych; 7. Koszenie zgodne z wymogami programu rolnośrodowiskowego dla siedliska przyrodniczego.	W ramach realizacji założeń Strategii Gmina dążyć będzie do zachowania dotychczasowej funkcji użytkowania terenów rolnych i leśnych oraz ograniczania ich przekształcania na inne cele. Zgodnie z założeniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przewiduje się wyłączenie z zabudowy terenów łąkowych w zasięgu systemu przyrodniczego. Nie przewiduje się więc negatywnego oddziaływania w tym zakresie.
7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Istniejące: zmiany stosunków wodnych w szczególności o charakterze antropogenicznym Potencjalne: - zaniechanie koszenia skutkujące stopniowym zarastaniem mechowisk przez gatunki niezwiązane z siedliskiem, - niewłaściwe użytkowanie polegające na przenawożeniu, zbyt niskim lub zbyt częstym koszeniu, stosowaniu substancji chemicznych, podsiewaniu szlachetnymi mieszankami traw, - przekształcanie mechowisk na grunty orne	8. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. Zachowanie siedliska przyrodniczego położonego na trwałych użytkach zielonych. 9. Koszenie zgodne z wymogami programu rolnośrodowiskowego dla siedliska przyrodniczego.	Potencjalnym zagrożeniem w związku z realizacją niektórych inwestycji jest zmiana stosunków gruntowo-wodnych z uwagi na zmniejszanie powierzchni biologicznie czynnej. Inwestycje w zakresie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury pozwolą na zachowanie odpowiednich stosunków wodnych. Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przewiduje się wyłączenie z zabudowy ekosystemów zależnych od wód (obszarów mokradłowych). Z uwagi na obecną strukturę użytkowania obszaru gminy nie przewiduje się potrzeby przekształcania terenów na grunty orne.
9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	Istniejące: - udział w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie, w szczególności sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i> pochodzącej z dawnych nasadzeń,	10. Pozostawienie bez wskazań gospodarczych z dopuszczeniem prowadzenia niezbędnych cięć sanitarnych i związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa powszechnego.	W ramach realizacji założeń Strategii Gmina dążyć będzie do zachowania dotychczasowej funkcji użytkowania terenów leśnych oraz ograniczania ich przekształcania na inne cele. Wprowadzanie

Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Działanie ochronne	Ocena zgodności z zapisami Strategii
	<p>- występowanie obcego gatunku inwazyjnego - niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i>,</p> <p>Potencjalne:</p> <p>- niewłaściwa gospodarka leśna polegająca na wprowadzaniu do siedliska gatunków obcych ekologicznie lub geograficznie,</p> <p>- brak odpowiedniej ilości martwego drewna</p>	<p>14. Stopniowa przebudowa drzewostanu w kierunku zgodnym z typem siedliska przyrodniczego. Usuwanie gatunków obcych ekologicznie i geograficznie, w szczególności sosny zwyczajnej, świerka pospolitego i modrzewia.</p> <p>16. Pozostawianie martwego drewna wydzielającego się naturalnie z zastrzeżeniem możliwości zapewnienia zachowania właściwego stanu sanitarnego lasu i utrzymania jego trwałości oraz możliwości zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego.</p>	<p>nowych nasadzeń prowadzone będzie głównie w celu adaptacji do zmian klimatu, a więc będzie realizowane w sąsiedztwie istniejących zabudowań. Nasadzenia kompensacyjne realizowane będą w uzgodnieniu z przyrodnikami i właściwymi organami ochrony środowiska.</p>
<p>9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i>, <i>Tilio-Carpinetum</i>)</p>	<p>Istniejące:</p> <p>- słabe, naturalne odnowienie dębu szypułkowego <i>Quercus robur</i> i dębu bezszypułkowego <i>Quercus petraea</i>,</p> <p>- udział w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie, w szczególności sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i> i buka zwyczajnego <i>Fagus sylvatica</i>, pochodzących z dawnych nasadzeń,</p> <p>- występowanie obcego gatunku inwazyjnego - niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i>,</p> <p>- brak odpowiedniej ilości martwego drewna</p> <p>Potencjalne:</p> <p>- niewłaściwa gospodarka leśna polegająca na wprowadzaniu do siedliska gatunków obcych ekologicznie lub geograficznie,</p> <p>- przesuszanie siedliska skutkujące zanikaniem gatunków diagnostycznych</p>	<p>brak</p>	<p>W ramach realizacji założeń Strategii Gmina dążyć będzie do zachowania dotychczasowej funkcji użytkowania terenów leśnych oraz ograniczania ich przekształcania na inne cele. Wprowadzanie nowych nasadzeń prowadzone będzie głównie w celu adaptacji do zmian klimatu, a więc będzie realizowane w sąsiedztwie istniejących zabudowań. Nasadzenia kompensacyjne realizowane będą w uzgodnieniu z przyrodnikami i właściwymi organami ochrony środowiska. Inwestycje w zakresie zakładania nowych terenów zielonych pozwolą na zachowanie odpowiednich stosunków wodnych i przystosowanie gminy do zmian klimatu, w tym suszy.</p>
<p>9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)</p>	<p>Istniejące:</p> <p>- udział w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie lub geograficznie pochodzących z</p>	<p>13. Stopniowa przebudowa drzewostanu w kierunku składu zgodnego z typem siedliska przyrodniczego reprezentowanego przez: <i>Calamagrostio-Quercetum</i>.</p>	<p>Wprowadzanie nowych nasadzeń prowadzone będzie głównie w sąsiedztwie istniejących zabudowań w celu adaptacji do zmian klimatu.</p>

Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Działanie ochronne	Ocena zgodności z zapisami Strategii
	<p>dawnych nasadzeń, w szczególności: sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i>, buka zwyczajnego <i>Fagus sylvatica</i> i świerka pospolitego <i>Picea abies</i>, - słabe, naturalne odnowienie dębu szypułkowego <i>Quercus robur</i> i dębu bezszypułkowego <i>Quercus petraea</i>, - występowanie w piatach siedliska obcych gatunków inwazyjnych - niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i> i czeremchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i>, - brak odpowiedniej ilości martwego drewna</p> <p>Potencjalne: - przesuszanie siedliska skutkujące zanikaniem gatunków diagnostycznych</p>	<p><i>Molinio- Quercetum</i> oraz <i>Aulacomnio androgynii- Quercetum</i>. Tolerowanie graba zwyczajnego, nawet tworzącego zwarte niższe piętro drzewostanu; usuwanie gatunków drzew obcych geograficznie lub ekologicznie; pozostawianie buków w wieku powyżej 80 lat stanowiących potencjalne siedliska lęgowe dzięciołów; zwiększanie różnorodności wiekowej drzewostanu.</p>	<p>Nasadzenia kompensacyjne realizowane będą w uzgodnieniu z przyrodnikami i właściwymi organami administracji. Inwestycje w zakresie zakładania nowych terenów zielonych pozwolą na zachowanie odpowiednich stosunków wodnych i przystosowanie gminy do zmian klimatu, w tym suszy. W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania w tym zakresie.</p>
91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum-pubescentis</i> . <i>Vaccinio uliginosi- Pinetum</i> , <i>Pino mugo- Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii- Piceetum</i>) i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne	<p>Istniejące: - obniżanie się poziomu wód gruntowych skutkujące przesuszeniem siedliska, - nadmierny udział brzozy brodawkowatej <i>Betula pendula</i> w drzewostanie i trzęślicy modrej <i>Molinia caerulea</i> w runie</p> <p>Potencjalne: wkraczanie obcych gatunków inwazyjnych</p>	11. Rezygnacja z rębni zupełnej w pasie o szerokości ok. 30 m w wydzieleniach bezpośrednio graniczących z borem bagiennym.	<p>Planowane inwestycje w zakresie zwiększania powierzchni biologicznie czynnej na terenie gminy pozwolą na zachowanie odpowiednich stosunków wodnych i przystosowanie gminy do zmian klimatu, w tym suszy. Wprowadzanie nowych nasadzeń prowadzone będzie pod nadzorem przyrodniczym, a nasadzenia kompensacyjne będą uzgadniane z właściwymi organami administracji.</p>
91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	<p>Istniejące: - udział w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie lub geograficznie pochodzących z dawnych nasadzeń, w szczególności sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i>, świerka pospolitego <i>Picea abies</i> i jesionu pensylwańskiego <i>Fraxinus pennsylvanica</i></p>	12. Stopniowa przebudowa drzewostanu w kierunku składu zgodnego z typem siedliska przyrodniczego. Preferowanie w odnowieniu gatunków liściastych zwiększających różnorodność gatunkową, w szczególności klonów i lipy drobnolistnej: pozostawianie buków w wieku powyżej 80 lat stanowiących potencjalne siedliska lęgowe dzięciołów.	<p>Wprowadzanie nowych nasadzeń prowadzone będzie głównie w sąsiedztwie istniejących zabudowań w celu adaptacji do zmian klimatu. Nasadzenia kompensacyjne realizowane będą w uzgodnieniu z przyrodnikami i właściwymi organami administracji. Inwestycje w zakresie zakładania nowych terenów zielonych pozwolą na</p>

Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Działanie ochronne	Ocena zgodności z zapisami Strategii
	<p>- występowanie obcego gatunku inwazyjnego - niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i>,</p> <p>- nadmierna ekspansja nitrofilnych bylin, w szczególności pokrzywy zwyczajnej <i>Urtica dioica</i>,</p> <p>- brak odpowiedniej ilości martwego drewna</p> <p>Potencjalne:</p> <p>- obniżanie się poziomu wód gruntowych mogące skutkować przesuszeniem siedliska</p>		zachowanie odpowiednich stosunków wodnych i przystosowanie gminy do zmian klimatu, w tym suszy. W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania w tym zakresie.
91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	<p>Istniejące:</p> <p>- zamieranie wiązów oraz jesionów powodowane działaniem patogenów,</p> <p>- obecność w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie lub geograficznie, w szczególności sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i> i świerka pospolitego <i>Picea abies</i></p> <p>Potencjalne:</p> <p>- obniżanie się poziomu wód gruntowych mogące skutkować przesuszeniem siedliska</p> <p>- brak odpowiedniej ilości martwego drewna</p>	15. Stopniowa przebudowa drzewostanu w kierunku zgodnym z typem siedliska przyrodniczego. Usuwanie gatunków obcych geograficznie i ekologicznie, w szczególności sosny zwyczajnej, buka zwyczajnego i świerka pospolitego.	W ramach realizacji założeń Strategii Gmina dążyć będzie do zachowania dotychczasowej funkcji użytkowania terenów leśnych. Wprowadzanie nowych nasadzeń prowadzone będzie głównie w celu adaptacji do zmian klimatu, a więc będzie realizowane w sąsiedztwie istniejących zabudowań. Nasadzenia kompensacyjne realizowane będą w uzgodnieniu z przyrodnikami i właściwymi organami ochrony środowiska. Inwestycje w zakresie zakładania nowych terenów zielonych pozwolą na zachowanie odpowiednich stosunków wodnych i przystosowanie gminy do zmian klimatu, w tym suszy.
1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	<p>Istniejące: brak informacji o zagrożeniach</p> <p>Potencjalne: brak informacji o zagrożeniach</p>	17. Inwentaryzacja kumaka nizinnego <i>Bombina bombina</i> w obszarze Natura 2000. Rozpoznanie rozmieszczenia i liczebności, zagrożeń, stanu ochrony oraz określenie działań ochronnych.	Potencjalnym zagrożeniem w związku z realizacją przedsięwzięć może być nieumyślne zabicie migrujących osobników lub pogorszenie funkcjonalności ich korytarza migracyjnego. W związku z powyższym istotne jest rozpoznanie terenu pod kątem występowania tego gatunku i prowadzenie prac poza okresem jego migracji.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000

Mając na uwadze powyższe, a także planowane do zastosowania rozwiązania minimalizujące negatywny wpływ na środowisko, działania przewidziane do realizacji w ramach Strategii nie powinny stanowić zagrożenia dla gatunków roślin, zwierząt i siedlisk, będących przedmiotem ochrony obszarów Natura 2000. Realizacja zadań nie będzie naruszać ustaleń obowiązujących planów zadań ochronnych tych obszarów.

W przypadku zlokalizowanych na obszarze Gminy i Miasta Raszków obszarów chronionego krajobrazu oraz obszarów Natura 2000 obowiązuje nakaz przestrzegania regulacji zawartych w obowiązujących przepisach i zapisach aktów prawnych, którymi obszary te zostały powołane oraz przepisów szczegółowych aktów prawa miejscowego i ustawy o ochronie przyrody. W stosunku do obszarów chronionego krajobrazu zakazy określa art. 24 ustawy o ochronie przyrody. Warto podkreślić, że nie dotyczą one inwestycji celu publicznego, a więc częściowo zadań zaplanowanych w ramach Strategii. W związku z powyższym, inwestorzy zobowiązani są do uwzględniania tych przepisów w przypadku podjęcia realizacji danego zamierzenia na tych obszarach.

Biorąc pod uwagę ogólny charakter zakazów i nakazów, a także rodzaj przewidzianych w ramach Strategii zadań, realizacja założeń projektowanego dokumentu nie powinna naruszać wskazanych wytycznych i tym samym nie będzie wpływać na cele ochrony tych obszarów. Powyższe zakazy i nakazy należy uwzględniać podczas planowania i realizacji inwestycji na terenie objętym ochroną. Realizacja założeń Strategii nie spowoduje działań wbrew regulacjom wskazanym powyżej, a przestrzeganie ich ograniczy możliwość negatywnego wpływu na cele ochrony obszarów chronionego krajobrazu.

Chronione obszary przyrodnicze zajmują głównie fragmenty terenów leśnych i niezagospodarowanych, a zadania planowane w ramach Strategii dotyczą przede wszystkim terenów przekształconych antropogenicznie i nie będą bezpośrednio oddziaływać na środowisko przyrodnicze oraz na gatunki roślin i zwierząt znajdujące się pod ochroną. W Prognozie wskazano jedynie możliwe, najbardziej negatywne, potencjalne oddziaływania, które powinny być określone szczegółowo na dalszym etapie jako przedmiot odpowiednich uzgodnień i decyzji administracyjnych przy realizacji poszczególnych inwestycji. Potencjalne negatywne oddziaływania mogą zostać ograniczone poprzez uwzględnienie potrzeb przedmiotów ochrony oraz wdrożone działania minimalizujące i kompensujące.

Analiza oddziaływań zaproponowanych zadań nie wykazała bezpośredniego znaczącego negatywnego wpływu na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 (w tym na integralność i spójność sieci Natura 2000) oraz pozostałych obszarów chronionych. W odniesieniu do obszarów chronionych na mocy ustawy o ochronie przyrody duże znaczenie mają działania zaplanowane do realizacji w ramach Strategii, których założeniem jest zachowanie naturalnego charakteru ekosystemów i bioróżnorodności, a także wszelkie inne działania sprzyjające ochronie zasobów przyrodniczych.

8.2. Oddziaływanie na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną

Z uwagi na konieczność realizacji prac ziemnych i budowlanych związanych ze znaczną częścią inwestycji infrastrukturalnych, wystąpić może bezpośrednie, krótkoterminowe, negatywne oddziaływanie na roślinność występującą w rejonie inwestycji (głównie na strefę korzeniową drzew). Istotne na tym etapie jest właściwe zabezpieczenie drzew rosnących w bliskim sąsiedztwie planowanych prac.

Podczas realizacji i eksploatacji inwestycji drogowych istnieje potencjalne ryzyko fragmentacji przestrzeni, czego jednym z elementów może być przerwanie szlaków migracyjnych zwierząt. Fragmentacja przestrzeni przyrodniczej wiąże się także z niekorzystnymi skutkami m.in. dla ochrony siedlisk i gatunków, ochrony lasów i gospodarki wodnej. Wybór wariantu lokalizacyjnego w przypadku realizacji nowych dróg powinien być zawsze poprzedzony analizą opartą na inwentaryzacji przyrodniczej i identyfikacją możliwych kolizji z istniejącymi lokalnymi korytarzami migracyjnymi czy cennymi przyrodniczo siedliskami. Mając na względzie, iż działania zaproponowane w projekcie Strategii dotyczą wyłącznie dróg gminnych i polegać będą w znacznej mierze na modernizacji istniejącego układu drogowego, nie przewiduje się wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań w tym zakresie. Najmniejsze oddziaływanie w tym zakresie wystąpi wtedy, kiedy modernizacje realizowane będą w obrębie istniejącego układu drogowego, co pozwoli na uniknięcie dodatkowych ingerencji w naturalne siedliska i minimalizację ryzyka fragmentacji przestrzeni przyrodniczej.

W przypadku planowania nowych odcinków drogowych, ryzyko negatywnego oddziaływania na środowisko znacznie wzrasta. Nowe drogi mogą prowadzić do fragmentacji siedlisk, przzerwania szlaków migracyjnych zwierząt, degradacji terenów zielonych oraz zmian w lokalnych ekosystemach. Dlatego też, dla takich inwestycji konieczne jest przeprowadzenie szczegółowej analizy przyrodniczej, która obejmuje przede wszystkim inwentaryzację przyrodniczą terenów planowanych pod nowe odcinki dróg, w celu identyfikacji cennych siedlisk i gatunków, które mogą zostać dotknięte przez inwestycję.

Nowe odcinki dróg powinny być realizowane tylko wtedy, kiedy jest to niezbędne i uzasadnione, aby zminimalizować ingerencję w naturalne ekosystemy. Ważne jest, aby każda inwestycja była realizowana z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Przy zachowaniu działań minimalizujących oraz przeprowadzeniu inwentaryzacji przyrodniczej przed realizacją inwestycji, nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Dzięki temu możliwe będzie zrównoważone rozwijanie infrastruktury transportowej, przy jednoczesnym poszanowaniu i ochronie wartości przyrodniczych Gminy i Miasta Raszków.

Negatywnym oddziaływaniem na zwierzęta na etapie realizacji inwestycji mogą charakteryzować się również inwestycje w zakresie modernizacji budynków. Prace te stanowią potencjalne zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (np. jaskółki, wróble, jerzyki) oraz dla nietoperzy. Biorąc pod uwagę fakt, że modernizacja zaplanowana w ramach Strategii dotyczyć będzie mieszkań zasobu komunalnego gminy oraz wnętrz obiektów kulturalnych, a nie całych budynków, możliwość wystąpienia tego typu oddziaływań jest bardzo niska i oddziaływanie to można uznać za nieistotne.

W ramach przedmiotowego dokumentu zaplanowano także działania związane z rozwojem odnawialnych źródeł energii (dotyczące głównie rozwoju elektrowni fotowoltaicznych). Zjawisko konwersji fotowoltaicznej jest bezgłośnie, bezwibracyjne oraz nie posiadające skutków ubocznych, nie zanieczyszcza powietrza oraz nie wytwarza odpadów. Poza okresową obsługą konserwacyjną oraz pracami pobocznymi (koszenie traw wokół paneli), praca farmy fotowoltaicznej odbywa się bezobsługowo, bez udziału człowieka. Tego typu inwestycja może jednak stanowić barierę migracyjną dla większych zwierząt ze względu na stosowanie ogrodzenia. Jednym ze skutków oddziaływania paneli fotowoltaicznych na ptaki mogą być również kolizje z takimi instalacjami. Panele mogą odbijać niebo lub imitować wodę, co w efekcie może prowadzić do efektu oślepienia ptaków i zderzenia. Powszechnie jednak przyjętym standardem jest stosowanie paneli z powłoką antyrefleksyjną, która niweluje kolizje ptaków do minimum. Pod panelami istnieje również możliwość swobodnego rozrostu roślin, co przyczynia się do zwiększenia okolicznej bioróżnorodności.

Inwestycje w zakresie rozwoju elektrowni wiatrowych również mogą wywierać negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze. Praca turbin wiatrowych jest źródłem hałasu, migotania oraz infradźwięków, które bezpośrednio wpływają na organizmy żywe. Ruch łopat turbin stanowi również zagrożenie dla ptaków oraz nietoperzy, które mogą być uderzane przez łopaty, co prowadzi do ich śmierci lub poważnych obrażeń. Szczególnie zagrożone są ptaki drapieżne oraz nietoperze, które wykorzystują obszary wokół turbin jako miejsca żerowania i przelotów. Turbiny wiatrowe mogą także zakłócać szlaki migracyjne ptaków i nietoperzy. To zakłócenie może prowadzić do zmniejszenia populacji niektórych gatunków, które nie są w stanie przystosować się do nowych przeszkód na ich trasach migracyjnych.

Dodatkowo, hałas generowany przez pracujące turbiny, zarówno mechaniczny, jak i aerodynamiczny, może mieć negatywny wpływ na lokalną faunę, powodując stres i zakłócając naturalne zachowania zwierząt. Infradźwięki, które są niesłyszalne dla ludzi, mogą być szczególnie uciążliwe dla zwierząt, które są na nie bardziej wrażliwe.

Aby zminimalizować te negatywne oddziaływania, konieczne jest przeprowadzenie szczegółowych badań dotyczących szlaków migracyjnych ptaków i nietoperzy oraz miejsc ich odpoczynku i żerowania przed lokalizacją nowych turbin wiatrowych. Turbiny powinny być lokalizowane w taki sposób, aby minimalizować ryzyko kolizji z ptakami i nietoperzami oraz unikać lokalizacji w korytarzach ekologicznych i na trasach przelotowych. Można również zastosować technologie odstraszające ptaki i nietoperze, takie jak systemy

dźwiękowe lub świetlne, które zmniejszają ryzyko kolizji. Regularne monitorowanie populacji ptaków i nietoperzy w pobliżu turbin wiatrowych oraz analiza danych w celu oceny skuteczności stosowanych środków zapobiegawczych i minimalizujących jest również kluczowe.

W celu ochrony klimatu akustycznego należy wprowadzić strefy buforowe wokół turbin wiatrowych, które będą oddzielać je od siedlisk ludzkich oraz miejsc ważnych dla lokalnej fauny, co pozwoli na zmniejszenie wpływu hałasu i infradźwięków. Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze, opracowanymi przez Andrzeja Kepela, Mateusza Ciechanowskiego i Radosława Jarosa (2013), przyjmuje się, że zachowanie odległości 200 m od ściany lasu, zadrzewień, cieków wodnych i alei drzew niweluje niekorzystne oddziaływanie przede wszystkim na nietoperze²⁴. Wykorzystanie nowoczesnych technologii i materiałów dźwiękochłonnych w konstrukcji turbin również przyczyni się do minimalizacji emisji hałasu.

Etap realizacji instalacji OZE również może negatywnie wpływać na faunę i florę obszaru przeznaczonego pod inwestycję, przede wszystkim z uwagi na zajęcie dużej powierzchni, w tym potencjalnych siedlisk i żerowisk zwierząt oraz ewentualną fragmentację siedlisk. Faza budowy może również powodować nieintencjonalne płoszenie zwierząt, jest to jednak oddziaływanie krótkotrwałe, które ustąpi po zakończeniu realizacji inwestycji. Warto podkreślić, iż Strategia przewiduje także montaż instalacji OZE na budynkach, które to działanie nie będzie generować ww. negatywnych oddziaływań w fazie realizacji.

Należy zauważyć, że żaden rodzaj energii i sposób jej pozyskania nie jest obojętny dla środowiska naturalnego, a każda wdrażana technologia wykorzystywania źródeł energii ma określony wpływ na środowisko.

Przy zastosowaniu rozwiązań chroniących środowisko przyrodnicze, szczególnie na etapie realizacji poszczególnych inwestycji, planowane przedsięwzięcia nie powinny mieć negatywnego wpływu na warunki wegetacji roślin i bytowania zwierząt występujących na terenie miasta i gminy, nie powinny mieć również zauważalnego wpływu na stan i perspektywy miejscowych populacji. Przedsięwzięcia na etapie eksploatacji nie będą utrudniać migracji zwierząt korytarzami ekologicznymi i nie spowodują przerwania sieci ekologicznych. Negatywne oddziaływanie na środowisko w związku z realizacją działań zaplanowanych w dokumencie (tj. na etapie budowy) w większości będzie miało charakter lokalny, jednorazowy i krótkotrwały. Zaplanowane zadania będą realizowane w taki sposób, aby nie spowodować trwałych negatywnych zmian w środowisku.

Warto podkreślić pozytywne aspekty realizacji założeń Strategii, szczególnie w zakresie zwiększenia powierzchni zieleni i bioróżnorodności. Jednym ze sposobów na uczynienie gminy przyjaznej dla mieszkańców jest zielona infrastruktura. Zieleni aktualnie określana jest często mianem „zielonej infrastruktury”, ponieważ dokładnie tak jak infrastruktura techniczna, pełni bardzo istotną rolę dla poprawy warunków życia, podnosząc jego komfort. Zieleni pełni także funkcję klimatyczną, bowiem duże powierzchnie terenów zieleni wysokiej, parkowej, a także lasy miejskie ograniczają efekt „wyspy ciepła”, który bywa szczególnie uciążliwy w trakcie letnich upałów. Różnica temperatur między centrami miast, gdzie zieleni jest stosunkowo mało, a bardziej „zielonymi” przedmieściami może dochodzić nawet do 4°C. Kluczowa jest rola zieleni wysokiej, będącej jednym z głównym elementów zielonej infrastruktury. Stanowią one nie tylko schronienie przed promieniami słonecznymi, ale także skutecznie obniżają temperaturę otoczenia, produkują tlen, nawilżają i oczyszczają powietrze, a także ułatwiają retencjonowanie wody. Pozytywnie wpływają też na nasze samopoczucie i stanowią miejsce bytowania licznych zwierząt.

W ostatnich latach wskazuje się na efekty globalnego ocieplenia, dlatego w planowanych działaniach Strategii uwzględniono również potrzebę adaptacji do zmian klimatu. Nie są one obojętne dla bioróżnorodności. Zmiany klimatu zachodzące w strefie klimatu umiarkowanego przejawiają się

---

²⁴ Kepel, A., Ciechanowski, M., & Jaros, R. (2013). Wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze. Projekt - wersja z XI 2013. Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” przy współpracy Porozumienia dla Ochrony Nietoperzy. Wykonano na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Poznań

przyspieszeniem wiosny i zmianami rozkładu temperatur latem. Wcześniej kwitną wiosenne kwiaty, przyspieszona jest pora godów ptaków, ptaki zakładają gniazda o kilkanaście dni wcześniej. Zauważalne jest przyspieszenie wegetacji wczesną wiosną, a następnie jej wcześniejsze zamieranie jesienią. Zmiany klimatyczne wpływają i będą wpływać na zasięg i rozmieszczenie gatunków, ich cykle rozrodcze, okresy wegetacji i interakcje ze środowiskiem. Jednakże różne gatunki i siedliska odmiennie reagują na zmiany klimatyczne – niektóre europejskie gatunki mogą na nich skorzystać, inne mogą znacznie ucierpieć.

W ramach Strategii przewiduje się wprowadzanie nowych nasadzeń (gatunków rodzimych), zarówno drzew, krzewów jak i zieleni ozdobnej, a także zakładanie łąk kwietnych, zielonych dachów i ścian oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury. Działania te pozytywnie wpłyną na środowisko, szczególnie w aspekcie adaptacji do zmian klimatu i wzrostu bioróżnorodności.

8.3. Oddziaływanie na ludzi

W Strategii przewidziano działania mające na celu poprawę stanu środowiska i komfortu życia mieszkańców w ramach realizacji celu strategicznego I: *Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni życiowej dla mieszkańców w oparciu o walory środowiskowe Gminy*. Strategia nie stwarza ram dla działań powodujących ryzyko dla zdrowia lub życia ludzi. Jakość życia mieszkańców gminy w dużym stopniu uwarunkowana jest również poziomem usług edukacyjnych, zdrowotnych oraz społecznych, które są przedmiotem działań Gminy i szczegółowo ujęte zostały w ramach celu strategicznego II: *Wykorzystanie lokalnego potencjału społecznego i kulturalnego, dostosowanie usług do miejscowych potrzeb*.

Oddziaływanie planowanych do realizacji projektów inwestycyjnych ograniczać się będzie do etapu realizacji inwestycji (etapu prac budowlanych), który wiąże się zazwyczaj ze wzmożoną emisją hałasu i zanieczyszczeń do powietrza, a także drgań i wibracji. Oddziaływania na środowisko i ludzi związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o charakterze lokalnym – potencjalne oddziaływania ograniczają się do miejsc realizacji inwestycji. Etap realizacji przedsięwzięć należy traktować jako warunki odbiegające od normalnych, dla których oddziaływanie ograniczone zostało w polskim ustawodawstwie jedynie względami technicznymi. Zgodnie z art. 142 ust. 1 *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska*, wielkość emisji w warunkach odbiegających od normalnych powinna wynikać z uzasadnionych potrzeb technicznych i nie może występować dłużej niż jest to konieczne.

Potencjalnym wtórnym oddziaływaniem na ludzi może być realizacja inwestycji na terenach zagrożonych powodzią. Jednakże, mając na uwadze charakter działań przewidzianych w Strategii, nie powinny wpływać na zwiększenie ryzyka dla mieszkańców gminy w tym zakresie.

W Strategii przewidziano także działania nieinwestycyjne głównie na rzecz podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców oraz wsparcia inicjatyw proekologicznych, a także działania organizacyjne takie jak aktualizacja dokumentów planistycznych. Działania te obejmują przede wszystkim edukację ekologiczną poprzez organizację warsztatów, konkursów oraz wydarzeń promujących ochronę środowiska. Kampanie informacyjne mają na celu kształtowanie proekologicznych postaw i zwiększenie świadomości mieszkańców na temat ochrony środowiska i zmian klimatycznych. W ten sposób mieszkańcy będą bardziej świadomi wpływu swoich działań na środowisko i będą promować zrównoważony styl życia. Wsparcie inicjatyw proekologicznych wśród mieszkańców będzie realizowane poprzez pośrednictwo w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na realizację przedsięwzięć ekologicznych. Działania te mają na celu poprawę jakości środowiska oraz promowanie ekologicznych rozwiązań w codziennym życiu mieszkańców. Wspieranie projektów ekologicznych przyczyni się do zrównoważonego rozwoju gminy, wspierając inicjatywy mające na celu ochronę środowiska i zwiększenie bioróżnorodności.

Działania te będą miały pozytywny wpływ na środowisko poprzez zwiększenie udziału społeczności w działaniach na rzecz jego ochrony. Edukacja ekologiczna oraz wsparcie inicjatyw proekologicznych przyczynią się do zmniejszenia negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko. Poprzez zwiększenie świadomości ekologicznej, mieszkańcy będą bardziej skłonni do podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska, takich jak segregacja odpadów czy oszczędzanie wody i energii. W dłuższej

perspektywie, takie postawy mogą prowadzić do znaczącego zmniejszenia emisji zanieczyszczeń oraz poprawy jakości powietrza, wód i gleby. Ponadto, promowanie bioróżnorodności i zachowanie naturalnych siedlisk przyczyni się do ochrony lokalnej fauny i flory, co ma kluczowe znaczenie dla utrzymania równowagi ekosystemów. Wspieranie zielonych inicjatyw, takich jak sadzenie drzew czy tworzenie ogrodów społecznych, dodatkowo wzbogaci lokalny krajobraz i poprawi mikroklimat, co bezpośrednio wpłynie na zdrowie i jakość życia mieszkańców. Z kolei działania w zakresie aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego umożliwią zrównoważony rozwój przestrzenny z zachowaniem wymagań ochrony środowiska i lokalnych uwarunkowań gminy.

Zgodnie z zapisami Strategii, Gmina i Miasto Raszków ma zostać wyposażona w infrastrukturę techniczną i sieciową, poprawiającą jakość życia mieszkańców. Modernizacja infrastruktury drogowej w dłuższej perspektywie wpłynie pozytywnie na jakość powietrza i klimat akustyczny, a więc w sposób pośredni również na zdrowie ludzi. Jednakże, w przypadku lokowania nowych inwestycji drogowych, uciążliwości pochodzenia komunikacyjnego mogą wpłynąć na obniżenie jakości warunków zamieszkiwania na terenach zabudowy mieszkaniowej oraz komfortu wypoczynku na terenach rekreacyjnych, co wiąże się głównie z emisją hałasu.

Warto również podkreślić rolę infrastruktury towarzyszącej drogom, która nie tylko ułatwia funkcjonowanie w Gminie, ale przede wszystkim poprawia bezpieczeństwo uczestników ruchu. Ważnymi elementami infrastruktury są m.in. ścieżki pieszo-rowerowe, chodniki, barierki, a także infrastruktura energetyczna dostosowana do dzisiejszych wyzwań.

W niniejszej Prognozie przeanalizowano również możliwe oddziaływanie pól elektromagnetycznych. Zgodnie z *ustawą Prawo ochrony środowiska*, ochrona przed PEM polega na utrzymaniu poziomów tych pól poniżej wartości dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach, a także zmniejszanie poziomów co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane. *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku* określa dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku, zróżnicowane dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności, a także zakresy częstotliwości promieniowania, dla których określa się parametry fizyczne, charakteryzujące oddziaływanie pól na środowisko. Obecnie nie obserwuje się przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych na terenie Gminy i Miasta Raszków, a w ramach Strategii nie przewiduje się realizacji nowych istotnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego, które mogłyby w zauważalny sposób wpływać na wielkość emisji PEM i tym samym stanowić zagrożenie dla ludzi.

Turbiny wiatrowe mogą mieć negatywny wpływ na ludzi, przede wszystkim z powodu generowanego hałasu oraz wpływu na odbiór krajobrazu. Hałas mechaniczny i aerodynamiczny związany z pracą turbin może być uciążliwy dla mieszkańców, a dominujące w krajobrazie turbiny wiatrowe mogą być postrzegane jako zaburzające estetykę otoczenia. Często spotykany jest również opór społeczny przed tego typu inwestycjami. Jednak z uwagi na coraz nowsze technologie i mając na względzie aktualne przepisy prawa, które dopuszczają lokalizowanie turbin wiatrowych tylko na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w odległości nie mniejszej niż 700 m od terenów zabudowy mieszkaniowej, nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na ludzi oraz zagrożenia dla klimatu akustycznego.

Gmina i Miasto Raszków będzie skupiać się również na zapewnieniu mieszkańcom czystego środowiska oraz adaptacji do zmian klimatycznych i ich skutków. Dodatkowo, duże znaczenie ma ochrona powietrza i związany z tym rozwój odnawialnych źródeł energii. Tego typu działania będą realizowane zarówno na budynkach użyteczności publicznej, jak i większych terenach przeznaczonych pod instalacje OZE w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto, pozytywny wpływ na ludzi obserwowany będzie dzięki pozostałym działaniom zapisanym w projekcie Strategii w zakresie rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych i turystycznych oraz usług społecznych.

8.4. Oddziaływanie na klimat i powietrze

W ramach Strategii przewiduje się działania zmierzające do zapewnienia jak najlepszej jakości powietrza oraz zmniejszenia presji transportu na środowisko. Szczególną rolę w tym zestawieniu pełnią projekty obejmujące inwestycje w odnawialne źródła energii, rozwój komunikacji publicznej i elektromobilności oraz modernizację dróg i rozbudowę systemu ścieżek rowerowych. Działania te pozwolą na ograniczenie zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną, a także zwiększenie wykorzystania transportu niezmotoryzowanego i publicznego, a co za tym idzie – ograniczenie niskiej emisji i emisji komunikacyjnej. Warto podkreślić, iż zastosowanie energii ze źródeł odnawialnych niesie ze sobą wiele korzyści takich jak zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, dywersyfikację dostaw energii czy zmniejszoną zależność od rynków paliw kopalnych (w szczególności węgla, ropy naftowej i gazu).

Strategia zakłada również działania mające na celu zabezpieczenie gminy przed skutkami zmian klimatu poprzez zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni miejskiej, a także rozbudowę sieci kanalizacyjnej. Z uwagi na funkcje ekosystemowe przyrody na terenie miasta (funkcja retencyjna, mikroklimatyczna, krajobrazowa, rekreacyjna), istotną kwestią jest zarówno ochrona tych elementów przyrodniczych, jak i rozwój wszelkich nowych form zieleni. Oczekuje się pozytywnego wpływu tych działań na klimat w skali lokalnej, w tym na kształtowanie się warunków termicznych, anemometrycznych i wilgotnościowych. Działania te są zbieżne z działaniami naprawczymi zaplanowanymi w Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej oraz działaniami adaptacyjnymi przewidzianymi w Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020).

Inwestycje związane z rozbudową i modernizacją istniejącej infrastruktury zaplanowane w ramach Strategii mogą powodować okresowy wzrost poziomów zanieczyszczeń powietrza. Rozbudowa układu komunikacyjnego może skutkować zwiększeniem natężenia ruchu i przez to pośrednio wpłynie na wzrost emisji komunikacyjnej. Emisja związana ze spalaniem paliw w silnikach pojazdów oddziałuje na stan jakości powietrza w bezpośrednim otoczeniu układu drogowego i maleje wraz z odległością. Realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej o nawierzchni twardej o długości powyżej 1 km wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, która określać będzie warunki korzystania ze środowiska w trakcie realizacji i eksploatacji, uwzględniając obowiązujące normy. Mając na uwadze powyższe zakłada się, że tego typu inwestycje nie spowodują przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza określonych w *rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 845)* oraz *rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 16, poz. 87)*.

Inwestycje w zakresie modernizacji istniejącej infrastruktury drogowej będą skutkować zmniejszeniem emisji niezorganizowanej z systemu transportowego poprzez zwiększenie płynności ruchu i poprawę stanu technicznego nawierzchni dróg, czego efektem będzie ograniczenie emisji spalin i pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego i klimat.

8.5. Oddziaływanie na krajobraz, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne

Oddziaływanie zadań inwestycyjnych na krajobraz w aspekcie środowiskowym opiera się na wielu czynnikach i nie jest ono jednoznaczne – brak jest norm określających czy i w jakim stopniu dane przedsięwzięcie wpływa na krajobraz. Oddziaływanie to może być negatywne lub pozytywne, a ocena wpływu krajobraz jest niejednokrotnie subiektywna. Realizacja projektów właściwie wkomponowanych w lokalny krajobraz nie powinna negatywnie wpłynąć na wygląd estetyczny danego obszaru.

Na walory krajobrazowe gminy mogą wpłynąć negatywnie działania mające na celu ochronę poszczególnych komponentów środowiska czy zdrowia człowieka ujęte w projekcie Strategii, w szczególności budowa elektrowni fotowoltaicznych lub wiatrowych czy realizacja inwestycji drogowych połączona z budową dodatkowej infrastruktury (np. ekranów akustycznych). Oddziaływanie to może polegać na nowym sposobie zagospodarowania terenu, zmiany jego ukształtowania i lokalizacji nowych elementów infrastruktury miejskiej. Jednakże tego typu inwestycje – odpowiednio zaplanowane i właściwie zrealizowane – mogą mieć również pozytywny wpływ na krajobraz. Przykładem są elektrownie wiatrowe, które niejednokrotnie stanowią urozmaicenie krajobrazu gminy.

Projekt Strategii zakłada również realizację działań o bezpośrednim i pośrednim pozytywnym wpływie na krajobraz, takich jak dbałość o wysoką jakość estetyki przestrzeni publicznej oraz prowadzenie polityki przestrzennej w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju z uwzględnieniem zachowania i zwiększenia udziału zielonej i niebieskiej infrastruktury w przestrzeni miejskiej.

W myśl ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. poz. 774 z późn. zm.) należy dążyć do takiego ustalania lokalizacji, aby ograniczyć do minimum negatywny wpływ nie tylko na zdrowie ludzi, ale także na krajobraz przyrodniczy i kulturowy. Szczegóły lokalizacji obiektów mogących wpływać w sposób negatywny na walory krajobrazowe ustalane są w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Należy podkreślić, że projekt Strategii zakłada ich aktualizację pod kątem lokowania tego typu przedsięwzięć.

Oddziaływanie przyjętych w Strategii rozwiązań na krajobraz w aspekcie środowiskowym opiera się na ocenie stopnia naturalności krajobrazu, jego struktury i zniekształceń. Krajobraz, jako ogół cech danego obszaru, ulega przemianom pod wpływem naturalnych procesów zachodzących w środowisku biotycznym i abiotycznym, a także oddziaływań antropogenicznych. Działalność człowieka jest czynnikiem, który najsilniej ingeruje w struktury przyrodnicze, a więc i krajobraz. Zmiany użytkowania terenów doprowadzają do poważnych i nieodwracalnych przekształceń krajobrazu. Założenia ochrony krajobrazu wynikają z Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (Dz. U. z 2006 r., nr 14, poz. 98), która wskazuje na potrzebę ochrony krajobrazu oraz konieczność prowadzenia działań na rzecz zachowania i utrzymania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu. Stąd też wszystkie działania inwestycyjne powinny uwzględniać lokalne warunki krajobrazowe, tak aby ukierunkowywać i harmonizować rozwój przestrzenny i gospodarczy ze specyfiką terenu miasta. Zmiany gospodarcze i społeczne, a także środowiskowe to nakładające się na siebie czynniki, których nie da się niekiedy uniknąć, ale powinno się je ograniczyć w stosunku do negatywnego oddziaływania na krajobraz.

Zakłada się, że znaczna część inwestycji zaplanowanych w ramach projektu Strategii będzie realizowana na terenach, które są już przekształcone antropogenicznie, a ponadto służyć będą uporządkowaniu przestrzeni miejskiej uwzględniając zrównoważony rozwój przestrzenny. Rozwój gospodarczy i społeczny Gminy i Miasta Raszków musi być spójny z założeniami polityki przestrzennej oraz nie powodować negatywnych oddziaływań w przestrzeni, dlatego gospodarowanie przestrzenią będzie oparte o akty prawa miejscowego. Przy zastosowaniu przedstawionych w Prognozie rozwiązań minimalizujących oddziaływanie planowanych działań na środowisko, nie powinny one mieć negatywnego wpływu na krajobraz Gminy i Miasta Raszków.

W kategorii negatywnych oddziaływań pośrednich na powierzchnię ziemi jakie mogą mieć miejsce podczas realizacji założeń Strategii można najogólniej wskazać wzrost presji urbanizacyjnej i aktywizacji gospodarczej. Należy mieć na uwadze, że realizacja działań zapisanych w dokumencie w głównej mierze dotyczyć będzie terenów już przekształconych. Budowa nowych elementów infrastruktury zaplanowanych w ramach Strategii może w sposób znaczący oddziaływać na powierzchnię ziemi z uwagi na zmianę ukształtowania terenu oraz zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej. Może to mieć pośredni wpływ na zmianę stosunków gruntowo-wodnych oraz sposób odpływu i retencjonowania wód opadowych i roztopowych. Realizacja działań inwestycyjnych spowoduje przekształcenie morfologii terenu w związku

z potrzebą wykonania prac ziemnych, jednakże należy podkreślić iż przekształcenia w rzeźbie terenu będą miały charakter miejscowy.

Na etapie eksploatacji dróg, których przebudowa i rozbudowa uwzględniona została w ramach Strategii, przewiduje się możliwość zanieczyszczenia powierzchni ziemi w bezpośrednim sąsiedztwie drogi w związku ze spływem powierzchniowym substancji wraz z wodami odpadowymi i roztopowymi oraz depozycją zanieczyszczeń z powietrza.

Działania przewidziane w projekcie Strategii będą również wiązać się z realizacją nowych nasadzeń i zwiększania terenów zieleni, co będzie charakteryzować się długotrwałym pozytywnym oddziaływaniem na powierzchnię ziemi.

Wprowadzenie nowych elementów zainwestowania i ich funkcjonowanie będzie wiązać się z zapotrzebowaniem na pobór wody i ze wzrostem zużycia energii elektrycznej oraz innych zasobów, w tym materiałów budowlanych czy paliw, co wpłynie na stan ilościowy tych zasobów.

Stały rozwój Gminy i Miasta Raszków, niezależnie od przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy, będzie skutkować zajmowaniem nowych terenów pod inwestycje i w konsekwencji może spowodować wzrost zapotrzebowania na korzystanie z zasobów środowiska. Jest to jednak nieunikniony skutek funkcjonowania jednostek osadniczych, który może być kontrolowany przez organy administracji udzielające pozwoleń na realizację przedsięwzięć i na korzystanie ze środowiska w takim zakresie, aby nie powodowały one negatywnych skutków dla środowiska.

8.6. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Realizacja przedsięwzięć w zakresie rozwoju i przebudowy infrastruktury technicznej i drogowej obejmuje oddziaływania typowe dla etapu budowy. Potrzeba wykonania prac ziemnych, budowa systemów odwadniających i utwardzenie terenu będzie skutkowało ingerencją w środowisko gruntowo-wodne, co z kolei może spowodować lokalne zaburzenia stosunków wodnych. Potencjalnym zagrożeniem dla środowiska gruntowo-wodnego jest również poruszanie się pojazdów i maszyn budowlanych, a także realizacja zaplecza budowy na nieutwardzonym gruncie. Na etapie eksploatacji tego typu inwestycji nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na środowisko gruntowo-wodne.

Ryzyko dla środowiska wodno-gruntowego niesie także realizacja przedsięwzięć na terenach gdzie istnieje ryzyko wystąpienia powodzi. Zgodnie z art. 77 ust. 1 pkt 3 *ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne* „na obszarach szczególnie zagrożonych powodzią zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych (...), które mogą zanieczyścić wody (...)”. Na obszarach tych należy wykonać szczegółową ocenę ryzyka powodziowego, zgodnie z ww. ustawą i *Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz. U. UE. L. z 2007 r. Nr 288, str. 27)*. W związku z powyższym, na terenach gminy Raszków, które są szczególnie zagrożone powodzią, nie można budować zbiorników bezodpływowych ani przydomowych oczyszczalni ścieków, z uwagi na możliwość skażenia wód podczas wystąpienia powodzi. Zakazy te może cofnąć dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, natomiast Gmina może wystąpić o szczególne odstępstwo podczas ubiegania się o dofinansowanie do zamierzeń inwestycyjnych budowy sieci kanalizacyjnej na zagrożonych terenach. Stosowanie się do powyższych zakazów spowoduje ograniczenie możliwego negatywnego oddziaływania na wody w przypadku wystąpienia powodzi.

Pozytywnym oddziaływaniem na środowisko wodno-gruntowe i jednocześnie minimalizującym ewentualne zaburzenia stosunków wodnych jest realizacja działań w zakresie zwiększania powierzchni biologicznie czynnej i retencji wód. Celem retencji jest zachowanie wody opadowej w miejscu, gdzie ona spadła, co pozwala na przetrwanie wodnym ekosystemom i przeciwdziała suszy.

Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej będzie miała bezpośredni, długoterminowy i pozytywny na środowisko wodno-gruntowe i przyczyni się do poprawy jakości wód podziemnych i powierzchniowych. Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie powiatu spowoduje ograniczenie

niekontrolowanego odprowadzania ścieków z gospodarstw domowych i dopływu nieoczyszczonych ścieków ze źródeł komunalnych do wód powierzchniowych i podziemnych. Realizacja tych działań jest niezbędna i w efekcie będzie korzystna dla środowiska.

Uciążliwość dla środowiska związana z rozwojem i modernizacją sieci kanalizacyjnej może wystąpić w miejscu zrzutu z oczyszczalni do wód powierzchniowych z tytułu odprowadzenia większej ilości oczyszczonych ścieków. Należy jednak podkreślić, iż wpływ ścieków odprowadzanych z oczyszczalni na jakość wody w odbiorniku uzależniony jest nie tylko od ilości oraz stężenia zanieczyszczeń w nich zawartych, lecz także od wielkości przepływu w cieku i aktualnej jakości wód tego odbiornika. Ewentualna awaryjność indywidualnych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych na ścieki lub niewłaściwa ich eksploatacja może przyczynić się do zanieczyszczenia zarówno wód podziemnych, jak i gleby, a za jej pośrednictwem również wód powierzchniowych. W związku z powyższym zagadnienie uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej jest szczególnie istotne. Pośrednim skutkiem rozbudowy sieci kanalizacyjnej może być likwidacja indywidualnych instalacji i podłączenie nowych odbiorców do zbiorczego systemu oczyszczania ścieków. Taki proces będzie miał pozytywny wpływ na jakość środowiska, ponieważ zredukuje ryzyko awaryjności i niewłaściwej eksploatacji indywidualnych systemów, które mogą przyczyniać się do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.

W związku z realizacją takich kierunków działań jak „Zwiększenie stopnia wykorzystania zbiorników wodnych jako miejsca spędzania wolnego czasu mieszkańców (m.in. dalszy rozwój Zalew Kąpielka)” oraz „Promocja terenów rekreacyjnych (np. organizacja rajdów rowerowych, wodnych wydarzeń rekreacyjnych dla mieszkańców)”, możliwe jest zwiększenie oddziaływania na wody powierzchniowe oraz stan siedlisk i gatunków zależnych od wód z uwagi na wzrost antropopresji. Intensywniejsze użytkowanie zbiorników wodnych może prowadzić do zwiększenia zanieczyszczeń wód i płoszenie zwierząt korzystających ze zbiornika. Może to również przyczynić się do erozji brzegów oraz zaburzenia naturalnych procesów samooczyszczania wód. Ponadto organizacja rajdów rowerowych i wodnych wydarzeń rekreacyjnych może prowadzić do mechanicznego uszkodzenia siedlisk przybrzeżnych, zwiększonego hałasu oraz zanieczyszczenia wód przez odpady. Kąpielisko znajduje się w obszarze JCWP nr RW60001018441 - Ołobok do Niedźwiady, która ma zły stan wód i zagrożona jest nieosiągnięciem celów środowiskowych. Dla niwelowania negatywnego oddziaływania, niezbędna jest realizacja tych działań przy jednoczesnym zastosowaniu działań minimalizujących skupionych głównie na właściwej edukacji ekologicznej mieszkańców oraz monitorowaniu jakości wód powierzchniowych. Należy podkreślić, że zalew Kąpielka pełni funkcję kompleksu wypoczynkowo-rekreacyjnego dla mieszkańców gminy i okolicznych miejscowości od wielu lat. W wyniku zaniedbań w jego utrzymaniu i zanieczyszczenia wód zbiornik tymczasowo był nieczynny. Dlatego działania w zakresie jego modernizacji w celu umożliwienia rekreacyjnego użytkowania będą jednocześnie pozytywnie wpływać na stan wód powierzchniowych.

W celu weryfikacji wpływu ustaleń projektowanego dokumentu na ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w *Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*, przeanalizowano zapisy Planu pod kątem zidentyfikowanych presji na stan wód w obszarze gminy. Zestawienie celów środowiskowych i głównych presji determinujących stan JCW przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 13. Charakterystyka presji na JCWP i JCWPd na obszarze Gminy i Miasta Raszków

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Cel środowiskowy	Presje
RW6000091849329	Giszka	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot azotanowy, OWO, BZT5, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: do 2740 µS/cm), IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości);	<u>troficzne</u> : nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe), źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone); <u>zasalające</u> : eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym);

		zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	<u>hydromorfologiczne</u> : prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne
RW60001014149	Kuroch	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; dobry stan chemiczny	<u>troficzne</u> : odpływ miejski (wody opadowe), źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne; <u>hydromorfologiczne</u> : prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, górnictwo - rzeki główne
RW60001018441	Ołobok do Niedźwiady	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy, BZT5, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: do 2740 µS/cm), IO, MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [nikiel(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	<u>troficzne</u> : nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone); <u>zasalające</u> : eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym); <u>hydromorfologiczne</u> : prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe
RW600010184921	Trzemna (Ciemna)	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, fosforany, IO, MIR, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(b)fluoranten(w), benzo(g,h,i)perylene(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	<u>troficzne</u> : odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone); <u>hydromorfologiczne</u> : prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty gospodarki wodnej (zbiorniki, stawy rybne) - rzeki główne; <u>chemiczne</u> : rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski
RW600010185239	Lutynia do Radowicy	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot azotanowy, fosforany, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	<u>troficzne</u> : nawożenie i depozycja; <u>zasalające</u> : eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym); <u>hydromorfologiczne</u> : górnictwo - rzeki główne
RW60001014119	Barycz do Dąbrówki	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych dobry stan chemiczny	<u>troficzne</u> : źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone) <u>hydromorfologiczne</u> : prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące -

Kod JCWPd	Numer JCWPd	Cel środowiskowy	Presje
GW600080	80	dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy	ilościowa - pobór punktowy z ujęć wód podziemnych
GW600081	81	dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy	brak zidentyfikowanej presji powodującej zagrożenie dla stanu JCWPd (brak czynnika sprawczego)
GW600061	61	dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy	brak zidentyfikowanej presji powodującej zagrożenie dla stanu JCWPd (brak czynnika sprawczego)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Analiza presji determinujących stan wód w obszarze gminy w odniesieniu do kierunków działań zaproponowanych w Strategii pozwala na stwierdzenie, że działania te nie będą źródłem znaczących presji, a ponadto pozwolą na ograniczenie poszczególnych czynników wpływających na stan JCWP. Przykładowo, inwestycje w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej spowodują częściowe wyeliminowanie potencjalnych zanieczyszczeń wód ze źródeł komunalnych.

W Strategii nie zostały zaplanowane żadne działania mające na celu rozwój przemysłu czy utworzenie strefy aktywności gospodarczej, które to działania mogłyby skutkować zwiększającą się liczbą przedsiębiorstw działających w różnych dziedzinach, w tym również przemysłowych, mogących stanowić potencjalne zagrożenie dla jakości wód w przypadku np. odprowadzania ścieków przemysłowych do naturalnych odbiorników. W ramach realizacji założeń Strategii nie przewiduje się prac w korycie rzeczonym, w tym prostowania koryta, realizacji budowy piętrzących ani inwestycji w dziedzinie górnictwa, w związku z czym należy wykluczyć presje hydromorfologiczne. Z kolei źródłem presji chemicznych wskazanych w *Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* jest m.in. rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski, będący potencjalnym zagrożeniem dla jakości wód. Wysoki potencjał rozwoju Gminy musi iść w parze z regulowaniem procesów urbanizacyjnych oraz modernizacją istniejącej infrastruktury technicznej, a także podnoszeniem świadomości mieszkańców w zakresie dbania o środowisko, co pozwoli na ograniczenie tego rodzaju presji.

W związku z planowanymi działaniami w zakresie „Zwiększenia stopnia wykorzystania zbiorników wodnych jako miejsca spędzania wolnego czasu mieszkańców (m.in. dalszy rozwój Zalew Kąpielka)” oraz „Promocji terenów rekreacyjnych (np. organizacja rajdów rowerowych, wodnych wydarzeń rekreacyjnych dla mieszkańców)”, zlokalizowanych w obszarze JCWP nr RW60001018441 – Ołobok do Niedźwiady, możliwe jest zwiększenie presji antropogenicznej. Jednakże, ponieważ wskazana JCWP nie jest obecnie zagrożona presją związaną z rekreacją i turystyką, realizacja tych działań nie powinna mieć znaczącego negatywnego wpływu na jakość wód ani na osiągnięcie określonych celów środowiskowych.

Planowane w ramach Strategii działania nie będą również bezpośrednim źródłem presji ilościowej stanowiącej zagrożenie dla zasobów wód podziemnych. Indywidualne przedsięwzięcia mogą wykazywać zapotrzebowanie na wodę, jednak biorąc pod uwagę skalę poszczególnych działań i fakt, że JCWPd zostały zidentyfikowane jako niezagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania w tym zakresie.

Na podstawie oceny wykonanej w ramach Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, stan wszystkich JCWP (Jednolitych Części Wód Powierzchniowych) w granicach Gminy i Miasta Raszków określono jako zły, a wszystkie JCWP rzeczne oceniono jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Główne przyczyny zanieczyszczenia wód na terenie gminy to nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa oraz nadmierna chemizacja rolnictwa, co powoduje silną presję rolniczą w zlewni. Zgodnie z informacjami zawartymi w aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry oraz wynikami za 2022 rok, stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych na tym terenie określono jako dobry, a celem środowiskowym jest utrzymanie tego stanu. Dla wszystkich analizowanych JCWPd (Jednolitych Części Wód Podziemnych) stwierdzono brak ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Zaplanowane w Strategii działania mają na celu poprawę aktualnego stanu wód, w szczególności poprzez modernizację sieci wodno-ściekowej, co powinno pośrednio przyczynić się do osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

8.7. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Istotnym elementem promowania walorów krajoznawczych w ramach zrównoważonego rozwoju turystyki w danej Gminie jest powstawanie pieszych, rowerowych oraz wodnych szlaków turystycznych. Na obszarze Gminy i Miasta Raszków zlokalizowane są różnego rodzaju obiekty zabytkowe, a ich potencjał kulturowy i edukacyjny sprawia, że mogą pełnić ważną rolę w planowaniu tematycznych szlaków.

Głównym celem działań związanych z ochroną zabytków w Gminie i Mieście Raszków jest zachowanie wartościowych elementów dziedzictwa kulturowego i zapobieganie ich degradacji. Warto zaznaczyć, że wśród mieszkańców rośnie lokalna świadomość historyczna i dbałość o estetykę miejscowości gminnych. Działania edukacyjne związane z poszanowaniem zabytków i ich prawidłową ochroną oraz wzrost świadomości społeczności lokalnej w tym obszarze spowodowały, że na bieżąco realizowane są prace remontowo-konserwatorskie obiektów zabytkowych, wpisanych do rejestru zabytków. Renowacje finansowane są ze środków pochodzących z budżetu Gminy i Miasta Raszków i pomagają w tworzeniu atrakcyjnego wizerunku Gminy.

Działania wyznaczone w projekcie Strategii w większości mają charakter neutralny lub pozytywny w odniesieniu do zabytków oraz innych nieruchomości i dóbr materialnych gminy, odnoszą się także do obszarów zidentyfikowanych jako wymagające podjęcia działań modernizacyjnych, zarówno w sferze społecznej, przestrzennej jak i gospodarczej. Wynika z tego, że wszelkie działania realizowane w oparciu o te wytyczne będą miały wpływ na ogólną poprawę stanu i jakości dóbr materialnych i dóbr kultury. Do działań tych zaliczyć należy wszelkie projekty obejmujące modernizację i rewitalizację obiektów użyteczności publicznej, obiektów o znaczeniu kulturowym, obiektów edukacyjnych, sportowych itp. Przedsięwzięcia te powinny pobudzać aktywność środowisk lokalnych i stymulować współpracę na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałać zjawisku wykluczenia społecznego w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach. Będą one prowadzić do polepszenia jakości życia mieszkańców, a także pozwolą na poprawę ładu przestrzennego i stanu środowiska. Oczywiście pozytywne oddziaływanie będą miały projekty bezpośrednio ukierunkowane na ochronę i popularyzację dziedzictwa kulturowego, a także tworzenie poczucia wspólnoty i tożsamości lokalnej oraz dbanie o lokalne dziedzictwo historyczne i tradycje.

Obowiązek uzgadniania wszelkich prac inwestycyjnych w strefie ochrony konserwatorskiej ze służbami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków eliminuje wystąpienie negatywnego wpływu podejmowanych działań na zachowanie dziedzictwa kulturowego.

8.8. Wzajemne oddziaływanie między poszczególnymi elementami środowiska i oddziaływanie skumulowane

Poszczególne elementy środowiska przyrodniczego są ze sobą powiązane i tworzą integralną całość, dlatego też negatywny wpływ na jeden z czynników może przejawiać się pogorszeniem stanu całego ekosystemu. Ponadto, wzajemne wzmocnianie występujących oddziaływań w danym środowisku powoduje, że łączny efekt jest większy od sumy efektów ich działania oddzielnego (tzw. działanie synergiczne).

W oparciu o przedstawiony opis środowiska i analizę oddziaływań można stwierdzić, że przy zastosowaniu przedstawionych rozwiązań minimalizujących oddziaływanie planowanych działań na środowisko nie wystąpią wzajemne negatywne oddziaływania pomiędzy poszczególnymi elementami środowiska.

Ryzyko skumulowanych oddziaływań na środowisko może być związane z prowadzonymi procesami inwestycyjnymi. Możliwość wystąpienia negatywnego oddziaływania skumulowanego uwarunkowana jest przede wszystkim lokalizacją danej inwestycji oraz jej charakterem i szczegółowymi parametrami, a także lokalizacją innych obiektów w sąsiedztwie. Ponadto, jest to również kwestia zależna od harmonogramu prowadzonych robót, która na obecnym etapie jest niemożliwa do zidentyfikowania.

Potencjalnie największe ryzyko oddziaływań skumulowanych należy postrzegać w realizacji osobnych przedsięwzięć infrastrukturalnych/inwestycyjnych w tym samym czasie i/lub miejscu, co może spowodować przekroczenie norm środowiskowych.

Działania przewidziane w projekcie Strategii ukierunkowane są na różne obszary rozwoju Gminy i Miasta Raszków, zarówno w aspekcie przestrzennym, gospodarczym jak i społecznym. Różnorodny charakter zadań minimalizuje możliwość kumulacji oddziaływań. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych w analizowanym przypadku jest bardzo niskie, co wynika ze skali i zakresu planowanych do realizacji kierunków działań (przeważają niewielkie przedsięwzięcia o charakterze modernizacyjnym i dotyczącym rozbudowy obiektów już istniejących). Realizacja przedsięwzięć w zgodzie z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego zminimalizuje możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań skumulowanych, szczególnie w zakresie oddziaływania na krajobraz.

Skumulowane oddziaływania generowane przez różnorodne przedsięwzięcia mogą odnosić się do poszczególnych komponentów środowiska i wyrażać się w pozytywnych lub negatywnych skutkach dla środowiska.

Do kumulacji oddziaływań na etapie realizacji i funkcjonowania przedsięwzięć może dochodzić przede wszystkim w zakresie emisji do powietrza i emisji hałasu. Oddziaływania te dotyczą głównie nowych inwestycji drogowych. Działania inwestycyjne przewidziane w analizowanym dokumencie zlokalizowane będą w różnych częściach gminy i na obecnym etapie nie jest znana dokładna lokalizacja poszczególnych inwestycji oraz termin ich realizacji. Przyjmując, że przedsięwzięcia nie będą realizowane w jednym czasie i miejscu, nie przewiduje się, aby ich oddziaływania mogły się kumulować. Zasięg oddziaływania przedsięwzięć zaplanowanych w projekcie Strategii będzie w znacznej mierze ograniczony do obszaru objętego daną inwestycją, wobec czego nie przewiduje się wystąpienia oddziaływania skumulowanego, które mogłoby pogorszyć stan środowiska, nawet w przypadku realizowania tego typu przedsięwzięć w niewielkiej odległości od siebie.

Należy podkreślić, że szczegółowa analiza oddziaływań skumulowanych w przypadku przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko będzie przeprowadzona na etapie postępowania w przedmiocie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Liczne działania przewidziane w Strategii mogą generować pozytywne, skumulowane oddziaływania na środowisko. Podjęcie działań wpływających na poprawę stanu danego komponentu środowiska będzie pośrednio wpływała na poprawę innych komponentów środowiskowych.

9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Mając na względzie możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań na środowisko wynikających z realizacji Strategii Rozwoju, zaproponowano rozwiązania mające na celu ich zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą. Działania te mogą być konieczne przede wszystkim przy realizacji przedsięwzięć wymagających prowadzenia prac budowlanych i ziemnych. Należy pamiętać, że działania zaproponowane w analizowanej Strategii w założeniu mają przyczynić się do poprawy stanu środowiska oraz wiązać się z poprawą warunków życia i zdrowia ludzi.

Negatywne oddziaływanie związane jest głównie z prowadzeniem prac na etapie realizacji przedsięwzięć budowlanych. Proces budowy wiąże się zazwyczaj z krótkotrwałym nasileniem emisji zanieczyszczeń do powietrza i wzrostem poziomu hałasu, a także z zagrożeniem przedostania się niebezpiecznych substancji (takich jak paliwa, oleje, smary itp.) do gruntu. Głównie są to emisje mające miejsce podczas pracy maszyn i urządzeń wykonujących roboty ziemne i transportujących materiały. Uciążliwości te mogą występować lokalnie, są krótkotrwałe i odwracalne. Tego typu oddziaływania są możliwe do wystąpienia w przypadku niemalże każdej inwestycji, ale biorąc pod uwagę przejściowość prac budowlanych należy uznać, że etap ten zwykle nie powoduje trwałych negatywnych zmian w środowisku.

W związku z powyższym należy podejmować działania minimalizujące negatywne oddziaływania na etapie budowy. Najważniejsze działania w tym zakresie rekomendowane do podjęcia podczas planowania i realizacji przedsięwzięć przedstawiono poniżej:

- Projektowanie nowych obiektów należy poprzedzić identyfikacją walorów środowiska przyrodniczego w obszarze planowanej inwestycji, w tym walorów krajobrazowych. Analizy takie pozwolą na zidentyfikowanie najcenniejszych elementów środowiska, umożliwiając ich zachowanie (bądź najcenniejszych fragmentów), przeniesienie lub odtworzenie;
- Realizacja nowych odcinków infrastruktury drogowej powinna być realizowana tylko wtedy, kiedy jest to niezbędne. W przypadku konieczności budowy nowych dróg, należy dążyć do minimalizowania ingerencji w siedliska i gatunki zwierząt poprzez przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej przed rozpoczęciem prac. Inwestycje te powinny możliwie unikać obszarów chronionych, a w sytuacjach, gdzie nie jest to możliwe, konieczne jest wyposażenie nowych odcinków w odpowiednie przejścia dla zwierząt, takie jak tunele i mosty ekologiczne, aby zapewnić bezpieczne przemieszczanie się fauny;
- Na etapie prac budowlanych, w przypadku identyfikacji cennych przyrodniczo obszarów, powinien być zapewniony nadzór przyrodnika;
- W przypadku prowadzenia prac budowlanych przy obiektach zabytkowych należy uzgodnić z właściwymi służbami ochrony konserwatorskiej ewentualną potrzebę oraz zakres badań archeologicznych; prace należy prowadzić przy uwzględnieniu zapisów *ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn. zm.);
- W sytuacji odnalezienia podczas prac budowlanych przedmiotu mogącego być zabytkiem, należy niezwłocznie zawiadomić właściwe organy i prowadzić postępowanie zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- W przypadku konieczności wycinki drzew należy uzyskać pozwolenie na wycinkę, a prace prowadzić poza okresem lęgowym ptaków;

- Przekształcenie powierzchni ziemi i usuwanie roślinności powinno zostać ograniczone do niezbędnego minimum, tak aby w jak najmniejszym stopniu ingerować w istniejące środowisko naturalne;
- Plac budowy oraz skład materiałów budowlanych i odpadów należy lokalizować poza obszarami cennymi przyrodniczo, na terenie utwardzonym, odizolowanym od powierzchni gruntu;
- W okresie prac budowlanych maszyny budowlane powinny być parkowane na terenie utwardzonym i zabezpieczonym przed ewentualnym wpływem substancji ropopochodnych do środowiska gruntowo-wodnego;
- Teren placu budowy należy zaopatrzyć w sorbenty służące neutralizacji potencjalnych wycieków niebezpiecznych substancji do środowiska gruntowo- wodnego;
- Dojazdy do placu budowy należy organizować wykorzystując istniejące drogi i obszary utwardzone;
- Należy odpowiednio zabezpieczyć składowane i transportowane materiały budowlane oraz obszar budowy w celu ograniczenia pylenia;
- Powstające odpady należy zagospodarowywać zgodnie z zapisami *ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.)*;
- Powstające w trakcie prowadzenia prac ścieki bytowe, odprowadzać do szczelnych przenośnych zbiorników sanitarnych, a następnie wywozić z obszaru inwestycji w celu oczyszczenia;
- Prace budowlane należy prowadzić z wykorzystaniem maszyn i urządzeń będących w należyтым stanie technicznym, co wpływa na bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz minimalizuje emisję hałasu i emisję zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, eliminuje potencjalne zagrożenia wyciekami substancji ropopochodnych oraz ich przenikanie do ziemi i wód gruntowych;
- Należy wyłączać silniki maszyn i urządzeń w czasie przerw i niezwłocznie po zakończeniu ich pracy;
- Prace budowlane, szczególnie te najbardziej uciążliwe akustycznie i zlokalizowane w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, powinny być prowadzone wyłącznie w porze dnia;
- Należy ograniczyć do minimum zajęcie terenu budowy.

Inwestor zobowiązany jest do przestrzegania art. 75 *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska*, tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ww. ustawy zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy, wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji. Zabezpieczeniem środowiska gruntowo-wodnego przed zaburzeniem stosunków wodnych w związku z realizacją prac ziemnych i budowlanych jest dokładne rozpoznanie istniejących stosunków wodnych, geologii, właściwości gruntów i na tej podstawie podjęcie działań zmierzających do zminimalizowania możliwych niekorzystnych oddziaływań.

Działania inwestycyjne prowadzone na terenach objętych formami ochrony przyrody muszą być prowadzone w taki sposób, aby nie naruszać przedmiotu ich ochrony oraz nie wpływać na integralność tych obszarów, także w skali ponadregionalnej. Każde działanie, które powodowałoby znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań kompensacyjnych lub przynajmniej działań minimalizujących to oddziaływanie. W przypadku obszaru Natura 2000 może on być chroniony w różny sposób – gospodarka człowieka nie musi być w ogóle ograniczana, a niekiedy nawet dla zachowania ekosystemów półnaturalnych, wspiera się pewne jej formy. Zgodnie z zapisami art. 33 ust. 1 *ustawy o ochronie przyrody* na obszarach Natura 2000 zabronione są działania, które mogą w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób mogą wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 odbywać się będzie

zgodnie z ww. przepisami. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy oraz uwzględniane istniejące i potencjalne zagrożenia oraz cele ochrony. Wobec powyższego nie stwierdza się, aby przewidziane do realizacji przedsięwzięcia znacząco oddziaływały na obszary chronione zlokalizowane na terenie Gminy i Miasta Raszków.

Dla terenów zlokalizowanych w obrębie obszaru chronionego krajobrazu „Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków – Rochy” obowiązuje nakaz przestrzegania regulacji zawartych w obowiązujących przepisach aktu prawnego, którym obszar ten został powołany oraz we właściwych przepisach odrębnych. W związku z powyższym, rozwiązania mające na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko tych obszarów wynikają wprost z odrębnych przepisów i inwestorzy zobowiązani są do ich przestrzegania w przypadku podjęcia realizacji danego zamierzenia inwestycyjnego na ich terenie.

W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków należy przed przystąpieniem do prac dokonać obserwacji lokalizacji inwestycji pod kątem występowania gatunków chronionych. Dla złagodzenia negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym oraz rozrodczym. W miarę możliwości powinno się umożliwić ptakom gniazdowanie np. poprzez powieszenie budek lęgowych lub pozostawienie/stworzenie miejsc korzystnych do zakładania gniazd.

Szczegółnej uwagi podczas wszystkich etapów procesu inwestycyjnego wymagają drzewa, najczęściej przydrożne, narażone na oddziaływanie w czasie prowadzenia prac ziemnych i budowlanych. Najgroźniejszymi dla życia drzew są wszystkie te czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój ich korzeni. Nie wolno dopuścić aby wokół drzew sąsiadujących z planowaną inwestycją doszło do zmiany poziomu gruntu ani zagęszczenia gleby wskutek składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Należy również pamiętać, aby zabezpieczyć drzewa przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą używaną na budowie np. z wapnem i cementem. Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami należy pamiętać o zastosowaniu rozwiązań zapewniających ochronę drzew i gleby tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowego strefy ochrony drzew (SOD) - wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W przypadku konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych konieczne jest zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarzeniem korzeni żywicielskich. Należy pamiętać, że ochrona systemu korzeniowego jest konieczna dla przyszłego stanu zdrowia, wzrostu i bezpieczeństwa drzew²⁵.

W przypadku konieczności wycinki drzew lub krzewów kolidujących z danym zamierzeniem inwestycyjnym, przewiduje się wprowadzenie nowych nasadzeń gatunków rodzimych, zarówno drzew, krzewów jak i zieleni ozdobnej, która zrekompensuje negatywne oddziaływanie związane z ubytkiem zieleni wysokiej. Nasadzenia kompensacyjne powinny być zaplanowane i realizowane pod nadzorem przyrodniczym, w uzgodnieniu z właściwym organem administracji. Należy podkreślić, że drzewa i krzewy mogą stanowić siedlisko gatunków chronionych. Na etapie realizacji ustaleń projektu dokumentu należy przestrzegać przepisów dotyczących ochrony gatunkowej (w tym przede wszystkim niszczenia gniazd i siedlisk gatunków chronionych oraz przypadkowego płoszenia) określonych w *rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408)*, *rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380)*, *rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409)*, a także określonych w *ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*.

Biorąc pod uwagę zadania wyznaczone w projekcie Strategii polegające na budowie infrastruktury drogowej, aby zmniejszyć śmiertelność zwierząt często instaluje się siatki zabezpieczające przy drogach, szczególnie tych o większych dopuszczalnych maksymalnych prędkościach poruszania się pojazdów.

²⁵ Suchocka M., 2016, Organizacja prac budowlanych na terenach zadrzewionych, Warszawa

Instalowanie siatek i innych zabezpieczeń uniemożliwia migrację zwierząt. Dlatego budując nowe odcinki dróg, należy zaplanować miejsca, w których zwierzęta będą mogły bezpiecznie pokonywać taką przeszkodę liniową. Dla małych zwierząt i płazów mogą być stosowane przepusty.

Wszystkie prace infrastrukturalne będą zaplanowane tak, aby ich zakres zawierał rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą ewentualnych negatywnych oddziaływań występujących na etapie robót budowlanych na obszary cenne pod względem przyrodniczym, a także chronione gatunki roślin i zwierząt. Zaplanowane zadania cechuje uwzględnianie aspektów środowiskowych, a inwestycje będą realizowane przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku.

Dla obszarów najbardziej cennych pod względem bioróżnorodności oraz stanowiących potencjalne miejsca pod inwestycje wielkoobszarowe konieczna jest aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które będą określać wymogi zagospodarowania terenu względem zasad ochrony środowiska (szczególnie w przypadku dolin rzecznych i terenów leśnych). W miarę możliwości nowe tereny inwestycyjne nie powinny być lokalizowane na obszarach do tej pory niezagospodarowanych. Zajmowanie nowych terenów może prowadzić do degradacji powierzchni ziemi, a co za tym idzie do eliminacji lub degradacji siedlisk zwierząt lub roślin. W związku z tym rekomenduje się lokalizowanie nowych obiektów w pierwszej kolejności na obszarach przekształconych antropogenicznie.

Prace modernizacyjne budynków stanowią potencjalne zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (np. jaskółki, wróble, jerzyki) oraz dla nietoperzy. Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. W stosunku ww. gatunków zwierząt, zgodnie z *rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* obowiązują następujące zakazy:

- umyślnego zabijania;
- umyślnego okaleczania lub chwytania;
- umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych;
- transportu;
- chowu;
- zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków;
- niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania;
- niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień;
- umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień;
- zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków;
- wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;
- umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

W przypadku jerzyka i wróbla wprowadzono dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych, lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących. W stosunku do nietoperzy obowiązuje także zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia oraz zakaz fotografowania, filmowania lub obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie.

Przy planowaniu prac modernizacyjnych należy uwzględnić sezon lęgowy i rozrodczy ptaków i hibernacji nietoperzy, w celu ustalenia odpowiedniego terminu prowadzenia tych robót. W przypadku stwierdzenia występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania zostaną zaplanowane działania zapobiegawcze oraz środki zaradcze, polegające przede

wszystkim na zapewnieniu alternatywnego schronienia, równoważącego ubytek miejsc w wyniku termomodernizacji. Prace te powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków, tj. poza okresem od 1 marca do 31 sierpnia, a po przeprowadzeniu prac lub w ich trakcie należy instalować budki lęgowe.

Stosowanie powyższych zasad i przestrzeganie zakazów wobec chronionych gatunków ptaków gniazdujących w budynkach skutecznie ograniczy możliwe negatywne oddziaływania związane z tego rodzaju inwestycjami.

W przypadku realizacji przedsięwzięć w zakresie budowy instalacji fotowoltaicznych zaleca się stosowanie powłok antyrefleksyjnych, które zmniejszają współczynnik odbicia światła od powierzchni ogniw, jednocześnie zwiększając absorpcję promieniowania słonecznego i poprawiając parametry elektryczne ogniw. Powłoka antyrefleksyjna eliminuje efekt tafla wody, co może być szczególnie niebezpieczne dla ptaków. W przypadku obsiewu powierzchni biologicznie czynnej zespołu elektrowni słonecznych nie używać gatunków roślin obcego pochodzenia. W celu ochrony ptaków lęgowych należy planować ewentualne koszenie terenu poza okresem lęgowym ptaków, który dla większości gatunków ptaków krajobrazu rolniczego przypada od 1 marca do 31 sierpnia. W przypadku planowanego koszenia w sąsiedztwie cieku wodnego, terminy należy dostosować także do okresu migracji płazów, który dla większości gatunków płazów w Polsce przypada w terminie od 15 lutego do końca maja (migracja wiosenna) oraz od 15 sierpnia do końca października (migracja jesienna). W związku z możliwym negatywnym oddziaływaniem farm fotowoltaicznych na krajobraz należy przede wszystkim przeanalizować możliwość ograniczenia oddziaływania za pomocą rozwiązań projektowych i szczegółowo przeanalizować możliwe warianty lokalizacyjne. Proponuje się stosowanie rozwiązań minimalizujących potencjalne oddziaływanie farm fotowoltaicznych na cechy krajobrazu takich jak²⁶:

- dostosowanie układu paneli do ukształtowania terenu, uwzględniając przy tym przebieg linii hipsometrycznych, w celu stworzenia możliwie harmonijnego całokształtu inwestycji niemaskującego istniejącego ukształtowania terenu;
- po wykonaniu ewentualnych prac ziemnych w postaci wykopów i nasypów, przywrócenie stanu przedrealizacyjnego;
- w przypadku zmiany ukształtowania terenu (np. poprzez tworzenie tarasów, wypłaszczenie terenów wyrobiskowych) zaangażować architekta krajobrazu w celu stworzenia spójnego krajobrazu;
- w przypadku przyrodniczo lub krajobrazowo wartościowego pokrycia terenu, ograniczyć prace ziemne i przekształcenie pokrycia terenu do niezbędnego minimum;
- przy zmianie pokrycia terenu pod panelami, należy zachować jak najwięcej powierzchni biologicznie czynnej i wprowadzić pokrycie terenu zwiększające bioróżnorodność terenu;
- dostosowanie wysokości paneli do wysokości pobliskiej zabudowy;
- nasadzenia osłonowe lub kształtujące krajobraz, w celu zmniejszenia widoczności i urozmaicenia krajobrazu w okolicy zabudowy;
- uwzględnienie zrównoważonego stosunku powierzchni niezabudowanych do powierzchni zabudowanej wokół istniejącej zabudowy;
- lokalizacja poza terenami, które tworzą tło krajobrazowe dla budynków lub miejscowości o wartości historycznej lub zabytkowej;
- podziemne prowadzenie kabli;
- odsunięcie od zabudowy i elementów antropogenicznych o znaczeniu kulturowym lub historycznym o przynajmniej 100 m;

---

²⁶ Ocena oddziaływania farm fotowoltaicznych na krajobraz. Zalecenia metodyczne Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Październik 2022

- układ paneli, ich wysokość i nachylenie powinny być rozplanowane w zgodzie z ukształtowaniem terenu.

Analogicznie w przypadku realizacji elektrowni wiatrowych można spodziewać się wystąpienia negatywnego oddziaływania na krajobraz, co wiąże się przede wszystkim ze skalą tego typu przedsięwzięć. Zgodnie z zaleceniami Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska²⁷ działania ograniczające negatywny wpływ tego typu inwestycji powinny być stopniowane:

I stopień – brak możliwości realizacji elektrowni wiatrowych i innych elementów przedsięwzięcia;

II stopień – redukcja ilości elektrowni wiatrowych lub innych elementów farmy;

III stopień – optymalizacja projektu obejmująca m.in. przeniesienie elektrowni i innych elementów farmy, ich odpowiednią kompozycję i inne.

Na podstawie ww. publikacji proponuje się wykorzystanie następujących zasad optymalizacji krajobrazowej lokalizacji elektrowni wiatrowych w krajobrazie:

- Zasada różnicowania reżimu ochronnego** – jest nadrzędną zasadą w stosunku do reguł organizujących rozmieszczenie elektrowni wiatrowych w krajobrazie. Polega na identyfikacji i ochronie kluczowych panoram oraz punktów i ciągów widokowych oraz podporządkowaniu im rozmieszczenia turbin. Oznacza, że nie wszystkie obiekty i obszary ekspozycji biernej, punkty i ciągi ekspozycji czynnej będą w procesie lokalizacji farm wiatrowych chronione. Dlatego przed analizą i optymalizacją rozmieszczenia turbin w krajobrazie należy dokonać identyfikacji kluczowych punktów i ciągów widokowych, a także elementów i obszarów niezbędnej ochrony fizjonomii krajobrazu.
- Zasada ograniczenia liczebności turbin w farmie** – to zasada wskazująca na konieczność tworzenia harmonijnego krajobrazu wiejskiego z elektrowniami wiatrowymi i niedopuszczania do tworzenia industrialnych krajobrazów elektrowni wiatrowych. Liczba turbin w farmie wiatrowej powinna być dostosowana do charakteru krajobrazu, a w szczególności zagęszczenia terenów osadniczych.
- Zasada nawiązywania rozmieszczenia elektrowni wiatrowych do geometrii struktury krajobrazu** – elektrownie wiatrowe mają mniejsze negatywne oddziaływanie, kiedy wpisują się w istniejącą strukturę kompozycji krajobrazowej, nawiązują do przestrzennego układu rozmieszczenia dróg, liniowych zadrzewień, cieków, linii rozłogu pól, itp. Najkorzystniejsze jest dostosowanie rozmieszczenia elementów farmy do istniejących powtarzających się w tych samych odległościach elementów zagospodarowania tworzących rytmikę krajobrazową odbieraną jako harmonię i ład przestrzenny. Najmniej korzystne są projekty przypadkowego rozmieszczenia elementów przedsięwzięcia.
- Zasada budowania punktowego oddziaływania elektrowni** – zgodnie z nią turbiny wiatrowe powinny być rozmieszczone wzdłuż osi widokowych, a nie poprzecznie do obserwatora.
- Zasada niedopuszczania do lokalizacji turbin wiatrowych w tle układów ruralistycznych i urbanistycznych**, zwłaszcza, kiedy mają one charakter zabytkowy lub odznaczają się dużym znaczeniem kompozycyjnym w kształtowaniu ładu przestrzennego i położone są na ważnych osiach oraz panoramach widokowych.
- Zasada koncentracji elektrowni w poszczególnych planach panoramy (podobnej odległości od obserwatora)** – zgrupowanie turbin w jednym planie panoramy powoduje, że mają one podobne rozmiary i zajmują jej wycinek, nie burząc zależności kompozycyjnych występujących w innych planach oraz między nimi. Jest to zasada wskazująca, że mniej korzystne jest sytuowanie elektrowni wiatrowych w różnej odległości od obserwatora niż w podobnej.

²⁷ Badora K., Zalecenia w zakresie uwzględnienia wpływu farm wiatrowych na krajobraz w procedurach ocen oddziaływania na środowisko. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa 2017

- g) **Zasada zwartości rozmieszczenia turbin** – poszczególne turbiny powinny tworzyć zwartą farmę wiatrową i zajmować tym samym jedynie wycinek panoramy. Najmniej korzystne jest usytuowanie turbin przesłaniających całą szerokość panoramy i w różnej odległości od obserwatora. Zajmują one wówczas cały krajobraz, podporządkowując sobie wizualnie wszystkie jego elementy. Zwarte rozmieszczenie turbin podporządkowuje sobie jedynie wycinek krajobrazu.
- h) **Zasada równomiernej gęstości turbin w panoramie** – koresponduje z zasadą zwartości, ale porządkuje rozmieszczenie turbin w farmie, podczas gdy zasada zwartości porządkuje usytuowanie farmy w krajobrazie. W myśl tej zasady poszczególne turbiny powinny być lokalizowane w podobnych odstępach od siebie. Najkorzystniejsze jest rozmieszczenie turbin w układzie kratowym, który sprawdza się w szczególności w krajobrazach mało zróżnicowanych pod względem ukształtowania i form pokrycia terenu. Elektrownie nadają krajobrazowi rytmy i budują wrażenie ładu przestrzennego.
- i) **Zasada lokalizacji w linii horyzontu** – w większości przypadków panoram terenów wiejskich kończą się one na styku gruntów rolnych i nieba lub zadrzewień (lasów) i nieba. Zlokalizowanie elektrowni w tej linii jest korzystniejsze niż w bliższych w stosunku do obserwatora planach panoramy. W przypadku, kiedy linia horyzontu ma bardziej zróżnicowany przebieg, rozmieszczenie turbin powinno być podporządkowane geometrii wzniesień i nawiązywać do istniejącego ich układu. Zasada nie powinna być stosowana jedynie w odniesieniu do panoram kończących się zabudową wsi ze względu na konflikt z zasadą niedopuszczania do lokalizacji turbin wiatrowych w tle układów ruralistycznych.
- j) **Zasada ochrony przedłużeń osi drogowych** – bardzo niekorzystne jest lokalizowanie elektrowni wiatrowych na przedłużeniu osi drogowych. Turbiny, w szczególności podczas pracy, zaburzają percepcję sytuacji na drodze, w efekcie mogą rozpraszać kierowców i być przyczyną wystąpienia zagrożeń. W nocy czerwone, migoczące światła mogą dezorientować kierowców.
- k) **Zasada dekoncentracji farm** – jest uzupełniająca do zasady zwartości i równomiernej gęstości turbin w farmach. Polega na działaniu ograniczającym możliwość występowania w jednej panoramie kilku farm i tym samym ograniczaniu ich skumulowanego oddziaływania. Koncentracje turbin poszczególnych farm wiatrowych powinny być poprzedzielane strefami wolnymi od turbin. Najmniej korzystną sytuacją jest wzajemne uzupełnianie się turbin poszczególnych farm wiatrowych z jednej osi widokowej. Ocenia się, że minimalna odległość dwóch zwartych farm wiatrowych powinna wynosić 5-6 km, optymalna powyżej 10 km. Im bardziej rozproszone elektrownie w farmach tym większa powinna być między nimi odległość.
- l) **Zasada ograniczania efektu skumulowanego z liniami elektroenergetycznymi**, w szczególności wysokich napięć – współwystępowanie turbin wiatrowych i linii energetycznych wysokich napięć w panoramie tworzy wrażenie bardzo silnej industrializacji.
- m) **Zasada jednolitości stosowanych turbin** – zgodnie z nią w farmie wiatrowej powinny być stosowane turbiny tego samego typu i rozmiarów, a także malowane w identyczny sposób. Niekorzystne jest zwłaszcza silne skontrastowanie barw turbin i zróżnicowanie ich rozmiarów o więcej niż 25%.
- n) **Zasada ochrony istniejących dominant w układach ruralistycznych** – w szczególności wieże kościołów, pałace, zamki powinny być chronione przed zdominowaniem przez turbiny wiatrowe. Zasada koresponduje z zasadą niedopuszczania do lokalizacji turbin wiatrowych w tle układów ruralistycznych.
- o) **Zasada doboru kolorystyki** – najodpowiedniejszym kolorem wież i rotorów jest kolor biały lub jasnoszary. Kluczowe znaczenie dla oceny kontrastowości turbin ma dolna część wieży, która kolorystycznie powinna nawiązywać do istniejących form zagospodarowania.

W dniu 27 marca 2023 r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwalił **Audyt Krajobrazowy Województwa Wielkopolskiego**. Audyt krajobrazowy stanowi podstawę do podejmowania działań w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu w procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego poprzez uwzględnienie wniosków i rekomendacji w dokumentach planistycznych szczebla regionalnego i lokalnego.

Zapisy audytu krajobrazowego mają także wzmocnić ochronę krajobrazu na obszarach objętych ochroną prawną. Jest to nowe narzędzie, które będzie miało bezpośredni wpływ na zarządzanie i gospodarowanie przestrzenią z poszanowaniem zasad ochrony krajobrazu. Wskazania audytu co do kształtowania i ochrony krajobrazu będą uwzględniane w dokumentach planistycznych szczebla gminnego. W wyniku opracowania audytu mogą także zostać wychwycone niebędące zabytkami obiekty o ważnych wartościach estetycznych, emocjonalnych lub obiekty unikatowe, cenne dla jakości przestrzeni miejskiej, a także zagrożenia dla krajobrazów w postaci chaosu wizualnego.

Na etapie planowania przestrzennego na poziomie gminnym, np. w ramach przygotowywania opracowania ekofizjograficznego lub dedykowanego opracowania odnośnie rekomendacji obszarów pod inwestycje fotowoltaiczne, zaleca się odniesienie do wyników audytu krajobrazowego lub wstępnej klasyfikacji krajobrazów na podstawie metodyki audytów krajobrazowych w celu wyznaczenia i charakteryzacji poszczególnych jednostek krajobrazowych na terenie gminy. Podział gminy na jednostki krajobrazowe umożliwi przeprowadzenie oceny wrażliwości wyszczególnionych krajobrazów na zmiany spowodowane realizacją poszczególnych inwestycji i wytypowanie obszarów predysponowanych krajobrazowo na lokalizację przedsięwzięć mogących oddziaływać na krajobraz²⁸.

Aby zminimalizować negatywne oddziaływania elektrowni wiatrowych na środowisko przyrodnicze, konieczne jest przeprowadzenie szczegółowych badań dotyczących szlaków migracyjnych ptaków i nietoperzy oraz miejsc ich odpoczynku i żerowania przed lokalizacją nowych turbin wiatrowych. Turbiny powinny być lokalizowane w taki sposób, aby minimalizować ryzyko kolizji z ptakami i nietoperzami oraz unikać lokalizacji w korytarzach ekologicznych i na trasach przelotowych. Można również zastosować technologie odstraszające ptaki i nietoperze, takie jak systemy dźwiękowe lub świetlne, które zmniejszają ryzyko kolizji. Regularne monitorowanie populacji ptaków i nietoperzy w pobliżu turbin wiatrowych oraz analiza danych w celu oceny skuteczności stosowanych środków zapobiegawczych i minimalizujących są również kluczowe.

W celu ochrony klimatu akustycznego należy wprowadzić strefy buforowe wokół turbin wiatrowych, które będą oddzielać je od siedlisk ludzkich oraz miejsc ważnych dla lokalnej fauny, co pozwoli na zmniejszenie wpływu hałasu i infradźwięków. Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze, opracowanymi przez Andrzeja Kepela, Mateusza Ciechanowskiego i Radosława Jarosa (2013), przyjmuje się, że zachowanie odległości 200 m od ściany lasu, zadrzewień, cieków wodnych i alei drzew niweluje niekorzystne oddziaływanie przede wszystkim na nietoperze²⁹. Wykorzystanie nowoczesnych technologii i materiałów dźwiękochłonnych w konstrukcji turbin również przyczyni się do minimalizacji emisji hałasu.

Dla niwelowania negatywnych oddziaływań na etapie eksploatacji poszczególnych przedsięwzięć związanych z rozwojem turystyki i rekreacji niezbędna jest realizacja tych działań przy jednoczesnym zastosowaniu działań minimalizujących skupionych głównie na właściwej edukacji ekologicznej mieszkańców oraz monitorowaniu jakości środowiska.

Na podstawie przeprowadzonych analiz stanu środowiska, zidentyfikowanych problemów i oddziaływań można wskazać najważniejsze zalecenia środowiskowe, jakie powinny spełniać projekty poszczególnych przedsięwzięć zaplanowanych w Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków. Spełnienie tych zaleceń będzie sprzyjać temu, by działania te były projektami prośrodowiskowymi, nastawionymi na minimalizację oddziaływań uciążliwych dla środowiska i zdrowia lub korzystnie wpływającymi na środowisko:

²⁸ Ansee Consulting Michał Jaśkiewicz na zlecenie GDOŚ, Ocena oddziaływania farm fotowoltaicznych na krajobraz Zalecenia metodyczne, październik 2022

²⁹ Kepel, A., Ciechanowski, M., & Jaros, R. (2013). Wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze. Projekt - wersja z XI 2013. Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” przy współpracy Porozumienia dla Ochrony Nietoperzy. Wykonano na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Poznań

- dokonanie oceny zgodności z wymaganiami ochrony środowiska na etapie projektowania, realizacji oraz funkcjonowania/eksploatacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu;
- uzyskanie wszystkich wymaganych prawem decyzji administracyjnych z zakresu ochrony środowiska oraz dokonanie stosownych zgłoszeń;
- stosowanie elementarnych zasad ochrony środowiska, tj. zasad: ostrożności, prewencji, wysokiego poziomu ochrony, rektyfikacji (usuwanie szkód środowiskowych u źródła), zasady kompleksowej ochrony i zasady „zanieczyszczający płaci”;
- ochrona gleb i powierzchni ziemi, w tym ograniczenie prac budowlanych i przekształceń powierzchni ziemi do niezbędnego minimum;
- unikanie przekształceń ekosystemów naturalnych i quasi-naturalnych,
- uwzględnienie zasad ochrony krajobrazu podczas planowania i realizacji inwestycji;
- prowadzenie monitoringu środowiska w sposób umożliwiający nadzór nad kluczowymi aspektami środowiskowymi;
- stosowanie rozwiązań ograniczających emisję do środowiska pyłu, gazów, promieniowania, hałasu, energii i zanieczyszczeń środowiska gruntowo-wodnego;
- unikanie przecinania i defragmentacji cennych struktur przyrodniczych, w tym obszarów objętych ochroną, korytarzy ekologicznych oraz obszarów o wysokich walorach przyrodniczych nieobjętych ochroną;
- zastosowanie rozwiązań gwarantujących oszczędność energetyczną i surowcową/materiałową;
- zastosowanie technologii bezodpadowych, minimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów, kierowanie odpadów do ponownego wykorzystania, stosowanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym;
- waloryzacja przyrodnicza terenu przed przystąpieniem do inwestycji;
- dostosowanie terminu przeprowadzania prac do okresów lęgowych i rozrodczych ssaków, ptaków, płazów, tarlisk ryb lub stworzenie siedlisk zastępczych;
- unikanie ingerencji i przekształceń siedlisk Natura 2000 najbardziej zagrożonych utratą różnorodności biologicznej w skali UE: siedlisk przybrzeżnych, obszarów podmokłych i terenów łąkowych;
- uwzględnienie potrzeby wykonania kompensacji przyrodniczej (w uzasadnionych przypadkach);
- minimalizowanie zakłóceń w ekosystemach (np. przecięć korytarzy ekologicznych, fragmentacji ekosystemów);
- uwzględnienie potrzeby monitoringu przed- i po realizacyjnego dla przedsięwzięć kolidujących z potrzebami ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych.

10. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM WYBORU I OPISEM METOD ICH OCENY LUB WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

Przez pojęcie rozwiązania alternatywnego można rozumieć opcję różnego sposobu podejmowania planowanych działań. Dla przedsięwzięć inwestycyjnych można rozważać wariant lokalizacyjny, technologiczny czy organizacyjny, a także wariant polegający na odstąpieniu od realizacji przedsięwzięcia. Analiza alternatywnych rozwiązań może być zatem prowadzona w odniesieniu do:

- alternatywnych sposobów osiągnięcia celów,
- alternatywnych lokalizacji dla zamierzeń niezbędnych dla osiągnięcia celów,
- alternatywnej skali przedsięwzięcia i sposobów jego realizacji oraz eksploatacji.

Możliwości analityczne w powyższych kwestiach są determinowane stopniem szczegółowości dokumentu poddawanego ocenie. Jeżeli w analizowanym dokumencie nie określa się precyzyjnie wykazu i charakterystyki przewidywanych do realizacji projektów, to analiza alternatyw sprowadzać się może jedynie do przeglądu planowanych kierunków działań oraz instrumentów realizacyjnych w kontekście ich skutków środowiskowych. Nie znając szczegółów dotyczących realizacji danej inwestycji, takich jak lokalizacja, skala, rozwiązania technologiczne itp. nie jest możliwe dokładne rozpoznanie wszelkich oddziaływań na środowisko, a tym samym wyznaczenie konkretnych rozwiązań alternatywnych.

Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem wskazującym cele i kierunki działań o dość dużym stopniu ogólności. Działania ujęte są w różnych obszarach tematycznych i docelowo zakładają rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i Miasta Raszków przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Analizując zapisy Strategii należy zwrócić uwagę, iż brak jest informacji na temat zakresu poszczególnych przedsięwzięć, w tym ich lokalizacji i zakresu. To z kolei uniemożliwia przeprowadzenie analizy możliwych racjonalnych wariantów alternatywnych.

Z uwagi na fakt, że oceniany projekt Strategii nie wskazuje listy konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych (w rozumieniu *ustawy o oś*), przeprowadzenie szczegółowej analizy alternatyw jest w tej sytuacji w zasadzie niemożliwe. Należy podkreślić, że dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko wskazuje na potrzebę omawiania „rozsądnych alternatyw” budowanych na podstawie analizy informacji, które mogą być „racjonalnie wymagane” lub wskazania, dlaczego takie alternatywy nie mogły być sformułowane. Obowiązek zidentyfikowania, opisanie i oszacowania rozsądnych rozwiązań alternatywnych musi być odczytywany w kontekście celu dyrektywy, który polega na dopilnowaniu, że wpływ realizacji planów i programów jest uwzględniony podczas przygotowania tych dokumentów i przed ich przyjęciem. Tekst dyrektywy nie precyzuje, co rozumie się pod pojęciem rozsądnego rozwiązania alternatywnego wobec planu lub programu: czy chodzi o alternatywne plany lub programy, czy o alternatywne rozwiązania w ramach planu lub programu. Natomiast art. 51 ust. 2 pkt 3b *ustawy o oś* jasno określa, że w Prognozie przedstawia się rozwiązania alternatywne w stosunku do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie. W praktyce różne rozwiązania alternatywne w ramach danego dokumentu na ogół będą podlegały ocenie (np. różne sposoby zagospodarowania obszaru w ramach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego). Alternatywne rozwiązanie może zatem stanowić inny sposób osiągnięcia celów planu lub programu.

Strategiczny charakter omawianego dokumentu nie pozwala na skonkretyzowane i precyzyjne określenie działań alternatywnych dla jego celów strategicznych. Strategia sama w sobie również nie przedstawia alternatywnych propozycji.

Analiza alternatyw jest de facto prowadzona jedynie na etapie opracowywania projektów inwestycyjnych, studiów wykonalności i postępowań administracyjnych, w ramach których prowadzi się analizę zgodności

z przepisami (m.in. z zakresu ochrony środowiska podczas procedury uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach).

Mając na uwadze stopień szczegółowości Strategii oraz wyniki analizy potencjalnych oddziaływań realizacji założeń projektowanego dokumentu należy stwierdzić, że propozycje działań ujęte w Strategii wydają się być optymalnymi rozwiązaniami, zmierzającymi do poprawy stanu środowiska. Rozwiązania alternatywne powinny być rozważane na dalszym etapie, w momencie uszczegóławiania zakresu poszczególnych zadań, np. co do sposobu prowadzenia prac budowlanych, lokalizacji danego zadania czy wyboru technologii. Skutki środowiskowe podejmowanych działań inwestycyjnych silnie zależą od lokalnych warunków środowiska i od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy realizacji nowych inwestycji należy rozważać różne warianty alternatywne i w miarę możliwości wybierać wariant najkorzystniejszy dla środowiska.

11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030. Prognoza została przygotowana dla potrzeb przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, która ma na celu analizę środowiskowych skutków wdrożenia ustaleń Strategii. Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków została opracowywana na podstawie obowiązujących przepisów prawa, a także z uwzględnieniem strategii rozwoju województwa i innych obowiązujących dokumentów strategicznych.

Analiza informacji na temat Raszkowa pozwoliła na zidentyfikowanie głównych problemów i zagrożeń, które były punktem wyjścia do opracowania Strategii. Projekt Strategii określa wizję Gminy i Miasta Raszków, a także cele i kierunki działań niezbędne do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji jej rozwoju. Główne cele Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków to:

- Cel I: Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni życiowej dla mieszkańców w oparciu o walory środowiskowe Gminy.
- Cel II: Wykorzystanie lokalnego potencjału społecznego i kulturalnego, dostosowanie usług do miejscowych potrzeb.

W niniejszej Prognozie przeanalizowano wpływ zadań wyznaczonych w projekcie Strategii na następujące elementy środowiska:

- obszary chronione, w tym obszary Natura 2000,
- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,

a także na wzajemne i skumulowane oddziaływania poszczególnych komponentów środowiska.

W ramach Prognozy opracowano szczegółową charakterystykę obecnego stanu środowiska na terenie Gminy i Miasta Raszków. Na terenie Gminy i Miasta Raszków blisko 57% powierzchni zajmują obszary przyrody prawnie chronione, stanowiące następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków – Rochy”;
- Obszar Natura 2000 Obszar specjalnej ochrony ptaków Dąbrowy Krotoszyńskie (PLB300007);
- Obszar Natura 2000 Specjalny obszary ochrony siedlisk Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej (PLH300002);
- Pomnik przyrody – sosna czarna (*Pinus nigra*) o wysokości 12 m, pierśnicy 96 cm i obwodzie 302 cm.

Przez północną część Gminy i Miasta Raszków przebiega fragment korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym: Krotoszyn-Pleszew (KpdC-8C).

Zgodnie z raportem Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Poznaniu „Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2023”, dla strefy wielkopolskiej stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu oznaczanego w pyłe zawieszonym PM10.

Na podstawie oceny wykonanej w ramach Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, stan wszystkich JCWP, których zlewnie znajdują się w granicach Gminy i Miasta Raszków, określono jako zły, i jednocześnie wszystkie JCWP rzeczne oceniono jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Głównymi przyczynami zanieczyszczenia wód na terenie gminy jest nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa oraz nadmierna chemizacja rolnictwa, wobec czego w zlewni występuje silna presja rolnicza. Stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych na rozpatrywanym terenie określono jako dobry, a celem środowiskowym jest utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego. Dla wszystkich analizowanych JCWPd stwierdzono brak ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Rzeźba terenu Gminy i Miasta Raszków została uformowana podczas ostatniego zlodowacenia, kształtując krajobraz o charakterze niemal płaskim. Pod względem geologicznym gmina Raszków nie dysponuje bogatymi zasobami surowców mineralnych. Obszar Gminy i Miasta Raszków charakteryzuje się dobrymi warunkami glebowymi. Ponad 88% powierzchni gminy Raszków stanowią użytki rolne.

Gmina i Miasto Raszków nie jest szczególnie narażona na hałas komunikacyjny. Na analizowanym terenie największe znaczenie mają drogi powiatowe i gminne. Niemniej jednak, przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 272 oraz fragment drogi krajowej nr 36, które wpływają na lokalny klimat akustyczny.

Obszar opracowania obejmujący Gminę i Miasto Raszków nie jest położony w granicach krajobrazów priorytetowych określonych w „Audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego”, przyjętym uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego.

Na terenie Gminy i Miasta Raszków występują źródła pola elektromagnetycznego, które głównie obejmują linie elektroenergetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej. W regionie nie znajdują się nadajniki radiowo-telewizyjne. Analizy wskazują, że w miejscach publicznie dostępnych nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych wartości pola elektromagnetycznego.

Główne problemy zidentyfikowane w Strategii w zakresie ochrony środowiska dotyczą przede wszystkim niezadowalającego stanu niektórych dróg przy jednoczesnym wzroście natężenia ruchu drogowego, niskiego odsetka mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (poziom objęcia terenu gminy siecią kanalizacyjną wynosi 43,2%), bardzo niskiego odsetka osób mających dostęp do sieci gazowej oraz niewielkie różnicowanie użytkowania terenu i niski stopień zalesienia. Na podstawie opisu stanu środowiska zawartego w niniejszej Prognozie należy zwrócić uwagę przede wszystkim na problem przekroczeń poziomów dopuszczalnych w powietrzu dla benzo(a)pirenu, złą jakość wód powierzchniowych, zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych oraz średnią jakość gleb. Nieprzystąpienie do realizacji projektowanego dokumentu rozwojowego dla Gminy i Miasta Raszków niewątpliwie przyczyniłoby się do utraty szans na znaczącą poprawę warunków jej rozwoju społeczno-gospodarczego i środowiskowego.

W ocenie wpływu zaplanowanych działań na poszczególne komponenty środowiska uwzględniono różnorodny charakter oddziaływań, tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio- i długoterminowe, stałe i chwilowe, a także pozytywne oraz negatywne. Przeanalizowano także możliwe oddziaływania w odniesieniu do form ochrony przyrody zlokalizowanych na terenie Gminy i Miasta Raszków, tj. obszaru chronionego krajobrazu i obszarów Natura 2000, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu na walory krajobrazowe.

Stopień szczegółowości przeprowadzonych w Prognozie analiz oddziaływań na środowisko odpowiada szczegółowości zapisów dokumentu jakim jest Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków.

Zaproponowane działania będą charakteryzować się różnym rodzajem i skalą oddziaływań. W Strategii ujęte są działania, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Dotyczą one w szczególności budowy i modernizacji układu drogowego, rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE), a także rozbudowy gminnej sieci kanalizacyjnej.

Gmina i Miasto Raszków posiada znaczną ilość terenów chronionych. Strategia rozwoju koncentruje się na ochronie tych obszarów, nie przewidując inwestycji przemysłowych. Zakazy i nakazy ustanowione dla tych obszarów mają na celu ochronę unikalnych ekosystemów. Ocena oddziaływania kierunków działań zaplanowane w Strategii uwzględnia potencjalne negatywne oddziaływania na środowisko, przyjmując najbardziej niekorzystny scenariusz, aby zidentyfikować zagrożenia i opracować działania minimalizujące. Realizacja Strategii nie będzie naruszać regulacji ochronnych cennych przyrodniczo obszarów i przyczyni się do zrównoważonego rozwoju, chroniąc przyrodnicze i krajobrazowe wartości gminy.

Realizowane w ramach poszczególnych przedsięwzięć prace ziemne i budowlane związane z inwestycjami infrastrukturalnymi mogą powodować krótkoterminowe, negatywne oddziaływanie na roślinność i środowisko, w tym fragmentację przestrzeni i przerwanie szlaków migracyjnych zwierząt. Modernizację istniejącej infrastruktury nie będzie generować negatywnych oddziaływań w tym zakresie.

W Strategii przewidziano działania mające na celu poprawę stanu środowiska i komfortu życia mieszkańców, koncentrując się na zrównoważonym wykorzystaniu zasobów przyrodniczych. Strategia nie stwarza ryzyka dla zdrowia lub życia ludzi, a realizacja większości projektów inwestycyjnych wiąże się z krótkotrwałymi, lokalnymi oddziaływaniami, które są odwracalne. Działania nieinwestycyjne, takie jak edukacja ekologiczna i wsparcie inicjatyw proekologicznych, przyczynią się do zwiększenia świadomości mieszkańców i promowania zrównoważonego stylu życia. Negatywny wpływ na ludzi mogą mieć turbiny wiatrowe z powodu generowanego hałasu i zmian w krajobrazie, jednakże stosowanie aktualnych regulacji prawnych w tym zakresie minimalizuje te oddziaływania. Planowane działania będą realizowane z poszanowaniem środowiska naturalnego, co zapewni długoterminowy, pozytywny wpływ na jakość życia mieszkańców oraz ochronę lokalnej przyrody.

Strategia Gminy i Miasta Raszków koncentruje się na poprawie jakości powietrza oraz zmniejszeniu presji transportu na środowisko poprzez inwestycje w odnawialne źródła energii, rozwój komunikacji publicznej i elektromobilności, modernizację dróg oraz rozbudowę systemu ścieżek rowerowych. Działania te mają na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zależności od paliw kopalnych, a także wspieranie zrównoważonego rozwoju. Strategia obejmuje również zabezpieczenie przed skutkami zmian klimatu poprzez zwiększanie zieleni miejskiej oraz rozbudowę sieci kanalizacyjnej, co pozytywnie wpłynie na lokalny mikroklimat i warunki środowiskowe. Pomimo okresowego wzrostu poziomów zanieczyszczeń powietrza podczas realizacji inwestycji infrastrukturalnych, w dłuższej perspektywie działania te przyczynią się do poprawy jakości powietrza i klimatu.

Oddziaływanie zadań inwestycyjnych na krajobraz w Gminie i Mieście Raszków może być zarówno negatywne, jak i pozytywne, a ocena jest często subiektywna. Negatywne skutki mogą mieć działania takie jak budowa elektrowni fotowoltaicznych, wiatrowych oraz inwestycje drogowe. Jednak warto podkreślić, że odpowiednio zaplanowane projekty mogą poprawić estetykę przestrzeni. Strategia zakłada dbałość o estetykę przestrzeni publicznej i zrównoważony rozwój z zieloną infrastrukturą. Większość inwestycji będzie realizowana na terenach przekształconych, co pomoże uporządkować przestrzeń. Nowe nasadzenia i tereny zieleni będą miały długotrwały pozytywny wpływ na krajobraz.

Realizacja inwestycji w zakresie rozwoju i przebudowy infrastruktury technicznej i drogowej może prowadzić do krótkoterminowego negatywnego oddziaływania na środowisko gruntowo-wodne z powodu prac ziemnych i ruchu maszyn budowlanych. Szczególną ostrożność należy zachować na terenach zagrożonych powodzią, gdzie zakazane jest budowanie zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Pozytywne działania obejmują zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej i retencji wód, co przeciwdziała suszy. Inwestycje wodno-ściekowe poprawią jakość wód podziemnych i powierzchniowych,

ograniczając zanieczyszczenia. Zwiększone wykorzystanie zbiorników wodnych jako terenów rekreacyjnych może zwiększyć oddziaływanie na wody powierzchniowe, ale odpowiednie działania minimalizujące mogą je ograniczyć.

Elementy środowiska przyrodniczego są ze sobą powiązane, co oznacza, że negatywny wpływ na jeden z nich może pogorszyć stan całego ekosystemu poprzez działanie synergiczne. Realizacja działań inwestycyjnych może prowadzić do skumulowanego oddziaływania, zwłaszcza w przypadku jednoczesnych inwestycji infrastrukturalnych, które mogą przekroczyć normy środowiskowe. Jednakże, w Strategii przewidziano różnorodne, głównie modernizacyjne przedsięwzięcia, co minimalizuje ryzyko skumulowanych oddziaływań. Działania inwestycyjne będą realizowane zgodnie z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co dodatkowo zmniejsza ryzyko negatywnego wpływu na środowisko. Szczegółowa analiza oddziaływań skumulowanych zostanie przeprowadzona na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Wiele działań przewidzianych w Strategii może generować pozytywne, skumulowane oddziaływania na środowisko, poprawiając stan różnych jego komponentów.

Wszystkie z planowanych działań będą cechować się pozytywnym długotrwałym oddziaływaniem na środowisko. Negatywne oddziaływanie może dotyczyć przede wszystkim zadań inwestycyjnych wymagających przeprowadzenia prac budowlanych i będzie występowało w fazie realizacji tych przedsięwzięć. Etap budowy związany jest z przekształceniem powierzchni ziemi, a także emisją zanieczyszczeń do powietrza i podwyższonym poziomem hałasu, co związane jest głównie z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu budowlanego. Ponadto, na tym etapie prac zagrożone mogą być gleby czy wody gruntowe w związku z wyciekami substancji ropopochodnych wykorzystywanych w maszynach budowlanych. Istotnym oddziaływaniem jakie może wystąpić w trakcie eksploatacji przedsięwzięć wskazanych w ramach Strategii jest wpływ na walory krajobrazowe gminy, co może być wynikiem realizacji inwestycji takich jak budowa farm fotowoltaicznych i wiatrowych.

Należy jednak podkreślić, że na obecnym etapie, a także mając na uwadze stopień szczegółowości dokumentu jakim jest Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030, nie jest możliwe dokładne wskazanie wszystkich możliwych oddziaływań poszczególnych działań na środowisko.

Dla inwestycji, które w największym stopniu mogą ingerować w środowisko wyznaczono dodatkowe działania, które pozwolą zminimalizować potencjalne negatywne oddziaływania. Wskazane rozwiązania mają na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem wdrażania Strategii. Zaproponowano przede wszystkim rozwiązania polegające na minimalizacji oddziaływań na etapie projektowym oraz w trakcie prowadzenia prac przy realizacji inwestycji.

Niepodejmowanie działań zaproponowanych w Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków prowadzić będzie do ciągłego zwiększenia negatywnych oddziaływań i pogorszenia komfortu życia mieszkańców oraz ich zdrowia, a także będzie skutkować brakiem możliwości rozwoju gminy.

Podsumowując przedstawioną ocenę oddziaływań projektu Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 należy podkreślić, że przedsięwzięcia wynikające z zaproponowanych zadań są inwestycjami ograniczającymi negatywny wpływ na środowisko, wiążącymi się z poprawą warunków życia i zdrowia ludzi, a ich oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska są nieznaczące i niewspółmierne do korzyści wynikających z ich przeprowadzenia.

Należy zaznaczyć, że w przypadku realizacji części planowanych działań technicznych dokonana zostanie dokładna analiza wpływu na środowisko na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W przypadku stwierdzenia możliwości wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko zostaną określone środki minimalizujące to oddziaływanie.

Celem weryfikacji skutków realizacji założeń analizowanego dokumentu zaproponowano prowadzenie systematycznego monitoringu w formie wypełniania tabeli ewaluacyjnej oraz śledzenia wskaźników osiągnięcia poszczególnych działań.

12. WYKAZ MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

12.1. Publikacje i akty prawne

- 1) Ansee Consulting Michał Jaśkiewicz na zlecenie GDOŚ, Ocena oddziaływania farm fotowoltaicznych na krajobraz Zalecenia metodyczne, październik 2022
- 2) A. Woś, Regiony klimatyczne Polski w świetle częstości występowania różnych typów pogody, Zeszyty Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, nr 201993, Polska Akademia Nauk, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania
- 3) Europejska Konwencja Krajobrazowa (Dz. U. z 2006 r., nr 14, poz. 98)
- 4) Kepel, A., Ciechanowski, M., & Jaros, R. (2013). Wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze. Projekt - wersja z XI 2013. Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” przy współpracy Porozumienia dla Ochrony Nietoperzy. Wykonano na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Poznań.
- 5) Komisja Europejska, Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejski Zielony Ład”, COM(2019) 640 final
- 6) Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
- 7) Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz Raszków (620). Warszawa: Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa; Państwowy Instytut Geologiczny; Nowe Przedsiębiorstwo Geologiczne S.C., 1998
- 8) Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r. poz. 335)
- 9) Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+
- 10) Prognoza Oddziaływania Planu Urządzenia Lasu na środowisko i Obszar Natura 2000 Nadleśnictwa Taczanów na okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2030 r.
- 11) Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Raszków na lata 2023 – 2026 z perspektywą do roku 2029
- 12) Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Raszków na lata 2023 – 2026 z perspektywą do roku 2029
- 13) Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030
- 14) Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2023, GIOŚ
- 15) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. poz. 2311)
- 16) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t. j. Dz. U. 2014 poz. 112 z późn. zm.)
- 17) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t. j. Dz. U. 2014 poz. 112 z późn. zm.)
- 18) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. poz. 1409)

- 19) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408)
- 20) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2380)
- 21) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. poz. 2448)
- 22) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 845)
- 23) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839 z późn. zm.)
- 24) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 16, poz. 87).
- 25) Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
- 26) Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku
- 27) Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
- 28) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Raszków, przyjęte Uchwałą Nr XXIII/196/2013 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 27 marca 2013 roku
- 29) Suchocka M., 2016, Organizacja prac budowlanych na terenach zadrzewionych, Warszawa
- 30) Uchwała Nr XXI/391/2020 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 roku - Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2020 r. poz. 5954)
- 31) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 z późn. zm.)
- 32) Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.)
- 33) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn. zm.)
- 34) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.)
- 35) Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 z późn. zm.)
- 36) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 54)
- 37) Załącznik do uchwały nr LXV/448/2023 Rady Gminy i Miasta Raszków z dnia 26 września 2023 r. w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2029”
- 38) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 11 grudnia 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej PLH300002
- 39) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dąbrowy Krotoszyńskie PLB300007

12.2. Źródła internetowe

- 1) Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody prowadzony przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska: <https://crfop.gdos.gov.pl> (dostęp dnia 20.05.2024 r.)
- 2) Mapa korytarzy ekologicznych: <https://mapa.korytarze.pl/> (dostęp dnia 20.05.2024 r.)
- 3) Monitoring wód powierzchniowych z lata 2014-2019, GIOŚ: <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88> (dostęp: 22.05.2024 r.)
- 4) Klimat modelowy: <https://www.meteoblue.com> (dostęp dnia: 12.05.2024 r.)
- 5) Lasy Państwowe: <https://krotoszyn.poznan.lasy.gov.pl/obszary-chronionego-krajobrazu> (dostęp: 20.05.2024 r.)
- 6) Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie IIAPGW: <https://www.apgw.gov.pl/> (dostęp dnia 17.05.2024 r.)
- 7) Państwowy Instytut Geologiczny – PIB: <https://dm.pgi.gov.pl/> (dostęp dnia 23.05.2024 r.)
- 8) HydroGeoPortal: <https://epsh.pgi.gov.pl/epsh/> (dostęp dnia: 23.05.2024 r.)
- 9) Bank Danych Lokalnych: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl> (dostęp dnia: 27.05.2024 r.)
- 10) Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska: www.geoserwis.gdos.gov.pl, (dostęp dnia: 20.05.2024 r.)

OŚWIADCZENIE

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.), w związku z art. 74a ust. 2 ww. ustawy oświadczam, że:

- ukończyłam, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym i nauce, co najmniej studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie na kierunkach związanych z kształceniem w zakresie:
  - a) nauk ścisłych z dziedzin nauk chemicznych,
  - b) nauk przyrodniczych z dziedzin nauk biologicznych oraz nauk o Ziemi,
  - c) nauk technicznych z dziedzin nauk technicznych z dyscyplin: biotechnologia, górnictwo i geologia inżynierska, inżynieria środowiska,
  - d) nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych z dziedzin nauk rolniczych, nauk leśnych.

- ukończyłam, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym i nauce, co najmniej studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie i posiadam co najmniej 3-letnie doświadczenie w pracach w zespołach autorów przygotowujących raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko lub prognozy oddziaływania na środowisko lub byłam co najmniej pięciokrotnie członkiem zespołów autorów przygotowujących raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko lub prognozy oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
(podpis autora prognozy oddziaływania na środowisko, a w przypadku zespołu autorów - kierującego tym zespołem)

Niniejsze oświadczenie stanowi załącznik do Prognozy oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030.

Uzasadnienie

do uchwały Nr VI/46/2024
Rady Gminy i Miasta Raszków

z dnia 28 października 2024 r..

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków
wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko dla Strategii

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Raszków obowiązująca do roku 2030 zawiera cele strategiczne, cele operacyjne i opisy działań prowadzących do realizacji zidentyfikowanych priorytetów. Strategia jest dokumentem definiującym plany rozwoju lokalnego i stanowi niezbędne narzędzie zarządzania dla władz samorządowych, umożliwiające długookresową politykę rozwoju gminy. Przede wszystkim pozwala identyfikować najbardziej efektywne działania, które gwarantują skuteczny zrównoważony rozwój w wymiarze społecznym, środowiskowym, gospodarczym i przestrzennym. Właściwe zdefiniowanie kierunków inwestowania i przeobrażeń Gminy jest warunkiem koniecznym dla uzyskania możliwości wsparcia tych zamierzeń w nadchodzącym, nowym okresie programowania finansowego ze środków Unii Europejskiej.

Tworzenie diagnozy i identyfikacja obszarów problemowych dla wytyczenia celów strategicznych do opracowania Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków obowiązującej do roku 2030 następowało podczas prowadzonych konsultacji i prac zespołowych oraz na podstawie Uchwały nr XLIX/332/2022 z dnia 25 sierpnia 2022 r.

Wszystkie plany i zamierzenia realizowane przez władze samorządowe będą nawiązywać do uchwalonej przez Radę Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Raszków obowiązującej do roku 2030.

Biorąc pod uwagę kluczowe znaczenie Strategii w dalszym rozwoju Gminy uznać należy, że przyjęcie procedowanej uchwały jest zasadne oraz stosownie do art. 10 e ust. 1 i 10 f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 1465)